

ÚZDIK TÁRBIESHİ

Республикалық ақпараттық педагогикалық ғылыми-әдістемелік журналы

«ÚZDIK TÁRBIESHİ» республикалық ақпараттық педагогикалық ғылыми-әдістемелік журналының
№03(56) (2025 ж. Наурыз) шығарылымы.

Выпуск №03(56) (Март 2025 г.) республиканского информационного педагогического научно-методического
журнала «ÚZDIK TÁRBIESHİ».

Қарағанды қаласындағы мекен-жайы: Қазыбек би ауданы, Нұрсұлтан
Назарбаев даңғылы 19. 100012
Журнал “KEMEŃGER” ЖК баспаханасында басылды. Таралымы 1000 дана.
Адрес г. Караганды: Қазыбек биский район, пр. Нұрсұлтан Назарбаева 19.
Журнал издан в типографии ИП "KEMEŃGER". Тираж 1000 экз.

«ÚZDIK TÁRBIESHİ» Республикалық ақпараттық педагогикалық ғылыми-
әдістемелік журналы Астана қаласында Қазақстан Республикасының Ақпарат және
Қоғамдық даму министрлігінің Ақпарат комитеті 2023 жылғы 12 маусымдағы
Мерзімді баспасөз басылымын, ақпараттық агенттікті және желілік басылымды
есепке қоюы туралы куәлігі № KZ92VPY00071802 берілген.

Таралу аумағы: Қазақстан аумағында.

«ÚZDIK TÁRBIESHİ» журналы айына 4 рет жарық көреді.

Республиканский информационный педагогический научно-методический журнал
«ÚZDIK TÁRBIESHİ» в городе Астана комитетом информации Министерства
информации и общественного развития Республики Казахстан выдано свидетельство
о постановке на учет периодического печатного издания, информационного
агентства и сетевого издания от 12.06.2023 года № KZ92VPY00071802.

Территория распространения: На территории Казахстана.

Журнал "ÚZDIK TÁRBIESHİ" выходит 4 раз в месяц.

Меншік иесі: /собственник: ЖК/ИП “BAYANDY”

Бас редактор:/Главный редактор: Баянды Ерлан

Редактор алқасы: Алшынов Ахметжан Әнуарбекұлы

Тел: + 7 700 970 00 98

Корректор / корректор: Кәкіш Мерей Ертайқызы

Жауапты хатшы / ответственный секретарь: Есбергенов Айдын Ардақұлы

Эл. почта: kemengerustaz.kz@mail.ru

Инстаграм: kemengerustaz.kz

Тел: + 7 771 181 23 03

“KEMEŃGER” баспасы

Ергалиева Л.Ж. Балабақшада ұжымды басқару тиімділігін арттыру	3
Сагаева Ш.М. Балабақша-тәрбиенің алтын бесігі	5
Есхожаева А.И. 8 наурыз - халықаралық әйелдер күні	7
Бисембина Ә.А. Мектепке дейінгі тәрбиемен және оқытумен қамтылмаған балалардың ата-аналарымен үй жағдайында ойындарды ұйымдастыру	10
Касымова Л.Н. Приключение в хогвартс.....	13
Рахатова А.М. Сценарий праздника 8 марта «сюрприз от вайлдберриз»	15
Сейтенова П.С. “Алтын күз!”.....	19
Уайсова А.Б. «Нетрадиционные методы рисования».....	23
Калменова Ш.Т. «Сиқырлы пішіндер»	24
Тұрмағанбет А.А. Мектепке дейінгі білім беру ұйымдарының тәрбиеленушілерін салауатты өмір салтына бейімдеуде асық терапиясын қолдану.....	26
Орынбаева Г.Ж. Мектепке дейінгі мекемеде балаларды музыкаға баулудың маңыздылығы.....	28
Ермағанбетова С.Қ. «Қош келдің, наурыз!»	29
Айып Н.А. Сценарий праздника на новый год «Кастинг снегурочек»	34
Базарбаева Ш.И. Мектепке дейінгі жастағы балабақша тәрбиеленушілерінің шығармашылық қабілеттерін дамыту.....	39
Анарбаева А.Б. "Кітап-менің қазынамын"	41
Анарбаева Р.А. Мектепке дейінгі мекемеде ата-анамен жүргізілетін жұмыс түрлері: ұжымдық жұмыс түрлері	43
Сейдалиева К.К. Мектепке дейінгі білім беру ұйымы басшысының кәсіби міндеттері.....	45
Мырзашева Г.К. Ата- ана үшін сапалы мектепке дейінгі мекемені таңдаудың 5 белгісі	47
Оспанова М.О. Мектеп жасына дейінгі балаларға экологиялық тәрбие беру әдістері.....	48
Адилова Ш.А. Экологическое воспитание в детском саду.....	50
Момынова С.А. «Мектепке дейінгі білім беру мекемесінде ата-аналармен жүргізілетін жұмыстың негізгі формасы»	51
Игиликова С.А. Ашық ұйымдастырылған оқу қызметінің технологиялық картасы	52
Оразбаева Ж.Е. Коучинг технологиясы	55
Куралова А.К. Ұлттық тәрбие балабақша қабырғасында	56
Керімбекова У.Б. Алтын күзім - арайлым!	57
Төлегенова Ж.С. Жаңа жылды қарсы алайық	58
Болегенова Ж.Р. «Әке мен бала» (Ы.Алтынсарин әңгімелерінен)	62
Сабденова Г.К. Жобалау іс-әрекеті.....	63
Даниярбекова Ж.Н. «Музыка әлеміндегі көңілді ырғақтар».....	64
Қожақұлова Г.Т. Мектеп жасына дейінгі балалардың тұлғалық және әлеуметтік дамуы	66
Саулимбаева А.К. Балабақшамен қоштасу кешіне арналған ертеңгілік	68
Ускеналиева Г.Т. «Қазақтың ұлттық саз аспаптары»	72
Жунусбаева Г.У. Балалардың танымдық қабілетін дамытудағы ойын тәжірибесінің маңызы	74
Жанзакова Ә.М. Дәстүрден тыс сурет салу технологиясын қолдану арқылы балалардың шығармашылық дағдыларын қалыптастыру.....	75
Рустемова Ж.Л. Ата-аналарға арналған кеңес: «балаңыз дұрыс сөйлесін десеңіз»	76
Ахметова М.К. Балабақша – барлық тәр-бие мен білімнің ең алғашқы баспалдағы.....	77
Ильясова Л.Т. Тұғыры биік туған тіл.....	78
Қасымбекова А.А. Балалардың күлкісі, көркі сәні әлемнің	79
Тажиева Г.О. Робототехниканы оқытудың негізгі әдістері: үлгі бойынша құрастыру.....	81
Жақыпбек А.Б. «Мен мектепке барамын...» (Баланы мектеп алды дайындау тәсілдері).....	83
Алимжанова Г.А. Балалардың ойлау қабілетін ойын арқылы дамыту.....	84
Қуатбаева Л.Э. «Робототехника бойынша техникалық бағыт электроника»	86
Адиева С.Т. Мамандықтың бәрі жақсы	88
Ержанова М.А. «Қолғап» ертегісі.....	89
Баянова Г.Б. «Балабақша-барлық тәрбие мен білімнің ең алғашқы баспалдағы»	91
Байбулова К.Х. Менің мамандығым логопед!	92
Аргынбаева Б.М. «Дауысты және дауыссыз дыбыстар».....	94
Кабдолова З.Т. «Менің отбасым»	95
Абишева Г.Н. «Ертегілер еліне саяхат».....	97
Алсайтова Ж.Е. «Кюзенердің таяқшалары арқылы балалардың математикалық және шығармашылық қабілетін дамыту».....	100
Садвахасова Т.А. Дәстүрден тыс сурет салу әдісі.....	102
Манибекова А.С. «Шалқан» ертегісі.....	104
Абаева Г.С. «Сиқырлы математика».....	106
Елубаев Е.Н. «Алтын күз» мерекесіндегі «Күлше қыз» оқиғасы.....	108
Ембердиева Ж.К. Мектеп жасына дейінгі балалардың шығармашылық қызметтің жеке тұлға негізін қалыптастыруға әсері	110
Башенова М.Ж. Балалардың шығармашылық қабілеттерін дамытудың маңызы	112
Сынабаева Р.С. Отбасы мен мектепке дейінгі білім беру мекемесінің арасындағы ынтымақтастықты дамыту жолдары	114
Пердешова Т.Е. Мектеп жасына дейінгі балалардың дамуының психологиялық ерекшеліктері.....	117
Бакыт Г. Тәрбиеленушілердегі танымдық қызығушылықты дамыту мақсатында серуендеуді ұйымдастыру ...	119

Қызылорда қаласы
№2 "НұрШұғыла" жеке мектепке дейінгі мекемесі
Директор
Ергалиева Ляззат Жумағалиевна

БАЛАБАҚШАДА ҰЖЫМДЫ БАСҚАРУ ТИІМДІЛІГІН АРТТЫРУ

Білім беру мекемесін басқару-бұл оның субъектілері жоспарлау, ұйымдастыру, басшылық ету және бақылау арқылы балалардың, тәрбиешілердің, ата-аналардың, қызмет көрсетуші персоналдың бірлескен іс-әрекетін ұйымдастыруды және оның білім беру мекемесінің білім беру мақсаттары мен даму мақсаттарына қол жеткізуге бағытталуын қамтамасыз ететін ерекше қызмет.

Жалпы балабақша мекемелерінде қолайлы әлеуметтік-психологиялық ахуал құру еңбек өнімділігін арттырудың, қызметкерлердің еңбекке және ұжымға қанағаттануының міндетті шарты болып табылады. Сондықтан әр меңгеруші бұл мәселеге ерекше назар аударуы керек.

Әдетте мұндай мекемелердің ұжымындағы әлеуметтік-психологиялық климатқа әсер ететін бірнеше факторлар бар. Ұйымның жаһандық макроортасы аясында мұндай факторларға қоғамдағы жағдай, экономикалық және мәдени жағдайлар кешені жатады. Еңбек ұжымын, яғни ұйымның жергілікті макроортасын қарастыра отырып, мұндай факторларды ұйымның мөлшері, құрылымы, функционалдық-рөлдік қайшылықтардың болмауы, ұжым қызметкерлерінің ұйымды жоспарлауға қосқан үлесі, ресурстарды бөлу, құрылымдық бөлімшелердің құрамы және т. б. әсер етеді.

Сондай-ақ, ұйымда қабылданған көшбасшылық стильге ерекше орын беріледі, бұл ұжымдағы әлеуметтік-психологиялық климаттың қалыптасуына тікелей әсер етеді. Персоналды басқарудың әлеуметтік тиімділігі мәселелерін А. П. Егоршин, А. Я. Кибанов, Ю. Г. Одегов, А. К. Семенов және т. б. сияқты авторлар қарастырды.

М. М. Поташниктің анықтамасы бойынша мектепке дейінгі білім беру мекемесіндегі басқарудың ұйымдастырушылық құрылымы- бұл басқару функцияларын орындау үшін өкілеттіктер мен жауапкершілік бөлінген жеке және ұжымдық субъектілердің жиынтығы. Үнемі қайталанатын байланыстар мен қатынастар бар, яғни басқарудың ұйымдастырушылық құрылымы – бұл басқару жүйесін бөліктерге бөлу және сонымен бірге оны тұтастай біріктіру тәсілі.

Мектепке дейінгі білім беру мекемесінің меңгерушісі жалпы стратегияны негізге ала отырып, өз аймағының мәдени, экономикалық, әлеуметтік даму ерекшеліктерін ескере отырып, өзі жетекшілік ететін мекеменің дамуының нақты жолдарын әзірлейді. Мектепке дейінгі білім беру мекемесі меңгерушісінің жалпыұлттық, аймақтық міндеттерді мектепке дейінгі мекеменің даму жолдары туралы өзіндік идеясымен біріктіру қабілеті басқарушылық қызметте бірінші орынға шығады. Бұл жағдайда стратегия тандалған көрсеткіштер мен ресурстарды тиімді бөлу негізінде басқару мақсаттарына жету үшін қажетті іс-әрекеттердің жалпылама моделі ретінде түсініледі. Стратегия – мекеме дамуының негізгі мақсатына жету үшін проблемалар мен ресурстарға басымдық беретін іс-әрекеттердің жалпы бағдарламасы.

Ғылыми тұжырымдамаларға сүйене отырып, ұйымдағы еңбек қызметінің тиімділігін бағалаудың негізгі әдістемелік өлшемдерін атап өтуге болады. А. П. Егоршин ұжымды басқару тиімділігіне әсер ететін бірқатар факторларды келтіреді, олардың арасында экономикалық және әлеуметтік тиімділік сипатталған.

Әлеуметтік тиімділік әр қызметкердің қабілеттерін, мүмкіндіктерін, әлеуетін пайдалану деңгейін анықтайды және басқару қызметінің әлеуметтік нәтижесін білдіреді. Ол қызметкерлердің мотивациясын,

ұйым ішіндегі әлеуметтік-психологиялық ахуалды және адами ресурстардың даму деңгейін өлшейді. Бұған қызметкердің орташа жалақысы, еңбекақы қорының кірістегі үлес салмағы, жалақының өсу қарқыны, еңбек тәртібінің дәрежесі, кадрлардың ауысуы, жұмыс уақытының жоғалуы, әлеуметтік-психологиялық климатты бағалау сияқты мәліметтер кіреді.

И. К. Макарова ұжымды басқарудың тиімділігін бағалаудың өзіндік жүйесін жасады, оған тек екі бағалау факторы кіреді. Ол мынадай бағалауды ұсынады: ұйымның әлеуметтік жағына қатысты экономикалық көрсеткіштер. Макарова қазіргі жағдайда менеджменттің тиімділігін бағалай отырып, еңбек өмірінің сапасына және еңбек әлеуетіне көп көңіл бөлу керек деп жазады.

Ұйымның маңызды функциясы – бұл жұмыс өмірінің деңгейін жақсарту-қызметкерлердің ұйымдағы қызметі арқылы олардың жеке қажеттіліктерін қанағаттандыру дәрежесі.

Ғылыми менеджменттің негізін қалаушы Ф. Тейлор өзінің "Ғылыми менеджмент принциптері" атты еңбегінде ұйым қызметінің нәтижесі үйлесімді ұйымдастырушылық қызметке байланысты деп жазады. Ұйымдастырушылық қызмет деп Тейлор ұйым қызметкерлерінің жалпы топтық тиімділікті қалыптастыруға бағытталған топтық жұмысын білдірді. Көптеген факторлар топтық тиімділікті орнатуға әсер етеді. Оларға еңбек жағдайлары, жұмыс күшінің ерекшелігі, еңбекақы төлеу және жалпы басқару нысаны және т. б. жатады. Тейлор өзінің теориясында кәсіпорынның тиімділігін арттырудағы әлеуметтік компонент ретінде қызметкерлерге баса назар аударады.

Ұжымның өміріндегі адам факторына адами қатынастар мектебінің негізін қалаушы американдық психолог және әлеуметтанушы Э. Майо үлкен мән береді. Майо ұжым – бұл адамның мінез-құлқын реттейтін өзіндік бақылау формалары бар әлеуметтік жүйе дейді. Қызметкерлердің іс-әрекеттеріне тек экономикалық себептер ғана емес, сонымен қатар әлеуметтік және психологиялық факторлар да әсер етеді. Өз кадрларына көбірек көңіл бөлетін басшылық үлкен еңбек өнімділігіне, қанағаттану дәрежесіне және сыйақы дәрежесіне ие болады. Ұжымның әлеуметтік жүйесін жақсарту басшылыққа өнімділікті жақсартуға және өз қызметінің тиімділігін арттыруға мүмкіндік береді.

Бүгінгі күні мектепке дейінгі білім беру ұйымы басшысының біліктілігіне қойылатын талаптар да өзгерді. Менеджердің кәсіби шеберлігі өздігінен пайда бола алмайтыны анық; бұл - тек кәсіби білімнің ғана емес, сонымен қатар өзін-өзі дамыту, өзін-өзі жетілдіру бойынша терең және жүйелі жұмыстың нәтижесі.

Осылайша, мемлекеттік секторды реформалау білім беру мекемелерінің даму стратегиясын өзгертуді де болжайды. Бүгінгі күні балабақшалар бар нарықтық қатынастар мекеменің өзін жаңартуға да, оның ішінде стратегиялық көшбасшының құзыреттілігін арттыруға да ықпал етеді.

Қолданылған әдебиеттер:

1. Алиева З.Г. Педагогический коллектив и лидерство как основы формирования организационно-педагогической культуры // Молодой исследователь: вызовы и перспективы. 2020. С. 24-27;
2. Плетнева М.А. Лидерство в образовании: по материалам исследований в педагогическом вузе [Электронный ресурс] Режим доступа: <http://ecsocman.hse.ru/data/515/971/1219/010Pletneva.pdf>;
3. Игебаева Ф.А. К вопросу о повышении эффективности управленческой деятельности на предприятиях АПК // Социально-политические науки. Москва, Издательский дом «Юр-ВАК», 2013, № 3 – С.13 – 15;
4. Игебаева Ф.А. Эффективность деятельности менеджера – в стиле управления. В сборнике: Современное научное знание: теория, методология, практика. Сборник научных трудов по материалам Международной научно-практической конференции в 3-х частях. ООО «Новаленсо». 2016. – С. 55 – 57.

Қызылорда қаласы
№2 "НұрШұғыла" жеке мектепке дейінгі мекемесі
Әдіскер, педагог-сарапшы
Сагаева Шаттық Муратовна

БАЛАБАҚША-ТӘРБИЕНІҢ АЛТЫН БЕСІГІ

«Ұрпағым өнегелі, жақсы азамат болып өсіп жетілсін десек, ең алдымен бесігінді түзе»
Мұхтар Әуезов

Балабақша - баланың ақыл-ойын дамытатын орта . Өз балаларымыздың қазіргі заман талаптарына сай болуын қаласақ, біз өзімізде білімімізді жетілдіріп отыруымыз қажет. Сол себепті жаңа бағдарлама бойынша жаңаша көзқарас қалыптастырып, білім деңгейін биікке көтеруіміз қажет.

Балалардың жалпы ой-өрісін кеңейту және дамытудың тиімді жолдарын пайдалану, жаңа ақпараттық технологияларды қолдану барысында балалардың логикалық потенциалын арттыру жас ұрпақты жаңа қоғам жағдайында өмір сүруге дайындау ол біздің басты міндетіміз. Баланың ізденушілік, зерттеушілік қабілетін дамыту. Балалармен ынтымақтаса жұмыс жүргізіп, балаларға саналы тәртіп пен сапалы білім алуға тәрбиелеуіміз керек. Адам бойында ең тамаша қасиеттер балалық шағынан қалыптасады. Тәрбиенің әліппесі баланың белі бесіктен шықпай жатып ана сүтімен сіңіріліп, ұлттық өнегенің ең асыл, ең нәрлі қасиеттер сол сәби шақтарынан-ақ үлгі тартыла басталуы керек. Балабақшада берілген тәрбие – барлық тәрбиенің бастамасы әрі жан-жақты тәрбиемен дамыту ісінің түпкі негізін қалайтын орын. Балабақша-білім мен ортаға бейімделудің тірегі, бастамасы десек, ал тәрбиеші-сол балабақшаның жүрегі , яғни олардың қолында баланың тағдыры тұрады. Біздің мамандығымыздың қыры да, сыры да сол, күн сайын көз алдымызда өсіп, дамып келе жатқан жас ұрпақпен жұмыс істеу. Баланың дамуының іргетасы қаланып, тұлғаның «Мені» қаланатын кезеңі -балабақшада. Ары қарай өмірдің өсу сатысында білім мен тәрбие ұйымдарында қалыптасқан бір ізділік жүйе арқылы өз көзқарастарын қалыптастырып, «Мені»-танылып, жеке тұлға ретінде қоршаған ортада өз орындарын табады. Тәрбиеші балаларға білім беру үшін баланың іс-әрекеті ойын арқылы ойлау дағдыларын , таным белсенділігін арттырып, көздеген мақсатқа жеткізуші. Қиыны мен жеңілі, қызығы мен қуанышы мол болған еңбек жолындағы педагогикалық ұстанымым- үнемі жаңалыққа ұмтылып, алдыңғы қатардан көріну және әр баланың бойынан жақсылық тауып, бұлақтың көзін ашу арқылы биік мақсаттарға жетелеу. Бақшаны – бала бағбандарының мекені деп тани отырып, балабақшаны-болашақтың қақпасы деп білуіміз керек.

Болашақтың қақпасы – әрбір бақша табалдырығын аттаған бүлдіршіндердің қадамдарында ертеңге деген нық сенім, жүректерінде патриоттық сезімдері жалындаған ұлт ұрпағын тәрбиелейтін білім мен тәрбие беретін алтын қақпа болуы тиіс. Қазіргі заман талабына сай өнерлі, шығармашылыққа бай, жан-жақты дамыған, өздерінің жағымды жақтарын көрсете білетін, өз ойларын ашық айтатын ұрпақ тәрбиелей отырып, мәңгілік ел болып қалыптасудың алғашқы қадамдары деп білемін. Салыстырмалы түрде сөйлейтін болсақ, кімнің пікірімен бөліссек те бақшаға барған баламен, бақшаға бармаған баланың арасындағы айырмашылық жер мен көктей. Қай жағынан болмасын –адамдармен қарым-қатынас жасағанда да, сөйлеу мәнерлерінде де, өз ойларын жеткізе білуде де тағысын сол сияқты көптеген құбылыстарда да айырмашылықты байқап жатамыз. Ата-ана балаларын балабақшаға берместен бұрын «ол жерде балам не үйреніп шығады, тәрбиеші қандай болады екен?»- деген сұрақтар мазалайтыны түсінікті. Сондықтан да бақша-тек балаға бас көз болып қарайтын, осы еңбектері үшін мемлекеттен

жалақы алатын адамдардың жұмыс орны деп қарамау керек. Керісінше, бақша менің балама білмегенді үйретіп, жақсыны беріп, жаманнан жирендіретін, білімді де білікті мамандардың ордасы деп білуі керек. Сонымен бірге балаларын өздерінен де асқан жауапкершілікпен бала тәрбиесіне мән беретін – сенімді тұлғалардың мекені деп те баға беретіндей дәрежеге жеткізуіміз керек.

Педагог – жас ұрпақты, жалпы адамды ізгілікке баулып, жақсылыққа тәрбиелейтін, білім беретін оқытушы. Қазіргі қоғамда оқу тәрбие жұмысын жүргізуші маман педагог ұстаз. «Ұстаз тәрбиелеуші» деген ұғамды білдіреді. Ол азаматты ғылымды сүйеге, танымға құштарлыққа үндейді. «Педагог – мәңгі нұрдың қызметшісі. Ол барлық ой мен қимыл әрекетіне ақылдың дәнін сеуіп, нұр құятын тынымсыз лаулаған жалын иесі. Оларға тамаша қызмет тапсырылған, күн астында одан жоғары ешнәрсе болмақ емес» - деген екен.

Шындығында педагог деген бойындағы күш-қайратын ұрпақ тәрбиесіне жұмсап, сол жолда еңбек етіп талмай ізденетін ұлағатты жандар деп білемін. Жұмыс жүйемнің негізі: ата - аналармен жұмыс, шығармашылық жұмыс, баламен жеке жұмыс, қоғамдық жұмыс. Іс-тәжірибемде бірнеше әдіс - тәсілдерді қолданамын. Атап айтқанда венн диаграммасы, түртіп алу, суретті сызбалар, дидактикалық ойындар т.б. сол әдістерді қолдана отырып, нәтижеге жету үшін балалардың білімі мен деңгейіне байланысты тапсырмалар құрастыру қажет. Баланың ойлау және сөйлеу тілін дамыту мақсатында деңгейлік тапсырмалар беру ұсынылады. Сол арқылы баланың деңгейі анықталып, білімін тереңдетіп, белсенділігін күшейтеді. Балалармен жұмыс жүргізудегі негізгі мақсат: баланың қабілетін ашу, шығармашылығын шыңдау, іздендіру. Жас ұрпаққа сапалы білім, саналы тәрбие беруде атқарылар жұмыс ауқымы өте көп, ал алда тұрған міндеттер оданда көп. Сол жолда еселі еңбегімді одан әрі жалғастыра беретініме сенімім мол. Педагог ретіндегі жас жеткіншектің жан-жақты дамуына, оның бойында жасырын жатқан шығармашылық қабілетті ашу және белсенді әрекетке жетелеу жолындағы жұмысыммен қоса, өз жұмысымның тиімді дамуына әсер ететін белсенді ұстаздық қызметімді абыроймен алып жүрсем деген ұстаныммен еңбек ете бермекпін. «Ұстазы жақсының – ұстамы жақсы» демекші, мен балаларымның шығармашылық жұмыстарын одан әрі дамытамын. Өз жұмыс тәжірибеммен балабақшадағы әріптестеріммен бөлісіп отырамын. Бүгінгі күні «Ғылым таппай мақтанба» деген ұлы Абайдың даналығы нақты шындыққа айнала бастағандай.

Қорытынды:

Балабақша – баланың жүйелі түрде білім-тәрбие алатын ең алғашқы қоғамдық ошағы. Балабақшаның балаға беретін тәлім-тәрбиесінің қаншалықты мықты болуы, сол балабақшада қызмет ететін педагогикалық ұжымға, нақтырақ айтар болсақ, ұстазға байланысты. Баланың болашаққа қадам алып, жан-жағымен, қоршаған ортасымен танысып, ең бірінші білім, тәрбиемен сусындайтын орны- балабақша. Қазіргі заманда әр отбасында дүниеге келген сәбиді, өсіп жатқан буынды өзінің ана тілімен сөйлету-ұлттық қасиетіміздің дамуының бірден бір жолы. Мектепке дейінгі тәрбие саласында ұлттық тәрбиенің негізгі міндеттерінің бірі-халқымыздың ежелден келе жатқан салт-дәстүрлерін ана тілінде түрлендіріп, сол арқылы баланың тілін дамыту. Әрбір бөбектің өз ана тілінде тілі шығып, осы тілде ойлау қабілетінің дамуы-ұлттық мінез-құлықтың қалыптасу жолы. Ана тілінің қадір-қасиетін жастайынан түсініп өскен баланың жақсылыққа жаны құмар, таза, пәк, инабатты, биязы болып өсетініне өмір тәжірибесі куә. Тоқсан ауыз сөздің тобықтай түйіні «Ағаш түзу өсу үшін оған көшет кезінде көмектесуге болады, ал үлкен ағаш болғанда оны түзете алмайсың» деп бекер айтылмаған. Сондықтан, алдымызға келген әр бір бүлдіршінге балабақшадан бастап тәлім-тәрбие беріп ұлтжандылыққа тәрбиелейік.

Балабақша бақыттың ең бірінші баспалдағы, баланың болашағы. Шығыс ғұламасы «Орташа мұғалім айтып береді, жақсы мұғалім түсіндіреді, үздік мұғалім көрсетеді, ұлы мұғалім қанаттандырады, шабыттандырады» дейді.

**Қызылорда қаласы
№2 "НұрШұғыла" жеке мектепке дейінгі мекемесі
Тәрбиеші
Есхожаева Асел Иманжусиповна**

8 НАУРЫЗ - ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ӘЙЕЛДЕР КҮНІ

Кіру: Би: «Көктемнің оянуы»

Олжас: Той пердесін ашайық,
Тойға шашу шашайық.

Аналарды құрметтеп,
Ән маржанын ашайық.

Алибек: Ана дейміз біріміз де аңқылдап,
Ана дейді жас сәби де жарқылдап,
Ана деген бәйтерегі өмірдің
Ана деген алтын қазық алтын бақ.

Алибек: Сәлеметсіздер ме құрметті қонақтар! Сүйікті аналар, әжелер, ұстаздар бүгін көктемнің мерекесі
8 Наурыз құтты болсын!

Олжас: Мерекелік ертеңгілімізді тамашалауға шақырамыз!

Болебай Али: Анам менің сүйіктім
Тек өзіңе табынам.

Қасымда жүрсең биікпін,
Алыстасаң сағынам.

Димаш: Мен анамды сүйемін,
Құшағына енемін.

Мәпелеген анамды,
Қуантсам деп келемін.

Ш.Нұрислам: Мен анамды сүйемін,
Сөзін ойға түйемін.
Анашымды ардақтап,
Басымды оған иемін.

Ән: «Анашым»

Сонымен қатар бүгін біздің ару қыздарымыздың да мерекесі, олай болса ару қыздарымыздың құрметіне «Арулардың аруы» атты жұптық биіне кезек берейік.

Би: жұптық (Ясина-Алинұр, Сафия Е- Санжар Е, Асылым-Олжас, Ш.Нұрислам-Құралай, Акежан-Алуа)

Жүргізуші: Қариясы бар үйдің, қазынасы деп бекер айтпаған. Қазыналы әжелерімізді құттықтай отырып, жыр шумақтарын арнаймыз.

Аяулым: Менің әжем бұл әже
Айтқан сөзі дәл әжем

Аман болса көреді
Қызығымды әлі әже

Әлинұр: Әжем менің әлі де
Ұксамайды кәріге
Шәй қайнатып береді
Біздің уйдің бәріне

Ән: Әжемнің шәйі(Аяулым, Алинур)

Мұнымен біздің балаларымыздың жыр шумақтары бітпек емес

Сафия: Әжем ұйықтар алдында

Ертегі айтып береді

Еркелеп ойнап жатқанда

Ылғи ұйықтап каламын

Кәусар: Бабушка с праздником милая

Ты у меня лучше всех

Самая в мире любимая

Я обожаю твой смех!

Жеке ән: БАБУШКИНЫ ОЛАДУШКИ

Осы кезде сахнаға Микки маус сабынды шариктерімен кіріп келіп, балаларға, қонақтарға шашады.

Микки Маус: Сәлеметсіңдер ме, балалар, сендердің ән салған дауыстарыңды естіп, мен де келдім мерекеге. Менің шашқан сабынды шариктерім сендерге ұнады ма

Жүргізуші: Сәлеметсіз бе, сіз кімсіз өзіңізді таныстырып жіберіңіз.

Микки Маус: Ой-ой мен өзімді таныстыруға ұмытып кетіппін ғой, мен көңілді Микки мауспын, танысқанымға қуаныштымын. Балалар мына әдемі залда қандай мерекені тойлап жатырсындар?

Балалар: 8- наурыз аналар, әжелер мерекесін тойлап жатырмыз.

Микки Маус: Олай болса аналар, әжелер мейрамы құтты болсын!

Көрініс «Үш ана»

Ортаға стол және үш орындық қояды. Бір орындықтың шетін ала стол астында қуыршақ жатыр.

Аяулым – қыздың киімін киген бүлдіршін

Анасы – қызметкер ана көрінісімен киінген қыз

Жүргізуші:

Ойыннан келген Аяулым

Қуыршағын іздейді.

Столдың астынан тапты да,

Хал сұрауды көздеді.

Аяулым:

Қызым, менің қалайсың

Томсырайып қарайсың.

Қарның ашып отырмай,

Тамақ ішсең жарайсың.

Егер тамақ ішпесең

Қу сүйек боп қаласың.

Отыр қане қасыма,

Тамақтанып аласың

(Қуыршағын алдына алып отырады)

Жүргізуші:

Аяулымның осы сәт,

Анасы үйге кіреді.

Тағат таппай қызының

Қалын сұрап біледі

Анасы: Алуа

Аяулымжан, бүгін сен,

Тамақ ішіп көрдің бе?

Қызықтап әлде ойынды,

Кешке дейін жүрдің бе?

Күнде саған ұмытпай,

Тамағыңды іш деймін.

Тіл алмайсың қырсығып,

Осы сені не істеймін (отырады)

Жүргізуші:

Анасының артынан,

Аптығып әже кіреді.

Ол – дағы өз қызының

Қалын сұрап біледі.

Әжесі: Куралай

Айналайын, алтыным

Шаршадың ба, жарқыным.

Ішпедің – ау тамақ та,

Жайын ойлап жалпының.

Қарашығым, қарағым,

Түсіңкі ғой қабағың.

Сөткемен тұрып жұмыста

Болмай қалды – ау тамағын (отырады)

Жүргізуші:

Аналардың елжіреп,

Ет бауыры барады.

Өрқайсысы сұқтанып,

Өз қызына қарады.

Бәрі – үш ана:

Қандай қиын, қараңдаршы,

Қырсық мінез бала болу.

Бәрінен де оңай емес,

Білсеңіздер ана болу!

Микки Маус: Қандай тамаша !

Жүргізуші: Микки біздің балалардын аналарына арнаған жыр шумақтарын қабыл ал!

Тақпақтар:

Аяжан: Ақ сүт берген балаңа,

Күш-жігерін жұмсаған.

Бұл өмірде жан ана,

Тең келеді кім саған.

Хадиша: Құтты болсын ақ анам,

Сегізінші наурызың!

Қасымда бол әрқашан,

Жансың жарық жұлдызың,

Тілейді бақыт бір саған,

Әлпештеген ұл-қызың.

ортамызда жүргенің.

Ясина: Мен өзінмен қайда болсаң да біргемін,

Махаббатың жүрегімде жүр менің.

Күн нұрындай – жадырай бір күлгенің,

Қандай жақсы ортамызда жүргенің.

Оркестр: (Расул, Хадиша, Қайрат, С.Нұрислам, Аяжан, Ясина, Адия, Қасым, Аниса)

Жүргізуші: Арайлап бүгін атты күн,

Шашып бізге шапағын.

Тілейміз сізге ақ таңның,

Қуанышын шаттығын.

Әдемі әуенмен көктем кіреді. Музыка

Ару көктем: Сәлеметсіз бе, қонақтар! Айнала қандай тамаша! Балалар бүгін бәрің әдемі киініп алыпсыңдар ғой. Міне мен сендерге асыға жеттім келе жатқан көктем мерекелерін құтты болсын.

Мен көңілді көктеммен,

Былтыр келіп кеткенмін.

Көзін ашып бұлақтың,

Түбіне тал еккенмін.

Гүл боп қырда егілем,

Дән болып жерге себілем.

Жаңбыр болып жауам да,
Нұр боп көктен төгілем.
Шуағын төгіл әлемге,
Жылуын күннің әкелем.

Жүргізуші: Сәлеметсің бе, Көктем! Сен біздің аналарымыз бен қыздарымызды және әжелерімізді 8 наурыз мерекесімен құттықтауға асығып жетіпсің. Көп рахмет саған! Төрлет, біздің балаларымыздың өнерін тамашала.

Би: «Коляскамен би» қыздар (Адия, Хадиша, Кәусар, Сафия нов, Аниса, Аяжан, Дана, Аяулым)

Көрініс: Көңілді көрініс «Аналардың бір күні» (Асылым, Әлібек, Әкежан, Ш.Нұрислам, Мадияр, Санжар нов, С.Нұрислам)

Жүргізуші: Анамыздың күнделікті үй тірлігі: Тамақ дайындайды, Киім үтіктейді, Шаң сүртеді, Кір жуады, Папасын жұмысқа жібереді, Сыпырады, Пол жуады) осылай үй тіршіліктері бітпейді. Бірақ жылына бір рет осылай ерекше күн болады. Бірақ ол күнде бітеді.

Би: «Шоферлар» (С.Нұрислам, Алибек, Әли 2, Санжар нов, Расул, Айбын, Қасым, Данияр, Димаш, Мадияр, Қайрат)

Хор:Көктем

Жүргізуші: Ертеңгілігімізді тамашалағандарыңыз үшін рақмет. Сау болыңыздар!

Қызылорда қаласы
№2 "НұрШұғыла" жеке мектепке дейінгі мекемесі
Тәрбиеші
Бисембина Әйгерім Ақылбекқызы

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ТӘРБИЕМЕН ЖӘНЕ ОҚЫТУМЕН ҚАМТЫЛМАҒАН БАЛАЛАРДЫҢ АТА-АНАЛАРЫМЕН ҮЙ ЖАҒДАЙЫНДА ОЙЫНДАРДЫ ҰЙЫМДАСТЫРУ

Мақсаты: ата-аналардың үй жағдайында көп күш пен уақыт жұмсамай кіші жас балаларының ұсақ қол моторикасы мен сенсорлық дамуын қалыптастыруға және үй жағдайында ойындарды ұйымдастыруға көмектесу.

Міндеттері:

1. Ата-аналарды сенсорлық тәрбие ұғымымен таныстыру;
2. Үй жағдайында ұйымдастыруға болатын сенсорлық қалыптасу мен ұсақ қол моторикасын дамытуға арналған ойындар және жаттығулармен таныстыру;
3. Отбасы мен мектепке дейінгі мекеме арасындағы қарым-қатынасты нығайтуға жағдай жасау және ата-аналар мен балалардың шығармашылық қабілеттерін дамыту.

Баланың бойына ақыл-ой күштерін, ойлауын дамытудағы және ақыл-ой, еңбек мәдениетін дамыту ең алдымен балаға сенсорлық тәрбие беруден бастау алады. Сенсорлық тәрбие арқылы бала айналадағы заттардың жеке қасиеттерін, яғни көлемі, түсі, кеңістіктегі орны, дәмі, иісі және т.с.с. таниды.

Ерте заманнан - ақ адам өзін қоршаған ортаның тылсым тіршілігін тануға әрекет жасаған. Ал айнала дүниені танып білудің, белсенді іс - әрекеттің алғашқы түрі заттық іс - әрекет болып табылады. Нәресте заттық іс - әрекеттен бірте-бірте ойын әрекетіне ауысады. Барлық адам өзінің тұлға ретінде даму ерекшелігінде ойын іс әрекетін бастан кешіреді. Сәбилік кезеңнен бастап бала өзін қоршаған ортаны, өмір сүріп отырған айналасындағы заттар мен құбылыстарды ойын арқылы түсініп ұғынады. Тек көру, сипап

- сезу, байқап- тану арқылы емес, тікелей араласып, іс-әрекетке көшуін нақты қарым-қатынас барысында біледі. Осылайша, ойын адамның өмір танымында шешуші мәнге ие. Баланың таным түсінігі, іс-әрекеті ойыннан басталып, оның негізгі болашақ өмірінде оқу, еңбек іс-әрекетімен жалғастырылады. Ойын - бала үшін оқу да, еңбек те. Ойын - айналадағы дүниені танудың тәсілі. Ойын - балаларға өмірде кездескен қиыншылықтарды жеңу жолын үйретін қана қоймай, ұйымдастырушылық қабілетін қалыптастырады.

Ойын балалардың негізгі іс - әрекеті ретінде психологиялық, анатомиялық - физиологиялық, педагогикалық маңызы зор қызметтер атқаралы. Ойын - баланың даму құралы, таным- көзі, білімділік, тәрбиелік, дамытушылық мәнге ие бола отырып, адамның жеке тұлға ретінде қалыптасуына ықпал етеді. Сонымен қатар, танымдық қабілеттерін дамытады.

Ойынның мазмұнында балалардың танымдық қабілетін дамытудың ықтимал мүмкіндіктері бар:

- Таным процесстерін белсендіреді, зейіні мен қызығушылығын тәрбиелейді.
- Балаларды қоғамдық жағдайларға бейімдеу қабілетін дамытады.
- Ережелер бойынша әрекет етуге үйретеді. Қызығушылығын дамытады.
- Білім - дағдыларын бекітеді.

Сөздік ойындар балалардың сөйлеу тілін дамытуға көмектеседі: сөздікті кеңейтеді және белсендіреді, дыбысталуын дұрыс қалыптастырады, байланыстырып сөйлеу тілін дамыдаты, өз ойын дұрыс жеткізу, заттар туралы өзбетімен әңгіме құрастыру, табиғи құбылыстар мен қоғамдық өмір жайлы мазмұндау дағдысы қалыптасады.

Баланың толыққанды физикалық дамуының негізгі шарттары – рационалды, жоғары калориялы тамақтану, күнделікті режимді сақтау, жеткілікті ұйқы, таза ауада болудың жеткілікті ұзақтығы, салауатты және гигиеналық орта, қолайлы психологиялық атмосфера, жақсы материалдық өмір сүру жағдайлары.

Ересектер баланың күнделікті ауада болуына, қолайлы табиғи ортаға, спорт және ойын алаңдарының болуына ерекше назар аударуы керек. Бұл факторлар денсаулықты нығайтуға, өсуді ынталандыруға, денені шынықтыруға ықпал етеді.

Қазіргі уақытта ата-аналардың білім беру бағдарламалары, баланың жас және психологиялық ерекшелігі, баланың қажеттілігі туралы нақты түсініктері жоқ және ата-аналар тәрбиелеу әдістерін сараптай алмайтындықтан отбасының тәрбиелік әлеуетін тиімді қолдана алмайды. Бұның салдары тәрбиелеу нәтижесінің төмендеуіне әкеледі. Ата-аналардың бала тәрбиесіне мән бермеуі баланың жеке тұлға болып қалыптасуына, әлеуметтік бейімделуіне кері әсер етіп, жүйкелік ауытқулардың пайда болуына жол береді. Ата-аналардың мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту саласындағы біліктілігінің аздығы бала тәрбиесіне әсер етеді. Бүгінгі күннің ата-аналары қаншалықты білімді болса да педагогика, психология, физиология және өзге білім салаларынан толық хабардар емес. Кез-келген білімі бар ата-аналарды бала тәрбиесі туралы мәселелер ойландырады. Сондықтан отбасы білім беру қызметі саласында көмекті қажет етеді.

Осы орайда бүгінгі жұмысымды мектепке дейінгі тәрбиемен және оқытумен қамтылмаған балалардың ата-аналарымен үй жағдайында ойындарды ұйымдастыру тақырыбында көрсетемін. (қонаққа мектепке дейінгі тәрбиемен және оқытумен қамтылмаған балалар және ата-аналары келіп отыр).

Акт залда екі фондық безендіру, біріншісі бұрынғы үй жағдайы, екіншісі қазіргі заманға сай үй жағдайы, бұнымен мен екі ғасырдың, екі замандағы баланың дамуын салыстырып, көрсетіп айтқым келеді. Бұрынғы кездері бала үнемі даму үстінде болатын, режимдік сәттер сақталатын, уақытпен теледидар көріп, тамақтанып, уақытпен ұйқтайтын, ал қазіргі кезде салыстырмалы түрде қарасақ баланың дамуы әлде қайда төмендеген, себебі қазіргі кезде ата-аналар баланың дамуына өз үлесін қосқаннан гөрі мамандарға, арнайы орталықтарға, немесе балабақшаларға жүгінгенді жөн көреді. Қарап отырсақ екінші бірінде қолында гаджет, уақыты шектелмеген, режимдік сәттер қолданылмайды. Баланың тілінің кеш шығуының да, кеш дамуының да себебінің бірі осыларда. Олай болса құрметті қонақтар, ата-аналар, екі заманның балаларының дамуын салыстырмалы түрде айтып және бұрынғы кезде бала үй тіршілігіне араласа отырып дамитын болса қазіргі кезде осы үй шаруасының альтернативті түрлерін көрсетемін.

«Күріш тазалаймыз» альтернатив ойын «Сортер» ойыны. Бұрынғы кезде естеріңізде болса күрішті күрмектен тазалайтынбыз, ал қазіргі кезде күріштің арасына қара құмық араластырып баланың алдына теруге берсек болады. Немесе кез келген үйде банканың қақпақтарын табуға болады, сол қақпақтарды баланың қолына орналастырып, алдына ақ және қызыл бұршақтарды араластырып, екеуін екі қолында тұрған қақпақтарға салдыру арқылы ойнатуға болады. Бұл ойын, баланың зейінін дамытады, ұсақ қол моторикасын дамытады.

«Кір жуу» альтернатив ойын «Жұмыртқаның қалбыры» ойыны. Бұрында бала болып анасының жанында жүріп тегешпен кір жуғанда аяқпен басып көмектесетін бала, қазіргі таңда кіржуғыш машинаның арқасында үйде кір жуыла бермейтіні анық, сол себепті оның орнына жұмыртқаның қалбырын бастырсақ болады, немесе аяқ киімнің қораптарының қақпақтарын алып оның ішіне суши таяқшаларын, жаңғақтың қабықтарын орналастырып, баланы үстімен жүргізсек болады. Бұл ойын баланың сенсорикасын, сипап сезу арқылы дамытады. Ұсақ моторикасын және жалпы ірі моторикасын дамытады.

«Қамыр илеу» альтернатив ойын «Антистресс». Бұрынғы кездері аналар қамыр илеп бауырсақ пісіріп, қамырмен түрлі тағамдар пісіретін, қазіргі кезде дайын қамырға үйреншікті болып кеттік. Сол себепті де баланың үй жағдайында қамырмен жұмыс жасауы екі талай. Оның орнына балаңызға шардың ішіне кез келген дәнді дақылдарды толтырып берсеңіз болады. Бала оны ұстап көріп, зерттеп, тастай немесе жұмсақ, ірі немесе майда, ауыр немесе жеңіл екенін байқайтын болады. Бұл ойын баланың қиялын, сенсорикасын, моторикасын және сөйлеу тілін дамытады.

«Арқа басу» альтернатив ойын «Аяққа массаж». Ерте заманда әкелер үйіне келіп балаларымен қарым қатынас жасау мақсатында баласына арқасын бастыратын, олда баламен әкенің арасындағы қарым қатынасты нығайтуға зор ықпал етеді. Қазіргі кезде де осы техниканы қолдансақ болады. Балаңыз әкесінің арқасын басқан кезде бірінші анасының қолынан ұстап жүретін болса, екіншісінде жарды ұстап жүруі мүмкін, үшіншісінде еш көмексіз өзі жүруі мүмкін. Осы ойын арқылы бала кеңістікті бағдарлауға үйренеді. Баланың вестибулярлы аппараты дамиды. Бала өзінің денесін сезеді және басқара алады. Немесе екінші жағдайда кез келген қорапты алып ішіне маш дәнді дақылдарын сеуіп, немесе кез келген аяққа батпайтын дәнді дақылдарды сепсек бала оның үстімен жүріп аяқтарына массаж жасау арқылы релаксация алады. Кез келген үйде оқтау таяғы бар, бала оқтаудың үстімен жүрседе баланың вестибулярлы аппаратын дамытуға ықпалы мол.

«Май шаммен театр» альтернатив ойын «Көлеңке театры». Бұрындары үйде жарық уақытымен берілетін, уақытымен өшіп тұратын, кешкісін жатар уақытта жарықтың болмай қалуына байланысты май шам жағатын, сол кездері балалар ата-аналарының жанына орналасып ертегі тыңдап, май шамның жарығымен театр ойнатып ертегі қойылатын. Ал қазіргі кезде электр жарығымен мәселе жоқ деп білемін, оның орнына арнайылап жарықты өшіріп, кез келген фонарь жарығымен балаларға көлеңке театрын ойнатуға болады. Немесе кез келген үйде қол сұртуге арналған (салфетка) майлықтардан ауысқан туба табуға болады, сол тубаның үстіне скотч жапсырып кез келген бейнені салып маркермен, астынан фонарь жақсақ бізге мультипликация дайын. Бұл ойын баланың ерте сөйлеу тілін дамытады, есту қабілетін дамытады, қиялын және логикасын дамытады.

Одан бөлек қазіргі заманға сай үй жағдайында келесі ойындарды ұйымдастыруға болады:

«Голограмма» ойыны. Бұл ойынға кез келген қорап жарайды, қораптың 45 градус бойымен қиғаш сызық кесіп аламыз, ол сызықтың бойына кез келген клеенка орналастырамыз. Одан соң “YouTube” арнасына голограмма 3Dдеп жазсақ бейне жазбалар шығады. Сол бейне жазбаларды қосып тамашалау балаға өте қызықты болады.

«Құм терапиясы» ойыны. Кез келген контейнерді алып, астына шам орналастырып, манка дақылын сеуіп қараңғылау жерде балаңызбен ойын ұйымдастырсаңыз, балаңызға өте қызықты болады және бұл терапия баланың бойындағы қорқыныш, шаршау сезімін басады. Баланың қиялын, ерте сөйлеу тілін, ұсақ қол моторикасын дамытады.

«Сортер» ойыны. Әр бала ерте жастан бастап Агуша пюрелерін жей бастайды, бұл пюрелердің құтыларын ойынға пайдалансақ болады. 4 түсті (көк, қызыл, жасыл, сары) шарларды алып ұштарын кесіп құтыларға кигізу арқылы құтыларға түс беруге болады. Дүкендерде түрлі түсті макарон өнімдерін кездестіреміз, және кез келген үйде болуы да әбден мүмкін. Осы түрлі түсті құтыларға түрлі түсті макарон өнімдерін салу арқылы ойын ұйымдастыруға болады. Бұл ойын арқылы бала түстерді танып, ажыратады.

Қазіргі заманғы отбасылар мектепке дейінгі мекемемен бірлесе отырып, әр баланың дені сау дамуына қолайлы жағдай жасауға қабілетті және міндетті. Балаға үнемі қамқорлық жасап, оның қимыл-қозғалыс белсенділігін көрсете алатындай етіп отбасындағы өмірін ұйымдастыру керек, яғни. дене шынықтыру отбасының тәрбиелік және әлеуметтік қызметінің маңызды құрамдас бөлігі болуы керек.

Ұйқының, тамақтанудың, серуендеудің, іс-әрекеттің, ойынның ұтымды кезектесуі барлық жүйелер мен мүшелердің біркелкі дамуын қамтамасыз етіп қана қоймайды, баланың төзімділігі қалыптасады, сонымен қатар салыстырмалы түрде өте маңызды ұйымдастырушылық, ұқыптылық, ерік-жігерді көрсету дағдыларының жүйесі қалыптасады.

**Қызылорда қаласы
№2 "НұрШұғыла" жеке мектепке дейінгі мекемесі
Тәрбиеші
Касымова Лаура Нурдаулетовна**

ПРИКЛЮЧЕНИЕ В ХОГВАРТС

Цель: Развивать пространственное и логическое мышление, внимание, память, речь, фантазию и воображение; расширять кругозор детей.

Задачи: -развивать мелкую моторику рук, творческое воображение, логическое мышление, умение анализировать, делать выводы, умозаключения.

-активизировать и расширять словарный запас детей;

-развивать умение внимательно слушать воспитателя и отвечать на вопросы.

-закреплять понятия «звук», «слово», «буква»;

-совершенствовать умение делить слова на слоги, определять количество слогов в слове;

-закреплять умение в нахождении места звука в слове.

Ход ОИД:

Изучаю с детства я

Правила приветствия.

«Здравствуй!» - лучшее из слов

Означает: «Будь здоров».

Тот, кто младше, старшим должен

Первым «Здравствуйте!» сказать.

Этим младший к старшим может

Уваженье показать.

Воспитатель: Ребята Сегодня утром, когда я пришла на работу, окно было почему, то приоткрыто.

Посмотрите, что это такое? Конверт и формы(шляпа и плащ). Интересно, конверт не подписан, странный какой-то. Давайте откроем и посмотрим, что там. (Открываем конверт, в нем флешка).

Давайте посмотрим и подключим ее.

«Дорогие друзья я и все мои друзья выросли, и в нашем замке стало так скучно и одиноко. Поэтому мы с профессором Дамблдором объявляем набор самых умных и талантливых ребят со всего мира! Приглашаю вас в свой замок, где мы с вами будем учиться магической грамматике.

Рядом с конвертом я оставил для вас нашу форму, думаю вам очень подойдет. Но формы недостаточно, чтобы стать настоящими волшебниками вам нужны волшебные палочки, а чтоб их заполучить вам нужно пройти несколько задание. Каждое пройденное задание поможет вам найти нужные ингредиенты и с помощью этого вы сможете получить волшебные палочки.

Удачи!

Воспитатель: Ребята, сегодня у нас совсем необычное занятие! - А полное магии и волшебства! Мы получили приглашение в самую знаменитую школу мира чародейства! А вы согласны отправиться в путешествие? Не боитесь трудностей?

Дети: Нет!

Прежде чем начать наше задание, нам нужно решить кто будет в каком факультете.

«Распределение по факультетам»

Актер, озвучивающий шляпу не только называет факультет,

но и объясняет почему ученик туда попал, давая характеристику детям: смел или ленив, но добродушен, умен и т.д.)

Распределенные по факультетам дети получают значки на мантии с символом

факультета

- Факультет Гриффиндор
 - Факультет Слизерин
 - Факультет Пуффендуй
 - Факультет Гриффиндор
- «Помоги мухам»

Деление слов на слоги

(Перед детьми лежат паутинки. По паутинке ползет паук и собирается съесть мух. Ребятам нужно помочь мухам.)

«Волшебные буквы»

Буквы из монтажной пены

(Определи, какой звук и закрась)

Факультет Слизерин

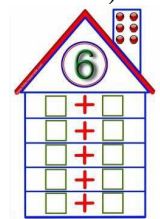
«Звуковой анализ»

(На столе лежат растения Мандрагоры, а на их горшках изображены картинки и на каждую картину сделать звуковой анализ. За правильный ответ ребята смогут выдернуть Мандрагоров из горшка)

Факультет Пуффендуй

«Состав числа»

(В этом задании некоторые цифры вдруг стали невидимыми, нам нужно с вами их проявить на этом листке.)

В: Вы просто большие молодцы! Вас точно возьмут в школу магии и волшебства. Вы истинные маги и чародеи. Математику постигаете, не хуже великих учеников школы Хогвардса.

Минутка релаксации «Как живешь?»:

- Как живешь? Вот так!

А плывешь? Вот так!

Вдаль глядишь? Вот так!

Ждешь обед? Вот так!

Машешь вслед? Вот так!

Утром спишь? Вот так!

А шалишь? Вот так!

Воспитатель: Все ингредиенты у нас в руках, но прежде чем начать наше волшебство нам нужно с вами посмотреть на экран.

«Волшебные книги»

Использование интерактивной доски

Что мы видим ?

Дети: Книги.

Воспитатель: Правильно, но это не простые книги, а волшебные. В каждой книги спрятаны буквы вам нужно назвать все эти буквы.

Воспитатель: Ребята вы очень хорошо справились с заданием. Теперь все эти ингредиенты вы должны положить в котел и сказать волшебное слово.

Дети: Кривли – крабли – бумс!!

Воспитатель: Ребята посмотрите, что там у нас. Это же ваши волшебные палочки. Теперь вы стали полноценными волшебниками. Поздравляем!

Қызылорда қаласы
№2 "НұрШұғыла" жеке мектепке дейінгі мекемесі
Тәрбиеші
Рахатова Айнур Маратовна

СЦЕНАРИЙ ПРАЗДНИКА 8 МАРТА «СЮРПРИЗ ОТ ВАЙЛДБЕРРИЗ»

Под музыку дети по парам входят в зал и встают по своим местам. Танцуют тикток.

Песня «А весной»(Хор)

(дети садятся на места)

Алексей: В славный день 8 марта принято дарить подарки и сегодня самый популярный, самый известный интернет магазин

ВАЙЛДБЕРРИЗ поздравляет всех женщин с праздником и нашим постоянным клиентам объявляет акцию!

12 бесплатных подарков, на ваши пожелания в честь дня 8 марта для родителей группы «Умнички»!

Ведущая: На столе лежат карты с пожеланиями, нужно сделать первый заказ на **ВАЙЛДБЕРРИЗ**.

Для этого нам нужно взять одну из карт и положить в терминал чтобы узнать пожелания наших мам.

На экране появляется картинка с логотипом **ВАЙЛДБЕРРИЗ**.

Заказ №1 Айлин: подходит к столу и кладет карту в терминал.

И голос с экрана зачитывает пожелания мам.

Голос: В зале девочки сегодня, как цветочки хороши!

Пусть для мам попляшут дочки в этом зале от души!

Танец «Пробуждение весны!»

(Айзере, Айлин, Фатима, Аягөз, Яна, Айназ, Милана, Зере)

1. Айзере

Мама, с 8 Марта поздравляю

И весны тебе в душе желаю!

Будь любимой, радостной, красивой

И по-настоящему счастливой!

2. Айлин

Мама — это небо!

Мама — это свет!

Мама - счастье!

Мамы лучше нет!

3. Фатима

Мамочка любимая,

Просто поздравляю

И всего хорошего

Я тебе желаю!

4. Аягөз

Вырежу сердечко,

Маме подарю,

И скажу словечки:

Я тебя люблю.

5. Яна

От твоей улыбки
Солнце ярче светит!
Ты — самая любимая
Мамочка на свете!

6. Айназ

Мама. Слова нет дороже.
Если не мама, то кто нам поможет?
Если не мама, кто пожалеет,
Ласково взглянет и обогреет?

7. Милана

С бабушкой мы буквы в книге разберём
С ней играем в куклы и блины печём.
Важные секреты ей шепчу на ушко,
Потому что бабушка-лучшая подружка!

8. Зере

Мама и бабуля,
Поздравляю вас
Вы же красотищи
Краше всех у нас
Ведущий: Давайте посмотрим следующий заказ.

И заказ №2.

Нурали: подходит к терминалу **Вайлдберриз**, берёт карточку и кладет в нее.

Голос: Хотела бы послушать веселую песню чтобы поднялось настроение.

Песня: Раз лодочка! (Айназ, Данеля, Аягыз)

Ведущий: Заказ №3 хотим мы принять!

Зере: подходит к терминалу **Вайлдберриз**, берёт карточку с цифрой 3

Мама: Пусть покажут наши дети, как они представляют себе наш праздник!

Ведущий: Выходите, ребята, на сценку : «*Мамин праздник*»!

Данеля, Шахмардан, Н. Санжар, Сартай, Алексей, Ясин, Нурали,

Ведущий: Мамы – умницы у нас,

Но пора бы сделать следующий заказ!

№4 Яна: подходит к терминалу **Вайлдберриз**, берёт карточку с цифрой 4 и читает

№4 Мама: Четвёртый заказ хочу сделать сейчас:

И песня для мам прозвучит пусть прямо сейчас!

Песня «Мамочка милая» (хор)

Ведущий: А сейчас заказ №5 хотим мы принять!

Ансар: подходит к терминалу **Вайлдберриз**, берёт карточку

Мама: Вы и пели, и плясали, а с мамочками не танцевали!

Я бы хотела хотела с сыном станцевать!

Танец с мамами:

(Н. Санжар, Ердос, Ансар, Хангелды, Шахмардан, Алексей)

1. Н. Санжар

Маму утром поцелую
И скажу: «Люблю тебя!
С 8 марта, мамуля,
Ты любимая моя!».

Принесу цветок, конфетки,
Полежим с тобой в тепле,
А попозже из салфетки
Сделаю корабль тебе

2. Ердос

Бабушку свою люблю,

Ей цветочек подарю,
С 8 марта, дорогая,
Счастья я тебе желаю.

3. Ансар

Бабушка умеет делать всё на свете
И стирать, и стряпать, и вязать, и шить
Пусть твоя улыбка словно солнце светит,
Хорошо с тобою нам на свете жить!

4. Хангелді

Маму, бабушку, сестру,
Очень сильно я люблю.
С 8 Марта поздравляю,
Много нежности желаю!

5. Шахмардан

Со мною бабушка моя и значит главный в доме я!
Шкафы мне можно открывать, цветы кефиром поливать,
Играть с подушкой в футбол, и полотенцем чистить пол.
Могу я есть руками плов, нарочно хлопать дверью...
А с мамой это не пройдет... - я уже проверил.

Ведущий: **Заказ № 6** совсем не простой:

Он для бабушки молодой, озорной!

Ясин: подходит к терминалу **Вайлдберриз**, берёт карточку с цифрой 6

Заказ шестой объявляю:

Я очень хочу, чтобы внучата-лапушки

Спели сегодня песню для бабушки!

Песня «Бабушка испеки оладушки»

(хор)(Талгат, Е, Санжар, Бексултан Н, Санжар, Хангелди, Алексей).(ложки)

(дети садятся на места)

Ведущий: **Заказ №7** Хотим узнать мы сейчас!

Е.Санжар: подходит к терминалу **Вайлдберриз**, берёт карточку с цифрой 7

А мне очень-очень хочется поздравить маму свою.

Пусть она уже бабушка, но я её очень люблю!»

Хотела бы своей маме заказать необычный оркестор!

Оркестор (Пришла весна) (Сартай, Нурали, Ердос, Фатима, София, Тамерлан, Зере, Яна)

Ведущий:

Заказ №8 пора нам узнать!

София: подходит к терминалу **Вайлдберриз**, берёт карточку с цифрой **№8**

Все ребята любят очень

Вместе весело плясать,

И поэтому сегодня

Просим танец показать!

Танец «Сказочные феи»

(Жанель, София, Айбике, Раяна, Данелия, Инабат, Муслима)

1. Жанель

Я для бабушки и мамы
Нарисую солнца круг,
И зеленую поляну,
И подснежники вокруг.
В Женский день им подарю
И скажу, как их люблю!

2. София

Все цветы на свете
Только для тебя.
Самая хорошая
Мамочка моя.

3. Айбике

Милая, родная мама,
Я сказать хочу тебе,
Что родился я у самой
Классной мамы на Земле!

4. Раяна

Милая, родная
Мамочка моя
Знай, что очень сильно
Я люблю тебя.

Ведущий: Самую активную приглашаем,
И сделать десятый заказ предлагаем!

Муслима: подходит к терминалу **Вайлдберриз**, берёт карточку №9

Чтобы в памяти остался этот праздник, хотела бы увидеть незабываемый номер.

Сол. песня: Весна поет.

(Айзере, Айбике, Жанель) (шляпы, сумочка, очки, перчатки)

Ведущий: Заказ № 10 посмотрим сейчас. **Раяна.**

Голос: Я бы хотела увидеть выступление ,чтобы на долго осталось в моем сердце.

Сценка (Ана) Динислам, Ансар, Е.Санжар, Инабат, Аягоз, Мансур, Бексултан, Хангелди. (Стол, стулья, самовар, чашки, платок, камзол, штанга, медаль, цветы, спортивная одежда.

Снять спортивку у Динислама

Заказ № 11: Хочу чтобы наши мужчины всегда поздравляли нас с праздником.

Танец: Я подарю тебе цветы.(цветы)

(Талғат, Динош, Е.Санжар, Бексултан, Ясин, Нурали, Мансур, Сартай, Тамерлан)

13. Талғат

Ты слишком молодая,
Чтоб бабушкою зваться.
И в этот день спешим мы
Тебе в любви признаться!

3. Динош

С утра я к маме прибегу,
И крепко-крепко обниму,
И прошепчу я ей на ушко,
Что нет на свете мамы лучше.

23. Е. Санжар

Руки у бабули – просто золотые,
Они нежно гладят – мои дорогие,
Много умеет – бабушка моя,
И за это, очень я люблю тебя!

4. Бексултан

Мам мы дружно поздравляем,
Им здоровья мы желаем,
С нами очень нелегко,
Благодарны им за все!

2. Ясин

Я маме своей весь мир подарю:
Все горы, моря, океаны.
И я ее очень сильно люблю,
Ведь нет никого лучше мамы.

8. Сартай

Сильная, красивая,
Мама у меня,
Умная и милая,
Я люблю тебя!

5.Тамерлан

Моя мама — просто чудо!
Для нее героем буду.
Буду ей я помогать
И с Днём мамы поздравлять.
Ведь лучше мамы в мире нет.
Лови, мамуличка, «Привет»!

Ведущий: Вот уже заказ №12 надо сделать мамочке одной!

Фатима:подходит к терминалу Вайлдберриз, берёт карточку с цифрой № 12

Мама:Хотелось бы в преддверье весны услышать нежную песню про наших заботливых мам!

Песня: (Мама) Милана.(сольная)

Алеша: Вайлдберризнаш закрывается, с покупателями прощается,
Но не стоит унывать, мы откроемся опять,
Чтобы нашим милым мамам вновь подарки выбирать!
Досвиданья! До новых встреч!

Қызылорда қаласы
№2 "НұрШұғыла" жеке мектепке дейінгі мекемесі
Тәрбиеші, педагог-модератор
Сейтенова Перуза Серікқызы

“АЛТЫН КҮЗ!”

Міндеті: «Алтын күз» мерекесінің кереметтерін- күз-байлық, күз-береке, күз-молшылық, күз-шаттық, күз-қуаныш екеніні бала санасына жеткізу.

Сахналақ қойылым.

Сахнаның шетінде « Алтын күз» тақырыбына арнап сурет салып отырған бала отырады. Кітап, дәптерлерін ашып қарайды. Әрі -бері жүріп үстелге отырады.

Асима:

- Райана, Нұрахат ағай күз тақырыбында сурет салуға берген. Көмектесші.

Райана:

- Достым, оған қиналатын несі бар? Күз айы —өте бір тамаша мезгіл. Күздің бізге берер сыйы да мол. Өзің ойланып отырып сал , содан кейін маған көрсетесің

Асима:

(Ойланып сала бастайды. Дауыстап айтып отырып салады) Күз келді, күн суыта бастады. Құстар жылы жаққа ұшып кетті (деп ұйқыға кетеді, дауысы біртіндеп бәсеңдейді)

Би: «Қырманға кел»

Димаш:

Береке бақ дарыған,
Жомарт көңіл, жарқын жүз.
Сары алтынға малынған,
Жетті міне, алтын күз!

– Сәлеметсіңдер ме, балалар! Бүгін біздің зал қандай әдемі, қаншама түрлі – түсті жапырақтарға толы. Балалар, бүгін бізде қандай мейрам?

Балалар: Күз мейрамы!

Ән: «Күз тамаша»

Хақназар:

Ой, балалар! Естіп тұрсыңдар ма? Жаңбыр жауайын деп тұр.
(жаңбырдың даусымен залға бұлт кіреді)

Бұлт: Сәлеметсіңдер ме, балалар!

Балалар: Сәлеметсіз бе!

Бұлт:

Күзгі көк бұлт мен болам
Көтеріліп теңізден,
Аспанға биік барамын
Қаласам қазір сендерге
Жаңбыр болып жауамын.
(Балаларға жаңбыр шашады).

Расул:

Жаңбыр, жаумай тоқтай тұр,
Дабылыңды соқпай тұр.
Саяғынды түгендеп,
Үйіріңді соқпай тұр!
– Біз сен жайлы ән білеміз және осы әнді саған сыйлаймыз.

Ән: «Что случилось?»

Бұлт: Рахмет, балалар! Қандай әдемі ән! Сендер жаңбырдан қорықпайсыңдар ма?

Балалар: Жоқ! (жүргізуші білдірмей қолшатырды алады)

Бұлт: Аяқтарыңды сулаймыз деп қорықпайсыңдар ма?

Балалар: Жоқ!

Бұлт: Қалай сендер барлықтарың батылсыңдар?

Жүргізуші: Міне, біз қандай батылмыз!

(қолшатырды жазып, балаларды астына тығылуы шақырады)

Бұлт: Сендердің ойнағыларың келеді ғой, мен сендерді тез ұстап аламын.

Ойын: «Қолшатыр»

Балалар хормен:

Жаңбыр, жаңбыр, жау, жаңбыр!
Жаңбыр келіп жауады
Тамшылары тамады.

Ойын шарты: Әннің ырғағымен балалар жүгіріп ойнайды, Бұлт орындықта отырып ұйықтайды. Бұлт балалардың даусынан оянып, оларға су шашады, сол кезде балалар қолшатырдың астына тығылады. Екі – үш рет ойнағаннан кейін орындарына отырады.

Бұлт: Балалар, сендер барлығын жылдам және шапшаң екенсіңдер, мен сендерді ұстап алмадым.

Тақпақтар:

Нүрәли:

Қарашы күз келді, күз келді
Жапырақ жауыпты іздерді.
Құс біткен керуен тізеді,
Қара бұлт қабағын түйеді.

Бекнар:

Жетті желмен алтын күз,
Жеміс жинау салтымыз.

Жиып - теріп болған соң,
Той жасайды халқымыз.

Қуаныш:

Көрініп еліме
Күндері мереке.
Келді ғой жеріме
Күз дейтін мереке.

Ән: «Күзгі вальс»

Нұрай:

Бұлт, сенімен өте көңілді. Балалар сенімен ойнады, күлді, бірақ бізге әлі де біреу жетіспейтін сияқты. Бізде күн жоқ екен. Қане, балалар, бәріміз мейрамызға күнді қонаққа шақырайық *(балалар орындарына отырып, қолдарың шапалақтап, аяқтарың тыпырлатып, күнді шақырады).*
Күн келеді.

Күн: Сәлеметсіңдер ме, балалар! Сендер мені шақырдыңдар ма, достарым?

Балалар: Иә!

Күн:

Мен жарқырап төбеде
Нұрын төгіп тұрамын.
Шуақ шашып бәріне
Бала жанын ұғамын.

Бұлт:

Күн, күн, тоқтай тұр!
Сөзімен менің құлақ тұр.
Ішім толы суға,
Сусыз өмір бола ма?

– Ендеше мен бәріне керекпін, мен мықтымын!

Күн: Жоқ, мен мықтымын!

(Бұлт пен Күн дауласып, аяқтарын топылдайды)

Алихан:

Тынышталыңдар, дауласпандар! Балалар, Күн мен Бұлтты татуластыру үшін Күзді қонаққа шақырайық.
(Күз келеді.)

Күз: Сәлеметсіңдер ме, балалар!

Ырысқа толы қоймалар,
Сабан тойы тойланар.
Берекелі күз болам,
Байлыққа мұртың майланар.

– Сендер мені шақырдыңдар ма?

– Мен жалғыз келген жоқпын, өзіммен кішкене жапырақтарымды ала келдім. Кәне ортаға шығып шыр айналып жапырақтарым би билейік.

Би: «Күн мен бұлттар достығы»

Тақпақтар:

Санжар:

Алтын, сары, қызыл, көк,
Алуан – алуан жапырақ.
Күзгі бақта күлімдеп,
Көз тартады атырап.

Омар:

Астық - жеміс жиылды.
Қамбамызға құйылды.
Қуандырып біздерді
Кел жемісті алтын күз,
Өлкемізге күз келді

Ән: «.....»

Медина:

Сәлеметсің бе, Алтын Күз ! Сені шақырған біздің балалар. Алтын күз, сен бізге көмектесші. Бұлт пен Күн екеуі кім мықты, кім бірінші деп дауласып тұр.

Күз: Олар неге олай дауласады? Қане, балалар, Күн мен Бұлтты татуластырайық. Ол үшін ойын ойнайық.

Ойын: «Кім шапшаң»

Ойын шарты: Кілем үстінде қолшатырлар жатады. 5-6 бала шығып, музыка ырғағымен шеңбер жасай билеп жүреді. Музыка тоқта, ан кезде жылдам жерде жатқан қолшатырды алып үлгеруі керек. Үлгермеген ойыншы ойыннан шеттетіледі.

Күз:

Жарайсыңдар, балалар!
Күн мен Бұлт тату болса
Бәрі де көңілді.

Тақпақтар:

Хақназар:

Өлкемізге күз келді
Жемістерін жинауға
Шақырады біздерді
Ақтарады мырза күз
Уылжыған жемісті
Күзге бізде ризамыз

Ән: «.....»

(Ән айтылып жатқанда Күн мен Бұлт себеттегі тамшылар мен жапырақтарды алмалар мен алмұрттарға айырбастап қояды).

Күз: Біздің достарымыз Күн мен Бұлт қайда кеткен?

Бұлт: Алтын күз, қарашы, біздің жапырақтарымыз бен тамшыларымыз сиқырлы екен!

Күн: Олар тәтті алмаларға айналып кетіпті.

(Бұлт пен Күн себеттегі алмаларды балаларға көрсетеді)

Күз: Ендеше ешқашанда дауласпаңдар, дос болыңдар!

Барлық кейіпкерлер (Күн, Бұлт, Күз): Ал, балалар, сау болыңдар!

Балалар: Сау болыңыздар!

Нұрай:

Балалар, міне біздің мейрамымыз да аяқталды. Бірақ күз бізбен әлі қоштаспайды. Біз далаға серуенге шыққанда онымен кездесеміз.

Ән: «.....»

Би: «.....»

Райана:

- Асима, сен не, ұйықтап қалғансың ба? Сенің сурет салғаның қайда?

Асима:

- Райана, мен күздің кереметін енді түсіндім. Күзді береке дейміз. Өйткені күзде барлық жеміс - жидектер, егін пісіп, мал семіреді. Күзді-байлық дейміз. Өйткені піскен егін, жеміс-жидектер дүкендерге толады. Молшылық болады. Күзді мереке дейміз-адамдар өз еңбегінің жемісін көріп қуанады мерекелейді.

-Енді мен сурет салудан «5» алатын болдым.

(Сахна сыртынан оқылады.)

Рамазан:

Берекелі бақ – дәулет
Арта түссін тойланып.
Сау болайық бәріміз,
Келгенше күз айналып! *(Балалар ән ырғағымен залдан шығады)*

**Қызылорда қаласы
№2 "НұрШұғыла" жеке мектепке дейінгі мекемесі
Тәрбиеші, педагог-сарапшы
Уайсова Айжамал Бертлеувна**

«НЕТРАДИЦИОННЫЕ МЕТОДЫ РИСОВАНИЯ»

Цели:

- 1.Развивать художественное творчество, воображение, фантазию детей. Формировать индивидуальные, интеллектуальные творческие способности через использование нетрадиционных техник и материалов в изобразительной деятельности;
- 2.Развивать умения *самостоятельно* создавать, применять, использовать различный нетрадиционный материал и нетрадиционные техники в художественном творчестве.

Задачи:

- 1.Прививать и поддерживать интерес к нетрадиционным техникам рисования: создавать предметно-развивающую среду по художественному творчеству;
- 2.Продолжать знакомить детей с нетрадиционными техниками рисования; находить нестандартные (креативные) способы изображения предметов и явлений;
- 3.Развивать изобразительные умения, навыки, систематизировать полученные знания;
- 4.Развивать технические художественные умения и навыки по принци.пу: от простого к сложному (переход от простых нетрадиционных способов изображения к более сложным);
- 5.Продолжать развивать чувство цвета, формы, композиции, пространственное воображение, художественный и эстетический вкус;
- 6.Сплотить детский коллектив путем совместного творчества.
- 7.Развивать желание экспериментировать, проявляя яркие познавательные чувства: удивление, сомнение, радость от узнавания нового.
- 8.Воспитывать трудолюбие и желание добиваться успеха собственным трудом.
- 9.Воспитывать внимание, аккуратность, целеустремлённость, творческую самореализацию.

Материалы: Разноцветные нитки, шерсть для вязания. Краски, трафареты, легкий пластилин.

Дети делятся на 4-группы

1-группа с разноцветными нитками вяжут сумочку для мамы.

Предварительная работа: Процесс вязания долгий мы поэтому провели вчера предварительную работу связали половину сумочки. Сегодня дети продолжают процесс вязание и закончат сумочку для своих мам. Иголки которыми пользуются дети пластмассовые, безопасные.

2-группа готовые национальные узоры обводят шерстью и вышивают иголкой, соблюдая технику безопасности. Эти готовые узоры для оформления казахского уголка.

3-группа лепка, аппликация, рисование. Дети используют в своих работах нетрадиционные методы.

Лепка: Ребенок используя легкий пластилин лепит дерево и кусочками салфетки украшает дерево.

Аппликация: Приготовленный из разных салфеток раствор папье-маше наносят на бумагу с помощью палочки и украшают цветочки.

Рисование: Ребенок рисует национальный узор.

4-группа используя свои художественные навыки, выбирая себе нужный цвет с помощью трафарета наносят краску на футболки.

Коллективная работа: На холст тонким слоем наносим краску для фона. Бусы красим разноцветными красками и по одному кладем на холст создавая волнистые образы, и одновременно тянем все бусы вниз. Метод ниткография выполняется бусами.

Қызылорда қаласы
№2 "НұрШұғыла" жеке мектепке дейінгі мекемесі
Тәрбиеші
Калменова Шолпан Табынбайқызы

«СИҚЫРЛЫ ПІШІНДЕР»

Білім беру саласы: Таным. Шығармашылық.

Білім беру бөлімі: Қарапайым математикалық ұғымдарды қалыптастыру.

Мақсаты: Балалардың геометриялық пішіндер туралы білімдерін қалыптастыра отырып, қарапайым математикалық ұғымдарын бекіту, пішіндерді ажыратып айта білуге, оларды қоршаған ортамен салыстырып, түр – түсін, заттардың көлемін анықтай білуге дағдыландыру. Балалардың ой - өрісін, қол моторикасын, логикалық ойлау қабілеттерін ойын арқылы дамыту, зейіндерін, белсенділіктерін арттыру. Балаларды ұйымшылдыққа, тапқырлыққа тәрбиелеу.

Сөздік жұмыс: Үшбұрыш, төртбұрыш, дөңгелек, пішіндер.

Құрал-жабдықтар: пішіндер суреттері, ойын түрлері, Білмесхан

Ойын іс-әрекет барысы: *Балалар ою өрнектелген кілемшелер арқылы топқа кіреді. жарты шеңбер бойымен тұрады.*

Амандасу: Музыка әуенімен әндетін:.

(Балалар қимылмен көрсетеді)

- Алақанды ашайық,

Күн нұрын салайық.

Жүрек жылуын салайық.

Жиналған жылу шуақтарды,

Қонақтарға шашайық.

(Білмесхан ортаға қолындағы суреттерімен кіріп келіп, балалардан көмек сұрайды)

Білмесхан:

- Сәлеметсіздер ме, балалар?

Балалар:

- Сәлеметсіз бе?

Білмесхан:

- Мен сендерді көмек сұрап келіп тұрмын, менің қолымда суреттер берілген ол ненің суреті екенін білмей келіп тұрмын.

Тәрбиеші:

- Балалар, Білмесханға көмектесіп «Сиқырлы пішіндер» әлеміне шақырайықпа?

Балалар:

- Иә.

Тәрбиеші:

- Ал олай болса «сиқырлы пішіндер әлемі» бізді күтіп тұр екен..

Тәрбиеші:

- Жарайды. Ендеше, қолымызға әртүрлі пішіндерге ұқсас таяқша суреттері арқылы орталыққа бөлініп орналасамыз.

«Сиқырлы пішіндер» әлеміне де әртүрлі пішіндерді қараңдаршы. Сиқырлы пішіндерге қандай пішіндер жатады екен, түсінік беріп өтемін:

- Бірінші жолда тұрған пішінді, төртбұрыш деп айтамыз.

-Төртбұрышпын, төртбұрышпын.
Төрт қабырғасы бар бұрышпын,
Қай жағынан қарасаңда,
Төрт қабырғам тең бұрышпын.

Тәрбиеші:

- Неге төртбұрыш дейді екенбіз, қанекей төртбұрыштың қабырғаларын, бұрышын санайық. *(санайды)* Төртбұрыштың түсі қандай?

-Екінші жолда үшбұрыш пішін деп айтамыз.

Үшбұрыш:

-Үшбұрышпын, үшбұрышпын,
Үш қабырғам бар бұрышпын,
Төртбұрыштан аз болсам да,
Орны бөлек үшбұрышпын.

- Ал, үшбұрышты неге үшбұрыш дейді екенбіз, бұрыштар мен қабырғаларын санайық. Үшбұрыштың түсі қандай екен?

-Үшінші жолда дөңгелек пішін деп айтамыз

Дөңгелек:

- Домалақпын, домалақпын,
Дөңгелек боп домаладым.
Ай сияқты, күн сияқты
Шар сияқты домалақпын.

- Дөңгелектің бұрышы бар ма?

- Пішіннің түсі қандай?

I. Тәрбиеші:

- Балалар, осы пішіндерді қоршаған ортамен салыстырайық. *(суреттерден пішіндерге ұқсайтын заттарды атап, таяқшамен көрсетеді)*

Д/о. «Айналадағы заттардың пішіні»

Шарты: Заттардың қандай пішіндерге ұқсайтынын тауып айту.

II. Тәрбиеші:

– Балалар, сендерге үш пішіндегі тапсырма жұмыстары берілген. олар сиқырлы пішінлерге байланысты жұмыстар екен.

1. Үшбұрышты пішіннің тапсырмасы

Пішіндерге сәйкес етіп, қақпақтарды орналастырып жауып беру.

2. Дөңгелек пішіннің тапсырмасы, қояндарға пішіндеріне қарай сәбізбен тамақтандыру.

3. Төртбұрыш пішінде, гүлдің ішінен көбелектердің қанаттарының бөлшектерін тауып алып, көбелек бейнесін толықтырып орналастыру.

Тәрбиеші:

- Ал, балалар, тұрайық,
Үлкен шеңбер құрайық.
Көңілденіп біз енді,
Бой сергітіп алайық.

«Нейро жаттығу» музыка әуенімен балалар, қимыл көрсетіп билейді.

Білмесхан:-Балалар, мен алып келген суретте пішіндер көрсетілгенін енді түсіндім, сендермен бірлесіп тапсырма орындап, пішіндердің түрлерін ажырата алатын болдым, сендерге көп рахмет, ал мен анама барып, пішіндердің түрлерін айтып бір қуантып алайын, сау болыңдар балалар!.

III. Тәрбиеші:

–Балалар, Білмесханмен қоштасып,бізде ойын іс-әрекетін аяқтаймыз, келген қонақ апайлармен қоштасайықшы!

-Сау болыңыздар апайлар, бізбен бірге болғандарыңызға рахмет айтамыз!

**Қызылорда қаласы
№2 "НұрШұғыла" жеке мектепке дейінгі мекемесі
Дене шынықтыру нұсқаушысы
Тұрмағанбет Азиза Ақынқызы**

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУ ҰЙЫМДАРЫНЫҢ ТӘРБИЕЛЕНУШІЛЕРІН САЛАУАТТЫ ӨМІР САЛТЫНА БЕЙІМДЕУДЕ АСЫҚ ТЕРАПИЯСЫН ҚОЛДАНУ

Балалардың салауатты өмір салты ғимараттың іргетасы сияқты. Неғұрлым іргетас қаланған болса, соғұрлым биік ғимарат тұрғызылуы мүмкін; баланың дене тәрбиесіне қаншалықты қамқорлық жасалса, оның жалпы дамуында, ғылымда, еңбекке қабілетті және қоғамға пайдалы адам болуында соғұрлым үлкен жетістіктерге жетеді.

Мектепке дейінгі жас – маңызды және жауапты кезең. Осы кезеңде бала ағзасының әртүрлі жүйелерінің жұмысында қайта құрылымдау жүреді, сондықтан осы жастағы балаларда салауатты өмір салтын сақтау және нығайту, әдеттер мен қажеттіліктерді тәрбиелеуге жан-жақты ықпал ету өте қажет. Бұл - ата-аналар мен ұстаздар алдында тұрған бірінші кезектегі міндеттердің бірі. Дәл осы уақытта мектеп жасына дейінгі балаларда салауатты өмір салтының негіздерін қалыптастыруды бастау қажет.

Денсаулық сақтау технологиялары – баланың білім алуы мен дамуының барлық кезеңдерінде оның салауатты өмір салтын сақтауға, білім алу үшін қажетті білім, дағды мен әдеттерді қалыптастыруға бағытталған білім беру ортасының барлық факторларының өзара байланысы мен өзара әрекетін қамтитын шаралар жүйесі. Олардың негізгі мақсаты – оқушылардың салауатты өмір салты туралы түсініктерін қалыптастыру, өзіне және құрдастарына алғашқы медициналық көмек көрсете білу, сондай-ақ өз денсаулығын сақтауға қажетті білім, білік және дағдыларды қалыптастыру және дамыту үшін жағдай жасау. Жұмыс түрлері: спорттық мерекелер, сабақ арасындағы дене шынықтыру минуттары, таңертеңгілік жаттығулар, көз жаттығулары, тыныс алу жаттығулары, саусақ және динамикалық гимнастика, релаксация, тек балабақшада ғана емес, сонымен қатар орман саябақтарында серуендеу, спорттық ойындар, шынықтыру процедуралары.

Үздіксіз білім берудің бірінші буыны ретінде мектепке дейінгі тәрбиеге қойылатын жаңа талаптар - асық терапиясы жататын инновациялық технологияларды қолдану. Мұндағы мақсат - баланың логикасын, сонымен қатар қолының ұсақ моторикасын дамыту. Әзірлеуші мамандардың айтуынша, әдістеме әр балаға жеке көзқарасқа негізделген. Сүйектердің көмегімен балалар санауды, логикалық ойлауды, музыкалық аспаптарда ойнауды үйренеді.

Асық терапиясы барлық жағынан баланың дамуына (білім болсын, денсаулық болсын) жақсы әсер етеді. Балабақшадағы барлық ұйымдастыру-басқару жұмыстары асықтар арқылы жүзеге асырылады: сөйлеуді дамыту, музыка, математика, бейнелеу өнері, тіпті дене шынықтыру. Олар бұл ойынды жылы мезгілде ауада ойнайды. Әдетте әр ойыншының өз асықтары болады, бірақ жеке ойналымдарда ортақ жиынтықты пайдалануға рұқсат етіледі. Қарапайым асықтар кейде әртүрлі түске боялады, олар көлемі мен салмағына қарай бағаланады және әртүрлі атауларға ие. Басты асық, «сақа» (әдетте үлкен асық) ең жоғары бағаға ие. «Сақа» әдетте қайнатылмаған буындардан алынады, өйткені пісіру процесінде сүйек өз массасын жоғалтады, бұл соққы күшіне кері әсер етеді. Үлкен тұрақтылық үшін «сақа» әдетте қорғасынмен толтырылады. Ал хан мен сұлтан балаларының ішінде «сақа» тіпті алтынға толған.

«Асық-терапия» технологиясын оқу үдерісіне енгізудің негіздемесі:

Біріншіден, қазіргі заманда бізге жат «еуропалық немесе американдық құндылықтардың» агрессивті түрде таңылуы, адамгершілік негіздерінің мақсатты түрде әлсіреуі орын алуда. Өскелең ұрпақты келеңсіз әсерден құтқару – балаларды өз халқының ғасырлар бойы ұстанып келе жатқан ұлттық салт-дәстүрлері мен әдет-ғұрыптарына тереңірек бойлауға мүмкіндігінше тарту;

Екіншіден, гиподинамия қазіргі әлемдегі ең өткір мәселелердің бірі болып табылады. Бұл терминнің мағынасын болжау қиын емес, «гиподинамия» «төмендеген белсенділікті» білдіреді. Қазіргі әлемдегі адамдарда гиподинамияның негізгі себебі айқын. Техникалық прогрестің жетістіктері адамның өмірін жайлы етеді, бірақ дене белсенділігінің төмендеуі денсаулыққа кері әсер етеді. Бұл мәселе, әсіресе мектеп жасындағы балаларды айналып өтпейді, олар сабақтан кейін бос уақытын көшеде емес, үйде компьютерде өткізуді қалайды. Сондықтан дүние жүзіндегі дәрігерлер жыл сайын тұрғындар арасында физикалық белсенділікке көбірек көңіл бөледі.

Осыдан келіп үшінші себеп шығады, қазірде тікелей қарым-қатынасты әлеуметтік желілердегі байланыс алмастырды. Шынайы өмірдегі виртуалды «лайктардың» кесірінен тағдырлар бұзылып, тіпті түрлі келеңсіз жағдайларға әкеліп соқтыруда. «Онда» балалар әдемірек, табысты болып көрінеді, бірақ шын мәнінде кешендер мен тірі адамдармен тіл табыса алмау қалыптасады.

Қазақтың бірқатар салт-дәстүрлерінде ұлттық ойындар ерекше орын алады, олардың ішінде салт-дәстүрдің қазынасы балаларға арналған ойындармен бейнеленген.

Асықтың ұрпақтан-ұрпаққа жалғасып келе жатқан терең тарихи тамыры бар. Мәдениеттанушы, «Алматы ақшамы» газетінің бас редакторы Қали Сәрсенбай бұл ойынның Мысыр перғауындары заманынан бері белгілі екенін, оған Каир мұражайында қойылған сүйектер дәлел екенін айтады. Қазақтар арасында асықтар қола дәуірінде кеңінен қолданылған.

Ұлттық ойын әр халықтың өмір сүру заңдылықтарының нәтижесінде дүниеге келеді. Қазақтың ұлттық ойындары мал шаруашылығымен, көшпелі тұрмыспен тығыз байланысты. Асық ойнауға ұсақ малдың – қой мен ешкінің сүйектері пайдаланылған. Әрбір асық ойынының өзіндік кезеңдері бар: басы, шарықтау, жеңіс, аяқталу.

Ережелер мен заңдар бар, жазалар мен жүлделер де бар. Әркім өз асықтарын жеңімпазға беруі де мүмкін. Асық ойынына кез келген адам қатыса алады, ешқандай шектеулер жоқ және оның әлеуметтік мәні терең. Асықты бүкіл қазақ халқының ортақ ұлттық мұрасы деп батыл айтуға болады. 2017 жылдың желтоқсан айында қазақтың асық ойыны ЮНЕСКО-ның Адамзаттың материалдық емес мәдени мұрасының репрезентативті тізіміне енді. Қазақстан Республикасында Республикалық асық федерациясы ұйымдастырылады, жыл сайын республикалық турнирлер өткізіледі. Асық ойыны бірнеше түрге бөлінеді, әр ойын келесісін толықтырады, дамытады, бірақ бірін-бірі қайталамайды. Ойында қолдың епті болуы жеткіліксіз, мұнда ойынға қатысушының физикалық күші де маңызды. Асықты бар күшімен ұру үшін бір мезгілде аяқты артқа лақтыру – бұл қозғалыс ептілік пен күшті қажет етеді. Асық ойнаудың қай түрі болмасын, бала болсын, жасөспірім болсын, ойыннан жеңімпаз болып шығуға құштарлығын оятады, өзін-өзі құрметтеуге баулиды. Сонымен қатар асық ойыны ойыншының үнемі қозғалыста болуын талап ететіндіктен, бала күш-қуатының асқынғанын сезінеді, тамырдағы қан тезірек жүгіреді, кішкентай адам өсіп, дамиды.

Үнемі қозғалыс, жүгіру, бұрылу, еңкею, мұның бәрі денені дамытады, қол-аяқты қозғалғыш етеді. Асық ойындарының барлығы да тәрбиелік жүкті көтереді, дәлдік пен ұқыптылыққа үйретеді. Сонымен бірге асық ойнаған баланың логикалық ойлауы да дамиды, өйткені асықты қалай соғу керектігін мұқият сынап немесе біркелкі және түзу түскен асықты қалай соғу керек, нокаут үшін қандай күшпен соғу керек екені алдын ала ескеріледі. Осы сұрақтардың барлығын санасынан өткізіп, сосын асықты көздеп, дәл соғуы керек. Әрине, асық ойыны көпшілікті дамытатынын айта кеткен жөн, өйткені оны кемінде екі-үш адам ойнауы керек. Ойын баланы шыңдауға, оның сана-сезімі мен дене күшін нығайтуға көмектеседі, дұрыс шешім қабылдауға көмектеседі. Жалпы, асық - ойыны ойын ғана емес, тәрбиені ерекше дамытатын өнер.

Қорыта келгенде, асық өнерін дамыту – денсаулықты сақтау, балалардың психофизикалық және әлеуметтік денсаулығын сақтау саласындағы ретро-енгізуші оқу тәжірибесі. Асықпен жұмыс көп қырлы, балалар үшін қызықты, көптеген сезімтал сәттерде қолданылады. Идея білім беру салаларындағы асықтармен жаттығулар мен тапсырмалар жүйесін қамтиды.

Ақтөбе облысы, Байғанин ауданы, Жарқамыс ауылы
 “Жарқамыс” бөбекжай-балабақшасы МКҚК
 Музыка жетекшісі
 Орынбаева Гулжан Жайлаубаевна

МЕКТЕПKE ДЕЙІНГІ MEKEMEDE БАЛАЛАРДЫ МУЗЫКАҒА БАУЛУДЫҢ МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ

Музыка-ойдың құдіретті көзі. Музыкалық тәрбиесіз баланың толыққанды психикалық дамуы мүмкін емес. Баланың музыкаға сезімталдығын дамыта отырып, біз оның ойларын, ұмтылыстарын жетілдіреміз

В. А. Сухомлинский

Музыка, басқа өнер түрлері сияқты, шындықты көркемдік бейнелеудің ерекше түрі болып табылады. Адамдардың сезімдеріне, ерік-жігеріне терең және әр түрлі әсер ете отырып, музыка олардың әлеуметтік қызметіне пайдалы әсер ете алады, жеке тұлғаның қалыптасуына әсер етеді. Тұлғаның музыкалық мәдениеті-бұл адамның өнер туындыларының құндылықтарын өздері үшін ашу процесі, оларды қабылдау және игеру деңгейі. Музыка адамдарға рухани рахат сыйлайды. Адамға еңбек, ғылым, өнер беретін рахатсыз, оның өмірі кедейленіп, мағынасыз болып шығады. Музыка адамдарды тыныштандырады және жұбатады, психикалық стрессті жеңілдетеді, стрессті жеңуге көмектеседі, адам денсаулығының қайнар көздерінің біріне айналады және психикалық аурулардың алдын алады. Музыкалық шығармалардың мақсаты ойын-сауық пен демалыспен байланысты, музыка, олардың пікірінше, жұмыс күнінен кейін демалуға көмектеседі, эмоционалды жағдайды түзетеді.

Мектепке дейінгі мекеме мұғалімдерінің міндеті - мүмкіндігінше балаларға ақпараттық ортаның әсерін ретке келтіру, олардың кіретін экрандық және қоршаған ақпаратқа сыни көзқарасын қалыптастыру. Шындықты эстетикалық бағалауда жас тұлғаның тәуелсіздігін қалыптастыру маңызды. Музыканың тәрбиелік рөлінің әсері, сондай-ақ оның әлеуметтік әсерінің бағыты мен сипаты бізге музыканың әлеуметтік маңыздылығын, оның рухани-мәдени құндылықтар жүйесіндегі орнын анықтайтын маңызды критерийлер ретінде ұсынылады.

Баланы тәрбиелеуде музыка ерекше рөл атқарады. Адам туғаннан бастап осы өнермен байланыста болады, ол балабақшада, содан кейін мектепте мақсатты музыкалық білім ала бастайды. Демек, музыкалық тәрбие баланың жас кезінен бастап жеке басын қалыптастыру құралдарының бірі болып табылады. Қазіргі ғылыми зерттеулер музыкалық қабілеттердің дамуы, музыкалық мәдениеттің негіздерін қалыптастыру - яғни музыкалық тәрбиені мектепке дейінгі жастан бастау керек екенін көрсетеді. Мектепке дейінгі жас - бұл баланың әртүрлі іс-әрекеттерге қатысуына мүмкіндік беретін бастапқы қабілеттер салынған кезең. Музыкалық даму саласына келетін болсақ, дәл осы жерде музыкалықтың ерте көріністерінің мысалдары кездеседі және мұғалімнің міндеті-баланың музыкалық қабілеттерін дамыту, оны қызықтыру, музыкамен әр кездесу оған тек жағымды эмоциялар әкеледі.

Музыка баланың белсенді әрекеттерін тудыратын қасиетке ие. Ол музыканы барлық дыбыстардан ерекшелендіреді және оған назар аударады. Сондықтан, егер музыка балаға өмірінің алғашқы жылдарында оң әсер етсе, онда оны педагогикалық әсер ету құралы ретінде пайдалану керек. Сонымен қатар, музыка ересек пен баланың қарым-қатынасына бай мүмкіндіктер береді, олардың арасындағы эмоционалды байланысқа негіз жасайды. Бала кезінен бастап таныс әуендерді тани бастайды және дыбыстардың биіктігі мен күшін ажырата бастайды (жоғары - төмен, қатты - тыныш), музыканың сипатына сәйкес қозғалады, қарапайым қимылдарды орындай алады: аяқпен таптау, қол шапалақтау,

қолды бұру, қарапайым музыкалық аспаптарды атайды. Балабақшада музыкалық өнерге баулуды музыкалық сабақтарда, таңертеңгілік гимнастикада, мерекелер мен ойын-сауықтарда, тәуелсіз музыкалық іс-шараларда музыка жетекшілері мен тәрбиешілері жүзеге асырады және мектепте музыка сабақтарында жалғасады. Сондықтан мұғалімдердің арнайы білімі, сондай-ақ жас ерекшелігі туралы қажетті білімі болуы керек.

Музыкалық оқу іс - әрекеттерінде музыкалық - дидактикалық ойындарды жүйелі түрде пайдалану - музыканы сипатына, көңіл - күйіне, динамикалық реңкіне қарай ажыратуды үйретеді. Балаларды әр түрлі музыкалық шараларға тек жеке өзін қатыстырмай, үлкендермен, ата - аналармен бірге қатыстырудың мәні зор. Бұл баланың өзіне - өзінің сенімін ұштап, шығармашылығын шыңдайды. Музыкалық - ырғақты қимылдарды орындауда, би билеуде музыкалық аспаптарды қолдану музыканың ырғағын, динамикалық үнін, екпінін ажыратуға үйретіп, орындаушылық шеберліктерін шыңдайды. Мерекелік ертеңгіліктердің, ойын - сауықтардың, сахналық қойылымдардың кезінде бала образдық бейнелерді дәл бере білуге, сахна мәдениетіне жауапкершілікке, көпшілікпен жұмыс істеуге үйренеді.

Қазіргі оқу - тәрбие жұмысын жан - жақты дамыту мақсатындағы басты міндеттердің бірі бала тәрбиесіне қазақ халқының ғасырлар бойы ұрпақтан ұрпаққа мұра болып келе жатқан тұрмыс - салтына, әдет - ғұрпына, ұлттық дәстүріне байланысты әдебиет пен мәдениетке, өнерге үйрете отырып, баулу. Белгілі бір өнер иесіне арналған әсерлі әдеби - музыкалық кештер өткізу де бала санасында із қалдырады. Жақсыға, әдемілікке, үлкеннің маңызды да пайдалы ісін қайталауға, ұқсап бағуға талпындырады. Әр сазгердің немесе әншінің шығармашылығындағы, репертуарындағы әндерді, шығармаларды тереңірек талдау арқылы бала тағы да музыканың эмоциялық әсерін, бейнелеу күшін түсініп, жақсы мен жаманды ажырата алуға үйренеді.

Қорытындылай келсек, музыка - адамның жан дүниесін тебіреніп отырып, оның өмірге деген көзқарасын, әдет, мінез - құлқын қоғам мүддесіне сәйкес қалыптатыруға тәрбиелейді. «Дені саудың - жаны сау» дегендей, тәні де, жаны да сау, рухани бай эстетикалық жағынан сезімтал азаматты тәрбиеленіп өсіру - ата-ана парызы, қоғамдық мекемелердің міндеті. Осы міндетті іске асыру балабақша мен мектепалды даярлық тобынан басталмақ. Музыка ең бір бай әрі әсерлі эстетикалық тәрбие құрылы, оның аса үлкен эмоциялық әсері бар, адамның сезімін тәрбиелейді, талғамын қалыптастырады.

Қызылорда қаласы
№2 "НұрШұғыла" жеке мектепке дейінгі мекемесі
Тәрбиеші, педагог-модератор
Ермағанбетова Сымбат Қанатқызы

«ҚОШ КЕЛДІҢ, НАУРЫЗ!»

Мақсаты: Балаларға ұлтымыздың наурыз мерекесі және оны көпұлтты еліміздің қалай атап өтетінін таныстыру. Балалардың дүниетанымын, сөздік қорын, көре отырып әңгімелеп беру ойлау, есте сақтау қабілеттерін дамыту. Ұлттық салт-дәстүрлерді білуге, оларды мақтан тұтып қадірлеуге тәрбиелеу.

Жүргізуші: Наурыз мейрам жүректерге нұр сепкен,

Маңдайымнан сүйіп жатыр күн көктем.

Жарығымен, шуағымен Күн-Ана,

Алып келдің жер бетіне гүл көктем.

Осыншама жақсылық,

Алып келген Наурызым.

Төрлет бізге нұр болып,
Шуақ шашып ақ жүзің.
Жағымды әуен естіліп, залға "Көктем" кіреді. Балалар мен "Көктем" гүлдер мен жапырақтарды шашады.

Жүргізуші: Жас көктем тағы келеді!

Ақ мол болсын!

Мерекелік және жомарт дастархан басында

Үміт пен сенімге толы!

Мен өмірімді жаңартқаныма қуаныштымын,

Менің Наурызым өлкеме оралды!

Жүргізуші: Көктем, ал сен балаларды мерекеге не дайындадың?

Көктем: Мен бүгін балаларға өте дәмді тәттілер әкелдім. Кәмпит шашады (шашу)

Жүргізуші: Құрметті қонақтар, ата-аналар, кішкентай бүлдіршіндер және балабақша ұжымы!

Ілесіп Наурызбен көктем жетсін,

Көңілін үлкен-кіші көкке өрлетсін,

Еңсесі көтеріліп ер-азамат.

Ескі жылмен реніш, өкпең кетсін!- дегендей, Наурыз жыл басы құтты болсын! Жаңа жыл тек қана жақсылығын, жаңалығын әкелсін! Ақ мол болсын! Халық тоқ болсын! Еліміз тініш болсын! Баршаңызға бақ қонсын!

Қадірменді халайық, кішкентай бүлдіршіндеріміздің де тілегіне құлақ салайық. «Зерде» тобының бүлдіршіндерін қарсы алыңыздар.

Балалардың жыр шумақтары

Жүргізуші: Наурыз – бұл көңілді мереке

Наурыз - Көктем мерекесі

Наурыз – бұл гүлдену мерекесі

Наурыз – махаббат мерекесі.

Ән орта топтың орындауында.

2. «Наурыз келді, балалар» әні, солистка Сансызбай Толғанай

Жүргізуші: Камзол киген қынай бел,

Толған ою, өрнекке

Билесін деп сұрайды ел,

Өнерлерін көрмекке.

Алуан дыбыс шығарып,

Оркестрден шалқиды үн.

Білектері бұралып,

Қазақ биін билейді.

3. Би "Бәйшешектер»

Жүргізуші: Күннің ені мен биіктігін шашыратыңыз!

Бұл Наурыз мерекесі!

Ол мыңдаған жүздердің күлкісінде –

Бұл Наурыз мерекесі!

Ол күн мен түнді теңестіреді,

Ол суықты қуып жібереді,

Ол – мықты қол алысу,

Ол "дос" сөзінің синонимі!

4. Ән «Менің сүйікті Қазақстаным» балаларымыздың орындауында.

Жүргізуші: Қош келдің Наурызым, ардақты,

Халқым саған бар үмітін арнапты.

Жылда осылай келе берсін жаңарып,

Гүлге бөлеп, нұрға бөлеп аймақты.

5. Би «Наурыз»

Жүргізуші: Күй әуенін көктем жібереді.

Сәулелерден жасалған миражды ол ұсынады

Тағы да тамаша уақыт келді

Дала да тіріліп, ән шырқайды.

6. «Наурыз» әні орындалады.

Жүргізуші: Құтты болсын әр күннің,

Сыйла, бақыт баршаға.

Сәбидің әсем шат үнін

Тындат абзал анаға, - деп бүлдіршіндердің тақпақтарына кезек береміз.

7. Балалардың жыр шумақтары

Құтты болсың бұл **Наурыз!**

Наурыз – бұл мереке

Құтты болсын береке

Қыдыр ата келсін

Жақсы тілек әкелсін.

Наурыз көктем, **наурыз** жыр,

Ана мейрім, шуақ нұр.

Жан иесін жаңартқан,

Аққан бұлақ, нәзік сыр.

Наурыз әлем, **наурыз** құс,

Сұлу дала, сағым түз.

Самғай ұшқан қарылғаш,

Аққу қаздар мамық төс.

Наурыз дала, **наурыз** гүл,

Тентек сезім, үнсіз тіл.

Ақ қайыңның аясында айқасқан,

Балуан білек, қыпша бел.

Наурыз жауын, **наурыз** сән,

Әсем әуен, сазды ән.

Қыз бозбала қыдырған,

Жасыл желек, көк аспан.

Наурыз самал, **наурыз** таң,

Қалың орман ұйқысынан оянған.

Сағынышпен қауыштырған жұптарды,

Жылдың басы, он екі айда тоғысқан.

Наурыз келді алақай,

Кел билейік балақай,

Бізде қарап тұрмайық,

Тойға шашу шашайық!

Той думанға келіңіз,

Тамашалап көріңіз,

Ән айтайық бәріміз,

Қол соғайық бәріміз!

Наурыз тойы — елдің тойы,

Көктем тойы — төлдің тойы.

Ән айтатын күні бойы

Жақсы көрем **Наурыз** тойын!

Наурыз келді — жыл келді
Тірілтуге гүлдерді.
Сәнденеді аналар
Сәбилермен бірге енді.

Наурыз келді, нұр келді,
Түгел аймақ түрленді.
Бақшадағы апайлар
Тойға әзір боп үлгерді.

— Жақсы ма, ата, қалыңыз?

— Менің атым **Наурыз**,

Балдай тәтті сарыуыз

Алып келдім —

Алыңыз!

8. Би "Тауыс биі".

Жүргізуші: Қазақ халқының ұлттық ойындары көп. Кішкентай балалар мен жастар жиналып, көңілді ойындар ойнайды.

Наурыздың құрметіне біз қазір

Біз сіздер үшін осы жерде ойындар ұйымдастырамыз.

9. Игры «Арқан тарту», «Қазақша күрес»

Жүргізуші: Наурызда жарқылдаған жасын от бар,

Адамдар құлай сүйген қасиет бар

Ұлтымның дәстүр- салтын жарқыратқан,

Жырында жүрек тербер өсиет бар

10. Ұлттық салт-дәстүрімізді тамашалайық.

«Құдалар күту»

«Сырға салу»

Жүргізуші: Балалар, құрметті қонақтар, біздің Отанымызда көп ұлтты халық мекен етеді. Біз барлығымыз тату- тәтті бір шаңырақтың астында тұрып жатырымыз. Бүгінгі мерекеде көргендей біздің достығымыз ешқашанда ажырамайды. Қыдыр Ата балалардың, ата-аналардың ниеттеріне ризашылығын білдіріп бата береді.

11. Бата береді

Балаларымыздың жыр шумақтары

Жыл басы – **Наурыз** мереке,

Ақ нұрға әлем боянды.

Наурыз тойы береке

Тіршілік жаңа оянды!

Жылдың басы **Наурыз**,

Жердің басы **Наурыз**.

Мерекеге арналсын

Бүгінгі жыр- әніміз.

Уа, ағайын халайық,

Мұнда назар салайық!

Мерекесі халықтың

Наурыз тойы бастайық!

Наурыз келді еліме,

Наурыз келді жеріме.

Байлық, бақыт тілеймін,

Бүкіл қазақ еліне.

Жылдың басы **Наурыз**,
Жердің басы **Наурыз**.
Мерекеге арналсын
Бүгінгі жыр- әніміз.

Наурызбен құттықтап,
Алыс жақын қаутышты.
Көктемдегі жарқын сәт,
Көңілдерге ауысты

Наурыз тойым, **Наурыз** тойым.
Құтты болсың халайық!
Қане, достар, қане, достар,
Шырқап әнге салайық.

Көктем келді, балақай,
Жасарды жер, алақай.
Наурыз тойын тойлайық,
Әсем әнге салайық.

Наурыз тойы — тамаша,
Наурыз тойы — жаңаша.
Табиғат та тамаша,
Тамылжып тұр жараса.

Наурыз келді сан құрып
Жасарып жаңғырып
Құлпырды жер мен көк
Мейрім таң күліп.

Наурыз тойы — салтанат,
Наурыз тойы — мархабат.
Әр жүректен ән тарап,
Шаттанады шартарап.

Қыс өтіп, қар кетіп,
Шырайлы жаз жетіп,
Шаруаның кенелген
Мейрамы ежелден –
Құтты болсын, **Наурыз**!

Ақ қар кетіп қыс өтіп,
Шырайлы шуақ жаз жетіп.
Шаруаның ұлы кенелген.
Күн мейрамы
Жүргізуші: Бүкіл өлкеміз бұрылғандай болды
Үлкен той, көңілді той.
Наурыз кенеттен зейнетке шықты
Жаңалықты өзімізде қалдырамыз
Біз оны ұзақ уақыт есімізде сақтаймыз
Мерекені сүйіспеншілікпен еске алу
Ал бір жылдан кейін, оқиғаларға толы,
Наурыз бізге тағы келеді!
Ертеңгілігіміз осымен аяқталды. Наурыз мейрамы құтты болсын!

Қызылорда қаласы
№2 "НұрШұғыла" жеке мектепке дейінгі мекемесі
Тәрбиеші, педагог-модератор
Айып Насихат Алыпона

СЦЕНАРИЙ ПРАЗДНИКА НА НОВЫЙ ГОД «КАСТИНГ СНЕГУРОЧЕК»

(Зал украшен, звучит тематическая музыка, в центре зала наряжена ёлка)Диалог снежинок перед началом утренника.

Вход: Звезды

Хор :Супер детский сад

В зале полумрак, занавес закрыт, ёлка не горит, звучит завывание вьюги. В зал

Ведущая АминаРазные праздники бывают у людей, а у сказочных героев нет ни одного.

И вот сегодня мы решили устроить новогодний праздник для сказочных героев, они будут веселиться, играть, танцевать вокруг Ёлки...

Ведущий:Алем «Ель красива, просто диво! », все ребята говорят, Только огоньки на Ёлке почему-то не горят?!

Ведущий:Амина -Огоньки на новогодней ёлке зажигаются только по команде Дедушки Мороза, И вообще, без Снегурочки и Дедушки Мороза мы не можем начинать наш карнавал ... Звучит музыка

Ведущий: Амина Что за музыка волшебная звучит?

Снежинок белых стайка на праздник к нам спешит!

Гаснет свет, «в луче» залетают снежинки, разлетаются по разным углам.

Танец снежинок

Снежинки уходят

Ясмин:снежинка: Ау!

Алзере: снежинка: Ау!

Жания: снежинка: Ты здесь?

Алина:снежинка: Я здесь.

Подлетают друг к другу. Оглядываются по сторонам. включается свет

Жания: снежинка: Ах, Куда же мы попали?

Алзере: снежинка:

Мы в большом просторном зале.

Помнишь, мы с тобой летели

–Мимо сосен, мимо елей.

Это Дедушка Мороз

Нас с тобой сюда принёс.

Алина: снежинка:

Значит, это детский сад?

Только нету здесь ребят...

Алзере: снежинка:-

Всё готово, что ж мы ждём?

Мы сюда их позовём,

Скажем мы, что Дед Мороз

Ёлку в детский сад принёс.

Жания: снежинка:

Все скорей сюда идите
Собирайтесь в этот зал,
Если видеть вы хотите
Новогодний карнавал!

Ясмин: снежинка:

Приглашаем только тех, кто смеётся громче всех,
кто здесь спляшет и споёт, хороводы заведёт.

Все снежинки:

Громче музыка играй,
Ёлочка, гостей встречай!
Убегают, занавес открывается.
Под музыку дети в костюмах заходят вокруг ёлки в 2 круга.
В конце танца снежинки стоят, замерев

Вед- Амина : Снежинки, вы везде летали, Дедушку Мороза, случайно не встречали?
снежинки показ- нет, Может быть Снегурочку вы где-нибудь видали?

Дети присаживаются на места. В зал заходит возмущённая Снегурочка *(с чемоданом)*

СНЕГУРОЧКА :Альмира Всё! Надоело! Все в Новый год отдыхают, веселятся, подарки получают! А я? Всё работую: то им спой, то станцуй, то хоровод вокруг ёлки води, то подарки дари! Решено! Еду в отпуск на Северный полюс, к Северному Ледовитому океану! Полежу, побелею, как следует.

Берёт чемодан, надевает солнечные очки, собирается уходить.

Макар Снеговик: Снегурочка, не уезжай, мы без тебя не справимся!

Не будет без тебя Нового года!

СНЕГУРОЧКА : Альмира

Если вам нужна Снегурочка на праздник, найдёте новую. Чао! *(уходит из зала)*

Шейх2 Снеговик: Что же делать. Кто же сможет помочь нам вернуть Снегурочку. Я знаю: надо позвать Зимушку, она нам поможет.

Давайте споем песню Зимушка Зима
Яся,Альмира,Жания,Айым,Милана,Айсель

Дети зовут Зиму. Выходит Зимушка.

Вход «Зима»

ЗИМА: Айсель Что случилось, друзья? Зачем позвали меня вы сюда?

Снеговик: Макар Зимушка, у нас беда: Снегурочка нас подвела.

ЗИМА: Айсель Как же нам, праздник без неё встречать.

Новую Снегурочку нужно искать.

ЗИМА:Айсель Я знаю, кто нам поможет. *(Берет телефон, набирает номер.)* Алло! Детективное агентство? У нас пропала Снегурочка. Срочно пришлите нам самых лучших сыщиков на свете, чтоб они нашли мою внучку Снегурочку.

Звучит голос детективного агентства.

Голос из телефона: Детективное агентство «Новогодние салазки» отправляет вам в подмогу лучших сыщиков из сказки».

Под музыку выходят Сыщики.

Хором: Здравствуйте, разрешите представиться.

СЫЩИК 1:АймуратМы – сыщики чудесные

СЫЩИК 2 Мадияр и в сказках всем известные.

СЫЩИК 3 ШАхнур Разыщем мы пропажу

СЫЩИК 2 Ахмад и даже без подсказок!

«Танец Сыщиков».

После танца остаются два сыщика, остальные сыщики садятся.

ЗИМА:Айсель Сыщики, у нас беда!

СЫЩИКИ:Рауан Кого будем искать?

ЗИМА: Айсель Снегурочку.

СЫЩИКИ: Ахмад Так, понятно, приступаем!

Бежим Снегурочку искать!

Под музыку Сыщики убегают.

ЗИМА: Айсель Ох, а что если сыщики не смогут найти Снегурочку?

Под музыку выбегает Маша

Маша: Адия Зима, ты не грусти, на меня ты посмотри! Хочешь, я Снегурочкой буду? Я все умею! Могу всех рассмешить и подарки дарить. Конечно если они у меня будут!

ЗИМА: Айсель Надо срочно Снегурочке искать замену. Устроим Конкурс, проведём Кастинг на лучшую Снегурочку!

Снеговик 1 Макар Все Снегурочки обожают демонстрировать себя и свои наряды.

2 Снеговик Шейх И сейчас каждая из вас покажет свой костюм.

Голос за кадром: А тем временем по лесу разнеслась необычайная новость.

/появляется ворона/

Журналист: Джандурду

Хочу сказать, хочу сказать,

Зима готовит кастинг

Снегурочку другой взамен

Она выберет на праздник.

В общем, всех, кто Снегурочкою стать хочет,

На лесной поляне через час ждем срочно.

В вывешивает на сцене таблички «Кастинг», на сцену ставит - стулья,

1я приходит Русалка,

1 Русалка: Малика

Вот выходит номер раз.

Блеск моих прекрасных глаз

Прямо в сердце направляет

И влюбляться заставляет

входит Варвара-краса, длинная коса/

ВАРВАРА: Милана Здесь что ли кастинг?

/Русалка кивает/

ВАРВАРА: Милана Ну значит я первая

/Русалка показывает на себя/

ВАРВАРА: Милана Вторая:

Алем:

2. Номер два – мадам, что надо!

И вся публика ей рада.

Ей все похлопают в ладоши

У нее видок хороший.

появляется Дюймовочка/

ДЮЙМОВОЧКА: Айзере

Я, конечно, понимаю, что росточком маловата,

Ведь не зря меня назвали Дюймовочкой когда-то. (осматривает соперниц)

Только я ведь по уму задам фору хоть кому.

Зима: Айсель Золушка, скажи на милость,

Что с тобой мой друг случилось

Золушка: Асылым Так по лесу я бежала, что туфлю я потеряла

Зима: Айсель Впрочем даже без туфли

Тебе найдутся женихи.

А может быть Снегуркой хочешь?

Золушка: Асылым Матушка Зима, меня принц ждет, между прочим

На меня ты не сердись
/показывает на остальных/
Кандидаток - завались!
/уходит/Золушка поет песню

ДЮЙМОВОЧКА: Айзере Матушка Зима! Я тоже пришла на кастинг Снегурочки.
Ты выбери меня,
Как Снегурка тоже я стройна.

Поет
Выбери меня, выбери меня
Птицей счастья завтрашнего дня

Зима: Айсель Доченька, да я бы рад,
Но тебе пора в детсад.
Дюймовочка :Хорошо Зима можно я позову своих подруг и спою песенку
Зима: Хорошо
Песня «Сижу вяжу»

«Дефиле **Снегурочек**» Выходят сыщики с Дюймовочкой.

СЫЩИКИ: Нашли, нашли! Вот, Снегурку к вам привели!

Под музыку из цветка выходит Мальвина

Мальвина: Айым Зима, выбери меня, как Снегурка тоже я стройна.

ЗИМА: Айсель Сейчас узнаем. Сможешь огни на ёлке зажечь?

МАЛЬВИНА: Айым Конечно, смогу!

Сейчас мы его повернем: 1, 2, 3 (*поворачивает ключом*) Ёлочка, гори! (*огни не горят*) Не горит! Не быть мне настоящей Снегурочкой!

ЗИМА: Айсель Спасибо, Мальвина, ты была самой веселой Снегурочкой!

МАЛЬВИНА: Айым Спасибо, ребята! С Новым годом!

ЗИМА .Айсель Вот это да! Ваши Снегурочки одна другой краше. Прямо глаза разбежались. Не знаю, кого выбрать.....

(**входит сыщик с Атаманшей**)

Сыщик: нашёл, нашёл! Вот, вашу Снегурочку к вам привёл!

Танцует, поёт, в карты играет, всех обыгрывает!

ЗИМА Айсель Ну-ка, посмотрим! Ой, кто это? (кружит ее, рассматривает)

Атаманша Алзере:ЗИМУЛЯ здравствуй, это ты Снегурку искала?

Я буду за неё, и проведу ваш новогодний бал!

ЗИМА Айсель Как то вы не очень похожи на мою внученьку Снегурочку...

АтаманшаАлзере: Лучше всех в лесу пою и играю тоже,

А, друзья мои, пираты - на меня похожи!

Сейчас как спляшем и spoём, вмиг веселье заведём!

Эй,пираты удалые! Выходите - ка, родные!

Песня Атаманши:

АтаманшаАлзере:Ну, как, ЗИМУЛЯ, на роль Снегурки подхожу?

Куроми: Жанайым Зима, выбери меня, как Снегурка тоже я стройна.

ЗИМА: Айсель Сейчас узнаем. Сможешь огни на ёлке зажечь?

Курроми: Жанайым Конечно, смогу!

Сейчас мы его повернем: Ёлочка, гори! (*огни не горят*) Не горит! Не быть мне настоящей Снегурочкой!

Куроми:Простите меня а давайте позову в подарок своих подруг балерин

Танец: «Балерин»

ЗИМА: Айсель Спасибо, Куроми, ты была самой веселой Снегурочкой!

Куроми: Жанайым Спасибо, ребята! С Новым годом!

Макар : Ничего мы не поймём... Давайте детишки позовем мы Деда Мороза

-ДЕД МОРОЗ, ДЕД МОРОЗ

Дед Мороз:Здравствуйте, мои друзья!

К вам спешил на праздник я!

Еле добрался к вам, такая вьюга ... метель... Как вы подросли за год, большими стали.

(смотрит на ёлочку)

Какая ёлочка у вас нарядная.

Давайте для ёлочки - красавицы песню споём.

Макар. Дедушка, ты ведь самый великий волшебник, давай ты сотворишь волшебство и позовеш свою внучку Снегурочку

Гном Шахнур : Да, сколько разных претенденток вы сегодня видели, а ёлку зажечь никто не смог!

Придется звать Снегурочку вам самому.

Дед Мороз: Раз, два, три Снегурочка приди.

Под музыку входит Снегурочка.

СНЕГУРОЧКА песня

Здравствуйте, друзья!

Вставайте, дети, в хоровод,

Встретим с вами Новый год!

Дед Мороз: Я доволен, хороши.

Амина : Дедушка Мороз мы вас долго ждали Наши друзья вам подготовили стишки

Шахнур

Под ногами снег хрустит

В гости Дед Мороз спешит

Мы еготак сильно ждем

С ним станцуем, и споем.

Батыржан:

Сегодня день чудесный

Сегодня Новый год

И елочка нарядная

И дед Мороз придет

Мустафа:

Самый лучший праздник

Это Новый год

И мешок подарков

Дед Мороз несет.

Амина: Дедушка Мороз мы тоже вам подарок приготовили

Дед Мороз: Что ж, милые друзья, для вас Я чудо главное припас.

Амина Давайте все споем песню Новый год

Подарки что готовил вам, Вы мне написали письмо я все прочитал и всем подарки принес

Дед Мороз

Дед Мороз.-Все подарки получили? Никого не позабыли? *(ответы)*

У нарядной елки пела детвора, но прощаться с вами нам пришла пора. До свиданья, дети, веселых вам потех!

До свиданья, мамы, папы... С Новым годом всех!

Заключительные слова воспитатель предоставляет слово Директору.

Фотографирование

«Алматы облысы білім басқармасының Қарасай ауданы бойынша білім бөлімі» ММ
«Сандуғаш» бөбекжай-балабақшасы» КМҚК

Тәрбиеші

Базарбаева Шынар Ибадуллаевна

МЕКТЕПKE ДЕЙІНГІ ЖАСТАҒЫ БАЛАБАҚША ТӘРБИЕЛЕНУШІЛЕРІНІҢ ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ ҚАБІЛЕТТЕРІН ДАМУЫ

Мектеп жасына дейінгі балалардың шығармашылық қабілеттерін дамыту мәселесі қазір ерекше маңызға ие. Мемлекетіміздің әлеуметтік-экономикалық өміріндегі түбегейлі өзгерістер ғылыми білімді игеруге қабілетті, өзгермелі жағдайларға тез бейімделетін және әлеуметтік, экономикалық және мәдени процестердің барысына белсенді әсер ететін жан-жақты дамыған тұлғаны тәрбиелеудің жаңа міндеттерін алға қойды. Қазіргі жағдайда адамды белгілі бір біліммен қаруландырып қана қоймай, сонымен қатар өз бетінше, шығармашылықпен дамыған жеке тұлғаны тәрбиелеу қажет. Көбінесе, біз бірдей дерлік жағдайларға тап болған адамдардың әртүрлі жетістіктерге жетуінің себебін түсіндіруге тырысқанда, олардың жеткен жетістіктеріндегі айырмашылықты түсіндіруде қабілет ұғымына жүгінеміз. Біреулердің білімді, белгілі дағдыны меңгеруінің, ал басқаларының ұзақ оқуының себептері зерттелгенде де дәл осы ұғым қолданылады.

Қабілеттерді анықтаудың бірнеше тәсілдері бар. Отандық психологияда қабілеттер көбінесе сол немесе басқа өнімді іс-әрекетті табысты жүзеге асырудың немесе оның дамуының білім, білік, дағдыға теңеспейтін шарты болып табылатын адамның жеке психологиялық ерекшеліктері ретінде сипатталады. Қабілеттердің бейімділік түріндегі дамуының органикалық, тұқым қуалайтын алғышарттары бар, оның дамуы - тәрбие жағдайларымен және қоғамның даму ерекшеліктерімен байланысты әлеуметтік шартты процесс. Кез келген бейімділік қабілетке айналмас бұрын, дамудың ұзақ жолын өтуі керек. Адамның көптеген қабілеттері үшін бұл даму адам дүниеге келген кезден басталады және егер ол сәйкес қабілеттер дамытылатын әрекеттермен айналыса берсе, өмірінің соңына дейін тоқтамайды. Балалардағы қабілеттердің дамуы тәрбие мен оқыту процесінде жүзеге асады. Баланың қабілеті оқу процесінде материалдық және рухани мәдениеттің, техниканың, ғылымның, өнердің мазмұнын меңгеру арқылы қалыптасады. Мектепке дейінгі жас – әр адамның өміріндегі жарқын, қайталанбас бет. Дәл осы кезеңде әлеуметтену процесі басталады, баланың болмыстың жетекші салаларымен: адамдар әлемімен, табиғатпен, объективті әлеммен байланысы орнатылады. Мектепке дейінгі балалық шақ – тұлғаның алғашқы қалыптасу, баланың өзіндік санасы мен даралық негіздерінің қалыптасу кезеңі.

Қазіргі қоғамда шығармашылық белсенділік жоғары бағаланып, шығармашылық ортамен байланысты мамандық өкілдеріне сұраныс артып келеді. Біз білетін мамандықтардың барлығы белгілі бір таланттар мен шығармашылықты талап етеді. Дегенмен, баланың осы бағытта дамуына жеткілікті көңіл бөлетін ата-аналар мен мұғалімдер аз. Кішкентай адамда сөйлеуге, ойлау мен есте сақтауға артықшылық беріледі, ал қиял өздігінен қалыптасады. Әрине, көп нәрсе табиғи бейімділікке байланысты: біреу сәби кезінен жарқын шығармашылық қабілеттерін көрсетеді, ал біреу өмір бойы музыка мен өнерге мүлдем бей-жай қарайды.

Шығармашылық - нәтижесінде жаңа, өзіндік бір нәрсе пайда болатын адамның белсенді, мақсатты әрекеті. Шығармашылық тұлғаны қалыптастыру қазіргі кезеңдегі педагогикалық теория мен практиканың маңызды міндеттерінің бірі болып табылады.

Ғылым «шығармашылық» ұғымына көптеген күрделі анықтамалар береді. Бірақ бұл терминнің өте қарапайым түсіндірмесі бар: шығармашылық - өзін-өзі көрсетудің белсенді түрі. Сонымен қатар өзін-өзі көрсету кез келген нәрсе арқылы жүзеге асырылуы мүмкін: сөз немесе қимыл, сурет немесе мүсін, өлең

немесе әуен. Мектеп жасына дейінгі баланың шығармашылық қабілеттері - бұл кез келген шығармашылық әрекеттің табыстылығын анықтайтын жеке қасиеттер. Шығармашылықты мектеп жасына дейінгі баланың көптеген қасиеттерінің қорытпасы деп атауға болады, соның ішінде:

- басқалардың көрмегенін байқау;
- аз уақыт ішінде әртүрлі түпнұсқа идеяларды беру;
- алыстағы ұғымдарды оңай байланыстыра алу;
- білуге деген ұмтылыс;
- объект өзінің жасырын мәнін барынша айқын ашатын жағдайларды мақсатты түрде ұйымдастыру;
- ұсынылған шешімдердің ішінен қажеттісін іздеудің орнына мәселенің балама шешімін өз бетінше құру;

- объектін танып-білуге және осы объект туралы нақты түсінікке ие болмас бұрын оның дамуындағы белгілі бір заңдылықты бейнелі түрде түсіну. Бұл қасиеттердің барлығының негізі – қиял мен шығармашылық ойлау, оның дамуы мектеп жасына дейінгі балалардың шығармашылық қабілеттерін жетілдіруге әкеледі.

Мектеп жасына дейінгі балалардың шығармашылық қабілеттерінің даму дәрежесін анықтау үшін арнайы диагностикалық әдістер әзірленген. Балалардың шығармашылық қабілеттерінің даму деңгейінің ең көп тараған диагностикасы балалар суреттерін талдау арқылы анықталады, ол мыналарды анықтайды: заттың кеңістіктегі орнын дұрыс жеткізе білу; сурет мазмұнының толықтығы; құрылған бейненің эмоционалдылығы; сюжетті ашу мүмкіндігі.

Шығармашылық қабілеттердің даму деңгейін диагностикалау тәрбиешілерге балалардың қиындықсыз нені істей алатынын және кішкентай арманшылдарды өзін-өзі тиімдірек көрсету үшін не нәрсеге назар аудару керектігін анықтауға көмектеседі. Мектеп жасына дейінгі балалардың шығармашылық қиялын дамытудың тиімділігі көбінесе мұғалімнің балалармен жұмыс істеуде қандай әдістер мен әдістерді қолданатынына байланысты. Мектеп жасына дейінгі балаларды оқытудың негізгі әдістері мен тәсілдері:

- практикалық әдістер (жаттығулар мен эксперименттер);
- көрнекі әдістер мен тәсілдер (табиғатты, кескінді, диаграммаларды, технологиялық карталарды пайдалану, тақырыптық альбомдарды, иллюстрацияларды қарау, әрекет ету әдістері мен модельдеу әдістерін көрсету);
- сөздік әдістер мен тәсілдер (әңгімелеу, әңгімелесу, нұсқау беру, түсіндіру, нақтылау, көркем әдебиетті оқу және т.б.);
- ойын әдістері (дидактикалық, шығармашылық, оқу ойындары). Бұл әдістердің барлығы балалармен жұмыс істеу процесінде жеке емес, бір-бірімен аралас, әртүрлі комбинацияда қолданылады. Ойын әдістерін шығармашылық қиялды дамытудың құнды әдістері деп атауға болады, өйткені ойын мектеп жасына дейінгі балалардың жетекші әрекеті, балалар өмірінің негізгі мазмұны болып табылады. Ойын барысында мектеп жасына дейінгі бала өзі үшін байқалмай, жаңа білім, дағдыларды игереді, ізденіс әрекеттерін орындауға, ойлауға және жасауға үйренеді. Ойын әдістері мен оқыту әдістері балалардың назарын тапсырмаға аударуға көмектеседі, ойлау мен қиял жұмысын жеңілдетеді.

Сондай-ақ отбасындағы жылы атмосфера, балабақшадағы достық қарым-қатынас балалардың шығармашылық қабілеттерін дамытудың маңызды алғышарты болып табылады. Сол себепті ата-аналар мен ұстаздар баланы үнемі шығармашылыққа шақырып, сәтсіздікке ұшыраған жағдайда айыптамай, жанашырлық танытып, баланың кез келген өнертабыстарына, тіпті олар күлкілі және оғаш көрінсе де, ұстамдылықпен қарауы керек.

Психологиялық тұрғыдан алғанда, мектеп жасына дейінгі балалық шақ шығармашылық қабілеттердің дамуы үшін қолайлы кезең болып табылады, өйткені бұл жаста балалар өте ізденімпаз, олардың айналасындағы әлемді білуге деген құлшынысы зор. Ал тәрбиешілер балалардың білімге құштарлығын арттырып, білімдерін хабардар етіп, түрлі іс-әрекеттерге баулып, балалардың тәжірибесін кеңейтуге өз үлесін қосуда. Ал тәжірибе мен білімді жинақтау болашақ шығармашылық іс-әрекеттің қажетті алғышарты болып табылады. Сонымен қатар, мектеп жасына дейінгі балалардың ойлауы үлкен балаларға қарағанда еркін, тәуелсіз және бұл сапаны жан-жақты дамыту керек. Әрбір бала дарынды, дара, ол өзінің ерекшелігімен, жігерімен, өзгенің қабілетімен «жұлдызға» айналып, «жанып» кететінін есте ұстаған жөн. Сол себепті де мектепке дейінгі балалық шақ шығармашылық қиялдың дамуы үшін де сезімтал кезең саналады.

Түркістан облысы, Жетісай ауданы, Жетісай қаласы
«Назым-А» бөбекжай балабақшасы ЖШС
Тәрбиеші
Анарбаева Айнура Байырқызы

"КІТАП-МЕНІҢ ҚАЗЫНАМЫН"

Мақсаты:білімнің кітап арқылы берілетінін, адам өміріндегі маңызы, ғылым мен білімнің пайдасын түсіндіру;

Міндеті:балаларды оқулықты құрметтей білуге, ұқыпты ұстауға баулу. Кітапқа деген сүйіспеншіліктерін арттыру, күту ережелерімен таныстыру. Ұқыптылыққа, адамгершілікке тәрбиелеу.

Билингвальді компонент: кітап-книга, кітапханашы-библиотекарь, кітапхана-библиотека,ертегі-сказка.

Сөздік жұмыс: кітапханашы, кітапхана, белгі бау.

Көрнекілік: жұмбақ, мақал-мәтелдер, кітаптар, тірек-сызба, кітап ережелері,

Шаттық шеңбері

«Көңіл күй» әуеніне қимыл-қозғалыс арқылы жасайды.

Сұрақ-жауап әдісі

1.Балалар бір жылда неше мезгіл бар? (4мезгіл бар).

2.Қазір жылдың қай мезгілі? (Құз мезгілі).

3.Құз мезгілінде неше ай бар? (Зай бар).

4.Қазір қай ай? (Қараша айы).

-Ал балалар,мен сендерге жұмбақ жасырғым келіп тұр.

Жұмбақ

Қабат-қабат қапталған,

Асыл сөзбен апталған.

Парағы бар сөйлейтін,

Ол қазына өлмейтін.

Ол не? (Кітап)

-Дұрыс жарайсыңдар балалар.

Тәрбиеші:Кітап бізге не үшін керек?

-Білім алу үшін.

-Оқу,жазу үшін.

-Ертегі,әңгімелер тындау үшін.

Ғажайып сәт.

Ертегі кейіпкерімен кездесу.

Қонаққа кітапханашы апай келді. Оның қолында сиқырлы кітап бар.

Кітапханашы апай: «Сәлем, балалар! Мен сендерге сиқырлы кітап алып келдім. Сендерге тапсырмалар әкелдім,сол тапсырмаларды орындасаңдар кітап ашылады.

-Сендерге ата-аналарың кітап оқып бере ме?

-Сендерге қандай кітап түрлерін білесіңдер?

Тәрбиеші: Балалар, біз кітапханашы апайға кітаппен дос екенімізді тапсырмалар орындау арқылы көрсетейік. Кітап адам өмірінде аса маңызды рөл атқарады. Отанды сүюге,талапты, ақылды болуға,төзімділікке баулиды. Кітап жаман әдеттен аулақ болуға үйретеді.Оны оқиды,үлгі-өнеге

алады. Сондықтан да біз «Кітап біздің досымыз!»-дейміз».

Ой-қозғау стратегиясы (видео). Кітап неден жасалады деп ойлайсыңдар? Кітап қалай жазылады? Қағаздың негізі материалы-ағаш. Ағаш орманнан кесіледі, жүргізушілер жүк машиналарымен фабрикаларға жеткізеді, фабрика жұмысшылары ағашты өңдеп, одан қағаз жасайды. Дайын қағаз кітап шығарылатын баспаханаларға жеткізіледі. Жазушылар, ғалымдар кітаптың мазмұнын құрастырады, оны әріп терушілер кітап бетіне түсіреді, суретшілер мәтінге сай суреттерімен безендіреді. Сондықтан кітапқа үнемі құрметпен қарап, таза ұстауға үйрену керек.

-Ал, балалар сиқырлы кітаптың тапсырмаларын орындайық.

1 тапсырма: «Мақалды тап» ойыны. (тірек-сызба арқылы мақал-мәтелдерді табады).

Мақал-мәтелдер

1. Алтын – жерде, білім – кітапта.

2. Кітап - алтын қазына

3. Кітап - қаймақ, білім – оймақ

4. Көп оқитын – көп біледі.

-Ал сендер жұмбақтар білесіңдер ме?

2 тапсырма: «Кім көп біледі?» ойынын ойнайық .

Жұмбақтарды аудио жазба арқылы жасыру.

1. Сандығым бар өзгеше

Қолыма алып жүремін. (кітап)

2. Білімнен мол сый-асы,

Балғындардың ұясы. (мектеп)

3. Оқытады жазда,

Оқытады қыста

Тілсіз дана ұстаз. (кітап)

4. Сай бойында сары алтын. (Білім)

3 тапсырма: Енді кітапты оқу ережелерімен танысайық.

Тәрбиеші:

-Балалар, сендер кітапті қайдан алып оқисыңдар?

Кітапханадан. Кітапханашы бізге кітапты күтіп ұстау ережелерін айтып берсін. Олай болса кітапханаға саяхат жасайық.

Балалар: Сәлеметсіз бе?

Кітапханашы: Сәлеметсіңдер ме, балалар! Қош келдіңдер кітапханаға менің есімім Амира осы кітапханада жұмыс жасаймын. Кітаптар жайлы мағлұмат береді. Кітаптар бірнеше түрге бөлінеді: балаларға арналған, әдеби танымдық, шығармалар, поэмалар, томдар т.б...

Ережелері:

Кітапты ұқыпты, таза ұстау қажет.

Кітап оқып отырғанда ортасына қалам, қарындаш салуға болмайды.

Жыртылған кітапты желімдеу ол көп жылдар бойы қызмет ету қажет

Кітапты таза қолмен оқы.

Тамақ ішіп отырып кітап оқуға болмайды..

Кітаптың беттерін бүктеме.

Кітаптың ортасына қалам, қарындаш, дәптер салма.

Жыртылған кітапты желімде.

Кітапты сызуға, жыртуға болмайды.

Кітапты шкафқа немесе полкада сақта.

Алған кітапты уақытында тапсыр.

Кітапханада шулауға болмайды, өйткені басқаларға кедергі келтіресің.

Алдын ала жұмыс: Кітапханашы балалар, сендерге бір тосын сый бар. Қараңдаршы, мына жерде өздерің қолдарыңмен жасаған кітапшаларыңды апайларың маған әкеліп көрсетті өте жақсы жасағаныңдар. Қане, кім маған әңгімелеп береді. (2-3 бала күнделікті жаттаған мақал-мәтел, жұмбақ, ертігіге байланысты суреттер салады, суреттер қиып жапсырып өз қолдарымен жасаған кітапшаларын әңгімелейді)

4 тапсырма: Тақпақтар

Раяна:

Тұрады басын құрап әріп неден,
Басталған білім басы әліппеден.
Қарасақ шалқар теңіз, түпсіз мұхит,
Оқысақ кітап сырын ашып терең.

Аяла:

Түлекті тәрбиелер кітап-мектеп,
Өседі сол кітаптан бұтақ көктеп.
Молайтып ақылыңды сан еселеп,
Береді білім нәрін кітап көптеп.

Айбар:

Адамның досы кітап, өмір кілті,
Тең келмес оған жиған дүние-мүлік
Ақылшы, жанға серік жол бастаушы,
Асыл ой, қазынасы, өмір көркі.

Кітапханашы: «Балалар, сендер шынымен де кітаппен дос екенсіңдер. Кітап оқысаңдар білімдерің толады. Білімді, парасатты адам боласыңдар. Ойларыңа түйіп алыңдар. **Сиқырлы кітаптың ашылуы.** Ой балалар, бұл жай кітап емес сөйлейтін кітап, осы кітапты сыйға тартамын. Сонымен бірге мен сендерге кітаптың арасына салатын белгі бауды сыйға тартамын. Балақайлар, мен сендерге сәттілік тілеймін!»

Тәрбиеші: балалар, ішінде көптеген ертегілер бар екен топта тыңдаймыз.

Қорытынды:

1. Кітаптар тұрағы қалай аталады? (Кітапхана)
 2. Кітаптармен жұмыс істейтін маман қалай аталады? (Кітапханашы)
 3. Балаларға арналған қандай газет - журналдарды білесіңдер? («Бала мен балабақша», «Балдырған», «Мөлдір бұлақ» т. б.)
 4. Қазақ әліппесін жасаған, алғаш оқу құралын жазған кім? (Ахмет Байтұрсынов)
- Барлық білімді кітаптан аламыз. Кітап бізді қайырымдылыққа, адалдыққа, әділдікке үйретеді.

**Шымкент қаласы білім басқармасына қарасты
№29 «Ай-Керім» бөбекжай бақшасы МКҚК
Тәрбиеші
Анарбаева Рана Азатбаевна**

МЕКТЕПKE ДЕЙІНГІ МЕКЕМЕДЕ АТА-АНАМЕН ЖҮРГІЗІЛЕТІН ЖҰМЫС ТҮРЛЕРІ: ҰЖЫМДЫҚ ЖҰМЫС ТҮРЛЕРІ

1. Ата-аналарды мектепке дейінгі балалар мекемесімен таныстыру.

Ол дегеніміз ата-аналармен оқу жылының басында жүргізілетін кіріспе жиналыс. Жұмыстың мұндай түрінің нәтижесінде ата-аналар мектепке дейінгі мекеменің жарғысымен, дамыту бағдарламасымен, педагогтар ұжымымен, жүргізілетін жұмыстар түрлерімен танысады.

2. Ата-аналар жиналысы. Әдетте топ үшін және мекеменің барлық ата-аналары үшін жалпы өткізіледі. Жалпы жиналыстар жылына 2-3 рет өткізіледі. Онда жаңа оқу жылының міндеттері, білім беру жұмысының нәтижелері және басқада осы секілді мәселелер қарастырылады. Топ жиналыстары тоқсанына бір рет өткізіледі.

3. Ашық есік күндері. Ашық есік күндері алдын ала жарияланады, ондай күндер барысында ата-аналарға балабақшаның күнделікті өмірімен танысуға, дәстүрлі өткізілетін режимдік процестермен мүмкіндік туады. 4. Практикум семинарлар. Ата-аналар әсіресе жас ата-аналар, бала тәрбиелеудегі тәжірибелік дағдыларды қажет етеді. Оларды практикум семинарларға шақырған орынды. Жұмыстың бұл түрі оқытудың әдістері мен тәсілдері туралы айтуға және оларды көрсетуге мүмкіндік береді.

5. Брифинг. Жұмыстың бұл түрі ата-аналарды барынша белсенділік танытуға жағдай жасайды. Көкейтесті мәселелердің бірі бойынша баяндалатын кездесу. Екі команда: бірі – сұрақ қояды, бірі жауап береді, немесе ұйымдастырушы сұрақ қояды – ата-аналар жауап береді.

Ата-аналар конференциялары. Конференцияның негізгі мақсаты – отбасылық тәрбиелеудің тәжірибесімен бөлісу. Ата-аналар алдын-ала мәлімдеме дайындайды.

Отбасылық клубтар Ата-аналар жиналысына қарағанда, клуб отбасымен қарым - қатынаста еріктілік байқалады. Адамдарды мұндай клубта ортақ мәселе және балаға көмек берудің тиімді түрлерін бірлесіп іздеу біріктіреді. Клуб сабақтары тоқсанына бір рет өткізіледі. Әкелер, аналар және балалар – еліктіретін ойын түрінде өтетін клубтың белсенді қатысушылары, бұл ата-аналарға мол көмек көрсетуге, пайдалы нәрсе үйренуге жағдай жасайды.

Ата-аналармен педагогикалық әңгімелесу. Бұл жұмыс түрінің дежеке және топтық түрлері болады. Екі жағдайда да әңгімелесудің мақсаттарын алдын ала нақтылап, одан кейін әңгіменің мазмұны маңызды болу қажет.

Жеке жұмыс түрлері:

1. Кеңестер. Жеке немесе ата-аналар топтары үшін өткізіледі. Жеке кеңестер тек бір баланың ата-анасына баланың тәртібі бойынша, немесе қабілетіне қатысты басқа да бағыттар бойынша жүргізіледі. Топтық тәрбиелеудегі немесе білім берудегі бірдей проблемалары бар немесе керісінше табыстары бар ата-аналарды шақыруға болады. Кеңестердің мақсаты – ата-аналардың белгілі білімдерді, шеберліктерді меңгеруі, олардың проблемалық мәселелерін шешуге көмек беру.

2. Баланың отбасына бару ата-анамен жеке жұмыстағы маңызды звено болып табылады. Ол тәрбиешіге баланың тұратын жағдайымен, үйдегі жалпы ахуалмен танысуға жағдай жасайды және отбасын түсінуге, ата-анасымен жақсы қарым қатынас орнатуға мүмкіндік береді.

3. Сауалнама. Белгілі бір тақырыпта жүргізіледі. Отбасын зерттеп, бала тәрбиесінде толықтыруды қажет ететін бағыттарды анықтауға, жанұядағы педагогикалық ахуалды, ата-ананың балабақша педагогтарының жұмысы туралы балабақша туралы ой пікірлерін зерделеп, ата-аналармен педагогтардың түсінусуіне ықпалын тигізеді.

4. Жеке әңгімелесулер. Баланың қылықтары, көңіл күйі, қабілеті немесе кемшіліктері туралы баланың ата-анасымен оңаша әңгімелесу. Педагогтарға баланың жеке өзіне тән мінез құлқын түсінуге, ата-анамен тығыз байланыс орнатуға көмектеседі.

5. Ата-анамен жүргізілетін заманауи жұмыстардың бір түрі:

«Дөңгелек үстел» Балабақшамызда ата-аналардың және кітапхана маманының қатысуымен дәстүрлі емес жағдайда «Сіз балаңызға кітап оқисыз ба?» тақырыбымен дөңгелек үстел өткізілді, қатысқан мамандар мен барлық ата – аналар өздерінің бала тәрбиесіндегі ерекше сәттерін айтып өтіп ата-аналар өздерінің балаға көп кітап оқымайтындығын мойындады, «Радуга» тобының тәрбиеленушісі Салимгереева Мединаның анасы Кодарова Саягүл балаларымен қалай уақыт өткізіп, ұйқы алдында балаларына ертегі оқып, күн тәртібіне аса мән беретінгін айтып өтті. Ата-ана сөзін тәрбиешілері де растады, өйткені бала ашық, білім деңгейі жас ерекшелігіне сай жоғары, ертегілерді жақсы меңгерген, кітап баланың өсіп өркендеуіне жан жақты білімді болуына ықпалы зор екендігі туралы ой түйілді.

Ата-аналардың педагогикалық сауаттылығын арттыру мақсатында басқада түрлі шаралар өткізілуде. Мысалға, педагогтар мен ата-аналардың өзара әрекеттестігін ұйымдастырудың заманауи түрі –тренинг.

Педагогикалық сауаттандыру мақсатында ата-аналарға арналған ашық-оқу қызметтері. Ата-аналарды ұйымдастырылған оқу іс-әрекеттеріне қатыстырудың маңызды нәтижесі ата-аналар өз балаларының оларға тән емес ортадағы қылығын, оның басқалармен қалай араласуын, білім деңгейін, құрдастарының оған деген қарым-қатынасын көре алады. Бәрін мен дұрыс істеймін бе, неге менде тәрбиелеудің өзге нәтижесі қалыптасқан, неге үйрену керек деген қызығушылық «іске қосылады».

Ата-анамен балабақша арасындағы тығыз қарым-қатынас, бірлік, ынтымақ жарасым тапқан жағдайда оның бала тәрбиесіне тигізетін ықпалы да нәтижелі болмақ.

**Шымкент қаласы білім басқармасына қарасты
№29 «Ай-Керім» бөбекжай бақшасы МКҚК
Меңгеруші
Сейдалиева Карлыгаш Култаевна**

МЕКТЕПKE ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУ ҰЙЫМЫ БАСШЫСЫНЫҢ КӘСІБИ МІНДЕТТЕРІ

Өз Отанының толыққанды, үйлесімді дамыған тұлға мен азаматын қалыптастыру үшін мектепке дейінгі жастың және осы кезеңде оқу-тәрбие процесін теориялық және әдістемелік тұрғыдан сауатты ұйымдастырудың маңыздылығын асыра бағаламау мүмкін емес. Сондықтан мектепке дейінгі білім беру ұйымын басқаратын және балаларға тәрбиелік ықпал етуді үйлестіретін қызметкерлердің жауапкершілігі өте зор.

Қазақстанда тек ауқымы мен сандық қамтуы жағынан ғана емес, сонымен қатар білім беру-тәрбиелік жұмысының деңгейі бойынша да мектепке дейінгі оқытудың бірегей жүйесі қалыптасқан. Бұл жүйенің жарамды болуы үшін мектепке дейінгі ұйымды терең, сауатты басқару және бақылау қажет. Негізінен бұл функцияны балабақша меңгерушісі жүзеге асырады. Білім беру ұйымының қазіргі басшысы қандай болуы керек, оған қандай қасиеттер тән? Олардың кейбіреулерін (біздің ойымызша, ең қолайлы) толығырақ қарастырайық.

Білім беру ұйымы басшыларының басқарушылық, әлеуметтік-педагогикалық және әдістемелік қызмет саласындағы кәсіби құзыреттілігі мектепке дейінгі білім беру мекемесінің білім беру қызметтері нарығындағы бәсекеге қабілеттілігінің, оның тиімді жұмыс істеуінің және жаңа әлеуметтік-экономикалық жағдайда дамуының маңызды факторы болып табылады.

Білім сапасын басқаруды таза әкімшілік негізде жүзеге асыру мүмкін емес, ол барлық педагог-тәрбиешілердің кеңінен қатысуын талап етеді. Осы орайда ұжым - бұл өзара байланысты тапсырмаларды орындайтын жұмысшылардың логикалық орналасуы ғана емес. Ұжымдағы әлеуметтік-психологиялық климаттың сапасы басшының жалпы қоғамға, оның ұйымына және әрбір адамға жеке қатынасын анықтайды. Егер оның түсінігінде адам ресурс, шикізат және өндірістік база ретінде ұсынылса, онда бұл тәсіл тиісті нәтиже бермейді, басқару процесінде қандай да бір міндеттің орындалуында біржақтылық және ресурстардың тапшылығы немесе қайта есептелуі жүреді. Сол себепті басшының ұйымдағы мақсатын, міндеттерін және орнын, сонымен қатар ұйымды басқару механизмдерін түсінуі маңызды.

Басшы – қарамағындағы басқа адамдарды басқаратын, ресурстарды (оған берілгендердің барлығын) ұтымды пайдалануға жауапты, басқару шешімдерін қабылдайтын және олар үшін жауап беретін адам. Балабақша басшысының табысының негізгі критерийі – оның қиын жағдайларда дұрыс шешім таба білуі, қарамағындағыларға сауатты және ұтымды көзқарас таба білуі.

Мектепке дейінгі білім беру ұйымының табысты заманауи басшысы құзыреттердің екі тобын синтездеп, үнемі дамытып отыруы керек: арнайы құзыреттер және басшының негізгі құзыреттері.

Арнайы құзыреттер: оқу орнының даму стратегиясын дұрыс анықтауға мүмкіндік беретін басшының білімі, іскерлігі мен дағдысы; басшының негізгі құзыреттіліктері жоғары динамизммен сипатталатын жағдайларда негіздеу және шешім қабылдау қабілеті. Құзыреттердің бұл тобына басшының жеке қасиеттері кіреді.

Заманауи білім беру басшысы қызметкерлердің сенімі мен құрметін арттыратын жеке қасиеттерге ие болуы керек: интеллектуалды, ерік-жігері күшті, эмоционалды, адамгершілік, коммуникативті.

Қазіргі заманғы басшының жеке сапасының негізгі іргетасы жеті өлшемнен тұратын басшының өзінің жеке күші болып табылады. Заманауи білім беру басшысының моделі білім беру маманы не үшін жарамды болуы керек, ол қандай функцияларды орындауға дайын және ол қандай қасиеттерге ие екенін сипаттайды. Модель білім беру мазмұнын және оны оқу-тәрбие процесінде жүзеге асыру формаларын таңдаудың тірек факторы қызметін атқарады.

Білім беру басшысының моделі – бұл практика қоятын барлық талаптардың белгілі бір тізбесі, бұл олардың оқу процесін құру кезінде ескерілуі керек екенін білдіреді.

Қазіргі заманғы мектепке дейінгі білім беру басшысының келесі қабілеттерге ие болуы маңызды: алған білімді инновациялық технологияға айналдыра білу; жаһандық білім көздеріне қол жеткізу жолдарын білу, заманауи ақпараттық технологияларды меңгеру; өмір бойы оқуға ынталы болу, білімді өздігінен меңгеру және кәсіби даму дағдыларын меңгеру; әдістемелік және аналитикалық дағдыларға ие

болу; зерттеу әдістерін білу және қолдана білу; коммуникативті дағдыларды меңгеру, топта жұмыс істей білу, өзгерістерге бейімделу, әлеуметтік бірлікке ықпал ету; күрделі демократиялық қоғамда өмір сүру, оның азаматы болу, қажетті әлеуметтік құзыреттіліктерге ие болу үшін қажетті құндылықтармен бөлісу.

Әрбір басшы өзінің өсуі мен дамуын дербес қолдауы керек. Көшбасшы өзгелерден кәсібилікті талап етпес бұрын, өзі басқалардан жоғары кәсіпқой болуы керек, сонда ғана болашаққа көзқарас қалыптастыруға, мақсат қоюға, баға беруге құқыққа ие болары анық.

Білікті мектепке дейінгі ұйым басшысы:

- стереотиптерді жеңе алатын және балабақша алдында тұрған мәселелерді шешудің дәстүрлі емес жолдарын таба алатын, басқарудың инновациялық технологияларын құра және қолдана алатын шығармашылық тұлға;

- үнемі өзіне, өзінің кәсіби және жеке қасиеттеріне жұмыс жасайтын адам;
- басқаратын балабақшасының бірнеше жылдар бойына даму болашағын көретін стратег;
- өзінің үлгісімен педагог-тәрбиешілер құрамына шабыт беретін адам.

Мектепке дейінгі ұйымдардың тәжірибелі жетекшілері әдетте келесі мәселелерге:

- бағдарлама талаптарының қалай орындалғанына және жан-жақты үйлесімді білім беру мен дамытудың қалай жүзеге асырылатынына;

- кешенді тәсілдің қалай жүзеге асырылатынына, яғни тәрбиенің барлық жақтарының – идеялық-адамгершілік, ақыл-ой, еңбек, эстетикалық және т.б. тығыз бірлігі мен өзара байланысына;

- жалпы топпен және әр баламен жұмыс қалай ұйымдастырылғанына, жұмыс әдістерінің әдістемелік тұрғыдан дұрыс тандалғанына және қолданғанына, балалардың ойын, ақыл-ой және еңбек әрекеттерін қалай басқаратынына;

- балалармен қарым-қатынастың үні мен стилі қандай, балаларға деген мейірімділік, ілтипаттылық, сыйластық қатынасының педагогикалық талапшылдықпен үйлесімділігіне;

- балалардың белсенділік, қызығушылық және дербестік дәрежесі қандай, олар ұжымда өзін қалай ұстайды және ұжымдық дағдыларды қалай меңгереді, сабақ барысында қандай жаңа білім, қабілет, дағды игереді және оларды қалай бекітеді, т.б. ;

- әрине, көзқарас саласында балалардың денсаулығы мен әл-ауқатын сақтауға және нығайтуға, режимді орындау, балалардың таңертеңгілік жиналыстарын ұйымдастыруға және таңертеңгілік қабылдау кезінде ата-аналармен жұмыс жасау және т.б. жұмыстарға әрқашан назар аударады.

Сондай-ақ заманауи балабақша басшысы ішкі тәуелсіздік пен тәуекелге бару қабілетіне ие болуы, үнемі жаңа ақпаратты жинақтауы, заңды және моральдық құндылықтарды құрметтейтін, өзіндік имиджін қалыптастыра алатын және өндірушінің кәсіби беделін сақтай алатын болуы керек. Имидж үшін бәрі маңызды: сөйлеу мәдениеті, жүріс-тұрыс, киіну стилі. Имидж ұғымы тек табиғи тұлғалық қасиеттерді ғана емес, сонымен қатар арнайы жасалғандарды да қамтиды. Оның үстіне адамның сыртқы келбеті де, ішкі дүниесі де, психологиялық түрі туралы да айтылады.

Басшы моделі сапа менеджменті жүйесін құру принциптерін іске асыруға арналған. Жылдам өзгеретін ортада басшының тұрақты стратегиялық көшбасшылығын қамтамасыз етуге ұмтылатын кез келген заманауи білім беру ұйымында жүзеге асырылатын саясаттардың бірыңғай жиынтығын білдіретін барлық компоненттер кездеседі. Кешенде білім беру ұйымы басшысының басқару құралдарының барлық жиынтығы білім беру ұйымында жұмыс істейтін басқару жүйесі болып табылады. Құралдардың өзі неғұрлым түсінікті әрі мектепке дейінгі білім беру ұйымының басшысы мен білім беру бөліміндегі мамандардың құзыреттілігі неғұрлым жоғары болса, басқару процесінің өзі соғұрлым технологиялық тұрғыдан жетілдірілген және тиімді болады. Осылайша, мектепке дейінгі білім беру мекемесі басшысының кәсіби құзыреттілігінің қарастырылып отырған моделі басқару қызметін жүзеге асыруда тұлғаның кәсіби қасиеттерін қалыптастырады. Біздің ойымызша, кәсіби құзіреттілік тұлғадағы нақты және қажетті басшының арасындағы сәйкестікті, тиімді кәсіптік қызметке қажетті әртүрлі құзыреттерді меңгеру дәрежесін көрсетеді. Біз ұсынған кәсіптік құзыреттілік моделі ашық, сараланған, үнемі толық - тырылып отырады және мектепке дейінгі білім беру мекемесінің заманауи басшысын басқарудың тиімділігін бағалауға мүмкіндік береді.

**Шымкент қаласы білім басқармасына қарасты
№29 «Ай-Керім» бөбекжай бақшасы МКҚК
Кәсіби әдіскер
Мырзашева Гулшат Керимхановна**

АТА- АНА ҮШІН САПАЛЫ МЕКТЕПKE ДЕЙІНГІ МЕКЕМЕНІ ТАҢДАУДЫҢ 5 БЕЛГІСІ

Мектеп жасына дейінгі балаларды сапалы дамыту мәселесі мемлекеттік саясаттың ажырамас бір бөлігі болып отыр. Барлық білімнің бастауы балабақша екені бәрімізге мәлім. Ендеше мектепке дейінгі мекеменің еншісіне жарқын болашақтың талабына сай мектепке дейінгі тәрбие мен білім беру, білімді де тәрбиелі ұрпақ тәрбиелеу. Мен өзімнің мектепке дейінгі мекемедегі жұмыс өтілімді, іс-тәжірибемді саралай келіп сапалы мектепке дейінгі мекемені таңдаудың 5 артықшылығын анықтадым. Тоқтала кетсем:

1. Білікті және қамқор тәрбиешілер

Жоғары білікті және жанашыр тәрбиешілер баланың өсуі үшін қажетті тәрбиелік орта жасайды. Олар әр баланың бірегей оқу қажеттіліктерін қадағалайды және бейімдейді, бұл баланың жеке дамуына ықпал етеді.

Не іздеу керек:

- Жоғары білімді креативті тәрбиешілер.
- Жеке назар аудару үшін бала мен тәрбиеші арасындағы қарым-қатынас.
- Жағымды әрі қауіпсіз атмосфераны қалыптастыра білетін сабырлы, қамқор, мейірімді педагогтар құрамы

педагогтар құрамы

2. Қауіпсіз, таза және тартымды орта

Қауіпсіз және ынталандыратын орта балалар үшін өте маңызды. Топ бөлмелері таза, қауіпсіз және жас ерекшеліктеріне сай материалдар арқылы зерттеу мен қызығушылықты ынталандыруға арналған болуы керек.

Не іздеу керек:

- Гигиеналық, балаларға қолайлы инфрақұрылым.
- Қауіпсіздік шаралары бар ойын алаңдары.
- Оқу құралдары мен ойыншықтарды тарту.

Сапалы Мектепке дейінгі мекеме қауіпсіздік пен тазалықты бірінші орынға қояды, ата-аналарға жан тыныштығын бере отырып, оқуға деген сүйіспеншілікті оятатын белсенді, интерактивті кеңістіктер ұсынады.

3. Дамытуға сәйкес оқу бағдарламасы

Тиімді мектепке дейінгі оқу бағдарламасы академиялық, ойын және өмірлік дағдыларды теңестіреді, жан-жақты дамуға назар аударады. Ол ерте сауаттылықты, есептеуді, шығармашылықты және әлеуметтік дағдыларды тәрбиелеуі керек.

Не іздеу керек:

- Зерттеуге негізделген, жас ерекшеліктеріне сәйкес шеңберлер.
- Сыни тұрғыдан ойлауға және шығармашылыққа баулитын әрекеттер.
- Әлеуметтік, эмоционалды және физикалық өсуді қарастыратын бағдарламалар.

Сапалы Мектепке дейінгі мекеме бірегей мектепке дейінгі білім беру стандартына сай құрылымдық оқытуды ойынға негізделген әрекеттермен біріктіріп, стрессіз және жағымды оқу тәжірибесін қамтамасыз етеді.

4. Әлеуметтік және эмоционалды дамуға көңіл бөлу

Мектепке дейінгі кезең тұлға аралық қарым-қатынас дағдыларын, өзіне деген сенімділікті және эмоционалды реттеуді дамытудың маңызды кезеңі болып табылады. Сапалы мектепке дейінгі мекеме эмпатияны, ұжымдық жұмысты және өзін-өзі позитивті көрсетуге тәрбиелейді.

Не іздеу керек:

- Ынтымақтастық пен эмоционалды интеллектке ықпал ететін бағдарламалар.
- Өзін-өзі көрсетуге және қосуға ынталандыратын әрекеттер.

Сапалы Мектепке дейінгі мекеме әлеуметтік және эмоционалды оқытуды күнделікті әрекеттерге біріктіреді, рөлдік ойындарды, топтық тапсырмаларды және осы өмірлік маңызды дағдыларды дамыту үшін талқылауларды пайдаланады.

5. Ата-аналардың белсенді қатысуы

Баланың табысты болуы үшін ата-ана мен мектептің берік серіктестігі маңызды. Тұрақты жаңартулар мен ата-аналардың қатысу мүмкіндіктері үй мен балабақша арасындағы үйлесімділікті қамтамасыз етеді.

Не іздеу керек:

- Прогресс пен іс-шаралар туралы байланыс.
- Ата-аналардың қатысуына арналған семинарлар мен іс-шаралар.

Сапалы Мектепке дейінгі мекеме тұрақты жаңартулар, шебер сынып, дөңгелек үстел және интерактивті семинарлар арқылы ата-ана мен бақша педагогы тығыз ынтымақтастығын дамытады, бұл ата-аналардың балаларының оқу саяхатының ажырамас бөлігі болуын қамтамасыз етеді.

Мен қортындылай келе, Сапалы мектепке дейінгі мекеме – баланың болашақ табысының негізі. Сіз осы 5 қағиданы дұрыс ұстанған мектепке дейінгі мекемені таңдау арқылы қауіпсіздікті, шығармашылықты және күтімді бірінші орынға қоятын байытылған, жан-жақты білім беруге инвестиция саласыз.

Шымкент қаласы білім басқармасына қарасты

№29 «Ай-Керім» бөбекжай бақшасы МКҚК

Әдіскер

Оспанова Макпал Оразалиевна

МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРҒА ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ТӘРБИЕ БЕРУ ӘДІСТЕРІ

Қазіргі заманның ең өзекті мәселелерінің бірі – қоршаған ортаны қорғау және экологиялық мәдениетті қалыптастыру. Бұл мәселенің шешімі бала кезден бастап, табиғатқа деген сүйіспеншілікті тәрбиелеу арқылы жүзеге асырылады. Сондықтан мектепке дейінгі жастағы балаларға экологиялық тәрбие беру – балабақшадағы тәрбие мен білім берудің ажырамас бөлігі болып табылады. Мектепке дейінгі кезеңде бала айналасындағы дүниені танып-білуге ұмтылады. Сол себепті дәл осы жаста олардың бойында табиғатқа ұқыпты қарау, табиғи құндылықтарды сақтау сияқты маңызды экологиялық әдет-дағдыларды қалыптастыру қажет.

Мақсаты: Балалардың табиғат туралы түсініктерін қалыптастыру, экологиялық мәдениетін дамыту, табиғатты қорғауға тәрбиелеу.

Экологиялық тәрбиенің міндеттері:

1. Табиғат құбылыстары мен нысандары туралы түсініктерін кеңейту;
2. Табиғатқа ұқыптылықпен қарау, оған қамқор болу дағдыларын қалыптастыру;
3. Балалардың бақылау, зерттеу, қорытынды жасау дағдыларын дамыту;
4. Экологиялық сана мен табиғат аясында мінез-құлық мәдениетін қалыптастыру;
5. Адам мен табиғат арасындағы байланыс туралы түсінік беру.

Экологиялық тәрбиенің негізгі бағыттары:

- **Танымдық:** Балалардың табиғат туралы білімін қалыптастыру;
- **Мотивациялық:** Табиғатқа деген қызығушылығын, сүйіспеншілігін ояту;
- **Практикалық:** Табиғатты қорғауға бағытталған нақты іс-әрекеттерді орындау (гүл егу, ағаш отырғызу, жануарларға қамқорлық жасау);
- **Мінез-құлықтық:** Табиғатқа зиян келтірмеу, ұқыпты қарым-қатынас жасау, экологиялық нормаларды сақтау.

Мектепке дейінгі балаларға экологиялық тәрбие беру әдістері

1. Бақылау әдісі

- Табиғат құбылыстарын бақылау – баланың дүниетанымын кеңейтудің негізгі әдісі.
- Мысалы: ауа райының өзгерісін, гүлдердің өсуін, құстардың тіршілігін күнделікті бақылай отырып, бала табиғат заңдылықтарын түсінеді.

2. Экскурсиялар мен серуендер

• Балалармен табиғат аясында ұйымдастырылған серуендер мен экскурсиялар арқылы оларды тірі табиғатпен таныстырып, табиғатты қорғаудың маңызын түсіндіруге болады.

• Мысалы: "Жапырақтар әлемі", "Құстарға саяхат", "Судың пайдасы" тақырыптарында серуендер ұйымдастыру.

3. Тәжірибелер мен зерттеу жұмыстары

• Қарапайым тәжірибелер арқылы балалар табиғаттағы өзгерістерді түсінеді.

• Мысалы: тұқым егу, гүл өсіру, судың булануы, жарық пен көлеңкенің әсері туралы тәжірибелер.

4. Еңбек әрекеттері

• Табиғат аясында ұйымдастырылған еңбек – экологиялық тәрбиенің негізгі әдістерінің бірі.

• Мысалы: гүлзарларды күтіп-баптау, ағаш отырғызу, жануарларға жем беру.

5. Экологиялық әңгімелер мен ертегілер оқу

• Мысалы: «Табиғат – анамыз», «Орман патшалығы», «Таза ауа – денсаулық кепілі» тақырыптарында ертегілер мен аңыз-әңгімелер оқу балалардың табиғатқа деген сүйіспеншілігін оятады.

6. Экологиялық мерекелер мен акциялар

• Балабақшада "Құстар күні", "Жер күні", "Таза планета", "Ағаш отырғызу күні" сынды мерекелер өткізу арқылы балалардың экологиялық мәдениетін дамытуға болады.

7. Экологиялық ойындар мен дидактикалық тапсырмалар

• "Табиғатты қорға", "Жануарларға көмектесейік", "Қай орманның тұрғыны?" сияқты рөлдік және кимылды ойындар арқылы экологиялық білім бекітіледі.

8. Көркем өнер және шығармашылық тапсырмалар

• Балалар табиғат құбылыстарын сурет салу, аппликация жасау арқылы бейнелейді. Бұл олардың шығармашылығын дамытып қана қоймай, табиғатқа эстетикалық көзқарасын қалыптастырады.

Мектепке дейінгі экологиялық тәрбиеде педагогтің рөлі

Педагог:

- Балалардың табиғатқа деген оң көзқарасын қалыптастырушы;
- Экологиялық ережелерді күнделікті іс-әрекеттерде қолдануды үйретуші;
- Балаларға экологиялық мәселені түсіндіруші және шешім табуға бағыт беруші тұлға.

Педагог әрбір ұйымдастырылған оқу іс-әрекетінде, күнделікті өмірде табиғатқа деген қамқорлықты сөзбен емес, іспен көрсетуі керек. Өйткені тәрбиеші үлгі болса, бала соны қайталайды.

Отбасымен байланыс

Балабақша мен отбасының тығыз байланысы арқылы экологиялық тәрбие тиімді жүзеге асады.

• Ата-аналармен бірлескен жобалар: "Менің гүлзарым", "Отбасымен саяхат", "Құстарға ұя жасайық!"

- Ата-аналарға арналған экологиялық тақырыптағы дәрістер мен әңгімелер.
- Табиғатты қорғау бойынша үй тапсырмаларын беру (үйде гүл өсіру, қоқысты сұрыптау).

Қорытынды

Экологиялық тәрбие – адамзаттың болашағын сақтаудың маңызды тетігі. Мектеп жасына дейінгі балалар табиғатқа жақын болу арқылы оның маңызын түсініп, жауапкершілікті сезіне бастайды. Балабақшада экологиялық тәрбиені жүйелі ұйымдастыру – балалардың экологиялық мәдениетін қалыптастырып, болашақта табиғатты қорғайтын, жанашыр азамат тәрбиелеуге негіз болады.

✓ Ұсыныстар:

1. Педагогтер экологиялық тәрбие әдістерін күнделікті іс-әрекетте қолдансын.
2. Экологиялық тақырыптағы мерекелер мен жобаларды белсенді ұйымдастыру.
3. Отбасы мен балабақша арасындағы бірлескен экологиялық іс-шараларды арттыру.

**Шымкент қаласы білім басқармасына қарасты
№29 «Ай-Керім» бөбекжай бақшасы МКҚК
Тәрбиеші
Адилова Шахноза Акрамовна**

ЭКОЛОГИЧЕСКОЕ ВОСПИТАНИЕ В ДЕТСКОМ САДУ

Экологическое воспитание в детском саду — одна из важных задач дошкольного образования, и учебные программы, ведь уже с детства важно формировать бережное отношение к экологии и окружающему миру, прививать навыки экологической грамотности и ответственного поведения, которые ребёнок возьмёт во взрослую жизнь.

1. Цели экологического воспитания в ДОУ
2. Методы работы по экологическому воспитанию
3. Оформление экологического уголка в детском саду

1. Цели экологического воспитания в ДОУ

Становление экологической культуры у дошкольников, развитие любви и бережного отношения к природе начинается в детском саду.

Экологическое воспитание в ДОУ даёт детям:

- Гуманное эмоционально-положительное отношение к природе, восприятие её красоты, нахождение в ней источника творческого самовыражения;
- Расширение и систематизация элементарных научных знаний о природе, географии, экологии, понимание целостности природы и взаимосвязей всего живого;
- Начальное представление о глобальных экологических проблемах современности и путей их решения: вырубка лесов, вымирание животных и растений, загрязнение мирового океана, глобальное потепление, перенаселение, нехватка пресной воды, ухудшение экологической ситуации в городах, мусорный коллапс и прочее;
- Понимание характера взаимоотношений человека с окружающей средой и его влияния на экологическую обстановку;
- Формирование бережного отношения к окружающей среде и природным ресурсам, понимание своей ответственности за сохранение природы;
- Формирование практических навыков по уходу за растениями и животными, норм правильного поведения на природе;
- Формирование представлений о здоровом образе жизни, правильных экологических привычек.
- Самый простой и доступный способ знакомить малышей с окружающей средой, растительным и животным миром своего региона – это наблюдение за живой природой. Экологические наблюдения можно проводить в «живом уголке» детского сада, а также на прогулках.
- Экскурсии в природные парки и ботанические сады помогают детям больше узнать о растениях и экосистемах, как важно сохранять биологическое разнообразие и чистоту природной среды. Беседы с педагогом помогут детям понять, какие виды животных и растений находятся под угрозой вымирания, и какие меры могут быть предприняты для их защиты.
- В детском саду экологические занятия с дошкольниками могут быть следующими:
 - ➤ экскурсии в парки и сады в разное время года;
 - ➤ изучение времён года и различных атмосферных явлений;
 - ➤ заполнение календаря погоды;
 - ➤ уход за комнатными растениями в живом уголке;
 - ➤ посадка и наблюдение за быстрорастущими растениями;
 - ➤ установка кормушек и подкормка птиц зимой;
 - ➤ наблюдение за поведением животных и насекомых.

Детский сад – это отличный старт для формирования экологического сознания у детей, и важно продолжать работать в этом направлении в школьном и дальнейшем образовании. Экологическое воспитание в ДОУ воспитывает осознанных взрослых, бережно относящихся к окружающей среде и сохраняющих её для будущих поколений.

**Шымкент қаласы білім басқармасына қарасты
№29 «Ай-Керім» бөбекжай бақшасы МКҚК
Тәрбиеші
Момынова Света Амзебековна**

**«МЕКТЕПKE ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУ МЕКЕМЕСІНДЕ АТА-АНАЛАРМЕН
ЖҮРГІЗІЛЕТІН ЖҰМЫСТЫҢ НЕГІЗГІ ФОРМАСЫ»**

«Ата-аналар жиналысы – мектепке дейінгі білім беру мекемесінде ата-аналармен жүргізілетін жұмыстың негізгі формасы»

Ата-аналардың көпшілігі мектеп жасына дейінгі балаға білім берудің маңыздылығын сезінеді, бірақ мектепке дейінгі ұйым қызметіне белсенді түрде араласпайды. Оның негізгі себебі, ата-ананың көпшілігі баланың дамуы мектеп жасына дейін қалыптасатынын толық біле бермейді. Осы тұста, ата-аналардың мектепке дейінгі ұйыммен тікелей жұмыс нәтижесінде не алғылары келетіні, мектепке дейінгі білім берудің мақсатын және оны жүзеге асыру тәсілдерін түсінуі маңызды болып саналады. Мектепке дейінгі ұйымның білім беру процесіне ата-аналарды тарту міндеті негізгі үш бағытта шешіледі:

1. Отбасымен ықпалдастықты ұйымдастыру бойынша балабақша ұжымымен жұмыс, педагогтерді ата-аналармен жұмыстың жаңа түрлері жүйесімен таныстыру.

2. Ата-аналардың педагогикалық мәдениетін арттыру, балаларды тәрбиелеу және оқыту саласымен хабардар болу деңгейін анықтау, білім беру қызметіндегі ата-аналардың қажеттіліктерін айқындау.

3. Ата-аналарды мектепке дейінгі ұйыммен ықпалдастыққа тарту. Балабақшаның отбасымен жұмысын жоспарлауда келесі ерекшеліктерді:

- ата-аналардың білім деңгейлері, олардың әлеуметтік қажеттіліктері;
- балалардың біліктері мен дағдыларының даму деңгейі;
- мектепке дейінгі ұйым жұмысының басым бағытын ескеру керек. Мұның барлығы балабақша мен отбасында баланың дамуына бірыңғай тәсілдер құруға негіз болады.

Мектепке дейінгі ұйым мен ата-аналардың арасындағы ықпалдастықты тиімді іске асырудың негізгі жағдайлары баланың отбасын, оның жағдайын, мүмкіндіктерін зерделеу. Мектепке дейінгі ұйым бүгінгі күні үнемі дамуда, жүйелі икемделгіш, ата-аналардың әлеуметтік құрамының өзгерісін, олардың білімдегі қажеттіліктері мен тәрбиедегі сұраныстарын жылдам сезінетін болуы тиіс. Осыған байланысты балабақша мен отбасының арасындағы жұмыстың түрлері мен формаларын өзгеріп отыруы қажет. Ата-аналармен жұмыста жобалық қызметке қатысу жақсы нәтижелер көрсетеді. Әдеттегідей, кез келген жоба отбасымен жұмыстың топтамасын қамтиды. Оған отбасымен жұмыстың барлық түрлерін (көрмелер ұйымдастыру, экскурсиялар, ата-аналар жиналыстарын, стендтерді безендіруді, бос уақытты тиімді өткізу және т.с.с.) жатқызуға болады. Осындай кешенді тәсілдер қолданғанда ата-аналар педагогтердің белсенді серіктестері бола отырып, міндеттердің табысты шешімін қамтамасыз етеді.

Осы балабақшада тәрбиші болып жұмыс атқарып келе жатқаныма біраз уақыт болды, ата-аналармен жүргізілетін жұмыс жоспары бойынша үнемі жиналыстар, дөңгелек үстелдер өткізіліп отырды. Мына індетке байланысты ата-аналармен жиналысымыз онлайн түріне ауысқалы ата-аналармен жұмыс жасау қиындау болды, балалармен бірлескен жұмыстардың өзі онлайн болып кетті. Ал, індетке дейін ата-аналар балаларының өміріне және балабақша жұмыстарына белсене қатысып отырды. Ашық ұйымдастырылған іс – әрекетке де топтан 1-2 ата – ана қатысып, балаларының жетістіктеріне қуана білді. Айта кететін болсақ, «Денсаулық күні» отбасы бірігіп қатысып, жұмысымыз тиімді өтетін. Жаңа жыл қарсаңында ата-аналар балабақша ауласын безендіруге белсене қатысып, өз ойларымен бөлісіп балабақшаның тәлім-тәрбиесі жылдан – жылға жақсарып жатқанынан хабардар болатын.

Қазіргі кезде ата-аналармен бірлесіп жұмыс жасаудағы түрлі онлайн формаларды қолданып жатырмыз. Мысалыға: «Біз біргеміз, біз үйдеміз», «Отбасы суреті», «Алтын күз», «Менің бақытты отбасым» тағы сол сияқты апталық жобалар, челенждер өткізіліп тәрбиеленушілердің ата-аналарын балабақша өміріне араластырып отырамыз. Қорыта кететін болсам ата-аналармен жұмыс түрлерін қолдану мектеп жасына дейінгі балаларды тәрбиелеу мен оқыту мәселелерінде өзара қарым-қатынастың жақсаруына ықпал етеді. Өз баласын үйден ерекше жағдайда көру мүмкіндігі ата-аналарға өздерінің тәрбиелеу әдіс-тәсілдерін қайта қарауға ықпал етеді. Ата-ананың балабақша өміріне қатысуы педагогтың қалауы үшін емес, өзінің баласына маңызды екеніне ата-аналар біртіндеп көз жеткізеді.

**Шымкент қаласы білім басқармасына қарасты
№29 «Ай-Керім» бөбекжай бақшасы МКҚК
Тәрбиеші
Игиликова Салима Ажибековна**

АШЫҚ ҰЙЫМДАСТЫРЫЛҒАН ОҚУ ҚЫЗМЕТІНІҢ ТЕХНОЛОГИЯЛЫҚ КАРТАСЫ

Тобы: «Ақжелкен» ортаңғы топ

Білім аумағы: «Коммуникация», «Таным», «Шығармашылық».

Білім бөлімі: «Сөйлеуді дамыту», «Жаратылыстану», «Қарапайым математика ұғымдарын қалыптастыру», «Музыка».

Өтілетін күні:

Тақырыбы: «Қыс қызығы!»

Мақсаты:

• Балалардың қыс мезгілі туралы түсінігін кеңейту, қыс мезгілінің ерекшелігін ажырата біліп, көргендері мен байқағандарын дұрыс баяндауға, тапсрмаларды зейінмен тыңдап сұрақтарға дұрыс жауап беруге үйрету.

• Балалардың сөздік қорын байыту, ойлау, есте сақтау қабілеттерін дамыту.

• Балаларды белсенділікке, ұйымшыл болуға, шапшаңдыққа тәрбиелеу.

Міндеті:

• Балалардың бір-біріне деген жағымды қарым-қатынасын орнату.

• Топпен жұмыс істеуге, ұғымталдыққа әдептілікке тәрбиелеу.

Көрнекіліктер: таратпа құралдары, үн таспа,

Алдын-ала жұмыстар: Қыс туралы әңгімелеу, тақпақтар айту.

Билингвалдық компоненттер:

Қызмет кезеңдері	Тәрбиеші қызметі	Балалар қызметі
Ұйымдастырушы қозғаушы қызмет түрі	Шаттық шеңбері: -сәлеметсіздер ме! -Здрастуйте! Қуанамын менде, Қуанасың сенде, Қуанамыз бәріміз арайлап айтқан күнге. Всем, всем, добрый день! Здрастуй солнце золотое! Здрастуй матушка земля!	Балалар шаттық шеңберін айтады.
Ұйымдастыру - ізденушілік	Тәрбиеші: Балалар, мен сендерге өлең жолдарын оқып бергім келіп тұр. Шанамен зырғып желетін, Коньки, шаңғы тебетін, Аққала жасап ойнайтын, Қай мезгіл деп ойлайсыңдар балалар? Тәрбиеші: Жарайсыңдар балалар, қыс мезгілінің белгілерін білеміз бе? Тәрбиеші: Ендеше, боран соққанын қимылмен қалай көрсетеміз? Тәрбиеші: Қатты аяз болып, тоңғанда не істейміз? Тәрбиеші: Ал, күн шыққанда не істейсіңдер? Тәрбиеші: Жарайсыңдар балалар! Енді қыс айларын атайықшы Тәрбиеші: Дұрыс айтасыңдар қыс мезгілінің әр айына түсінік беріп кетейікші балалар..... Тәрбиеші: Балалар, біз тоңбас үшін үстімізге қандай киімдер киеміз?	Балалар: Қыс мезгілі Балалар: Қар жауады, аяз болып, боран соғады. (Балалар қолдарын жоғары көтеріп, гуілдейді) (Қолдарын қусырап, аяқтарын топырлатады) (Алақай, деп қолдарын көтереді) Балалар: Желтоқсан, қаңтар, ақпан. 1 бала Желтоқсан - жылдың аяғы, қыстың басы ол, суық, ызғарлы болады осы айда жаңа жылды тойлаймыз. 2 бала Қаңтар - жыл басы, қыстың ортасы, ол ең қарлы ай, бұл айда қатты суық, үскірік аяз болады.

Қане, іс - қимылмен көрсетейікші (Балалар іс - қимылмен көрсетеді) Тәрбиеші: Қандай ойындар ойнайсыңдар? Тәрбиеші: Балалар, қыста ауа таза болады. Сондықтан да сендер ауырмау үшін, денсаулықтарың мықты болу үшін таза ауада ойнауларың керек. Ойын арқылы денелерің шынығады. Ғажайып сәт: Топқа домалап аққала бөлігі келеді. Балалар бұл не өзі доп секілді ғой өзі? - Аққала бөлігінде бір хат тұр екен қане мен оны оқып жіберейін.... - Балалар менің бөліктерім бір біріне бірікпей жатыр сендер егерде мына тапсырмаларды орындасаңдар мен бүтін аққалаға айналамын көмектесіңдерші өтініш деп жазылыпты. -Балалар көмектесуге дайынбыз ба? Олай болса 1 тапсырманы зейін қойып тыңдайық. -0-ден 5-ке дейінгі сандарды ретімен тура және кері санау. -балалар мен қолымдағы ұлпа қарды берген адам санап жалғастырады.Санаймын сен жалғастыр 1,2 қане сен Дәулет жалғастыр 3 . Үштен артық сан, төрт, Төртен кейін тұратын сан 5 . -Қане ретімен сана1-ден 5-ке дейін? -Қане енді кері сана Али? -Аққаланың ортаңғы бөлігі шықты. 2 тапсырма Қандай геометриялық пішіндерді білесіңдер. балалар 2- тапсырмада былай делініпті Қандай геометриялық пішіндерді білесіңдер? Алдымызда тұрған тақта бетінің ортасына сопақша, сол жақ бұрышының жоғарғысына үш бұрыш, төменгі бұрышына төртбұрышты орналастыр. Оң жағының жоғарғысына шаршыны, төменгі бұрышына шеңберді орналасытыр. -Аққаланың басқы бөлігін орналастырдық. -3- тапсырма: логикалық есептер: Егерде үшінші тапсырманы орындасақ аққаланың бет пішіні көзі мұрны аузы пайда болады. -Аққала екеу, аяғы нешеу? -Ағашта 3 торғай отыр, аю жерде отыр, ағашта неше торғай отыр? - Көлден ұшты 5 қаз -Қайтып қонды 3 қаз. -Қонбады оның нешеуі -Қане кім тез шешеді? -2 Түйе 1 жылқы 1 сиыр 1 ешкі. Нешеу болды барлығы? -Аққаланың бет бейнесі пайда болды. 4- тапсырма: зейіндеріңнің деңгейін анықтауға арналған тапсырма екен балалар. Айырмашылығын тап.... Екі аққала суреті екеуінің бір-біріне ұқсамайтын жақтарын табады. -Аққаланың екі қолы пайда болды. Сергіту сәті: Уақытты мол бөлеміз Қыс қызығын көреміз Сары аязда шындалып Шымыр болып денеміз Аппақ, аппақ дала Аппақ ауыл қала, Жапалақтап ақша қар Жауа берсін жауа.	3 бала Ақпан - жел мен боранның айы. Бұл айда ең ауыр, әрі суық, дүлей боранды. Балалар: Бас киім, үстімізге тон, аяғымызға етік, қолымызға қолғап киеміз! Балалар: Қар лақтырып, аққала жасап, шанамен сырғанақ тебеміз. -Аққалаға ұқсайды екен! -Балалар мұқият тыңдайды. -Ия дайынбыз. -5 1,2,3,4,5. 5,4,3,2,1. -балалар қуанады. -балалар зейінмен тыңдап орналастырады. 4 аяқ. 3 торғай 3 қаз. 5 болды. Кезекпен үш бала шығып табады. -Балалар іс қимылмен айтып сергіту сәтін жасайды.
--	--

Көңіліміз қаласа
Сыртқа шығып таласа
Қар атысып ойнаймыз
Қыстың күні тамаша, тамаша.

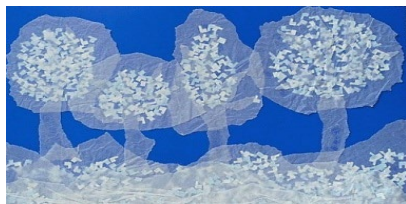
-5 ойын

Бұл тапсырма балалар сандарды танып бос тұрған ыдысқа ақ ұлпалары санап сәйкестендіріп салу керек.
Балалар сандарға байланысты тақпақтар айтады.

-Аққаланың екі қолы пайда болды.

-Балалар сендер аққаланың 5 тапсырмасын орындап оның бөліктерін орындадыңдар, енді шығармашылық алаңға барайық.

-

-қағаз майлықты ширату арқылы қыстағы ағашты бейнелейміз.

өткен оқу қызметімізде жабыстырып дайындаған суретімізге дәстүрден тыс сурет салу әдісі арқылы қиылған салафанды бояуға батырып қар ұлпаларын бастырып салайық .

өткен оқу қызметімізде алақан ізінің суретін қиып алынған алақанды рет ретімен шырша үстіне жабыстырамыз ,сонда ол қар жамылған шырша болады.

-1 ыдысқа 1 санына 1 ұлпа қар..... салады.....
Бірден беске дейінгі сандар туралы тақпақ айтады.

-балалар үлгі суретке қарап жұмыс жасайды.

Күтілетін нәтиже:

Білуі қажет: Қыс мезгілінің ерекшелігі туралы біледі.

Қалыптасқан түсініктер: математикалық тапсырмаларды дербес шешуге геометриялық пішіндерден фигуралар құрастыруды біледі.

Орындаушылық қабілеті: Көмекке келуге әрдайым дайын. Шығармашылыққа сүйсіне қатысады.

**Шымкент қаласы білім басқармасына қарасты
№29 «Ай-Керім» бөбекжай бақшасы МКҚК
Тәрбиеші
Оразбаева Журсинай Есенбековна**

КОУЧИНГ ТЕХНОЛОГИЯСЫ

«soach» - «жаттықтыру, үйрету, бағыттау, фактілермен қамтамасыз ету».

Коучинг пен тәлімгерліктің сипаттамасы:

Коучинг – оқудың нәтижелілік дәрежесін арттыру арқылы оны жетілдіруге мүмкіндік беретін үдеріс. Табысқа жету үшін тренерлер үдерісті білуге және түсінуге, сондай-ақ коучинг жүзеге асырылатын мән-мәтінге сәйкес келетін стильді, дағдылар мен әдістемелерді меңгеруі керек.

Тәлімгерлік – тәжірибесі аздау мұғалімнің білімін, ойлауын, практикалық қызметінің тиімділігін жетілдіру қарқынын арттыру мақсатында тәжірибелі мұғалім мен тәжірибесі аздау мұғалім арасында сенімді, жеке тұлғаға бағытталған қарым-қатынас орнату үдерісі болып табылады.

Коучинг пен тәлімгерліктің айырмашылығы:

Тәлімгерлік

- ұзақ уақыт бойы жалғасуы мүмкін жүйелі қарым-қатынас;
- тәлім алушы үшін қажеттігіне қарай кездесу ұйымдастыру арқылы бейресми сипатта болуы мүмкін;
- кеңестер, ұсынымдар мен қолдау ұзақ уақыт және көп аспектілік негізде көрсетіледі;
- тәлімгер, әдетте;
- тәжірибесі көбірек білікті мұғалім, негізінен – білім беру ұйымындағы ең үлкені, ол білімін, тәжірибесін беріп, тәлім алушыға бұған дейін қолжетімсіз болып келген мүмкіндіктерге «есік аша» алады;
- кеңес алу мақсатын тәлімгер тарапынан келісу және бағыттау арқылы тәлім алушы адам белгілейді;
- тәлім алушының қызметкер ретінде және тұлға ретінде өсуіне басты назар аударылады;
- тәлімгерлік тәлім алушылардың кәсіби дамуына бағытталған.

Коучинг

- қарым-қатынас ұзақтығы алдын ала белгіленеді;
- әдетте, құрылымдық сипатта болады;
- кездесулер алдын ала жоспарланады;
- кездесулер қысқа мерзімді (кейде уақыты шектеулі) және дамудың нақты бағыттарына/мәселелеріне бағытталған;
- Коучте біршама практикалық тәжірибесінің болуы міндетті емес;
- коучинг білім алушыларда нақты дағдыны қалыптастыруға бағытталған;
- кеңес беру мақсаты нақты, қысқа мерзімді мақсаттарға қол жеткізуге бағытталған;
- назарда, әдетте, кәсіби -өндірістік проблемаларды шешу;

Коучинг дамудың белгілі бір бағыттарын қарауға, нақты мәселелерді шешуге бағытталған.

Коучинг - адамның нәтижелілігін арттыру мақсатында әлеуетін ашу.

Коучинг үйретпейді, ол үйренуге көмек көрсетеді.

Коучингті жұмыс уақытында қолдану жағдайлары:

- Ұжымды ынталандыру;
- Бағалау мен аттестация;
- Тапсырма беру барысында;
- Тапсырманы орындау барысында;
- Мәселелерді шешу;
- Жоспарлау мен қадағалау;
- Қарым-қатынас мәселелері;
- Ұжымды дамыту;
- Команданы құру;
- Топтық жұмыс.

Ал бала қанша да балалығын көрсетпей тұрмайды, оларға әрдайым ата-ана, тәрбиешілер тарапынан қамқорлық, басшылық ауадай қажет - ақ.

Білімділік пен тәрбиеліктің нәрі сәбиге ана сүтімен дарыса, тәлім-тәрбие мектепке дейінгі ұйымнан басталды.

Осыған орай, бүгінгі қоғам мүмдесіне лайықты, жан-жақты жетілген, бойында ұлттық санамен парасаты бар азамат тәрбиелеп өсіру – отбасының, балабақшаның барша халықтың міндетті.

Қазіргі өмірдің өзінен туындап отырған талаптарды орындау жаңашылдыққа жаршы болу үзіліссіз тәрбие негізінің бастауы, тұлғасы балабақшадан басталады.

**Шымкент қаласы білім басқармасына қарасты
№29 «Ай-Керім» бөбекжай бақшасы МКҚК
Тәрбиеші
Куралова Айсулу Курманбетовна**

ҰЛТТЫҚ ТӘРБИЕ БАЛАБАҚША ҚАБЫРҒАСЫНДА

Балабақшадағы сәбилерге жоғары деңгейдегі ұлттық сана сезімді, рухани мұраларға және ұлттық мәдениетке деген құндылықтарды, отансүйгіштік, ұлттық намыс сезімдерін қалыптастырады. Балабақшадағы ұлттық тәрбие берудің мақсаты: Ұлтжандыққа отансүйгіштікке, тарихын, мәдениетін, салт-дәстүрін терең меңгеруге, ана тілін қадірлеуге үйрету үлкендерге басты міндет.

Бала көкпар, бәйге, қыз қуу, теңге алу, аударыспақ т.б ойындарымыз арқылы қазақи қайнардан тәлім алса ұлттық құндылықтарды бойына сіңіріп өседі. Балабақшадағы ұлттық тәрбиенің міндеті ата бабамыз қолданған үрдіс пен бүгінгі жаймен саралап, халықтық педагогиканың асыл мұралары негізінде саналы тәрбие беруді қиыстыру.

Балабақшадағы ұлттық тәрбиенің өзектілігі тәрбиеленуші сәбилерді рухани ізгі қасиеттерге баулып, тәрбиенің көздері ана тілі мен әдебиетін, тарихы мен өнерін қастерлеуге халықтың салт –дәстүрлерін аялай білуге ұлттық құндылықтарымызды дәріптеу болып табылады. Сәбилердің жас ерекшелігін ескере отырып елін жерін қорғауда атадан балаға мирас болып қалған тарихын салт-дәстүрін, ана тілін қастерлеу, үлкенге –құрмет кішіге ізет көрсетуін мұра етіп, тәуелсіз еліміздің парасатты адамгершілігі биік білімді азаматтарын тәрбиелеуде адами қасиеттерді қамтып білімді ұлттық қасиетті түсінетін тұлға тәрбиелеу. Қайырымдылықты–халықтан, пайымдылықты- қариядан үйрен деген ұлтымыздың тал бесіктен жер бесікке дейінгі екі аралықтағы өмірінің мәні боларлық адами қасиеттермен әдет ғұрыпты оқу қызметін ұйымдастыруда үйреніп, алдағы өмірлерінде арқау болатынын ұғындыру. Жеке тұлғаны ұлттық тәрбие арқылы дамыта отырып, нақты әрекет арқылы оқытуда төмендегі құндылықтардың болуы қажет: – белсенді қарым-қатынас: баламен тәрбиешінің әрбір мәселеде өз көзқарастарын білдіріп отыруы; – индивидтік: тәрбиешінің әр жеке баланың ерекшелігін дамытуы, қоғам алдындағы жауапкершілігінің болуы; – өзіндік тәртіп: өзіндік бақылау мен бағалауды, шешім қабылдауды үйрену және оны дамыту; – шыдамдылық: әр түрлі пікірлерді қабылдай алу, бір-бірінің пікірлері мен ерекшеліктерін құрметтеу, қабылдау.

Бала тұлғасына ұлттық тәрбиені беруде, ұйымдастырылған оқу қызметінің мәні неде? 1.Бала тұлғасына ұлттық тәрбиені ұйымдастырылған оқу қызметі– адамның қалыптасуы, тұлғаның өз мәдениетінің субъектісі болуына көмектесу, шығармашылық өмірге үйрету. 2.Бала тұлғасына ұлттық тәрбиені ұйымдастырылған оқу қызметі сырттан келетін тәрбиелеу емес, адам бойынан адамдықты табу,оны қолдау және дамыту негізінде өзін-өзі реттеуге, тәрбиелеуге әкеледі. Сол арқылы өзіндік болмысы, санасы бар тұлғалық бейне қалыптасады. 3.Бала тұлғасына ұлттық тәрбиені ұйымдастырылған оқу қызметі– адамның дене және рухани денсаулығы, адамгершілігі, бостандығы. Ол – тұлғаны түсіну,өзара түсіністік, ынтымақтастық қарым-қатынастың, салауатты өмір мен парасаттылықтың, өзіндік қатынастың негізін қалау. 4.Бала тұлғасына ұлттық тәрбиені ұйымдастырылған оқу қызметі тұлғаның қажеттіліктерін қанағаттандыруға бағытталады.Сондықтан оның мазмұны баланың өзін тұлға ретінде дамыту үшін, өз өмірінің субъектісі болу үшін жағдай туғызуға негізделеді..

**Шымкент қаласы білім басқармасына қарасты
№29 «Ай-Керім» бөбекжай бақшасы МКҚК
Тәрбиеші
Керимбекова Улпан Бердихуловна**

АЛТЫН КҮЗІМ - АРАЙЛЫМ!

Музыка әуенімен балалар залға кіреді.

Жүргізуші: Қош келдіңіздер ата-аналар! Армысыздар ұлағатты тәрбиешілер! Сәлеметсіңдер ме бүлдіршіндер! Бүгінгі «Балапан» тобының «Алтын күзім – арайлым» атты ертеңгілігіне қош келіпсіздер! Берекелі, мерекелі алтын күз құтты болсын!

Жүргізуші:

Армысыздар халайық,
Бармысыздар халайық.
Күзгі тойда жұп бұзбай,
Келіңіздер қарсы алайық.
Қуан! Шаттан! Алақай!
Қуанатын күн келді,
Мерекелі күз келді,
Берекелі күз келді.
Ән шырқайық күзге енді.

Ән: «Күз»

Балалар сендерге әуелі жұмбақ жасырайын. Таба алсаңдар шешімін, ортаға қонағымды шақырамын.

Жұмбақ:

Көк майсалы көрікті, алқаптағы көп егін,
Бұл күндері киіпті, сары жібек көйлегін.

Балалар: Күз.

Сол кезде музыка ырғағымен **Күз ханшайымы** өзінің достарымен кіреді.

Күз ханшайымы:

Сәлем менің достарым,
Өмірге көп қосқаным.
Молшылыққа кенеліп,
Сыйлығына қаныңдар,
Шаттық әнге салыңдар.

Жүргізуші: Қош келдіңіз Алтын күз! Ал, балалар біздің қонақжай екенімізді танытып, бар өнерімізді көрсетейік. Олай болса құрметті қонақтар кішкентай балапандарымыздың күз мезгіліне арнаған тақпақтарын қабыл алыңыздар!

Айбархан: Күзім, күзім, күзім,

Пісті алма, жүзім.

Тұрғанда бәрін күз беріп,

Кел алайық біз теріп.

Айару: Алтын, сары, қызыл көк.

Алуан, алуан жапырақ.

Күлімдейді жылтыра

Көз тартады жалтырап.

Би, билейік ойнайық, бүлдіршіндеріміздің биін қабыл алайық!

Би: «Аралар биі»

Күз ханшайымы: Балалар мен сендерге мерекеге өзімнің жемістеріммен көкөністерімді ала келдім, қане бәріміз бірге ойын ойнайық.

Ойын: «Жемістер мен көкөністерді жинау»

Жүргізуші: Күз ханшайымы мына ойыныңыз керемет екен, бізге ұнады, енді біздің кішкентай балапандарымыздың өлең шумақтарын тамашалаңыз!

Расылхан: Көбейді құт мереке,

Астық толы қамбамыз.

Құтты болсын мереке
Алтын күзді тойлаймыз.

Ж. Аруна: Берекесін сыйлауға,
Өлкемізге күз келді.
Жемістерді жинауға,
Шақырады біздерді.

Би: «Бұлттар биі»

Жүргізуші: Ән салыңдар күліңдер
Жайнап гүлдей жүріңдер
Күздің тойын тойлайық

Би, билейік ойнайық, бүлдіршіндеріміздің орындауында «Бала,абала баламыз» әнін қабыл алыңыздар.

Ән: «Бала,бала баламыз»

Күз ханшайымы:Балалар меніңде қайтатын уақытым болған сияқты сендермен уақытымды өте тамаша өткіздім,рахмет сендерге өте өнерлі екенсіңдер сау болыңдар!

(Күз ханшайымы шығып кетеді.)

Жүргізуші:

Жапқандай жапырағымен іздерді,
Қуантып байлығымен біздерді.
Міне бүгін мерекені аяқтадық,
Қоштасамыз есен аман саулық тілеп,
Құрметпенен шығарып сап сіздерді!
Осымен біздің «Алтын күзім – арайлым!»атты ертеңгіліміз аяқталды,көріп тамашалағандарыңызға рахмет!Сау болыңыздар!

**Шымкент қаласы білім басқармасына қарасты
№29 «Ай-Керім» бөбекжай бақшасы МКҚК
Тәрбиеші
Төлегенова Жадыра Сұлтанханқызы**

ЖАҢА ЖЫЛДЫ ҚАРСЫ АЛАЙЫҚ

Тыңдаңыздар, тыңдаңыздар!

Жаңа жыл кіріп келеді,
Шыршамыз сәнге бөленеді.
Барлық бала қуанып,
Би билеп, әнге келеді!

Музыка қойылып залға балалар кіріп би билеп көңілді келеді .

Жүргізуші:

– Құрметті балалар, ата-аналар және қонақтар! Бүгін бізге ерекше күн. Алдымызда – Жаңа жыл! Қардың аппақ мамығы жерді жабады, ал шыршамыз түрлі-түсті шамдарымен жарқырайды. Қане, бірге көңіл көтеріп, осы ғажайып мерекені қарсы алайық! Балалар, ортамыздағы әсем не бар екен?

Балалар: Шырша!

Жүргізуші: Шыршамыз қандай әдемі! Ал, ендеше мерекені шыршаға арналған тақпақтарымыздан бастайық.

Заңғар: Жасыл желек жамылған,
Асыл моншақ тағылған,
Міне, сұлу шыршамыз
Көптен күтіп, сағынған,
Кел, балалар, келіндер,
Тамашаны көріңдер.

1. Қар жауып тұр далада
Шырша тұр ғой арада

Жарқыратып шамдарын

Кел Жаңа жыл арала

2.Тамаша тамаша!

Шыршамыз тұр жараса

Жаңа жылдағы ертегі

Келе ме біздің бақшаға

3. Безендіріп шыршаны

Жыл қуантты баршаны.

Жаңа жыл тойы басталды,

Аяз оны басқарды.

4. Әдемілеп біз ілген,

Ойыншықтар тізілген.

Қандай жақсы шыршамыз

Ән шырқайық баршамыз.

5.Жасыл желек жамылған,

Асыл моншақ тағылған

Міне сұлу шыршамыз

Көптен күтіп сағынған

Музыка әуенімен Аққала келеді

Аққала:Балалар , Қош келдіңіздер !Мен аққаламын жаңа жылдық қонақтарды күтіп отыр едім келіп қалдындарма мен кешігіп қалдым.Балалар барлықтарың әдемі әсем болып кетіпсіңдер міне сендерге арнап Ақшақар екеуміз шыршаны әдемілеп безендірдік. Біз бұл шыршаны көп іздедік бұл мен таңдаған шырша еді. Ақшақар келмеді ма?

Жүргізуші: Мен Аяз ата келді ма деп едім Аққала сен екенсің ғой ендеше біз мерекелік шыршаға арнап ән айтайық Ақшақар келіп қалар

Өлең де әзір, ән әзір,

Ойын да әзір, бәрі әзір

Кел Жаңа жыл біздерге,

Кел Жаңа жыл, Жаңа жыл.

«Шыршаға бардық» әні Музыка әуенімен Ақшақар келеді

Ақшақар: Амансындарма балалар, амансындарма қонақтар, Қош келдіңіздер!Сендер мен таныдыңдарма мен Ақшақармын қысқы әлемнен келдім. Сендермен мерекені қызықты өткізейік.

Аққала:.Ол қандай мереке.

Ақшақар: Жаңа жыл мерекесі. Бұл мерекеде балалар мен үлкендердің барлығы шыршаны безендіріп, жаңа жылды осында қарсы аламыз. Аққала сен бізбен бірге боласың ба. Бізбен бірге ән салып, би билеп, мерекені көңілді өткізіп қуанышқа бөлен.

-Балалар, Аққала шыршаның шамдары жанбай тұр ғой. Барлығымыз Аяз атаны шақырайық Естідіңіздерме сықырды әуен естіледі. Аяз ата келеді

Аяз ата: Амансындарма ұлдарым. Амансындарма қыздарым

Амансындарма қонақтар

Келіп қалдым сендерге

Жаңа бақыт нұр алып

Міне бүгін қызықты

Жарқырайды шамдары

Құттықтаймын сендерді

Жаңа жылмен бүгінгі

Ақшақар:Амансызба Аяз ата біз балалармен сізді күтіп отырмыз сіз қайда болдыңыз?

Аяз ата:Барлық жерді араладым еш кемшілік таппадым. Барлық ағаштар аппақ Аппақ түске боялған қысқа дайын екен.Мерекеге келген қонақтар да әдемі,балалардың да көңіл күйлері де керемет екен.

Жүргізуші: Аяз ата шыршаның шамдары жанбай тұр ғой

Ақшақар: Қанекей Аяз ата сиқырлы таяғыңызды тигізіп айналып шығыңыз. Аяз ата отырыңыз бізге келген қонақтардың сізге алып келген тақпақтары ,билері бар

1. Ақ таяғын таянып,

Таңмен бірге оянып.

Аяз ата келіп тұр,
Ақ күпіге оранып.

2. Аяз ата ақ сақалды
Ақ таяқты паң ата
Асып өтіп асқар тауды
Жеттің бізге таң ата

3. Жомарт аяз атадан
Жаңа жылдық думанға
Сыйлық алып көріңдер
Аяз ата келіпті

4. Көрдің бе аяз атаны
Аппақ екен сақалы.
Аппақ екен мұрты да,
Аппақ екен шапаны

5. Жаңа жылды тойлауда
Ақша қар бар қылықты
Жаңа жылды біз тойлап
Өткізейік қызықты

6. Кел билейік сенімен,
Деймін тартып жеңінен
Еріп кетпе Ақшақар.
Адамдардың демімен

7. Бақша іші мереке,
Ойын күлкі асқақ ән.
Жақсы әпкелер жаңа кеп,
Мерекені бастаған.

8. Бүгін біз көңілдіміз,
Жаңа жылды қарсы алып.
Мерекеге келгендерді
Құттықтаймыз ән салып

Ақшақар :Жарайсындар балалар бізде қызықты ойын бар ойнаймызба.

Балалар: ия
Ойын : "Шаңғы"

Аққала:Ақшақар өте керемет ойын болды ,бірақ маған өте ыстық.Ой мен қазір еріп кетемін.

Ақшақар:Мен кішкене сиқырлайыншы.Уф-уф-уф Балалар барлығымыз бірге үрлейік.

Аққала:Маған көмектеспей жатыр.Мені құтқарыңдаршы деп айғайлайды

Ақшақар: Қаршалар келіңдер көмекке.

Жүргізуші:Ұлпақарлар билейді
Аяқтары жерге тимейді

"Қаршалар"биі

Аққала:Міне керемет би,қаршалар өте керемет биледі

Жүргізуші:Аққала сізге жеңіл болдыма.

Аққала:Жоқ әлі ерудемін

Ақшақар:Не істесек екен балалар.А есіме түсті қазір (Ақшақар шелекпен қар алып Аққаланың басына төгеді.

Ақшақар:Енді жеңілдендің бе?

Аққала:Жоқ әлі ерудемін

Жүргізуші :Келіңдер кішкентай Аққалалар көмекке ,би билеп көңіл көтерейік

"Аққала"биі

Жүргізуші:Қаптың аузын ашылсын

Ойыншықтар шашылсын

Аяз ата би билеп

Әнімізге қосылсын

Ән: "Аппақ қар айнала

Жүргізуші: Ал енді балаларымызды жаңа жылға арналған тілектерін тыңдайық

1. Ән саламыз, би билеп,

Жырдан шашу төгілді

Бүгін біздің Жаңа жыл,

Қандай қызық көңілді

2. Жаңа жылда балалар

Тек қуаныш көріндер

Ауырмаңдар ешқашан

Мықты болу өзінен

3. Жаңа жылды қарсы алдып,

Мініп алып күймеге.

Мен де бүгін ән салдым,

Араластым биге де.

4. Аппақ тонға оранып,

Базарлықты мол алып.

Келді алыс сапардан,

Аяз ата оралып.

5. Аспан жерге төгеді

Ақ күмісін уыстап

Жаңа жылда келеді

Бізге қарай жылыстап

6. Тілеймін мен бар әлемге

Дос көп болсын жаңа - жыл

Ата - әже, ата - әже

Құтты болсын жаңа жыл

7. Жаңа жыл, жаңа жыл.

Жаңа жылда - жаңа жыр.

Жасыл шырша жанында

Жадырап бар бала жүр.

Би: "Гномдар"

Ән: "Келді міне Жаңа жыл"

Ақшақар: Ата жаңа жыл өте қызықты өтіп жатыр, сіз балаларға сыйлық әкелдіңізбе?

Аяз ата: Әрине менің сыйлығым бар. Мен сендерге кәмпит әкелдім. Сендер оны жақсы көресіңдер ғой. (Қабынан кәмпитті алады)

Ақшақар: Ата біздің балалар көп қой ал кәмпит біреу.

Аяз ата : Ол әншейін кәмпит емес, сиқырлы кәмпит.

Сен өсе бер өсе бер

Үлкен - үлкен бола бер

Көбейе бер кәмпиттер

Балаларға сыйлықтар таратылады

Аяз Ата: Жарайсындар балаларым! Мені бүгін бір қуантып, алыс жерден шаршап келгенде көңілімді көтердіңдер. Барлықтардың да ақылды, білімде де өңірлі екенсіңдер. Киген киімдерін қандай әдемі! Солай емес пе қызым? Біздің сыйлымызға риза болыңдар. Ал енді біз жолға шығайық. Басқа да балалардың өнерін тамашалайық. Ал, балаларым, сендер өсе беріңдер, Аспандарын ашық болсын! Қош болыңдар! (қолдарын бұлғап шығып кетеді.....)

Жүргізуші: Келе жатқан жаңа жыл әр үйге, әр отбасыға құт береке әкелсін. Жаңа жылда жаңа табыстарға жетіңіздер. Осымен біздің ертеңгілігіміз аяқталды. Сау сәлеметте болыңыздар!

**Шымкент қаласы білім басқармасына қарасты
№29 «Ай-Керім» бөбекжай бақшасы МКҚК
Тәрбиеші
Болегенова Жадыра Рахматуллаевна**

«ӘКЕ МЕН БАЛА» (Ы.АЛТЫНСАРИН ӘНГІМЕЛЕРІНЕН)

Мақсаты: Музыкалық бизибордты қолдана отырып балалардың музыкаға деген қызығушылығын тудыру, оны тыңдауға ынталандыру, музыкалық шығармаларды эмоционалды қабылдауды дамыту. Музыканы тыңдау мәдениетін сақтауға, Музыканың сипатын сезінуге үйрету. Балаларды ойлау есте сақтау қабілетін дамытуды жалғастыру. Балалар ойын барысында бір-біріне сыйластықпен қарауға, қауіпсіздік ережесін сақтауға тәрбиелеу.

Әдіс тәсілдер: жеке жұмыс, миға шабуыл, қайталау, диалог, сұрақ-жауап.

Ресурстар: «Әке мен бала» әңгімесінің аудио жазбасы, музыка дыбысы, музыкалық бизиборд 5 дана, әңгіменің видео жазбасы.

Ұйымдастыру кезеңі: Сәлеметсіздер ме құрметті қонақтар, әріптестер. Сіздерді өзімнің шеберлік сыныбымда көргеніме қуаныштымын.

Әдіс: «Музыка үнін тап»

Ойын шарты: балалар көздерін жұмады музыка тыңдау арқылы естіген дыбысты ажыратып ненің дыбысы екенін айту. (құс, өзен, су, егін алқабы, жел, ыстық күн, жаз мезгілі)

Диалог: Осы естіген әрекеттер, дыбыстар қай мезгілде болады деп ойлайсыздар? - Әрине жаз мезгілі.

Миға шабуыл: Жаз мезгілінің құбылыстары қандай? Жаз айлары қандай? Бұл суреттен кімді көріп тұрсыздар? Қалай ойлайсыздар бұл қандай әңгіме болуы мүмкін? Кері байланыс

Қайталау: Сіздер білесіздер Бизиборд әр түрлі болады. Музыкалық бизибордтың түсі қанық, дамытушы, балаларға қол жетімді, тегіс, заттардың бұрышы доғал, балаларға қауіпсіз болуы қажет.

Бізде шуағын шашқан күн бейнесі, металафон, қоңырау, ыдстағы маш дәнді дақылы, сылдырмақ, сакиналар, теңгелер, қақпақтар және тағы басқа шуылды дыбыстар шығаратын барлық ойыншықтарды қосуға болады.

Жалпы музыкада дыбыстар шулы және музыкалық болып екіге бөлінеді.

Музыкалық дыбыстардың шулы дыбыстардан айырмашылығы оның белгілі бір дыбыс тонының, музыкалық жүйеде нақтылы орны бар, тембрі бар тұрақты дыбыстар.

Шулы дыбыстар көбінесе табиғатта кездеседі: жел, боран, жауын, ұшақтың ұшуы, найзағай. Сіздер байқадыңыздар ма бізді қоршаған ортадан кезкелген дыбыстарынан музыка ырғағын естуге болады.

Жеке жұмыс: алдарына жеке бизиборд тақталары беріледі.

Музыкалық шығармашылыққа арналған бизибордтың көмегімен «Әке мен бала» әңгімесіне шулы дыбыстарды қоса отырып, әңгімелеп көрейік.

«Әке мен бала» әңгімесі:

Жаздың жайма шуақ бір күнінде (күнді шайқайды) бір адам он жасар баласын ертіп, егіннен жаяу келе жатса, (жайқалған егін дауысы) жолда қалған аттың бір ескі тағасын көріп, (таға дауысы) баласына айтты:

- Анау тағаны, балам, ала жүр, — деп.

Бала әкесіне:

- Сынып қалған ескі тағаны алып неғылайын, - деді.

Әкесі үндемеді, тағаны өзі иіліп алды да, жүре берді.

Қаланың шетінде темірші ұсталар бар екен, (соғылған темірдің даусы) соған жеткен соң, әкесі қайырылып, манағы тағаны соларға үш тиынға сатты. (тиын даусы) Одан біраз жер өткен соң, базарда отырған саудагерден үш тиынға бірталай шиіе сатып алды. (базардың даусы) Сонымен, шиені орамалына түйіп, шетінен өзі бірем - бірем алып жеп, баласына қарамай, аяндап жүре берді. Біраз жер өткен соң, әкесінің қолынан бір шиіе жерге түседі. (жерге түскен шиіе даусы) Артында келе жатқан бала да тым - ақ қызығып келеді екен, жерге түскен шиені жалма-жан жерден алып, аузына салды. Бітегенеден соң және бір шиіе, онан біраз өткен соң және бір шиіе, сонымен әр жерде бір әкесінің қолынан түскен шиені он шақты рет иіліп, жерден алып жеді. Ең соңында әкесі тоқтап тұрып айтты:

- Көрдің бе, мана тағаны жамансынып жерден бір ғана иіліп көтеріп алуға еріндің, енді сол тағаға алған шиенің жерге түскенін аламын деп бір еңкеюдің орнына он еңкейдің. Мұнан былай есінде болсын:

аз жұмысты қиынсынсаң — көп жұмысқа тап боласың, азға қанағат ете білмесең — көптен де құр боласың, — деді.

Қорытынды: Бұл әңгімеден, аз жұмысты қиынсынсаң — көп жұмысқа тап боласың, азға қанағат ете білмесең — көптен де құр боласың-деп, қиындықтан қашпауға, еңбекқор болуға шақырады.

Осы музыкалық бизибордтың көмегімен кез келген әңгімені, ертегіні музыкалық дыбыстармен әсерлеуге болады.

Назарларыңызға рахмет.

**Шымкент қаласы білім басқармасына қарасты
№29 «Ай-Керім» бөбекжай бақшасы МКҚК
Тәрбиеші
Сабденова Гульжайна Кудайбергеновна**

ЖОБАЛАУ ІС-ӘРЕКЕТІ

Қазіргі таңда жобалау іс-әрекеті өзекті әрі өте тиімді әдіс, себебі ол мектепке дейінгі жасқа тән болып келетін эгоцентризмді жеңуге, іздемпаздықты, интеллектуалдық инициативаны қалыптастыруға, шығармашылық қабілеттері мен коммуникативтік дағдыларды дамытуға, ересектердің көмегімен немесе өз бетінше мәселелердің шешімін анықтау қабілеттерін дамытуға ықпал жасайды.

Жобалау іс-әрекетімен жұмыс жасау кезінде мына кезеңдерді бөліп қарастырған:

1. Тақырыпты анықтау. Мәселені қою.
2. Мақсаттар мен міндеттерді анықтау.
3. Жүзеге асыру (топтарды ұйымдастыру, топтарда рөлдерді бөлу, әдіс-тәсілдерді таңдау, жұмысты жоспарлау және жүзеге асыру)
4. Презентация (таныстыру)

Мектеп жасына дейінгі балалар үшін жобалау іс-әрекеті әзірге тек тәрбиешінің, ата-аналардың көмегімен жүзеге асырылады. Көп жағдайда балабақшадағы жобалау жұмыстары топта орындалады, яғни қандай да жолмен рөлдер бөліп беріледі: біреу аналитикалық әрекетті өзі орындайды, енді біреулері көмектеседі, осылайша әр баланың көмегімен біріктіре отырып нәтижеге қол жеткізеді.

Оқытудың кіріктірілген әдістерінің бірі ретінде жобалау әрекетін пайдалану балалардың белсенділігін арттыруға, шығармашылық ойлауын, өзін қызықтырған зат немесе құбылыс туралы ақпаратты өз бетінше іздеу қабілетін дамытуға, игерген білімін пайдалануға мүмкіндік береді.

Жобаларды жүзеге асыруға балалардың барлық коммуникативтік қабілеттерін дамытуға мүмкіндік береді. Барлық жобаларда іс-әрекеттің негізгі түрі ойын болып табылады. Ойын кезінде ғана бала құрбыларымен және ересектермен қарым-қатынас жасауға үйренеді.

Жобалау іс-әрекеті процесінің барысында балалар өз бетінше ойлауды, үлкендермен бірлесе ақпарат іздеуді, табуды және мәселелерді шешуді үйренеді.

Жобалардың тақырыптары балалардың бастамасымен (олар нені білгісі келеді, неге қызығады) немесе тәрбиешінің бастамасымен (тәрбиешілер баланың дамуының дамуы үшін нені маңызды деп есептейді) анықталады. Егер тақырып ересектермен тандалса, онда сол жасқа сәйкес келетін мотивацияны таңдалады.

Тәрбиеші балаларға жобаның тақырыбына байланысты тапсырмаларды ұсынады, ал балалар ата-аналарымен бірге өздеріне қызық тапсырмаларды таңдайды. Қажет болған жағдайда тәрбиеші ата-аналарға анықтамалық материалдар ұсынады, кеңестер береді. Жобаны қорғау қызықты әрі белсенді түрде өтеді және ол жобаның әрбір қатысушысы ата-ана және бала өз жұмысын көрсете алатындай етіп ұйымдастырылады. Жобаны қорғау барысында балалар барлық шығармашылық мүмкіндіктерін жүзеге асырады, олардың шығармашылық белсенділігі мен қиялы дамиды, коммуникативтік қабілеттері жетілдіреді: олар аудиториямен жұмыс істеуге, ақпаратты жүйелі, эмоционалды түрде тыңдаушыларға жеткізуге, қонақтарды қызықтырған сұрақтарға жауап беруге үйренеді.

**Шымкент қаласы білім басқармасына қарасты
№29 «Ай-Керім» бөбекжай бақшасы МКҚК
Тәрбиеші
Даниярбекова Жибек Нұржанқызы**

«МУЗЫКА ӘЛЕМІНДЕГІ КӨҢІЛДІ ЫРҒАҚТАР»

Мақсаты: Балалардың музыкаға деген қызығушылығын тудыру, оны тыңдауға ынталандыру, музыкалық шығармаларды эмоционалды қабылдауды дамыту. Музыканы тыңдау мәдениетін сақтауға, Музыканың сипатын сезінуге үйрету. Ойындағы музыкалық қимылдарды орындауға қызығушылық тудыру, марш сипатын ырғақты жүріспен жүруге, музыканың қимылдық сипатына қарай жеңіл, ырғақты жүгіруге үйрету.

Міндеті: Таныс әндерді орындауда балаларға арналған әртүрлі шулы музыкалық аспаптарды қолдана білуге тәрбиелеу. Ағаш қасықтармен, сылдырмақтармен, асатаяқ, домбыра, сазсырнайда, барабан және металлофонмен қарапайым әуендерді ойнау. Музыканың сипатына сәйкес ойын әрекеттерін орындау, шеңбер бойымен ән айтып жүру, қимылдарды өзгерту, шапшаңдық пен ептілік таныта білуге тәрбиелеу.

Көрнекіліктер: түбектегі топырақ, бес саусақ қолғап, шекілдеуік, күнбағыс, залдың көктем мезгіліне безендірілуі, оркестр аспаптары.

Қызмет этаптары	Тәрбиеші қызметі	Балалар қызметі
Ұйымдастырушы қозғаушы қызмет түрі	Слайд ұшақтың ұшып келуі Балалар музыка әлеміне қош келдіңдер Сәлемдесіп, шаттық шеңберіне шақырады. Шаттық шеңбері: Үлкенге де сіз Кішіге де сіз Барлығыңызға құрметпен Бас иеміз біз	Сәлемдесіп, шеңбер бойында жылулық шеңберін айтады.
Ұйымдастыру ізденушілік	Балалар бүгін сендермен қызыққа толы іс-әрекетімізді бастаймыз Сендер қалай ойлайсыңдар бұл не екен? Ия, дұрыс айтасыңдар, бұл күнбағыс дәні. Бұл— шекілдеуік. Балалар бізде жеті шекілдеуік бар екен. Осы шекілдеуіктерді жеті нотмызға қойып айтып көрейік. <u>До, ре, ми, фа, со, ля, си</u> <u>Күнде көкке қарасада</u> <u>Жалықпайды күнбағыс</u> <u>Ұмтылғаны тамаша гөй</u> <u>Аспандағы күнге алыс</u> Осы күнбағыс дәнін бірге егіп оның қалай өсетінін бірге бақылайық. Қане балалар күнбағыс дәнін құнарлы топыраққа салайық. Ол тез өсу үшін су құямыз. Өс біздің күнбағыс, Үлкен болып өс. Бірақ біздің күнбағысымыз үлкен болып өсу үшін тағы не қажет? қалай ойлайсыңдар? Әрине күн шуағы қажет. Қане балалар күнімізді көмекке шақырайық. «Күншуақ» ойыны Міне біздің күніміз де жарқырап шықты Жарқырашы алтын күн Алтын шуақ таратшы Нұрға бөлеп даланды Рахмет саған алтын күн Балалар біздің күнбағысымыз әлі өспей жатыр, енді не істесек болады? Ия дұрыс айтасыңдар бұлтты шақырайық ол бізге жаңбыр жаудырып берсін Жау- жау, жаңбыр, жау-жаңбыр, Жауған жаңбыр-жауған нұр.	Бұл— шекілдеуік Балалар ноталарды қосылып бірге айтады Күн қажет Бұлтты шақырайық Мұғалімнің түсіндірмесін тыңдайды Өлең шумақтарын бірге айтады Ол тез өсу үшін су құямыз. Өс біздің күнбағыс, Үлкен болып өс. Өлең шумақтарын бірге айтады

	Жердің шаңы басылсын, Гүлдің аузы ашылсын. Еккен егін көктесін, Бізге шекілдеуік көп берсін! Слайд : жаңбыр жауып тұр. Балалар жаңбырдан біздің үстіміз су болып қалмасын ,келіндер қолшатырдың астына.Қолшатырмен бірге билеп бір сергіп алайық Сергіту сәті: тамшылар биі Ой балалар қандай керемет жаңбыр болды.Ал сендер жаңбыр тамшыларынан музыка ырғақтарын ести алдыңдар ма ,ендеше бірге бақылайық. «Жаңбыр тамшылары» ойыны алғашқыда жаңбыр дауысы тырс,тырс тырс деп жәймен басталды,кейін дауысы үдей түсті тырс,тырс,тырс,тырс,тырс Жаңбырдан кейінгі таза ауаны сезесіңдер ме?Қане бірге таза ауамен демалайық «Тыныс алу жаттығуы» Қане балалар күнбағысымызды көрейік .Біз не істедік? Біздің күнбағысымыз үлкен,дәндері толық болып өсіпті. шуағын шашқан күнге,жаңбыр жауғызған бұлтқа ,құнарлы топыраққа алғыс айтайық. Сендер байқадыңдар ма бізді қоршаған барлық табиғат құбылыстарынан олардың кезкелген дыбыстарынан музыка ырғағын естуге болады. Дыбыстар шулы және музыкалық болып бөлінеді. Музыкалық дыбыстар -музыкалық жүйеде нақтылы орны бар, тұрақты дыбыстар. Шулы дыбыстар көбінесе табиғатта кездеседі:жел,боран,жауын,ұшақтың ұшуы,найзағай. «Дыбыстар» ойынын ойнайық. Үнтаспадан қай дыбыстың шулы,қай дыбыстың музыкалық екенін анықтаңдар. Шулы дыбысты өзіміз шығара аламыз,ендеше соны бірге байқап көрейік,үлкен оркестр құруға дайынбыз ба?	Өлең мазмұнына сәйкес қимылдар жасайды Ия,балалар тыныс алу жаттығуын жасайды Су құйдық,күн шуағын шақырдық,жаңбырды шақырдық шуағын шашқан күнге рахмет жаңбыр жауғызған бұлтқа рахмет құнарлы топыраққа алғыс айта
Жетекші жөндеуші	Сұрақтар қойып,тақырыпты қорытады. -Музыка әлемінде қандай ноталар болады? -дыбыстар қандай түрлерге бөлінеді? -Музыкалық дыбыстар қандай? -Шулы дыбыстар қандай?Балаларды мадақтайды.	Балалар сұрақтарға жауап береді

Күтілетін нәтиже:

Нені білу керек: Балалар музыкадағы ноталарды оны тыңдауды,музыкалық шығармаларды эмоционалды қабылдауды.

Нені игереді: Музыканың сипатына сәйкес ойын әрекеттерін орындау, шеңбер бойымен ән айтып жүруді.

Нені біледі : марш сипатын ырғақты жүріспен жүруді, музыканың қимылдық сипатына қарай жеңіл, ырғақты жүгіруді.

Түркістан облысы, Кентау қаласы
Ә.Молдағұлова атындағы №19 ақпараттық технологиялар мектеп-лицейі
Мектепалды сынып мұғалімі (тәрбиешісі)
Қожақұлова Гүлжан Тілеубердіқызы

МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫҢ ТҰЛҒАЛЫҚ ЖӘНЕ ӘЛЕУМЕТТІК ДАМУЫ

Қазіргі уақытта мектепке дейінгі балалық шақтың ішкі құндылығын, оның бірегейлігін және тұлғаны дамытудағы ерекше маңызын тану бағытында мектепке дейінгі тәрбие тұжырымдамасында елеулі өзгерістер болды.

Орта мектептерде мектепалды даярлық сыныбының функциялары баланы мектепке дайындаумен ғана шектелмейді, оның тұлғасының әлеуметтік-психологиялық негіздерін қалыптастыруға дейін кеңейеді, бала тәрбиесінің құндылығы оның тұлғалық дамуының құндылығымен ауыстырылады. Бастауыш сыныпқа дейінгі тәрбиенің құндылықтары мен мақсаттарын түсінуге жаңа көзқарас қазіргі мектепалды даярлық оқушыларының жеке басын дамыту бойынша тәрбие жұмысының мазмұнын дамыту мен нақтылауды өзекті етеді.

Қазіргі кезеңде адамның балалық шағы - физиологиялық, психологиялық, педагогикалық ғана емес, сонымен қатар күрделі әлеуметтік-мәдени құбылыс. Сонымен қатар қазіргі заманғы мектепке дейінгі білім беру саласындағы мамандар балалық шақтағы оқыту мен тәрбиелеудегі қолданыстағы тәсілдер «жалпы» балаға арналғанын, олар мәдени-тарихи жағдайды ескермейтінін атап өтеді. Адамзат мәдениеті жүйесіндегі балалық шақ мәртебесінің өзгеруін ғалымдар мен педагог мамандар түсінуі керек.

Жеке тұлғаны дамыту әрқашан қиын міндет болды. Мұғалімдердің алдында қазіргі жағдайда баланы нені оқыту және қалай тәрбиелеу керек деген дәстүрлі сұрақтардан басқа тарихи дамудың қазіргі кезеңінде қоғам талаптарына жауап беретін тұлғаны қалай қалыптастыру керек деген мәселе туындайды. Тұлғаның негізгі құрылымдары өмірдің алғашқы жылдарында қаланады, демек, жас ұрпақтың бойында тұлғалық қасиеттерді тәрбиелеуде отбасы мен білім беру мекемелеріне ерекше жауапкершілік жүктеледі. Негізгі мақсаттардың бірі – баланың табысты әлеуметтенуіне үлес қосу.

Мектепке дейінгі білім берудің негізгі жалпы білім беру бағдарламасының құрылымына қойылатын талаптарда мектеп жасына дейінгі балаларды дамытудың төрт бағыты белгіленген. Соның бірі – әлеуметтік және тұлғалық даму. Бұл бағыт сонымен қатар мектеп жасына дейінгі балалардың интеллектуалдық және тұлғалық қасиеттерін дамытуға бағытталған бағыт ретінде «әлеуметтендіру» білім беру саласын қамтиды.

Мектеп жасына дейінгі баланы табысты әлеуметтендіру бүгінгі күні мектепке дейінгі білім беру мекемесі және бастауыш сынып кезеңі үшін ең өзекті мәселе болып табылады. Әлеуметтену – жеке тұлғаның әлеуметтік тәжірибені, әлеуметтік байланыстар мен қатынастар жүйесін ассимиляциялау процесі. Әлеуметтену процесінде адам қоғамда қалыпты өмір сүруге қажетті мінез-құлықтың қоғамда бекітілген формаларына ие болады.

Жеке тұлғаның одан әрі дамуы, оның қабілеттерінің ашылуы, тұлғаның қалыптасуы мектепке дейінгі жаста сәтті әлеуметтенуге байланысты, сондықтан педагогтардың міндеті – олардың күш-жігерін мектепке дейінгі білім беру мекемесінде тәрбиеленушілердің табысты әлеуметтенуі үшін жағдай жасауға бағыттау.

Мектеп жасына дейінгі баланың әлеуметтенуі мыналарды қамтиды:

- өзіне қолжетімді әлеуметтік ортада адекватты бағдарлану қабілетін дамыту, қоғамның мәдени дәстүрлеріне сәйкес өзінің жеке басының және басқа адамдардың өзіндік құндылығын сезіну, әлемге сезімі мен көзқарасын білдіру;

- баланың эмоционалдық әл-ауқаты – бұл ең алдымен баланың жан дүниесіндегі жайлылық (өзін-өзі жоғары бағалау, мақсатқа жетудегі жетістікке бағдарлану, жағымды эмоциялардың болуы). Әрбір балаға қолайлы, оның даралығын, шығармашылығын дамытуға, шығармашылық белсенділік дағдыларын дамытуға және өмірде табысқа жетуге қолайлы жағдай жасау;

- баланың басқа адамдарға деген оң көзқарасы, сыйластық пен толеранттылыққа тәрбиелеу. Тұлғаның қалыптасу процесі көбінесе баланың басқалармен қарым-қатынасының ерекшеліктеріне байланысты;

- баланың коммуникативтік күзиреттілігін (басқа адамдармен қажетті тиімді байланыстарды орнату және қолдау, ынтымақтастық, тыңдау және есту, басқа адамдардың эмоционалдық тәжірибесі мен күйлерін тану, өз эмоцияларын білдіру) дамыту;

- балалардың әлеуметтік дағдыларын дамыту.

Әлеуметтік дағдылар достық қарым-қатынас орнатуға, кез келген ортада өзін жайлы сезінуге, басқа адамдармен араласуға дайын болуға, бейімделу қабілетіне көмектеседі. Объектілік-кеңістіктік ортаны байыту баланың өзін-өзі дамытуға мүмкіндік береді.

Мектепке дейінгі жаста ойын жетекші іс-әрекет болып табылады, ал қарым-қатынас оның бөлігі мен шартына айналады. Бұл жаста сол салыстырмалы тұрақты дүние игеріледі, бұл баланы алғаш рет толық дамымағанымен, одан әрі дамып, жетілдіре алатын тұлға деп атауға негіз береді. Бұған ойын және әртүрлі өндірістік қызмет түрлері (жобалау, модельдеу, сурет салу және т.б.), сондай-ақ еңбек және оқу әрекетінің бастапқы формалары ықпал етеді.

Ойын арқылы баланың тұлғасы жетілдіріледі:

1) мотивациялық-қажеттілік сферасы дамиды: мотивтер иерархиясы туындайды, мұнда бала үшін жеке мотивтерден гөрі әлеуметтік мотивтер маңыздырақ болады.

2) танымдық және эмоционалдық эгоцентризм жеңеді: бала кез келген кейіпкердің, қаһарманның және т.б. рөлін ала отырып, оның мінез-құлқының ерекшеліктерін, позициясын ескереді. Бала өз іс-әрекетін ойындағы серіктес - кейіпкердің әрекетімен үйлестіру керек. Бұл адамдар арасындағы қарым-қатынасты бағдарлауға көмектеседі, мектеп жасына дейінгі баланың өзін-өзі тануы мен өзін-өзі бағалауының дамуына ықпал етеді.

3) мінез-құлықта ашықтық дамиды: рөл ойнағанда бала оны стандартқа жақындатуға ұмтылады. Әлеуметтік әлемде адамдар арасындағы қарым-қатынастың типтік жағдайларын жаңғырта отырып, мектеп жасына дейінгі бала әлеуметтік заңдылықтарға сәйкес өзінің іс-әрекетін, импульсін және әрекетін бағындырады. Бұл балаға мінез-құлық нормалары мен ережелерін түсінуге және ескеруге көмектеседі.

4) ақыл-ой әрекеттері дамиды: ой жоспары қалыптасады, баланың қабілеті мен шығармашылық мүмкіндіктері дамиды.

Тағы бір маңызды шарт – мектеп жасына дейінгі баланың жеке басының дамуына әсер ете алатын білім беру ұйымдары мамандарының кәсібилігі:

- түсіну және көмектесу – мұғалімнің басты ұстанымы;
- өмірге оң көзқарас;
- жақсылыққа ұмтылу;
- шығармашылық белсенділікті қалыптастыру;
- мейірімділік;
- баланың ішкі дүниесін алған әсерлерімен байыту;
- оқу үрдісін сауатты және педагогикалық мақсатқа сай құру;
- мектеп жасына дейінгі баланың әлеуметтік және тұлғалық дамуы үшін жағдай жасау және қамтамасыз ету.

Баланы тәрбиелеу мен дамытудың, оның әлеуметтік тәжірибені меңгеруіндегі басым фактор – отбасы (әлеуметтену институттарының бірі ретінде). Ата-аналар оқу процесінің белсенді қатысушылары болып табылады. Отбасындағы бала қарым-қатынас жасауды үйренеді, алғашқы әлеуметтік тәжірибені алады, әлеуметтік бағыттылықты меңгереді. Отбасы тәрбиесінің басымдығын тану білім беру ұйымы тарапынан отбасына деген жаңа көзқарасты және отбасымен жұмыстың жаңа формаларын талап етеді.

Осыдан негізгі міндет: мұғалімдердің отбасылармен тиімді қарым-қатынас жасау үшін жағдай жасау. Сондықтан да «мұғалім – бала – ата-ана» триадасында толыққанды әлеуметтік ынтымақтастықты құру – біздің қызметіміздің басты міндеттерінің бірі. Ынтымақтастық – бұл «тең негізде» қарым-қатынас.

Қорыта келгенде, білім беру мен оқытудың тиімділігі мәселесі кез келген уақытта өзекті саналады.

Балалардың ерте жастан бастап табысты әлеуметтенуі олардың жалпы дамуы мен әл-ауқаты үшін өте маңызды. Мектепке дейінгі білім беру бағдарламалары әлеуметтік өзара әрекеттесу мүмкіндіктерін қамтамасыз етуге, қолайлы орта құруға, эмпатия мен мейірімділікке үйретуге, ата-аналар мен мұғалімдерді процеске тартуға бағытталуы керек. Осылайша, балалар өздерінің болашақ қарым-қатынастары мен тәжірибесінде өркендеу үшін қажетті әлеуметтік дағдылар мен эмоционалдық интеллектті дамыта алады.

**Шымкент қаласы білім басқармасына қарасты
№29 «Ай-Керім» бөбекжай бақшасы МКҚК
Тәрбиеші
Саулимбаева Альмира Кикбаевна**

БАЛАБАҚШАМЕН ҚОШТАСУ КЕШІНЕ АРНАЛҒАН ЕРТЕҢГІЛІК

Жүргізуші: Баршамызды бала тілмен баурайтын,

Бала деген бір бақыт қой самғайтын

Ата — ананың арманы мен тілегін,

Бала емес пе бал бұлақтан жалғайтын

Жүргізуші: Қымбатты қонақтар, ата-аналар, балабақша қызметкерлері! Бүгін бізде үлкен мереке. Яғни, бұл мереке-қуанышы мен қызығы мол балалардың **«Балабақшамен қоштасу»** мерекесі. Олай болса, бүгінгі кешімізді бастаймыз.

Бала-біздің болашағымыз. Ал әр бала ол-болашақ жарық жұлдыз. Бүгін біздің балабақшамыздан ұшқалы отырған бүлдіршіндер де болашақта еліміздің мақтанышына айналатын жарқын жұлдыздар болатынына сенеміз. Олай болса, болашақ жұлдыздарымызды қарсы алыңыздар.

(Балалар орындарына келіп тұрады)

Алтыннан ардақты

Күмістен салмақты бақшамыздың мақтанышы- _____

Ақылына көркі сай

Біліміне өзі сай бақшамыздың алғыры- _____

Ай десе аузы бар

Күн десе көзі бар бақшамыздың сұлуы- _____

Асқан білімді болатын

Жақсы мақтау алатын бақшамыздың білімпазы- _____

Әдемі ән айтатын

Көңілді боп үйге қайтатын бақшамыздың көңілді бүлдіршіні- _____

Бойына жиған өнерді

Әнші, биші өнерлі өнерпазымыз- _____

Отбасының берекесі

Ата-анасының еркесі- _____

Аспандағы жұлдыздай

Жағадағы күндыздай бақшамыздың ай-жұлдызы- _____

(Мектепке баратын балалар кіріп өз орындарына келіп тұрады)

Жүргізуші: Қарашы, бүгінгі күн қандай,

Қалайша қаласың нұрланбай?

Вальс билесе түлектер

Жер шары айналып тұрғандай!

Би «Вальс»

Жүргізуші: Өтті қызық көп күндер

Алты жасқа жеттіңдер
Барасыңдар мектепке
Бір белестен өттіңдер
Өсті міне бойларың
Өсті ақыл-ойларың
Қуанышқа ортақпыз
Құтты болсын тойларың

Балалар тақпақтар айтады

Жүргізуші: Думандатып бақшада
Қызықты той басталсын.
Балабақшатүлектері
Әдемі ән шырқасын.

Ән «Балабақша әні»

(Музыкамен Спорткус, Кесірбек Робби мен Стефани кіреді)

Стеф: Сәлеметсіңдер ме балалар? Мерекелерің құтты болсын.

Спорт: Осында мектепке баратын балалар бар деп естіген соң сендерге ертегілер елінен қонаққа келдік.

Кесір: Иә. Мен де сендермен мектепке барғым келеді.

Стеф: Жоқ, Кесірбек! Сен мектепке баруға әлі дайын емессің.

Тәрбиеші: Иә, Кесірбек! Сені біз мектепке жібере алмаймыз.

Кесір: Неге дайын емеспін? Неге мені мектепке жібергілерің келмейді, мен түсінбеймін. Маған себебін айтыңдаршы.

Жүргізуші: Кесірбек Робби! Неге сен айнаға зер салып қарамайсың

Неге шашыңды дұрыстап тарамайсың

Неге таңертең беті-қолыңды жумайсың

Неге мына тырнақтарыңды алмайсың

Спорт: Иә, Кесірбек! Тәрбиеші апай өте дұрыс айтады.

Неге үнемі кір болып жүресің

Неге тек біреуге кесір тигізуді білесің

Неге мен секілді спортпен шұғылданбайсың

Неге сен ата-анаңның айтқанын ұғып алмайсың

Тәрбиеші апай: Иә, сен сияқты кір-қожалақ баламен ешкім де дос болғысы келмейді. Мектепке баратын балалар таза жүру керек. Олар білімді, ақылды болу керек. Біздің мектепке баратын балаларға қарашы, қандай ұқыпты, таза.

Стеф: Кесірбек! Тәрбиеші апай өте дұрыс айтады. Сен тағы да кесіріңді біреуге тигізіп жүрерсің, одан да бармай-ақ қой. Тіпті сен Спорткус сияқты спортпен де айналыспайсың ғой, мектепке қалай бармақсың?

Кесір: Мен мектепке барғым келеді.

Апай: Ал сен мектепке баруға дайынсың ба?

Кесір: Иә. Міне қараңыз, мен мектепке апаратын заттарымды портфеліме салып қойдым.

Апай:Кәне, портфеліңде не бар көрейікші. (Апай портфеліне салынған заттарды қарайды.)

Кесір: Міне, бәрі дайын. Мынау сабақта шөлдесем ішетін суым. Мынау-кәмпит, мынау-бәліш, қарным ашқанда жеймін. Ал мынау жастық, сабақта шаршағанда ұйықтаймын, ал мынау будильник мені оятады.

Апай: Иә, керемет! Сонда сен оқулықтарыңды қайда саласың?

Кесір: Білмеймін.

Апай: Балалар, Кесірбек мектепке апаратын заттарын портфеліне дұрыс салып па? (Жоқ)

Олай болса, көмектесейік.

Ойын «Портфель»

Кесір: Балалар, мен енді түсіндім, жастықпен үйдегі төсекте ұйықтаймын, сағатты да үйге апарып қоямын, мені ерте ояту үшін. Ал бәліш пен кәмпитті сабаққа апаруға, сабақта тамақ жеуге болмайды.

Бұдан былай мен енді:

Таң атқанда ұйқымнан ерте тұрамын

Тісімді тазалап, беті-қолымды жуамын

Әрқашан ұқыпты, таза жүремін

Мен енді әдепті бала боламын.

Мен де енді мектепке барамын

Оқып, білім аламын.

Апай: Мінеки Кесірбек сен енді жарадың

Мен сені мақтан тұтатын боламын. (құшақтайды)

Кесірбек! Сен енді мектепке баратын болдың. Ал мектеп не үйрететінін білесің бе? (Жоқ) Олай болса, мектеп неге үйрететінін саған балалар әсем әнмен айтып берсін.

Ән «Мектеп бізге үйретеді»

Спорт: Балалар, сендер спортты жақсы көресіңдер ме? (иә) Кәне, олай болса менімен қосылып спорттық би билеңдер.

Би «Спорт биі-флешмоб»

Кесір: Апай, мен енді мектепке баратын болдым ғой. Олай болса мен барып мектепке апаратын заттарымды дайындай берейін.

Стеф: Олай болса біз саған көмектесейік.

Спорт: Балалар, онда бәріміз күзде мектепте кездесейік. Сау болыңдар! (Үшеуі кетеді)

Жүргізуші: Балалар, мен бір дыбыс естігендей боп тұрмын.

Радио: Тыңдаңыздар! Тыңдаңыздар! Құрметті ата-аналар! «Бақытты балалық шақ» әуе ұшағы «Нұрбөпе» балабақшасына келіп қонғалы тұр. Ертеңгілік барысында ұялы телефонды өшіріп, дабыр сөзді тоқтатып, қолдан келгенше балалардың әр сөзін мұқият тыңдап, өнерлеріне тамсанып, қуаныштарын бірге бөлісулеріңізді сұраймыз.

(Ұшатын табақшадан түсіп томпақ кіреді)

Жүргізуші: Бұл кім балалар? (Томпақ) Дұрыс айтасыңдар.

Томпақ: Сәлеметсіңдер ме, балалар?

Жүргізуші: Қош келдің, Томпақ! Біз сені көріп қуанып қалдық.

Томпақ: Мен сендерге аспан әлемінен ұшып келдім. Мен сендерді мектепке барғалы жатыр деп естідім. Ал мектепке баратын балалар білімді, өнерлі болатынын білем. Себебі, сендердің шырқап салған әндерің аспанға маған естіліп тұрады. Аспаннан жерде не болып жатқанның бәрін көріп отыруға болады.

Жүргізуші: Олай болса, саған аспанға естіліп тұратын «Балабақша» әнін орта топтың балаларының орындауындағы тыңдайық

Ән «Балабақша, қош енді»

Жүргізуші: Томпақ! Бүгін біздің арамызда балабақшамен қоштасып, мектепке барғалы отырған балалар бар. Сол балаларға кішкентай топтың бүлдіршіндері ақ жол тілеп, өздерінің тамаша билерін тарту етпекші. Соны тамашаласақ қайтеді?

Томпақ: Әрине, тамашалайық.

Би «Современный би»

Томпақ: Мен мына кішкентай бүлдіршіндердің биін тамашалап, риза болып кеттім. Бәрі шетінен өнерлі екен.

Жүргізуші: Бұл балалардың өнерлі боп өсуіне көп көмек берген осы балабақшаның апайлары. Ендеше, балдай тәтті балаларымыздың осы балабақша қызметкерлеріне арнаған жыр шумақтарын тыңдайық.

Орын берген бақшадан

Меңгеруші жақсы адам

Сондықтан да біз үшін

Артық өзі басқадан

Бұл бақшаның жүрегі

Бөбектердің тірегі

Ол _____ апай ғой

Оны бәрі біледі.

Әдіскер бар бақшада

Талапты, әрі әдемі

_____ апайдың байқасақ

Әрбір сөзі мәнерлі

Бөбектерге үлгі боп

Ашты білім есігін

_____ апайлар

Жүректе қалар есімің.
Ақ халатты киеді
Аппақ болып жүреді
_____ апай тілейді
Балалар ауырмай жүрсін деп,
Денсаулығы мықты боп
Ұзақ өмір сүрсін деп.
Ас әзірлеп бақшада
Көңіл бөлер бақшаға
Дәмді тағам дайындау
Еңбек қой бұл қаншама
Қолы алтын аспазшылар

Ешқашан да шаршама!!
Гули апай біздерге
Әсем әндер үйретеді

_____ Тал шыбықтай иілген
Ұл-қыздарды билетеді
Сіздерге шексіз алғысты
Айтып жүреміз үнемі
Балабақша-бесігім
Қайсысын айтып бітейін
Ағылшынша үйреткен _____ апайға
Алғыс айтып кетейін.
Біздер үшін еңбек еткен шаршамай
Баршаңызға рақмет апайлар
Көмекші апай сізді де
Еске аламыз ешқашан да ұмытпай!

Жүргізуші: Иә. Бұл бақшадағы әрбір апайдың есімі балалардың жүрегінде мәңгі жатталып қалатыны сөзсіз. Әсіресе, тәрбиешілердің ерен еңбегі ешқашан да ұмытылмас. Олай болса, келесі әнімізді тәрбиеші апайларға арнаймыз.

Ән «Тәрбиеші»

Жүргізуші: Қуаныштан шаттанып
Той тойлайық алақай.
Көңілденіп шаттанып
Би билейік балақай!

Орта топтың балаларының орындауында тамаша биді тарту етеміз. Қабыл алыңыздар.

Би «Көңілді»

Томпақ: Балалар, мен сендердің мерекелеріңе қызыққаным соншалық, уақыттың қалай өткенін де байқамай қалыппын. Рұқсат болса, мен енді аспан әлеміне қайтайын. Ал сендер мерекені ары қарай тойлай беріңдер.

Балалар: Жарайды.

Томпақ: Ендеше, сау болыңдар, балалар! (Томпақ кетеді)

Жүргізуші: Құрметті ата-аналар! Бүгін бақшамыздан ұшып бара жатқан түлектерімізге тек қана ақ жол тілеп, білім көгінде қанаттары талмай самғай берсін деген тілек айтамыз. Келесі құттықтау сөз кезегін бақшамыздың меңгерушісі Зауреш апайға береміз.

Марапаттау сәті

Жүргізуші: Осымен балалар мерекесіне арналған ертеңгілігіміз аяқталды. Келгендеріңізге көп рахмет! Сау болыңыздар!

**Шымкент қаласы білім басқармасына қарасты
№29 «Ай-Керім» бөбекжай бақшасы МКҚК
Тәрбиеші
Ускеналиева Гульзипа Тураровна**

«ҚАЗАҚТЫҢ ҰЛТТЫҚ САЗ АСПАПТАРЫ»

Ұйымдастырылған ашық іс-әрекеті

Тобы: «Ақжелкен» ересек тобы.

Жас ерекшелігі. 5 жас

-Физикалық дамыту

-Коммуникатив дағдыларды дамыту.

-Танымдық және зияткерлік дағдыларды дамыту.

-Шығармашылық дағдыларын зерттеу іс-әрекетін дамыту

Әлеуметтік -эмоционалды дағдыларын қалыптастыру арқылы іске асырылады

Мақсаты:Балаларды ұлттық аспаптармен таныстыру. Ұлттық аспаптарды бір бірінен ажырата білуге үйрету. Музыкалық аспаптарға деген қызығушылығын ояту.

Міндеті: Балаларды ойлау, есте сақтау қабілетін дамытуды жалғастыру. Музыканы қабылдау деңгейін дамыту, мінезіне қарай ажырата білуге үйрету.

Әдіс-тәсілдері: Сұрақ-жауап, көрсету, түсіндіру, үйрету, ойын.

Оқу қызмет кезеңі	Саз жетекшінің іс - әрекеті	Балалардың іс - әрекеті
Мотивациялық-қозғаушылық	Балалар музыка залына «Келіншек» күйімен, сыйқырлы іздер арқылы кіреді. Балалар көңіл күйлерің қалай? Сендерді көргеніме қуаныштымын! Сыйқырлы іздерден жақсы өтінділерме? Қане әуенді түрде сәлемдесейік. Сәлеметсіңдерме балалар? Ал енді келген қонақтармен сәлемдесейік.	Балалар сыйқырлы іздермен, күй ырғағымен, сыйқырлы іздер арқылы кіреді. Сәлеметсізбе?
	Ән саламыз күнде біз Шаттық толы іргеміз. Біз татулы достармыз Біз үнемі іргеміз Үйренеміз өнер біз Шетімізден шеберміз Ән де айтып көңілді Би де билеп береміз. Сәлем Сәлем сазды әлем Сәлем сәлем достарым Сәлем дейік үлкенге Сәлеметсіздерме? 	Балалар орындыққа жайғасады
	Балалар бүгінгі күніміз ерекше болғалы тұр. Менің қолымда ғажайып сандықша бар. Сандықша ішінде не бар екенін білу үшін, менің жасырған жұмбағымды дұрыс табуыларың керек, сол кезде қобдиша ішінде не бар екенін бірге білетін боламыз. Жұмбақ. Құлып аузын ашатын да, Жабатын да құралмын. Бірақ қазір бұл жерде мен, Музыка әлемін ашамын. Жарайсындар өте тамаша жауап! (Қобдиша ашылады, ішінен соль кілті шығады.) Балалар бұл әуендер иесі музыкалық кілт. Осы кілт арқылы үйімізге кіргендей, саз әлеміне де міндетті түрде кілтпен кіреміз. Ғажайып ноталарымыз нешеу еді? Қане барлығымыз күй сандықтың сүйемелдеуімен орындайық.	Музыкалық кілт.

	Дидактикалық ойын: «Ноталардың орнын тап». Ойын барысы: Балалар екі қатарға бөлінеді. Бес сызыққа музыка кілтінен бастап, әрбір бала кезекпен ноталарды орналастырады. Балалар енді тақтаға назар аударып, Музыкалық аспаптар атты бейне фильмді тамашалайық. Бейне фильм: «Музыкалық аспаптар». Балалар бейне фильм, не жайында екен? Дұрыс айтасындар қазақтың ұлттық музыкалық аспаптары. Балалар музыкалық аспаптар дыбыс ерекшелігіне қарай қалай бөлінеді екен ? Әрбір аспапқа түсінік беру.Ал енді орнымыздан тұрып, шеңбер құрып, сергіп алайық. Қимылды ойын: «Бұл қай аспап?» Барысы:Дөңгелек үстел үстіне музыкалық аспаптар қойылады. Балалар куй ойналғанда билейді. Күй тоқтағанда музыка жетекшінің айтуымен тиісті аспапты ойнайды. Балалар сендер аспаптардың дыбыс ерекшелігін өте жақсы түсініп ойнадыңдар. Енді үнінен тани аламызба? Ойын: «Сазды отау». Барысы: Балалар ұлттық аспаптардың үнін сазды отау арқылы естіп, тиісті аспапты көрсетеді. Балалар ұлттық музыкалық аспаптардың үнін жақсы таптыңдар. Жарайсындар балалар ойын керемет болды. Сендер барлық аспаптарды үнінен таниды екенсіңдер. Ал енді балалар ішекті, ұрмалы, сілкімелі, тілшекті аспаптармен ббіріктіріп, оркестр құрайық. Ән: «Аспаптар» оркестрдің орындауында. 	Ноталарды дауысқа салып жеті нотаны орындайды. Ойынды белсене ойнайды. Балалар бейне фильмді тамашалайды. Музыкалық аспаптар. Ішекті, ұрмалы, үрмелі. Балалар сұрақтарға жауап беруге тырысады. Балалар ойынға белсене араласады. Аспаптарды үнінен ажыратады. Оркестр құрып, ән орындайды.
Рефлексиялық-түзетушілік	Сабақты қортындылау, белсене араласқан балаларды ерекше атап өту. Балалар сендерге оркестрмен ән орындаған ұнадыма?Жалпы бүгінгі қай іс-әрекетіміз ұнады?	Ұнады.

Көрнекіліктер: Слайд, музыкалық аспаптар.

Күтілетін нәтиже:

Біледі: Қазақтың ұлттық саз аспаптарын.

Игереді: Тембірлік үнін ажырата біледі, ноталарды таниды.

Меңгереді: Балалардың ұлттық аспаптарға деген сүйіспеншілігі қалыптасады.

**Шымкент қаласы білім басқармасына қарасты
№29 «Ай-Керім» бөбекжай бақшасы МКҚК
Тәрбиеші
Жунусбаева Гаухар Уалихановна**

БАЛАЛАРДЫҢ ТАНЫМДЫҚ ҚАБІЛЕТІН ДАМУДАҒЫ ОЙЫН ТӘЖІРИБЕСІНІҢ МАҢЫЗЫ

«Бала ойында қалай болса, кейін өскен соң жұмыста да көп жағынан ұқсас болады» деп ойын нақтылап айтқан А.С.Макаренко балалар ойындарының тәрбиелік маңызының жоғары бағалай келе, келешек өсіріп отырған тұлғаларымызды тәрбиелеу алдымен ойыннан басталады. Ойынның негізгі ерекшеліктері – ол балалардың қоршаған ортаны, адамдардың қимылын, іс-әрекетін олардың бала қимылынан туған жағдайдағы қарым-қатынасын бейнелеуі болып табылады. Бала – ешқашан үнсіз ойнамайды, ол жүреді, сөйлейді, ыңылдайды, секіреді, орын барысында сөйлесу қарым-қатынасы үлкен роль атқарады. Сөйлесе жүріп, балалар пікірлесіп, әсер алады, ойынның түпкі ниеті мен мазмұнын анықтайды.

Әр ойыннан кейін баланың көңіл күйін қадағалап отыру керек. Оларға ойын кезінде өз ұстанымына, мінез-құлқына мән беруіміз қажет. Әрине ойыннан кейін әр балаға ойын ойнау барысындағы іс-әрекеттерін, жеке қасиетіне назар аударып, мінезіндегі өзгерістерді бағалап отырамыз. Еңбек сүйгіштігі, ойын кезіндегі ұйымдастырушылығын, ойлау барысын, ойын ойнау белсенділігін зерттейміз. Бала бойындағы ойынға деген:

1. Жоғары қызығушылығы;
2. Баланың еркіндігі;
3. Қиялының ұшталуы;
4. Шығармашылығының шыңдалуы;

Ойын», «Жаттығу» — балалардың танымдық қызығушылықтарын арттырумен қатар жаңа игерілген түсініктері мен іскерліктерін бекітуге арналған оқыту әдісі. Ойын әрекеттері мен жаттығулары арқылы баланың жеке тәжірибесі негізінде оқу материалының мазмұны жүзеге асырылады. Балалар ойындар мен жаттығулар нәтижесінде құрбыластарымен жағымды қарым-қатынас жасау дағдыларына ие болады, өмірлік дағдыларды меңгереді.

«Ойын» -бұл адамның мінез-құлқын өзі басқарумен анықталатын қоғамдық тәжірибені қалыптастыруға арналған іс-әрекеттің түрі.

Ойын баланың ақыл-ой белсенділігін қалыптастырудың маңызды құралы бола отырып, алған білімдерін тереңдете түседі. Ойын баланың білімін тереңдете және түрлендіре түседі, әрі пысықтайды.

Ойынның да өзіне тән мотивтері болады. Мысалы, мазмұндық, рольдік ойындар баланың зейінін, ойлау қабілетін, қиялын қалыптастыруда зор маңыз алады. Ойын әсері арқылы бала өз қасиетін қалай қанағаттандыра алатынын, қандай қабілеті бар екенін байқап көреді. Ал, ақыл-ой ойындарында белгілі бір ережелерді сақтап ойнайды.

Дидактикалық ойын формасы кішкене балаларға мейілінше тән оқыту формасы болып табылады. Оның арғы тегі ойынды өлең мен қимылмен ұштастыру негізінде көп нәрсеге үйрететін ойындарды жасаған халық педагогикасында жатыр. Дидактикалық ойынның нәтижесі қандай жолмен болса да ұту емес, балалардың білімді игеру, ақыл-ой қызметін дамытуда, өзара қарым-қатынас жасауда жеткен жетістіктерінің көрсеткіші.

Қимыл ойындары алдымен балаға дене тәрбиесін беру құралы. Олар балалардың қозғалысын жүгіру, секіру, өрмелеу, лақтыру, қағып алуды жаттықтыруға, дамытуға және жетілдіруге мүмкіндік береді. Қимыл ойындары баланың жүйке жүйесін дамуына, жеке басының аса маңызды салаларының қалыптасуына да үлкен әсер етеді. Қимыл ойында ережелер ұйымдастырушы роль атқарады, олар ойынның барысын, жүйелілігін, ойнаушылардың қарым-қатынасын, баланың мінез-құлқын анықтайды.

Шымкент қаласы білім басқармасына қарасты
№29 «Ай-Керім» бөбекжай бақшасы МКҚК
Тәрбиеші
Жанзакова Әйгерім Маратқызы

ДӘСТҮРДЕН ТЫС СУРЕТ САЛУ ТЕХНОЛОГИЯСЫН ҚОЛДАНУ АРҚЫЛЫ БАЛАЛАРДЫҢ ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ DAҒДЫЛАРЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ

Мақсаты:

- Балалардың дәстүрден тыс сурет салу арқылы танымдық ой-үрдісін қалыптастыру;
- Сурет салудың жаңа тәсілдерін меңгерту;
- Саусақ моторикасын жетілдіру;
- Шығармашылық қабілеттерін дамыту;
- Әсемдікті сезінуге тәрбиелеу;

Міндеттері:

- Бейнелеу іс-әрекетіне қажетті негізгі техникалық дағдыларды меңгерту;
- Сурет салу өнеріне деген қызығушылығын ояту;
- Іскерлік дағдыларын меңгерту;
- Эстетикалық талғамын қалыптастыру;

Интеграция: сурет салу, мүсіндеу, математика, жаратылыстану

Әдіс-тәсілдер: бастыру, алақанға сурет салу, мақталы таяқшамен сурет салу, ермексазбен сурет салу

Қажетті құрал-жабдықтар: үлгі суреттер, мақталы таяқшалар, ақ қағаз, түрлі-түсті гуашь, су ыдысы, палитра, ермексаз, жемістер мен көкөністер, салфетка;

Күтілетін нәтиже:

- Балалардың көркем өнер туралы білімі қалыптасады;
- Іскерлік қабілеті дамып, эстетикалық талғамы артады;
- Бейнелеу өнеріне деген қызығушылығы дамиды;
- Жаңаша әдіс-тәсілдерді меңгереді;

Ұйымдастыру кезеңі:

Шаттық шеңбері

Аманбысың, алтын күн,
Аманбысың жарқын күн!
Маған жылу, жарық бер
Қуаныш пен шаттық бер!

Шеңберде тұрған балаларға түрлі-түсті қағаздар үлестіріледі. Таңдаған түстері бойынша 4 топқа бөлінеді. Әр топтың тапсырмалары түсіндіріледі. Балалар берілген тапсырманы бөліп ала отырып, дайын үлгіге қарап орындайды.

1-ші топ Алақанмен, саусақпен сурет салу.

Әр балаға түрлі-түсті бояулар беріледі. Балаларға алақанға сары түсті күннің суретін салу ұсынылады. Ақ қағазға күннің суретін салып, шеңбер бойымен балалар алақандарына бастыру арқылы шуақтарды түсіреді.

2-ші топ мақталы таяқшалармен сурет салу.

Балаларға сурет қағазын таратып беріп, үлгіге қарап мақталы таяқшаны біртіндеп немесе бірнеше етіп ұстау арқылы сурет салуды ұсынады. Балалар тапсырманы өз бетінше орындайды.

Сергіту сәті музыка әуенімен орындалады.

3-ші топ Пуантилизм техникасымен сурет салу/ермексазды қолдану/

Тәрбиеші балаларға түрлі-түсті ермаксаздарды бөліп беріп, жұмсартады. Дайын үлгіге қарап, ермексаздың әр түрлі түсін ретіне қарай ұсақ бөліктерге бөліп, жапсыру арқылы тапсырманы орындайды.

4-ші топ бастыру әдісі арқылы сурет салу.

Бастыру арқылы сурет салу балалардың санасында жағымды эмоция тудырады. Дәстүрден тыс сурет салуды үйренген бала өз бетінше бастыру құралдарын еркін қолданады. Балаларға бастыру әдісін көрсетіп, орындалу ретін түсіндіреді. Дайын үлгіге қарап отырып, мысалы, алдын ала дайындалған картоп немесе алманың қиығынан контур жасап алады. Балалар алма мен картопты гуашьқа батырып,

қағаз бетіне ойлаған сурет шығатындай етіп бастырады. Тәрбиеші өз бетінше орындау барысын қадағалап отырады. Дайын болған жұмыстарды көрмеге іледі.

Нейрогимнастикалық жаттығу жасайды.

Қорытындылау:

Кері байланыс бойынша «Сұрақ конверті» әдісімен балалардың бүгінгі іс-әрекеттен не үйренгені туралы сұралады.

- Бүгінгі іс-әрекетте білгеніңнің ең маңыздысы неде?
- Жаңа әдістің қай тұсы саған түсініксіз немесе ұнады?

Балалардың жауаптарын тыңдап, пікірлерін толықтырады.

Тәрбиеші балаларды мақтап, белсене қатысқан тәрбиеленушілерді мадақтайды. Ұйымдастырылған іс-әрекетті қорытады.

**Шымкент қаласы білім басқармасына қарасты
№29 «Ай-Керім» бөбекжай бақшасы МКҚК
Логопед
Рустемова Жанат Латипбаевна**

АТА-АНАЛАРҒА АРНАЛҒАН КЕҢЕС: «БАЛАҢЫЗ ДҰРЫС СӨЙЛЕСІН ДЕСЕҢІЗ»

Соңғы кезде тіл кемістігі балалар арасында кең тараған патологияның бірі болып саналады. Сондықтанда оларға кешенді көмек көрсету жұмысын ұйымдастыру маңызды жұмыстардың бірі. Көмек медициналық тұрғыдан да, яғни емдік – сауықтыру шараларын ұйымдастыру мен қатар арнайы мамандар тарапынан біріккен түрде болғаны дұрыс.

«Баламыз дұрыс сөйлемейді, өте белсенді, ойыншықтармен ойнайды, бірақ сөзіне кейде өзгелер түгілі, өзіміз түсіне алмаймыз» деген қабылдауға келген ата – ана шағымын жиі естиміз.

Алдымен « дұрыс сөйлемейді» дегенді қалай түсінеміз, соған тоқталайық.

Егер балаңыздың байланыстырып сөйлеуі жақсы, бірақ дыбыстарды бұрмалап айтуына байланысты айтқан сөзіне түсінбесеңіз онда балаңызда тіл кемістігінің дислалия немесе дизартрия түрі.

Дислалияның көп тарауының бір себебі баланың сөйлеу тілін үйде дұрыс тәрбиелемеуден. Кейде ересектер, баланың былдырлаған сөзін қызық көріп, ұзақ уақытқа дейін оған өзі де бейімделіп шолжыңдасып отырады.. Қортындысында көп уақытқа дейін баланың сөйлеу тіліндегі дыбыстардың дұрыс айтылуының дамуы кешеуілдеп қалады.

Баланың дұрыс сөйлемейді еліктеуден де болуы мүмкін. Балаға әсіресе сөзі түсініксіз, тілі мүкіс немесе өте жылдам сөйлейтін орта арасында көп болып, сөздерін тыңдаудың да ерекше зияны тиеді. Балаға үйдегі адамдардың екі тілде сөйлеуі де кедергі болады. Балаға әр тілде сөйлеу кезінде бір тілдің айтылу ерекшелігінен екінші тілдің айтылу ерекшелігіне жиі ауысып отыру қиындық туғызады.

Сөйлеу функциясы баланың психикалық функцияларының бірі болып табылады. Сөйлеу туа пайда болған қабілет емес, ол баланың дене және ақыл- ой дамуымен қатар дамиды және оның жалпы дамуының көрсеткіші қызметін атқарады десек те болады.

Тілі дамыған балада саналы, реттелген мінез- құлық әрекеті қалыптасады.

Керісінше тілінің қандай да бір дәрежеде бұзылуы баланың психикасының, іс-әрекетінің дамуына әсерін тигізеді.

Күнделікті іс – тәжірибемізден көріп жүргеніміздей түрлі тіл бұзылыстары себебінен баланың бастауыш мектеп бағдарламасын меңгере алмауы, ал күрделі жағдайларда оның жалпы мектепте оқуға мүмкіндігінің болмауы туралы сұрақтың туындау жағдайлары кездесіп жүр.

**Шымкент қаласы білім басқармасына қарасты
№29 «Ай-Керім» бөбекжай бақшасы МКҚК
Тәрбиеші
Ахметова Майра Кенесовна**

БАЛАБАҚША – БАРЛЫҚ ТӘРБИЕ МЕН БІЛІМНІҢ ЕҢ АЛҒАШҚЫ БАСПАЛДАҒЫ

Қазіргі таңда үздіксіз білім беру еліміздің ертеңі өсіп келе жатқан жас ұрпақтың білімінің тереңдігімен өлшенеді. Білімді, жан-жақты қабілетті ұрпақ – ұлтымыздың баға жетпес қазынасы.

Қоғамымызда болып жатқан әлеуметтік-экономикалық өзгерістер мен еліміздің білім беру саласының әлемдік білім кеңістігіне өтуі білім беру саласында, соның ішінде мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытуға уақыт талабына сай өзгерістерді енгізуді талап етіп отыр.

Білім беру балабақша табалдырығынан басталады десек ешқашан қателеспейміз. Барлық білімнің бастауы – балабақшада. Мектепке дейінгі мекемелерде тәрбие мен білім саласында заманауи педагогикалық технологиялар қаншалықты маңызды болса, мектеп жасына дейінгі балаларды оқыту мен тәрбиелеуде де педагогикалық технологиялар ұғымы кеңінен қолданылатын ұғымның біріне айналды. Ендеше мектепке дейінгі білім беру саласының басты міндеттерінің бірі – өскелең ұрпақты оқыту мен тәрбие беру үрдісіне заманауи әдістерін енгізу. Әрине бұл үшін мектепке дейінгі білім беру мекемелерінде балалардың жеке басының қалыптасуы мен дамуына педагогтардың заманауи инновациялық технологияларды қолдана білу сауаттылығына да байланысты. Тәрбие мен білім – егіз. Мектеп жасына дейінгі балаларды дамыту мәселесі мемлекеттік саясаттың ажырамас бөлігі болып отыр. Егемен еліміздің талабына сай мектепке дейінгі тәрбие мен білім беру, қазіргі заманға сай білімді де тәрбиелі ұрпақ тәрбиелеу – білімді, жан-жақты тәрбиешілердің еншісінде. Заман өзгерген сайын әдіс-тәсілдер көбейіп, жаңарып, толығып жатыр. Балалардың тілін дамытуды, қызықты үйрету үшін жаңа әдістер мен технологияларды өз тәжірибемізде қолдануға ізденеміз. Жаңа технологияны, әдіс-тәсілдерді тиімді қолдану үздіксіз тәрбие беру мен білім сапасын арттырады.

Жаңа заман баласы – ертеңгі еліміздің болашағы. Жаңа заман баласын қалыптастырып, дамыту үшін тұлғаның ішкі дүниесі мен оның қыр-сырын анықтап, мүмкіншіліктері мен қабілетінің дамуына жағдай жасау қажет. Біздің балабақшамызда балаларға үздіксіз білім беруде барлық жағдай қарастырылған. Балабақшада балалардың жеке басының қалыптасуы мен дамуына педагогтардың педагогикалық технологияларды қолдана білу сауаттылығы өте жоғары. Осы уақытқа дейін тәрбиеші ретінде балаларға үздіксіз тәрбие мен білім беруде жаңартылған педагогикалық технологияларды кеңінен қолдануға тырысамын. Себебі қазіргі заман балаларының берілген ақпаратты тез қабылдауынан, есте сақтау қабілеттері жоғары дамығандығын байқауға болады.

Мектепке дейінгі мекеме балаларына үздіксіз тәрбие мен білім беру келешек ұрпақтың еркін дамуына, жан-жақты білім алуына, белсенді, шығармашыл болуына тікелей әсер ететін балабақша мен тәрбиешілері. Осыған орай мектепке дейінгі мекемелердің тәжірибесіне оқыту мен тәрбиелеудің әртүрлі технологиялары енгізілуде. Мәселен, ынтымақтастық педагогикасы, білім беруді ізгілендіру, ойын арқылы оқыту, түсіндіре басқарып оза оқыту, өздігінен оқыту, сын тұрғысынан ойлауды дамыту, оқытудың компьютерлік технологиясы, психологиялық, педагогикалық әдістемелік білімді, педагогикалық шеберлікті, балалардың жан-дүниесіне терең үңіліп оны ұғына білуді талап етеді.

Қазіргі таңда мектепке дейінгі білім беру мекемелерінде тәрбиешілердің ұстанымы ауысқан: ол балаларға басшы емес, білім беру қызметінің тең қатысушысы. Мұндай оқыту баланың интеллектуалды қабілеттілігін айтарлықтай шамада анықтайды, балаларға мінезін қалыптастыруға, байланыс тілді, логикалық ойлауды, дүниетанымды дамытуға, сыни ойлауды қалыптастыруға және жеке мүмкіндіктерді беретін дамытушы орта құруға мүмкіндік береді. Мектепке дейінгі шақ адам өміріндегі ең маңызды кезең болып келеді. Өйткені осы кезде баланың бойындағы табиғи бар дарындылық жан-жақты дами бастайды.

Сондықтан осы шақта балалармен анағұрлым жан-жақты дамытушылық әрекеттер жүйелі жүргізілсе, жұмыс соншалықты нәтижелі болады. Тәрбиелі, білімді ұрпақ балабақшадан мектепке дайын шәкірт болып шығады.

Балабақша – барлық тәрбие мен білімнің ең алғашқы баспалдағы іспеттес. Мұндағы тәрбие мен білім балалардың табиғи мінезін, қабілетін ерте жастан дамытады. Бала – болашағымыз, бала – қуанышымыз. Ендеше мектепке дейінгі үздіксіз тәрбиемен, біліммен қамту өзімнің басты мақсаттарымның бірі екенін қуана айта аламын.

**Шымкент қаласы білім басқармасына қарасты
№29 «Ай-Керім» бөбекжай бақшасы МКҚК
Қазақ тілі пәні мұғалімі
Ильясова Ляззат Таласбаевна**

ТУҒЫРЫ БИІК ТУҒАН ТІЛ

Қазақ тілінің құдіретін қанша сөзбен айтсақ та, оны жеткізу мүмкін емес. Кезінде талай ғалым, жазушы, зерттеушілер осы қазақ тілінің қандай көркем тіл екенін айтқан еді. Соның бірі Мелиоранский: «Қазақ тілі түркі тілдерінің ішіндегі ең таза, әрі бай тілге жатады. Қазақтар - шешен әрі әдемі сөйлеудің хас жебері... Қазақтар халық әдебиетіне аса бай әрі жан-жақты», - деген. Расымен де, қазақ тілі сүбелі сөзге, мақалға, шешендік сөздерге бай. Ана тіліңмен қатар басқа халықтың тілін білу сол елдің тіліне көшті деген сөз емес, ол адамның өз-өзін шыңдауы.

Тіл тұғырының биікке көтерілгені - халық мәртебесінің жоғарылауы. Өз тіліңнің қадірін біліп, байлығым деп санасаң жеке мемлекет ішінде тіл мәселесі көтерілмес еді. Біздің Туымыз, Елтаңбамыз, Әнұранымыз, мемлекеттік тіліміз ұлтымыздың көкке ұстар тірегі.

Президент Қасым-Жомарт Тоқаевтың жолдауында бүгінгі күнгі қазақ тілінің мемлекеттік мәртебесіне баса назар аударды. Алдағы уақытта туған тіліміздің мәртебесі күшейіп, ұлтаралық қатынас құралына айналатынын жеткізді. Бұған дейінгі кездесулерде де Мемлекет басшысы тіл тақырыбына қатысты ұтымды ойын білдіріп келді. Қазіргі жаһандану заманында бұл мәселе ешқашан өзектілігін жоймайды.

Егемендік алып, тәуелсіздік тәжін кигелі ширек ғасырға таяу уақыт өтіп, еліміз түпкілікті жаңару үдерісін бастан өткерді. Біз төл тарихымызды қастерлеп, мемлекеттілігімізді нығайтып, әлемдегі алпауытты елдердің санатына енуді мақсат еттік. Ғасырлар қойнауынан тарихымыз, тіліміз сондай анық, таза күйінде бізге жеткен қастерлі мұрамыздың бірі- бірлік пен ынтымақтың жығылмас туы, мемлекетіміздің тұғырлы тірегі, өткені мен болашағының айқын көрінісі, мемлекеттік тіліміз- қазақ тілі.

Бойымызға анамыздың сүтімен дарыған ана тілімізді ардақтап, ұрпақтан- ұрпаққа жеткізу басты парызымыз. Ана тілінің қадір-қасиетін ерте кезден ақ түсіне білген халқымыз оны қасиетті мұраға балап, қастерлейді. Қазақ тілі ерте кезден-ақ оралымды, ырғақты, аса қуатты, бай тіл. Ол жан дүниеміздің айнасы, тәуелсіздігіміздің айғағы іспетті.

Тіл болашағының жарқын болуы саналы да қуатты жастардың қолында. Әр халықтың тағдырына жауапты қазіргі жас буын еліміздің болашағының иесі екендігін естен шығармағанымыз жөн. Себебі, өркениетке құлаш ұратын елдің өрісі қашанда білікті де, саналы ұрпақпен кеңеймек.

Елбасымыз «Қазақстанның болашағы - қазақ тілінде» деген тұжырымдаманы айтып, алдымызға айқын, жол ашып берген болатын. Енді осы жолда бірігіп еңбек ету ғана қалды. Тіл тағдыры - ел тағдыры. Демек, бұл бір адамға ғана қатысты емес, барлық қоғамға қатысты. Әр халықта тіл сөйлеу мен ойды жеткізудің құралы ғана емес, өзге елдердің алдында дәрежесін айқындап, тарихынан хабар беретін, еңсесін биік көтеріп, болашағына болжам жасайтын қастерлі де қасиетті тұғырлы қаруы екені мәлім.

Егер мәңгілік ел боламыз десек, өз ана тілімізді бірінші орынға қойып, ал қалған тілдерді елімізді дамыту жолында, өзге де алпауытты дамыған елдермен тәжірибе алмасу мақсатында үйреніп, өз елімізде осығын алып, пайдамызға жаратуға тиіспіз. Баршаға мәлім қай тілде сөйлесек, сол тілде ойлаймыз. Сол тілде ойлаған соң, жан дүниеміз сол тілге бейімделіп, сол тілдің жанашырына айналамыз.

Жоғарыда тілге тиек еткендей, халқымыз тәуелсіздігін алғалы ширек ғасырға жуық уақыт өтсе де, кейбір азаматтарымыздың тілді мойындаса да игеруге асықпайтындығы, сол ежелгі таптауырын болған қағидаттардан арыла алмай жүрген жайы да жоқ емес. Ал болашағымыздың қазақ тілінде екендігін ескерсек, тіл төңірегіндегі кемшіліктерті түзеу, әрбір елім дейтін азамат үшін, ат үсті қарап, айналып өтуге келмейтін мәселе екендігі даусыз.

Әр адамның азаматтық қасиетті- салт-дәстүрін сақтаумен, өзінің туған жерін, атамекенін сүйемен, өзінің ана тілін білумен өлшенбек. Біліп қана қоймай, күнделікті тұрмыста қолдану аясын кеңейтіп, тілге деген жанашырлық сезімінің болуынан көрініс табады. Ендеше, татулық пен тұрақтылықтың негізінде болған туған тіліміз тұғырлы, тәуелсіздігіміздің ғұмырлы болуы үшін баршамыз тіл мерейінің жоғарылауы үшін әрекет ету қажеттілігі туындап отыр. Туған тіл тіліміздің мерейі үстем болсын!

Шымкент қаласы білім басқармасына қарасты
№29 «Ай-Керім» бөбекжай бақшасы МКҚК
Тәрбиеші
Қасымбекова Аяулы Алтынсаринқызы

БАЛАЛАРДЫҢ КҮЛКІСІ, КӨРКІ СӘНІ ӘЛЕМНІҢ

Жүргізуші: Армысыңдар балалар, бармысыңдар

Жазда келді жайнаған гүлді шыңдар

Алдыменен алайық амандасып,

Армысыңдар бәріңде бармысыңдар!

Жүргізуші: Бүгін бізде қуанышта мереке балалар,

Құрметті «Ай-Керім» балабақшамыздың көркі де сәні болған бүлдіршіндеріміз! Бүгінгі төл мерекелерің құтты болсын! Болашақтарың жарқын, аспандарың ашық, елімізді өркендетер, келешектің кемеңгері болыңдар, демекпін.

Баршамызды бала тілмен баурайтын

Бала деген бір бақыт қой самғайтын

Ата-ананың арманы мен тілегін

Бала емес пе бал бұлақтан жалғайтын

Бүгінгі 1-маусым Балалар күніне арналған «Балалардың күлкісі, көркі сәні әлемнің» атты мерекелік ертеңгілігімізді ашып беру үшін және бүлдіршіндерге мерекелік лебізін білдіру үшін сөз кезегін балабақша меңгерушісі береміз.

Жүргізуші: Ән айтайық қосылып

Сәбилердің бұл күні

Мақтап кетсін осы жұрт

Балалар деп үлгілі

Ән: «Біз бақытты балдырған»

Ғажайып сәт: Күн кіреді.

Жүргізуші: Балалар, бүгін бізге қонаққа бүкіл әлемге жарық жылу беретін күн келу керек еді. Бірақ күніміз қиын бір жағдайға ұшырап қалған сияқты. Жарық, жылу беретін күнге көмектесеміз бе?

Қанекей қарайықшы. Күнді көріп тұрсыңдар ма? (Күн костюмін киген ұл. Төрт бала бұлт болып, күннің көзін жауып тұрады)

-Күнге нелер кедергі болып тұр? Бұлттар күнді бізге қарай жібермей тұр. Күнді құтқару үшін бәріміз бірігіп сиқырлы сөздерді айтайық.

Көк аспанда күн күлсін

Бірге күлсін бүлдіршін

Көк аспанда күн күлсін

Жерге ұдайы нұр құйсын!

(Бұлттар екі жақа қарай ашылады, күн ортаға шығады)

Күн: Зарина

Сәлем, гүлім!

Сәлем, жерім!

Сәлем, саған-туған елім!

Бір шаңырақ астында

Сен тұрасың,

Ол тұрады,

Мен тұрамын,

Біз тұрамыз!

Жүрек жылуын, Берем саған,

Берем сізге,

Берем мен бәріңізге!

Алинур: Күлімде, күн, күлімде!

Күлсін барлық бала шат.

Берекелі бүгіндей,

Бейбіт болсын болашақ!

Жансая: Күлімде, күн, күлімде!

Күлсін барлық бала шат.

Жаз келді деп қуанып,

Шаттанады бүлдіршін!

Айнұр: Бала деген бал дерсің, ел еркесі

Әрбір үйдің шаттығы берекесі

Бүгінгі күн мінекей балғындардың

Қуанышқа кенелген мерекесі

Баян:

Балалар аман болсын әр үйдегі

Таусылмасын ананың әлдилері

Қуыршақ биін билейді томпаң қағып

«Ботақанның» шуақты сәбилері

Би: «Қуыршақтар»

Жүргізуші: Балалардың бақшасында бүгін той

Балаларды қорғау күні біліп қой

Тақпақ айтып кезектесіп бір- бірлеп

Кел, қосылып ән шырқайық, би билеп

Ән: «Мен қазақтың қызымын»

Нұрсұлтан: Балақай-ау, балақай,

Жаз келедіалақай!

Жалаң аяқ жүреміз

Балақты да түреміз.

Ермұрат: Біз осы үйдің гүліміз

Біз осы үйдің сәніміз

Бұнда жақын туыстық

Бұнда тұңғыш достық дос таптық.

Асия:

Біздің топта ұл – қыздар

Тату тәтті ойнаймыз

Әлемдегі бар жанға

Тек жақсылық ойлаймыз

Нұртөре: Сүйкімділер, періштелер сендерсің

Қандай бақыт өздеріңе тең келсін

Данышпанда, ғарышкерде, ғалымда

Ең алдымен балалықты меңгерсін

Ханшайым: Бейбітшілік әніміз

Бауыласпыз бәріміз

Қазақстан даласында

Жарасады сәніміз

Ұлы Отан аясында

Жадырайды жанымыз

Ән: «Әрқашан күн сөнбесін»

Жүргізуші: Өнерлі өрге жүзер талаптанып

Қыран биік самғайды қанат қағып

Адам үшін парыз ғой өнер іздеу

Жүрген соң адам деген атақты алып

Би: «Флешмоб»

Жүргізуші: Бүгін қызық бүгін той

Бәрін оны біліп қой

Ән де салып би билеп

Жалғастырсын ойды ой

Жүргізуші: Ән көмейден төгілді

Қайғы бұлты шегінді

Балалармен дүние көрікті де көңілді

Ән: «Қошақаным»

Жүргізуші: Жүздеріңнен көрем шаттық арайын

Осылай болсын әрбір күнің арайың

Қадамдарың сәтті болсын балалар

Тілектерің қабыл болсын ағайын!

Бақшаға біз гүл ексек,

Балдырғаным, сен үшін,

Бақытыңды жыр етсек,

Балдырғаным, сен үшін

Жігіт болар, күні ертең

Балдырғаным, гүл еркем

Бақытты бол, өсе бер,

Құтты болсын мерекең! —деп, «Балалардың күлкісі,көркі сәні әлемнің» атты мерекелік ертеңгіліміді аяқтай келе, балаларды сурет салуға шақырамыз.

Шымкент қаласы білім басқармасына қарасты

№29 «Ай-Керім» бөбекжай бақшасы МКҚК

Тәрбиеші

Тажиева Гульшехра Оралхановна

РОБОТОТЕХНИКАНЫ ОҚЫТУДЫҢ НЕГІЗГІ ӘДІСТЕРІ: ҮЛГІ БОЙЫНША ҚҰРАСТЫРУ

Бұл робот ойыншығын (немесе конструкциясын) құрастыру әдістерінің көрінісі. Алдымен ойыншықты қарастырып, негізгі бөліктерін бөліп көрсету керек. Содан кейін баламен бірге конструктордың қажетті бөлшектерін өлшемі, пішіні, түсі бойынша таңдап алыңыз, содан кейін ғана барлық бөлшектерді біріктіріңіз. Барлық іс-шаралар ересектердің түсіндірмелерімен және түсініктемелерімен бірге жүреді. Мысалы, педагог роботтың (конструкцияның) жеке бөліктерін бір-бірімен қалай байланыстыру керектігін түсіндіреді.

Үлгі бойынша құрастыру

Модельде оны құрайтын көптеген элементтер жасырылған. Бала роботты (құрылымды) қандай бөліктерден құрастыру керектігін өз бетінше анықтауы керек. Үлгі ретінде картоннан жасалған фигураны (конструкцияны) ұсынуға немесе оны суретте көрсетуге болады. Модельге сәйкес жобалау кезінде аналитикалық және бейнелі ойлау белсендіріледі. Бірақ, балаларға модельдік дизайнды ұсынбас бұрын, оларға бір нысанның әртүрлі конструкцияларын меңгеруге көмектесу өте маңызды.

Берілген шарттарға сәйкес құрастыру

Балаға көрсетусіз орындауы тиіс шарттар кешені ұсынылады жұмыс әдістері. Яғни, педагог құрастыру тәсілдерін бермейді, тек роботты іс жүзінде қолдану туралы айтады. Балалар дайын қолөнер бұйымдарының үлгілерін талдауды, олардағы маңызды белгілерді бөліп көрсетуді, оларды негізгі белгілердің ұқсастығы бойынша топтастыруды, негізгі белгілердің пішіні мен өлшемі бойынша айырмашылықтары құрылыстың мақсатына (берілген шарттарға) байланысты екенін түсінуді үйренуді жалғастыруда. Бұл жағдайда мектеп жасына дейінгі баланың шығармашылық қабілеттері дамиды.

Қарапайым сызбалар мен көрнекі сызбалар бойынша құрастыру

Жобалаудың бастапқы кезеңінде сызбалар жеткілікті қарапайым және сызбаларда егжей-тегжейлі болуы керек. Схемалардың көмегімен балаларда құрылыс салу ғана емес, сонымен қатар іс- әрекеттің дұрыс реттілігін таңдау қабілеті қалыптасады. Кейіннен бала тек сызба бойынша құрастырып қана қоймай, керісінше көрнекі дизайн бойынша (робот ойыншықпен ұсынылған) сызба сала алады. Яғни, мектеп жасына дейінгі балалар болашақ құрылыстың кезеңдерін өз бетінше анықтауға және оны талдауға үйренеді.

Дизайн бойынша жобалау

Робототехниканың алдыңғы әдістерін меңгере отырып, балалар өз ойлары бойынша құрастыра алады. Енді олардың өздері құрылыстың тақырыбын, оған қойылатын талаптарды анықтайды және оны құру жолдарын табады. Дизайн бойынша дизайн бұрын алған білімдері мен дағдыларын шығармашылықпен қолданады. Балалардың ойлау қабілеті ғана емес, танымдық дербестігі, шығармашылық белсенділігі де дамиды. Балалар құрылыс материалдарымен еркін тәжірибе жасайды. Ғимараттар (роботтар) әр түрлі және серпінді бола түсуде.

Әдетте, робототехника бойынша құрастыру ойын әрекетімен аяқталады. Балалар роботтарды рөлдік ойындарда, ойын-театрларда пайдаланады. Осылайша, дәйекті түрде, кезең-кезеңімен, әртүрлі ойын және тәжірибелік іс-әрекеттер түрінде балалар өздерінің конструкторлық дағдыларын, логикалық ойлауын дамытады, оларда сызбаларды, нұсқаулықтарды, сызбаларды қолдану дағдылары қалыптасады.

Негізгі формалары мен әдістері.

Білім беру іс-шараларын ұйымдастыру кезінде іс-әрекет пен шығармашылықтың, рефлексиялық іс-әрекеттің жеке және топтық формалары біріктіріліп, демалуға, бейресми қарым-қатынасқа уақыт бөлінеді.

Оқытудың мағынасын беретін шығармашылық ізденіс формасы кеңінен қолданылады. Бұл білім алушылардың құрастыруға және құрастыруға деген қызығушылығын қызықты және қолжетімді түрде оятуға мүмкіндік береді. Оқу үдерісін жүзеге асыруда келесі әдістер қолданылады:

- зерттеушілік – балалардың өзіндік шығармашылық жұмыстары;
- репродуктивті – балалар алған білімдерін және игерген іс-әрекет тәсілдерін жаңғыртады;
- түсіндірме және иллюстрациялық – балалар дайын ақпаратты қабылдайды және меңгереді;
- ішінара-ізденіс–балалардың ұжымдық ізденіске қатысуы, педагогпен бірлесе отырып қойылған міндетті шешу. Ойын әрекетін ұйымдастыру тәсіліне негізделген әдістер:
- көрнекі (мультимедиялық материалдарды, иллюстрацияларды көрсету, бақылау, педагогтің көрсетуі (орындауы), үлгі бойынша жұмыс);
- практикалық (жұмыстарды нұсқаулықтар, сызбалар бойынша орындау);
- ауызша (ауызша презентация, әңгіме, әңгіме, дәріс).

Пікірталас әдісі білім алушыларды өз пікірін қорғауға және басқаларды тыңдауға үйретеді.

Рөлдік ойын қатысушыларға өздерін ұсынылған жағдайда елестетуге, белгілі бір күйлерді шынайырақ сезінуге, белгілі бір әрекеттердің салдарын сезінуге және шешім қабылдауға мүмкіндік береді. Мектеп жасына дейінгі балаларды қашықтықтан оқыту – интернет-технологиялар арқылы педагогпен және басқа балалармен тікелей байланыссыз қашықтықтан оқыту. Балабақшамен қамтылмаған балаларды қашықтықтан оқытудың негізгі мақсаттары - балаға үйде отырып-ақ білім алуға мүмкіндік беру. Мектеп жасына дейінгі балаларды қашықтықтан оқытуды жүзеге асыру бағыттары: Бірінші бағыт: баланың ата-анасымен бірлесіп орындауы үшін үй тапсырмасы түрінде. Ата-аналар тапсырмаларды электронды түрде интернет арқылы алады. Екінші бағыт: ата-аналардың педагогикалық сауаттылығын арттыру бойынша кеңестер мен ұсыныстар.

АКТ-ны қолдана отырып, балалардың ата-аналарымен жұмыс формалары:

- балабақша сайты;
- ұялы байланыс;
- консалтингтік қызмет; (электрондық пошта)
- телекөпір;
- жеке веб-бетті пайдалану.

Ата-аналармен жұмыс формалары.

- Шебер-сынып "Конструкторлармен ойындарда баланың шығармашылық қабілетін дамыту".
- Консультациялары бар жиналмалы қалталарды топтарға орналастыру.
- Ата-аналар жиналыстарындағы баяндамалар.
- Ашық әрекеттер.
- Семинар-практикум.
- Фотокөрмелер.
- Жадынамалар.
- Балалар жұмыстарының көрмелері.

**Шымкент қаласы білім басқармасына қарасты
№29 «Ай-Керім» бөбекжай бақшасы МКҚК
Тәрбиеші
Жақыпбек Анаркүл Балтабайқызы**

**«МЕН МЕКТЕПKE БАРАМЫН...» (БАЛАНЫ МЕКТЕП АЛДЫ ДАЙЫНДАУ
ТӘСІЛДЕРІ)**

Қазіргі таңда дамыған елдердің білім беру жүйесіндегідей еліміздің білім беру жүйесі өзгеріп, 12 жылдық оқытуға көшу барысында мектептің 1-сыныбына қабылданатын балаға қойылатын талаптардың ұлғаюы себебінен әрбір ата-ана баласы 5-6 жасқа толғанда мектепке баруға дайындық жүргізе бастайды. Балабақшада да арнайы бағдарлама бойынша шығармашылық жұмыс, сауат ашу, айналамен танысу, тағы да басқа пәндер бойынша дайындық топтарында сабақтар жүргізіледі. Ата-аналар оқуға қажетті кітапшалар, журналдар, оқу-құралдарын алып, өздігінен үйде дайындалады. Ата-аналардың кейбірі көп жағдайда мектепке дайындаушы педагогтың немесе репетиторлық орталықтардың көмегіне жүгінеді. Педагогтан олар мектептің қазіргі талаптарына сәйкес, балаға оқуды, дұрыс жазуды, санауды үйретуін талап етеді. Білікті және тәжірибелі маман баланы оқуға дайындамас бұрын баланың оқуға психо-физиологиялық тұрғыдан даярлығын тексереді. Баланың психикалық дайындығы деп ойлау қабілетінің, жадының, зейін тұрақтылығының және т.б. танымдық үдерістердің даму деңгейінің жеткіліктілігін айтамыз.

Мектепке баратын баланың мектепке баруға мотивациясы болуы қажет. Мотивация дегеніміз яғни баланың мектепке деген оңтайлы көзқарасы мен оқуға ынтасы.

Мектепке дайын болуды оқып, санап, жаза алу ғана емес, сонымен қатар мектепке не үшін бару қажет екенін баланың өзінің түсінуі, білімпаз болуы, өз іс-әрекеттеріне жауап беруі, өз-өзіне қызмет көрсете алуы, үлкендердің (мұғалімнің, тәрбиешінің) қойған талаптарын орындауы, мектеп ішінде еркін қозғалуы, ұзақ уақыт отырып бір іспен айналысуы, ұстазды тыңдай білуі, құрбыларымен тіл табыса алуы деп түсіну керек. Кішкене кезінен балабақшаға барған баланың мектеп ортасына үйренуі қиындық келтірмеуі мүмкін, ал балабақшаға белгілі бір себептермен бара алмаған, күн тәртібіне үйренбеген балаға мектеп тәртібіне үйренісу қиынға соғары анық. Сол себептен мектепке бару уақыты жақындағанда баланы мектептегі даярлық топтарына, мектеп жанындағы жазғы лагерьлерге апару өз нәтижесін береді, бала қоршаған ортаға үйренеді, мектеппен танысады, бейімделу кезеңін өткереді.

Баланы мектепке даярлауда ата-ана не нәрсеге баса назар аударуы керек?

Жоғарыда атап өткеніміздей, ата-ана біріншіден, баланың физиологиялық дайындығына (жас ерекшелігі, денсаулығы, логопедке немесе басқа маманға жүгіну қажет пе); екіншіден, психикалық дайындығына (танымы, жады, ойлау қабілеті үдерісінің дұрыс жетілуі); үшіншіден, баланың оқуға деген дұрыс көзқарасының қалыптасуына; төртіншіден, баланың күн тәртібіне (өз тәртібін бақылай алуына, ережелерді орындай алуына, ойын мен демалыс уақытын дұрыс ұйымдастыруға); бесіншіден, баланың гигиенасы мен тамақтануына назар аударғаны жөн.

Күн тәртібін қатаң сақтау оқушының болашақта жинақы, уақытын тиімді пайдаланатын тұлға болуына септігін тигізеді. Яғни таңертең ерте тұрып, кешке ерте (күнделікті бір уақытта) жату қажет. Кіші мектеп жасындағы баланың ас мәзіріне үлкен жауапкершілікпен қарау керек. Ас мәзірінде жеміс-жидектер, көкөністер, кептірілген жемістер, балық өнімдері, жаңғақтың әр түрлері, сүт өнімдері, ботқалар, шырындар белгілі бір мөлшерде болуы баланың ағзасының дұрыс дамуына әсерін тигізері сөзсіз.

Ұсыныстар:

Сауат ашу бойынша:

- Қаламды дұрыс ұстай алуы
- Жазу элементтерін дәптер бетіне дұрыс орналастыруы
- Сурет бойынша 5-6 сөйлемді әңгіме құрастыра алуы
- Буындап оқи алуы
- Өз аты-жөнін білуі, отбасы мүшелері туралы айта алуы
- Өлеңдер, жаңылтпаштар, жұмбақтарды білуі
- Жыл мезгілдерін рет-ретімен айта алуы
- Аптадағы күндердің атауын білуі

- Ай атауларын білуі
- Көкөністерді, жемістерді білуі
- Жиындарды айта алуы
- «Артық» затты тауып бере алуы тиіс.

Математика бойынша:

- Графикалық суреттерді сала алуы
- Бірден жиырмаға дейін тура және кері санай алуы
- Заттарды көлемі, өлшемі, түсіне қарай ажырата алуы
- Көп және аз, үлкен және кіші, биік және аласа, кең және тар ұғымдарын білуі
- Заттарды көлеміне, мөлшеріне қарай салыстыра алуы
- Артық, кем, тең ұғымдарын білуі
- «Оң» мен «сол» ұғымдарын білуі
- Логикалық сұрақтарға жауап бере алуы (Мысалы: «Сиырдың мүйізі нешеу? Алма ағашында неше алма өсіп тұр?» т.б.) тиіс.

Шымкент қаласы
"Адиқоша" бөбекжай балабақшасы
Тәрбиеші
Алимжанова Гульмира Абдихаликовна

БАЛАЛАРДЫҢ ОЙЛАУ ҚАБІЛЕТІН ОЙЫН АРҚЫЛЫ ДАМУ

*Ойын - балалардың оқуға, еңбекке деген белсенділігін
арттырудағы басты құрал*

Қ.Ыдырысов

XXI - ғасыр білімділер ғасыры болғандықтан бүгінгі таңда заманымызға сай зерделі, ой - өрісі жоғары, жан - жақты дамыған ұрпақ қалыптастыру мемлекетіміздің алға қойған аса маңызды міндеті болып тұр. Тәрбие мен білімнің алғашқы дәні – мектепке дейінгі тәрбие ошағында беріледі. Отбасында ата - ананың ықыласы мен мейірімінен нәр алған бала балабақшада тәрбиешілердің шұғылалы шуағына бөленеді. Баланың бойындағы жақсы қасиеттер мен мүмкіндіктерді ашып, олардың өнегелі де тәрбиелі болып тәрбиеленуіне тәрбиешілердің маңызы зор. Балаларды тәрбиелеуде ойын әдісінің маңызы көп. Ойын – балалар үшін айналадағыны танып білу тәсілі. Ойын мен ойын әрекеті мазмұны, әлеуметтік сипаты жағынан баланың қоғамда өмір сүретіндігімен байланысты. Ойын процесінде сөйлесу қарым-қатынасы үлкен рөл атқарады. Сөйлесе жүріп, балалар пікірлесіп, әсер алысып, ойынның түпкі ниеті мен мазмұнын анықтайды.

Ойлау-адам қызметінің ең жоғары формаларының бірі. Ойлау әрекеті процесінде белгілі бір әдістер немесе операциялар (талдау, синтез, салыстыру, жалпылау, нақтылау) жасалады.

Интеллектуалды дамудың дәйекті кезеңдері:

1. Көрнекі және тиімді ойлау. Бала іс жүзінде қарапайым мәселелерді шешеді - айналдыру, тарту, ашу, басу. Мұнда ол іс жүзінде себебін, осындай сынақ пен қателік әдісін анықтайды. Мұндай ойлауды тек бала ғана емес, ересектер де жиі қолданады.

2. Көрнекі-бейнелі ойлау. Бұл кезеңде баланың қолымен әрекет етудің қажеті жоқ, егер ол қандай да бір әрекет жасаса, не болатынын бейнелі (көрнекі) елестете алады.

3 кезең. Ауызша-логикалық (дерексіз-логикалық) ойлау. Балаларға арналған ең күрделі ойлау процесі. Мұнда бала нақты бейнелермен емес, сөздермен айтылған күрделі алаңдататын ұғымдармен жұмыс істейді. Мысалы, ерте балалық шақта белгілі бір сөз балада белгілі бір тақырыппен байланысты.

Мен балалардың ойлау дағдыларын дамыту үшін жұмыс барысында түрлі ойын әдістерін қолданамын. Мысалы:

Ойлан да аяқта:

- лимон қышқыл, ал қант...(тәтті)
- егер үстел орындықтан биік болса, онда орындық...
- екі, бірден көп, ал бір...

Ойлан да аяқта;

- Ат шабады, ал қарлығаш...
- Ит үреді, ал қарға...

Қарама-қарсы сөзді ата:

Балалар шеңберге тұрады. Жүргізуші доппен балалардың арасында тұрады. Жүргізуші балаларға кезекпен допты лақтырып, бір сөзді айтады. Балалар сол сөзге қарама-қарсы сөзді айтулары тиіс.

Қара –

Аласа –

Мен жеңімпазбын. Орындықтарды ортаға қойып, музыка әуені ойнағанда балалар шеңбермен айналып жүгіреді. Орындықтар саны балалар санынан 1 санға кем болуы керек. Ең соңында қалған бала орындықтың үстіне шығып, «мен жеңімпазбын» деп айтуы керек.

Құлақ-мұрын. Балалар шеңбермен тұрады. Жүргізуші: құлақ – деп мұрнын ұстайды. Ал балалар айтылған мүшені дұрыс көрсетулері тиіс. Жүргізуші балалардың зейіні мен қабылдауын тексеру мақсатында оларды шатастырып атайды.

Өз орныңды тап. Балалар қатармен тұрады. Әр баланың қолында әр түрлі сандар. Жүргізуші белгі берген уақытта балалар сандардың реті бойынша тұруға тиісті. Ойын бірнеше рет қайталанады. Балалардың орындарын шатастырып алмауы қадағаланады.

Дайын бол. Балалар шеңбермен жүреді. Жүргізуші бір сөз айтады, ал балалар сол сөзді іс-қимылмен көрсетеді. Мысалы: қоян – секіреді, құс – ұшады т.с.с.

Зейінді бол. Балалар шеңберде тұрады. Жүргізуші әр түрлі қимыл-қозғалысты көрсетеді. Балалар қайталап тұрады. Жүргізуші ескерткен қозғалысты, мысалы: қос аяқпен секіру қозғалысын қайталамайды. Қайталаған бала ойыннан шығарылып, жеңімпаз жүргізуші болады.

Осыдан келіп ойын туралы мынандай тұжырым жасауға болады:

- ойын - тәрбие құралы, ақыл - ойды, тілді ұстартады, сөздік қорды байытады, өмірді танытып, сезімді кеңейтеді тәрбиелейді.

- ерік және мінез қасиеттерін бекітеді, адамгершілік сапаны жетілдіреді.

- ұжымдық сезім әрекеттері өсе түседі.

- эстетикалық тәрбие беру - өнерді, көркемдікті түсіндіру құралына айналады.

- еңбек тәрбиесін беру мақсаттарын шешуге мүмкіндік береді.

- дене күшінің жетілуіне көмектеседі - ойын баланы жан - жақты жарасымды тәрбиелеудің психологиялық және физиологиялық негіздері болып табылады.

Қорыта айтқанда ойын дегеніміз-баланың қоршаған ортамен тіл табысын, ойлау, таңдау, талдау қабілетін арттыратын ғажайып нәрсе. Жалпы бала тәрбиесі қиын да жауапты нәрсе. Сондықтан да отбасы мен мектеп тығыз байланыста баланы тәрбиелеп, үлгі өнеге көрсете білу керек. Бала тәрбиелеуде қолданылатын ойындар балаға жағымды әсер береді. Ол тек қана ойнап қоймай, танымдық қабілеті мен жан-жақты дамуы, байланыстырып сөйлеу тілі дамиды. Көрнекті педагог А.С. Макаренко айтқандай: «Тәрбиенің негізі бес жасқа жейін қаланады, бес жасқа дейін жүргізген барлық тәрбие ісіңіз бүкіл тәрбие процесінің 90 проценті» - деп атап өткен.

Қолданылған әдебиеттер тізімі:

1. ҚР мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарты, Астана-2011 ж
2. «Дидактикалық материалдар жинағы» Абжапарова Б. К. 2014 ж «Бала мен балабақша» журналы
3. Рыскулова, А. А. Мектеп жасына дейінгі балалардың ойын арқылы сөйлеу тілін дамыту — Молодой ученый. — 2022. — № 7 (402). — С. 282-284. — URL:

**Шымкент қаласы білім басқармасына қарасты
№29 «Ай-Керім» бөбекжай бақшасы МКҚК
Тәрбиеші
Куатбаева Лаззат Эргешбаевна**

«РОБОТОТЕХНИКА БОЙЫНША ТЕХНИКАЛЫҚ БАҒЫТ ЭЛЕКТРОНИКА»

Бүгінгі таңда бүкіл қоғамда адамнан жаңа қасиеттерді талап ететін қарқынды өзгерістер байқалуда. Ең алдымен, біз шығарма-шылық ойлау қабілеті, шешім қабылдау дербестігі, бастамашылдық туралы айтып отырмын. Бізді әртүрлі машиналар, механизмдер, аспаптар, жабдықтар қоршап тұр. Белгілі бір техникалық нысанның не үшін қозғалатынын немесе жұмыс істейтінін білуге және түсінуге деген ұмтылыс балалардың қызығушылығын оятып қана қоймайды, сонымен қатар өз қолдарымен бірдеңе жасауға деген құштарлықты оятады. Техникалық шығармашылық қызығушылық пен ізденімпаздықты оятуға, проблемалық жағдаяттарды шешу қабілетін дамытуға, мәселені зерттей білуге, қолда бар ресурстарды талдай білуге, идеяларды ұсынуға, шешімдерді жоспарлауға және оларды жүзеге асыруға мүмкіндік береді.

Білім беру робототехникасы – қазіргі кезде ең танымал және кең таралған педагогикалық жүйелердің бірі, ол нақты әлемнің үш өлшемді модельдерін және баланың оқуы мен дамуының пәндік-ойындық ортасын кеңінен қолданады. Робототехниканы білім беру мазмұнына енгізу балалардың ғылым мен техника саласындағы ғылыми-зерттеу, шығармашылық іс-әрекетке деген қызығушылығының артуына жағдай жасау қажеттілігінен туындайды, бұл мемлекеттік білім беру стандартының талаптарына сәйкес келеді. Стандарттың ең маңызды ерекшелігі олардың білім беру нәтижелеріне бағдарлануы болып табылады және олар жүйелік-әрекеттік тәсіл негізінде қарастырылады. Белсенділік баланың танымдық процестерін дамытудың сыртқы шарты ретінде әрекет етеді. Баланың дамуы үшін оның іс-әрекетін ұйымдастыру қажет. Бұл жағдайда конструктивті іс-әрекет бізге (тәрбиешілерге) балалардың білімін, тәрбиесін және дамуын ойын режимінде үйлестіруге мүмкіндік беретін идеалды жұмыс формасына айналды. Құрылымдарды құру – бұл қоршаған әлем туралы практикалық білім беру жүйесі. Дизайн, ең алдымен, келесі процестерді дамытуға бағытталған:

-психикалық процестер (кеңістіктік ойлау, шығармашылық қиял, ұзақ мерзімді есте сақтау),

-физиологиялық даму (қолдың бұлшық еттерін және сүйек жүйесін, ұсақ моториканы, қол мен көзді үйлестіруді дамыту сөйлеуді дамыту (монологтық және диалогтық сөйлеуді құрастыру дағдыларын қалыптастыру). Баланың конструктор бөлшектерімен ойнауы ересектердің инженерлік-техникалық іс-әрекетіне жақын, дегенмен ғимараттың қоғамдық маңызы жоқ. Педагог балалардың іс-әрекетіне жетекшілік ете отырып, балалардың конструкторлық қабілеттерін дамытуға оң әсер етеді. Бүгінгі таңда ең танымал жабдық Лего материалдары болып саналады, оның құрамына конструкторлардың әртүрлі түрлері кіреді. Лего материалы әмбебап және көп функциялы, сондықтан оны әртүрлі қызмет түрлерінде қолдануға болады. "Электроника" қосымша жалпы дамыту бағдарламасы LEGO білім беру конструкторларын мектеп жасына дейінгі балаларды Lego әрекет барысында ойындарда құрастыруға, модельдеуге үйрету құралы ретінде пайдалануды ұсынады. Бұл бағдарлама мемлекеттік білім беру стандартына сәйкес әзірленген және білім беру салалары арасындағы интегративті байланыстарды жүзеге асыруға мүмкіндік береді. Дизайн жұмыстары қосымша білім беру аясында жүзеге асырылады. Бағдарламаны жүзеге асыру үшін "Lego WeDo" және "Robotrek kid-2" конструкторлары пайдаланылады, олардың көмегімен балалар өздерін жас ғалымдар мен инженерлер ретінде сезіне алады, бұл оларға күнделікті өмірде кездесетін қарапайым механизмдердің жұмыс істеу принциптерін, қозғалыс алгоритмін түсінуге көмектеседі. Бұл бағдарлама топта көңілді, бірақ сонымен бірге ынталандырушы атмосфераны құруға ықпал етеді, бұл проблемаларды шешуде шығармашылық дағдыларды дамытуға, идеяларды бірлесіп дамытуға және топтық жұмыс. Әрекет барсында балалар бақылау, пайымдау, болжау және сыни талдауды қамтитын зерттеулерге ғылыми көзқарастың алғашқы тәжірибесін алады.

Бағдарламаның өзектілігі келесідей:

- ересек мектеп жасына дейінгі баланың кең дүниетанымын, оның ішінде жаратылыстану бағытындағы дамуға деген сұраныс (мектеп жасына дейінгі бала үшін технология әлемін ашады, балалардың техникалық қабілеттерін дамытуға жағдай жасайды);

- техникалық шығармашылық негіздерін, бастапқы бағдарла-малау дағдыларын қалыптастыруды әдістемелік қамтамасыз етудің жеткіліксіздігі;

- Бор қаласының қала құраушы кәсіпорындарының ерекшелік-теріне байланысты ғылыми–техникалық кәсіптік бағдарлаудың ерте пропедевтикасының қажеттілігі: ғылымды қажет ететін технология-ларды енгізу, өндірісті автоматтандыру, білікті мамандардың жетіспеушілігі. Бағдарлама білім беру саласындағы муниципалды және аймақтық саясаттың талаптарына сәйкес келеді - білім беруді модернизациялау жағдайында балалардың техникалық шығармашы-лығының негіздерін дамыту. Бағдарламаның жаңалығы ақпараттық мәдениетті дамытуға және техникалық шығармашылық әлемімен өзара әрекеттесуге ықпал ететін жаңа ақпараттық технологияларға негізделген оқытудың ғылыми-техникалық бағытында жатыр. Автоматтандырылған модельдер мен жобалардағы тұжырымдаманың авторлық нұсқасы, әсіресе, ғылыми-зерттеу (шығармашылық) іс-әрекеті айқын көрінетін ересек мектеп жасына дейінгі балалар үшін өте маңызды. Балалар шығармашылығы - баланың өз бетінше іс-әрекетінің бір түрі, оның барысында ол қоршаған әлемді танытудың үйреншікті және таныс тәсілдерінен ауытқиды, тәжірибе жасайды және өзіне және басқаларға жаңа нәрсе жасайды. Балалардың техникалық шығармашылығы балалардың кәсіби бағдарын қалыптастырудың маңызды тәсілдерінің бірі болып табылады, техника мен ғылымға деген тұрақты қызығушы-лықты дамытуға ықпал етеді, сонымен қатар өнертапқыштық және өнертапқыштық қабілеттерін ынталандырады.

Бағдарламаның мақсаттары мен міндеттері

Мақсаты бағдарламалар – робототехника құралдары арқылы мектеп жасына дейінгі балалардың техникалық шығармашылығын дамыту және ғылыми–техникалық кәсіптік бағдарын қалыптастыру.

Тапсырмалар:

- робототехника, оның адам өміріндегі маңызы, техникалық құралдарды ойлап табуға және өндіруге байланысты кәсіптер туралы бастапқы түсініктерді қалыптастыру;

- ғылыми–техникалық шығармашылықпен таныстыру: техникалық тапсырманы қою, қажетті ақпаратты жинау және зерделеу, мәселенің нақты шешімін табу және шығармашылық жоспарыңызды материалдық тұрғыдан жүзеге асыру қабілетін дамыту;

- өнімді (конструкторлық) іс-әрекеттерді дамыту: балалардың робототехникалық құралдарды құрастыру мен бағдарламалаудың негізгі әдістерін меңгеруін қамтамасыз ету;

- өз өмірінің және қоршаған әлемнің қауіпсіздігінің негіздерін қалыптастыру: электротехникамен, робототехникалық модельдерді құрастыруға қажетті құралдармен жұмыс істеу кезінде қауіпсіз жүріс-тұрыс ережелері туралы түсінік қалыптастыру

- өз еңбегіне, басқа адамдардың еңбегіне және оның нәтижелеріне құндылық қатынасын тәрбиелеу;

- ынтымақтастық дағдыларын қалыптастыру: ұжымда, ұжымда, шағын топта (жұпта) жұмыс істеу.

Бірінші курстың міндеттері (4 жас):

- техника мен дизайнға деген қызығушылықты дамытуға ықпал ету;

- жасалып жатқан ғимараттар мен олардың қоршаған өмірден көргендері арасында байланыс орнату қабілетін дамыту;

- құрылымның негізгі бөліктері мен сипаттамалық бөлшектерін бөліп көрсету, ғимараттарды талдау, жоспарлау, шығармашылық конструктивті шешімдерді табу қабілеттерін қалыптастыруды жалғастыру;

- жұпта, топта жұмыс істеу дағдыларын қалыптастыру; ғимараттарды ортақ жоспарға сәйкес біріктіру;

- өз еңбегіне және басқа адамдардың еңбегіне құндылық қатынасын тәрбиелеу.

Екінші курстың міндеттері (5 жас):

- инженерияға, бағдарламалауға, жоғары технологияларға деген қызығушылықты дамытуды жалғастыру;

- өз моделі, оның құрамдас бөліктері және жұмыс принципі туралы айту қабілетін қалыптастыру;

- топта жұмыс істеу, міндеттерді бөлу (құрастыру және бағдарламалау) дағдыларын қалыптастыру;

- проблемалық жағдаяттарды шешу қабілеттерін дамыту; -алгоритмдік ойлауды дамыту;

- даралығын сақтай отырып, әлеуметтік белсенділікке, көпшілдікке, дербестікке, жауапкершілікке, еңбекқорлыққа, өзара көмек пен өзара көмекке тәрбиелеу.

Жетісу облысы, Талдықорған қаласы
№15 «Айгөлек» бөбекжай бақшасы
Тәрбиеші
Адиева Самал Төлеубаевна

МАМАНДЫҚТЫҢ БӘРІ ЖАҚСЫ

Мақсаты: Мамандық түрлерімен таныстыру. Еңбекке деген құштарлығын ояту
Үлкендердің еңбегін бағалап, құрметтейді.

Керекті құралдар: Мамандық иелері туралы суреттер, құралдар.

Әдіс-тәсілдер: Көрсету, түсіндіру, әңгімелесу, сұрақ-жауап, ойын.

Шаттық шеңбері

Үлкенге де сіз

Кішіге де сіз

Құрметпенен сіздерге

Бас иеміз біз!

Жұмбақ

1) Ауруды..... емдейді (дәрігер)

2) Тәп-тәтті тамағы, астардың маманы (аспазшы)

3) Қолында қайшы тарағы, тәртіпке шашты салады? (шаштараз)

4) Кірпіштен сарай, үй салады, ол адам кім болады? (Құрылысшы)

(Суреттерді жапсырып қою)

Қостілдік компонент:

Дәрігер-врач, шаштараз-парихмакер, аспазшы- повар, құрылысшы- строитель,

2) Суретпен жұмыс.

«Мен өскенде кім болам?»

Мамандық түрлерімен танысамыз. Мамандықтарға дәрігер, аспазшы, шаштараз, құрылысшы және көптеген мамандықтар жатады екен.

Сондықтан бізге мамандықтар қажет. Мамандық дегеніміз-адамның еңбек қызметінің түрі.

Балалар біз еңбек туралы қандай мақал-мәтел білеміз. (түсіндіру)

Еңбек етсең ерінбей, тояды қарның тіленбей. (Нұрасыл)

Еңбек етпеген ішіп жемейді. (Айша)

Дид/ойын: «Сөйлеп тұрған кім?»

Балалар біз қазір мына сөздерді естіп, қандай мамандық иесі сөйлеп тұрғанын анықтайықшы:

Балмұздақ сатамын! Балмұздақ!

Жүріңіз қай жаққа апарып тастайын?

Қай жеріңіз ауырып тұр? Қазір ыстығыңызды өлшейін.

Шашыңызды қай үлгіде қиып берейін?

Мен манти жасап жатырмын ,қазір дайын болып қалады.

Презентация көрсету (мамандық иелері туралы)

Дәрігер -адамдарды емдейді

Аспазшы-тәтті тамақ пісіреді

Шаштараз-әдемілеп шаш қияды

Құрылысшы- жақсы үйлер салады

Сергіту сәті

Көтеріліп шаңырақ

Уықтары шаншылар

Кергелер керіліп

Өрімдей боп өрілер

Егер жүрсек айналып

Киіз үй боп көрінер

Презентация көрсету (мамандық иелері туралы)

Дәрігер-адамдарды емдейді

Аспазшы-тәтті тамақ пісіреді

Шаштараз-әдемілеп шаш қияды
Құрылысшы- жақсы үйлер салады.

Сюжетті –рөлдік ойын

Балалар 4 топқа бөлініп, мамандық иелерінің не істейтіндерін айтады.
Есікті тоқылдатып мамандық иелері кіреді. (Балалармен амандасады)

Қорытындылау

Дәрігердің сұрақтары градусник не үшін керек? Зияндығы бар ма? Жүректі тыңдайтын құралды-
Фалейдоскоп дейді. Қан қысымын өлшейтін затты –Тонометр дейд.

Құрылысшыға сұрақтар: Үйді немен салдыңдар?

Шаштаразға сұрақтар: Шашты немен қидыңдар?

Аспазшыға сұрақтар: Салатқа не қостыңдар?

Күтілетін нәтиже:

Біледі: Балалар мамандық түрлерін біледі, қажетті құралдарын атай алды.

Игереді: суретке қарап әңгіме құрайды

Менгереді: мамандық иелерінің еңбегін бағалай біледі

Жетісу облысы, Талдықорған қаласы

№15 «Айгөлек» бөбекжай бақшасы

Тәрбиеші

Ержанова Махаббат Альдибековна

«ҚОЛҒАП» ЕРТЕГІСІ

Міндеттері: Ұжымдық әңгімеге қатысуға, әңгімелесушінің сөзін бөлмей, кезекпен сөйлеуге, бейнелеу құралдарын қолдана отырып, еркін ойындарда және сахналық қойылымдарда адамдар мен жануарлардың эмоционалды көңіл-күйін жеткізуге, сөйлесу барысында әңгімелесушінің назарын өзіне аудару үшін интонациямен сөйлеу мәнерін өз бетінше қолдануға, түрлі балалар әрекеттерінде өзінің және құрдастарының әрекетін түсіндіруге және дәлелдеуге баулу.

ҰОҚ барысы

Ұйымдастыру кезеңі

Шаттық шеңбер. «Кім жылдам» ойыны

Шарты: Балалар шеңбер бойында тұрады. Балаларға ертегі кейіпкерлерін атаймын да допты лақтырамын. Балалар қай ертегінің кейіпкері екенін тауып, допты қайтадан береді. Мысалы: атасы, апасы, қызы, күшік, мысық деп лақтырса, «Шалқан» ертегісі деп айту керек. Ойын осылай жалғаса береді. Соңында «Қолғап» ертегісінің кейіпкерлерін атап, балалар қай ертегі екенін табу керек.

Ойын: «Тілашар» (Балаларға жұмбақ жасыру. Жұмбақтың жауабын шешу арқылы қай ертегіде кейіпкерлері кездеседі, сипаттама береді)

1.Жұмбақтар

Қыс бойына жатады.

Тәтті ұйқыға жатады. (Аю)

2.Қалқиған ұзын құлағы,

Елеңдеп қорқып тұрады. (Қоян)

3.Өзі бір қу,

Жүрген жері шу (Түлкі)

4.Тісі десең тісі бар

Күші десең күші бар.(қасқыр)

5.Таңдайлары тақылдап,

Шулайтын кім шалшықта.

Бірін-бірі мақұлдап (Бақа)

6.Жер қопарған тісімен,

Сескенесің түсінен. (Жабайы шошқа)

7.Үй ішін аралап,

Түнде көп жортады.

Қаптарды жыртады,

Мысықтан қорқады (Тышқан)

Жарайсыңдар балалар барлық жұмбақтардың шешулерін дұрыс таптыңдар. Балалар: Тышқан, бақа, қоян, түлкі, қабан, қасқыр, аю. Балалар бұлар қай ертегінің кейіпкерлері? Дұрыс айтасындар бұл «Қолғап» ертегісі. Ендеше экран арқылы «Қолғап» ертегісін көрейік.

Шаттық шеңберінен кейін балаларды «Бағдаршам» әдісі арқылы үш топқа бөлемін. Қызыл, жасыл, сары түс арқылы.

1. Қызыл түс арқылы бөлінген топ

Педагог жетекшілігімен ойын: «Дыбыстық жаттығу»

Шарты: Балаларға қима қағаздар беріледі, балалар қағаздарды құрастырып, атауын тілдік жаттығу арқылы сипаттама береді.

2.Сары түс арқылы бөлінген топ

Құрылымдалған ойын: « Суреттер сөйлейді» (мнемотехника)

Шарты: Балаларға қыстың суреттері бейнеленген шаршы беріледі. Балалар шаршыдағы суреттерді құрастыру арқылы, сөйлейді.

Сергіту сәті.

Боран соғар оң жақтан,

Боран соғар сол жақтан.

Қар лақтырып ойнасақ,

Су өтер мына қолғаптан.

Ойын: «Қар лақтыр»

Шарты: Екі себет берілген, балалар қолғаптың көмегімен бірінші себетке үй жануарларын атап, қарды лақтыру керек, екінші себетке жабайы жануарларды атап лақтырады.

3.Жасыл түс арқылы бөлінген топ

Еркін ойын. «Әдемі қолғап» Балаларға қолғаптың үлгісі беріледі, балалар сол үлгіні бастыру арқылы суретті бояйды. (трафарет арқылы жасатамын)

Рефлексия. «Ертегіні сахналау»

Балалар рөлдерге бөлініп «Қолғап» ертегісін сахналайды.

«Ашық сұрақтар» әдісі.

– Ертегі ұнады ма?

– Ертегіде кімдер бар?

– Мынау – қолғап.

– Мынау не? (Қолғап).

– Бірінші кім келді? (Тышқан)

– Тышқан қандай?

– Тышқан кішкентай.

– Екінші? (Бақа)

– Бақа не деді?

– Бақа не істейді?

– Тышқан не деді?

– Соңғы кім келді? (Аю)

– Барлығы неше болды? (6)

– Аю қандай?

– Аю үлкен.

– Аю қалай жүреді?

Бағалау.

«Білім ағашы» әдісі арқылы бағалау. Балалар оқу іс-әрекеті бойынша жеткен жетістіктерін білім ағашына түрлі-түсті алмаларды қою арқылы бағалайды.

Жетісу облысы, Талдықорған қаласы
№15 «Айгөлек» бөбекжай бақшасы
Тәрбиеші
Баянова Гульжан Баяновна

«БАЛАБАҚША-БАРЛЫҚ ТӘРБИЕ МЕН БІЛІМНІҢ ЕҢ АЛҒАШҚЫ БАСПАЛДАҒЫ»

Қазіргі таңда үздіксіз білім беру еліміздің ертеңі, өсіп келе жатқан жас ұрпақ білімнің тереңімен өлшенеді. Қазақ халқының нағыз азаматын тәрбиелеп өсіру негіздерін қалыптастыратын тұңғыш мектеп-ол балабақша.

Қоғамымызда болып жатқан әлеуметтік экономикалық өзгерістер мен еліміздің білім беру саласының әлемдік білім кеңістігіне өтуі білім беру саласында, соның ішінде мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытуға уақыт талабына сай өзгерістерді енгізуді талап етіп отыр.

Барлық білімнің бастауы-Балабақшада. Ендеше мектепке дейінгі білім беру саласының басты міндеттерінің бірі-өскелең ұрпақты оқыту мен тәрбие беру үрдісіне заманауи әдістерін енгізу. Әрине бұл үшін мектепке дейінгі білім беру мекемелерінде балаларының жеке басының қалыптасуы мен дамуына педогогтардың заманауи инновациялық технологияларды қолдана білуі сауаттылығына да байланысты. Тәрбие мен білім- егіз. Мектеп жасына дейінгі балаларды дамыту мәселесі мемлекеттік саясаттың ажырамас бөлігі болып отыр. Егемен еліміздің талабына сай мектепке дейінгі тәрбие мен білім беру, қазіргі заман талабына білімдіде тәрбиелі ұрпақ тәрбиелеу-білімді, жан-жақты тәрбиешілердің еншісінде. Заман өзгерген сайын әдіс-тәсілдер көбейіп, жаңарып, толығып жатыр. Жаңа заман баласы-ертеңгі еліміздің болашағы. Біздің балабақшамызда балаларға үздіксіз білім беруде барлық жағдай қарастырылған. Себебі қазіргі заман балаларының берілген ақпаратты тез қабылдауынан, есте сақтау қабіліттері жоғары дамығандығын байқауға болады.

Мектепке дейінгі мекеме балаларына үздіксіз тәрбие мен білім беру келешек ұрпақтың еркін дамуына, жан-жақты білім алуына, белсенді, шығармашыл болуына тікелей әсер ететін балабақша тәрбиешілері. Қазіргі таңда мектепке дейінгі білім беру мекемелерінде тәрбиешілердің ұстанымы ауысқан: ол балаларға басшы емес, білім беру қызметінің тең қатысушысы. Мұндай оқыту баланың интеллектуалды қабілеттілігін айтарлықтай шамада анықтайды, балаларға мінезін қалыптастыруға, байланыс тілді, логикалық ойлауды, дүниетанымды дамытуға, сыни ойлауды қалыптастыруға және жеке мүмкіндіктерді беретін дамытушы орта құруға мүмкіндік береді.

Сондықтан осы шақта балалармен анағұрлым жан-жақты дамытушылық әрекеттер жүйелі жүргізілсе, жұмыс соншалықты нәтижелі болады. Тәрбиелі білімді ұрпақ балабақшадан мектепке дайын шәкірт болып шығады.

Балабақша- барлық тәрбие мен білімнің ең алғашқа баспалдағы іспеттес. Мұндағы тәрбие мен білім балалардың табиғи мінезін, қабілетін ерте жастан дамытады. Бала-болашағымыз, бала-қуанышымыз. Ендеше мектепке дейінгі үздіксіз тәрбиемен, біліммен қамту өзіміздің басты мақсаттарымыздың бірі екенін қуана айта аламыз.

«Бала естігенін айтады, көргенін істейді»-деп қазақ халқы бекер айтпаған. Мектеп жасына дейінгі балаларды адамгершілікке тәрбиелеудің маңызы зор. Кішкентай сәбилеріміз ата-анасының, тәрбиешісінің, достарының мінезін, жүріс-тұрысынан, сөйлеген сөзінен, істеген ісінен үлгі алуға тырысады. Балабақшаның балаға беретін тәлім-тәрбиесінің қаншалықты мықты болуы, сол балабақша да қызмет ететін педогогикалық ұжымға, нақтырақ айтар болсақ тәрбиешіге байланысты.

Тәрбиеші- киелі мамандық. Ол ертеңгі болашақты, болашақ иесін – ұлтын тәрбиелейді. Адам тәрбиелеу, оған ғылым негіздерінен мағлұмат беру, баланы өмір сүруге икемдеу, адами қылықтарды бойына дарыту-ол оңай шаруа емес.

Тәрбиеші-суретші, әртіс, әдебиетші, ақылшы, дос және бала жанын бағамдар психолог. Осы бүлдіршіндеріміз әр мерекелік іс-шараларға белсене ат салысып өз өнерлерін көрсетуге тырысады. Балалардың ішінде әнші, биші, бояушы, сызушы балаларды байқауға болады.

Кішкентай балалар тәрбиеші көмегімен киініп, жуынып, сүртінеді, бір-біріне көмектеседі, «рахмет, кешір, өтінемін» сөздерін айтып отырады. Осылайша мейірімділіктің негізі қаланады немқұрайлықтың пайда болуына, құрбыларына, үлкендерге қалай болса солай қарауына мүмкіндігі жасалмайды. Тұрмыстық қызметте топтағы ойыншықтарды жинау, оларды күтіп ұстау, топты таза ұстау.

Ұйымдастырылған іс әрекетіне қажетті ермексаз, тақтайша, қылқалам т.б дайындауға көмектесуі. Осылайша біз бүлдіршіндерімізді қайырымдылыққа, кішіпейілдікке шақырып, жақын адамдарына қамқор болуды үйретеміз.

Әрбір жасалыңған істен кейін «Жарайсыңдар балалар! Тобымыз немесе ойын алаңымыз қандай сәнді болып қалды, бәрежелді!» деген сөздерді есту арқылы жасаған еңбектерінің дұрыс екеніне көз жеткізеді. Балабақша- келешек, ел басқарар, жер суына иелік етер, ел халқын гүлдендірер, мерейін өсіріп, мәртебесін биіктетер жасампаз жандарды шыңдап өмірдің ең басты сатысын қалайтын киелі-ұя. Бақшамыздың жақсы жетістіктерге жетуі әрбір тәрбиешінің өз еңбегінің нәтижесімен, жаңалығымен біліктілігі мен арқасы деп білеміз. Балабақша топтарында өз жұмысын жақсы білетін мамандар жұмыс жасайды. Балабақша ұжымының әрбір қызметкерінің міндеті-күнделікті тәрбиеленуші бүлдіршіндерге бақыт сыйлау.

«Үйренер нәрсең-білім мен мейірімділік»-деп, Жүсіп Баласағұн айтқандай, балабақша ұжымы әрбір күнін ізденіспен өткізеді. Біздің мамандығымыздың қыры да сыры да сол-күн сайын көз алдымызда өсіп, дамып келе жатқан жас ұрпақпен жұмыс істеу. Балабақша бақыттың ең бірінші баспалдағы, баланың болашағы. Бала тәрбиесі үлкен өнер. Әр балаға әртүрлі тәсіл керек. Біреуіне ақыл айтсаң да жетеді біреуіне ақыл жүрмейді, мінез-құлқына байланысты басқа амал табу керек. Бала жүрегі кішкентай ғана күй сандық, ол кілтін тапсаң ғана ашылады.

Қорыта келіп, өмірін осы қызметке арнаған адамды, өз өнерін, бойындағы барлық қасиеттерін дарытқысы келетін адамды нағыз тәрбиеші деп атауға болады.

Шымкент қаласы білім басқармасына қарасты

№29 «Ай-Керім» бөбекжай бақшасы МКҚК

Логопед

Байбулова Карима Хурматуллаевна

МЕНІҢ МАМАНДЫҒЫМ ЛОГОПЕД!

Болашақта адам баласы өзін өзі дамыту үшін жоғары білім алып, сол біліміне сәйкес мамандыққа лайық болу керек. Менің қазіргі таңда істеп жатқан жұмысым, яғни мамандығым адам өміріне өте қажет, себебі көптеген адамдар кейбір дыбыстарды дұрыс айта алмайды, ал логопед оларға дұрыс және әдемі сөйлеуге көмектеседі. Әр логопедтің жұмысы шыдамдылықты қажет етеді сенімсіз адамдарға күн санап жаттығу жасату тек өз дегенінен қайтпайтын, табанды маманның ғана қолынан келеді. Мен жыл сайын тек мұғалімдер үшін ғана емес, сонымен бірге ата-аналардың өздері де түсіну қиын балалармен кездесемін. Менің жұмысымның маңызды сәті баламен қарым- қатынастың алғашқы күндерінде жағымды эмоционалды байланыс орнату. Алынған білім жағымды эмоциялармен бірге өмір бойы жадымызда қалады.

Дыбысты қою процесі кем дегенде 5-6 ай уақытты алады, ал егерде тым қиын адамдармен жұмыс жасау керек болса, бір жылға созылуы мүмкін. Логопедтің жұмысы оңай болып көрінгенмен, күшті теориялық дайындықты, бірінші кезекте сөйлеу дыбысын келтіру тетігін және сөйлеу патофизиологиясын білуді талап етеді. Жалпы логопед маманы тіл кемістігі бар яғни белгілі бір дыбысты дұрыс айта алмау, тұтығу секілді балалармен де, ересектермен де жұмыс істейді. Алдымен, маман тіл кемістігінің себебін анықтайды. Ол үшін ауыз қуысындағы сөйлеу аппаратының қалай орналасуын, дыбыстардың қалай шығатынын, дауысы қалай шығып тұрғанын білуі керек. Логопед маманы әр адамға өз бетінше пайдалы жаттығуларды тандап алады. Осы жұмыстың барлығына жарты жыл немесе одан да көп уақыт кетеді. Бір дыбысты дұрыс айтқанда немесе қиын сөзді айтып үйренсе ол адам өзін бақытты сезініп, мақтаныш сезімі оны ұялатады. Дәл осындай кішкентай жеңістерден логопед-мұғалімнің жұмысы бағаланады. Мен оқушылардың ата- аналарымен жұмыс жасауға үлкен мән беремін. Тек ата-ананың назары, қолдауы, балалардың шыдамдылығы, жетістіктеріне қызығушылығы бұл логопед жұмысындағы маңызды мотивациялық компонент.

Логопедке балалармен жиі жұмыс істеуге тура келетіндіктен, олармен ортақ тіл табыса білуі маңызды. Логопед маманның есте сақтау қабілеті жақсы болуы қажет, себебі ол барлық

жаңылтпаштарды, өлендерді, сөйлеу машықтарына арналған жаттығуларды жақсы есте сақтауы тиіс. Өте шыдамды болуға машықтану қажет, себебі адамды қысқа уақытта дұрыс сөйлеуге үйрету мүмкін емес. Сөйлеу ақауын жою үшін логопед оның пайда болу себебін анықтауы қажет. Бұл ретте оған адамның даму деңгейіне: ол каншалықты сауатты, оның сөздік қоры қандай дәрежеде бай екендігіне тағы да көңіл бөлу керек. Білікті логопед маманы адам сөйлегенде ерін мен тілдің дұрыс орналасқандығы туралы бәрін біледі, оған дұрыс сөйлетуге арналған жаттығулар мен жаңылтпаштар да белгілі-адамдармен жұмыс жасаған кезде ол өз дағдыларын белсене қолданады. Логопед жүргізетін сабақ жеке (бір адаммен) де, топпен де өткізілуі мүмкін. В.Солухиннің нақыл сөзінде: «жан дүниесі күлімсірей алмаса, қатып қалады».-деген. Күн сайын «Күлімсіреу» негізгі жаттығудан таңертең мен артикуляциялық бастаймын: өзіңізге күліңіз, басқаларға күліңіз, сонда әлем сізге күледі.

Әр адамның өзіндік бір арманы болады. Көп армандаған адам болашақта арманына жете алады. Мамандықпен өнерді ол өз қалауымен таңдап алады. Мамандықтың түрі өте көп. Мысалы: әнші халық алдына шығып ән салады. Дәрігер адам өмірінің арашасы. Ұстаз шәкірттерді білімге шақырады. Мамандық таңдауда ерекшеліктері адамның болашақ мен психологиялық жұмысының мазмұны арасындағы байланыс маңызды рөл атқарады. Логопед мамандығы адамдарға шынайы деген айналадағы көзқарасты, адалдықты, кеңпейілдікті қажет етеді. Себебі сенің алдында әртүрлі диагноздағы балалар отырады. Жолдауда айтылған өзекті мәселе мүмкіндігі шектеулі балаларды қолдау. Бұл мақсатқа мемлекет басшысы: үкіметке алдағы үш жылда 58 млрд теңге қаражат бөлуді тапсырды. «Бұл ақша мүмкіндігі шектеулі балаларды медициналық және әлеуметтік тұрғыда қолдау үшін жұмсалады. Отбасы институтын қолдау, инклюзивті қоғам құру, балалардың құқығын қорғау, тұрмыстық зорлыққа қарсы күресу біздің жұмысымыздың басым бағыттарының бірі болуы керек»,-деді Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті. Мүмкіндігі шектеулі балалармен өзінді қалай ұстау қажет, қандай әдіс -тәсіл қолдану керек екенін, оның ата-анасымен тіл табыса білуге керек. Бұл жерде сен тек бір дыбысты үйрете қоймайсың сонымен қатар, образға еніп әнші де, актерда болу қажет.

Себебі, ойын ойнатасың, ән айтасың, суретті саласың, өрнектіде кестелейсің.

«Адамның бақыты- балада» деген екен. Мүмкіндігі шектеулі балаларды тәрбиелеу ерекшелікті қажет етеді. Отбасының бала тәрбиесіндегі алар орнын халқымыз « ұяда не көрсең, ұшқанда соны ілерсің» деген даналық оймен түйе білген. Кемістің түріне де және күрделілік деңгейіне байланысты балаларды тәрбиелеу мүмкіндігі де өзгеріп отырады. Мүмкіндігі шектеулі балаларды тәрбиелеу өте қиын болғанымен, әрқашан қиындықтарға тап болу дегенді білдірмейді. Мүмкіндігі шектеулі балаларға да жақсы тәрбие берсе, ол да өз ата-анасына қуаныш пен бақыт сыйлауы мүмкін. Бөлек жандар..сезінеді, біледі Тыныш өмір байлық емес тілері Біз сау болып түңілеміз кей- кезде Бірақ бұлар.. қуанады күледі Бұйырса да қайғы мұңның түнегі Амал қанша? Сонда да өмір сүреді.

Бұл жалғанға басқа көзбен қарайды Басқаша боп соғатындай жүрегі...

Логопедтің тұлғасы сан қырлы. Ол кәсіби құзіреттілікті, сөйлеу этикетін, тұлға аралық қарым-қатынас мәдениетін, шыдамдылықты, достық пен тапқырлықты жинақтайды.

Мамандық. таңдағанда қателестім бе? -Мен сенімдімін: егер балалар менің сабақтарыма қатысуға қуанышты болса, демек мен бәрін дұрыс жасаймын деген ой. Логопед мамандығы мақтан тұтатын керемет мамандық! Бір жағынан, бұл күнделікті ауыртпалықты жұмыс, екінші жағынан бұл жұмыс нәтижесінің қуанышты сәттері өте көп.

Пайдаланған әдебиеттер:

1. Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президентінің жолдауы, өлеңдер жинағы.

Жетісу облысы, Талдықорған қаласы
№15 «Айгөлек» бөбекжай бақшасы
Тәрбиеші
Аргынбаева Бакытгуль Медетбековна

«ДАУЫСТЫ ЖӘНЕ ДАУЫССЫЗ ДЫБЫСТАР»

Міндеттері:

- Фонематикалық естуді дамыту, дауысты және дауыссыз дыбыстарды анықтауға үйрету.
- Тілдік және артикуляциялық аппаратты
- Ертегілер мен шағын көркем шығармаларың мазмұнын иллюстрациялар бойынша қайталап айтуға үйрету.
- Сөздегі дыбыстардың ретін анықтауға үйрету.
- Сөздерді буындарға бөлуді

үйрету

Педагогтің іс әрекеті

Шаттық шеңбері

Өткен тақырыпты қайталау

Д/О: «Ненің дауысы?»

Міндеті: Фонематикалық естуді дамыту,

Шарты: ұнтаспадан жыланның, қасқырдың, мысықтың дауыстарын тыңдатып қайталау, содан соң дауысты және дауыссыз дыбыстардың аудиожазбасын тыңдатады, қандай дыбыс екенін табу және айту

Баланың іс әрекеті

Дыбыстарды тыңдайды, ненің дауысы және қай дыбыс екенін ажыратады.

- Балалар біз осы дыбыстарды оқыдық па, тыңдадықпа?(тыңдадық)
- Біз қалай тыңдадық? (құлақпен естідік)
- Естіп тыңдаған кезде, құлағымызға не келеді? (дауыс, дыбыс)
- Бізді біреу есту үшін не шығарамыз? (дыбыс)
- Дыбыстардың неше түрі болады екен? (екі)
- Атауын айтып беріндерші.(дауысты және дауыссыз)
- Оларды қалай ажыратуға болады екен? (түстеріне қарай, қызыл және көк)

Топқа бөлу:

Д/О: «Қандай дыбыс»

Міндеті: дауысты және дауыссыз дыбыстарды анықтауға үйрету.

Шарты: - Тәрбиеші дыбыстарды бір-бірден айтады, балалар қандай дыбыс екенін ажыратып айтулары керек.

Айнадағы тапсырмаларды орындау.

Дауысты д тобы:

Д/О: «Қай дыбыстан басталады?» (липучкамен ойын)

Міндеті: дауысты және дауыссыз дыбыстарды анықтауды үйрету

Шарты: дыбыстардан басталатын сөздерді тауып орнына жабыстыру.

Дауыссыз д тобы:

ұжымдық жұмыс: «Сурет бойынша ертегі құра!»

Міндеті: Ертегілер мен шағын көркем шығармаларың мазмұнын иллюстрациялар бойынша қайталап айтуға үйрету

Шарты: аудио жазбадан тыңдалған ертегіні сурет бойынша құрастырып, кезек кезекпен ертегіні қайталап айтып береді

Сергіту сәті: «Буын арқылы дыбыс шақыру» (шеңберге тұрып, көрсетілген сурет бойынша айтады)

Қы-қы-қы

кісінеді жылқы (жылқы сияқты дауыстайды т.с.с)

Жаңа тақырып:

Тынымсыз Тіл туралы ертегі

Міндеті: Тілдік және артикуляциялық аппаратты дамыту.

Ертегі бойынша сұрақтар:

- Ертегі сендерге ұнады ма?
- Тынымсыз Тіл неліктен кейбір дыбыстарды ұнатып, ал кейбір дыбыстарды ұнатпайды екен?
- Дауысы бар әнші дыбыстарды айтып көріңдерші. (дауысты дыбыстар)
- Дауысы жоқ, ән айтпайтын қандай дыбыстар бар? (дауыссыз дыбыстар)

Баланың іс әрекеті

Тәрбиешінің сұрақтарына жауап береді.

Дауысты д тобы.

Д/О: «Бастапқы әріпін жазып сөзді тап»

Міндеті: сөздегі дыбыстардың ретін анықтауға үйрету.

Шарты: Суреттің бас әріпін жазу арқылы сөз құрау, құраған суретін тауып қою

Д-сыз д тобы.

Д/О: «Буындап оқы»

Міндеті: сөздерді буындарға бөлуді үйрету

Шарты: Очки әдісі арқылы сөздерді оқу.

Қорытынды:

«Ыстық алақан» әдісі арқылы сұрақтар қою.

Жетісу облысы, Талдықорған қаласы

№15 «Айгөлек» бөбекжай бақшасы

Тәрбиеші

Кабдолова Замзагул Токтасыновна

«МЕНИҢ ОТБАСЫМ»

Ұйымдастырылған іс-әрекеті: Сөйлеуді дамыту, көркем әдебиет.

Міндеттері: Балаларды әңгіме айтуға, бейнеленген суреттерден әңгімелер құрастыруға, қойылған сұрақтарға дұрыс толық жауап беруге үйрету, тыңдалған шығарманың мазмұнын қайталап айтуға баулу. Ою-өрнектерді жолаққа бірізділігін ескере отырып жапсыру дағдыларын қалыптастыру, үшбұрыш пішіндегі қазақ оюларының элементтері мен безендіру.

Қолданылған технологиялар: Триз технологиясы

Қолданылған әдіс-тәсілдер: сұрақ-жауап, түсіндіру, сөздік, ашық сұрақтар,

Алдын ала жүргізілетін жұмыс: әңгімелесу, суретке қарап әңгіме құрау.

Қажетті көрнекі құралдар мен қажетті құрал-жабдықтар: отбасы туралы суреттер, ойынға арналған көрнекіліктер.

Шаттық шеңбер

Қол ұстасып тұрайық

Шаттық шеңбер құрайық

Мен Отанды сүйемін

Сенде Отанды сүйесің

Мен анамды сүйемін

Сенде анаңды сүйесің

Мен әкемді сүйемін

Сенде әкеңді сүйесің

Көтеріп бір көңілді.

Шаттықпенен күлейік

Дос, бауыр боп бәріміз

Тату-тәтті жүрейік!

Балалар, мен бір өлең жолдарын оқып берейін, ал сендер мұқият тыңдаңдар.

Аталар, әжелер,

Әкелер, аналар,

Апалар, ағалар,

Әр үйде бар олар.

-Балалар,бұл өлең кім туралы? (отбасы)

Балалар,бүгінгі ұйымдастырылған оқу іс-әрекетіміз отбасы тақырыбында болмақ.

Олай болса бәріміз тақтаға назар аударайықшы.

Бұл суретте кімдердің суретін көріп тұрсыңдар? - Иә, бұл суретте сүйіспеншілігі мол, отбасы мүшелерін көріп отырмыз

Сұрақ-жауап?

Педагог жетекшілігімен жүргізілетін ойын: " Кім жоқ?"

Мақсаты: Балаларды тапқырлыққа, есте сақтау қабілетін дамытуға баулу.

Шарты: отбасындағы мүшелердің атын атап, жасырынған отбасы мүшесін табу.Отбасы туралы өлең жолдарын кім біледі ?

Теледидардан бейнеролик көрсетіледі. Балалардың өздерінің отбасы мүшелерімен туралы үзінділер көрсету.

-Балалар отбасы туралы өлең жолдары білесіңдерме?

Үнемі ақыл беретін,

Мен үшін әкем бәйтерек.

Әкенің алып тәрбиесін, Абдурахман

Азамат болып өсемін.

Менің анам ардақты,

Алтыннан да салмақты Алина

Жақсы көріп баласын,

Мәпелейді анашым

Әжем менің асыл жан

Жақсылыққа үйретіп,

Жамандықтан шектейді. Сырым

Әжеме ешкім жетпейді!

Аташым менің тірегім.

Музыка әуені:

Ғажайып сәт: Балалар бізге Абдурахманның анасы қонаққа келіпті! Кәнекей, қарсы алайықшы! анасымен амандасу.

Абдурахманның анасы сендерге ертегі оқып берем дейді: Ерте-ерте ертеде, екі дос болыпты! Бірінші бала ақылды , жақсы бала бопты,екіншісі бала бұзық жаман өтірік айтып, ұрлық жасайды екен.Бір күні жаман бұзық бала дүкенненнен ірімшік ұрлап кетіпті. Ақылды жақсы бала досына ұрлық жасауға болмайды деп ескерту жасапты. Бұзық жаман бала досын тыңдамай қойған екен. Екеуі доп ойнап жүрген кезде,-көшеде «кәрі әженің» ірімшік сатып отырғанын көреді. Бұзық жаман бала жүгіріп барып әженің ірімшігін ұрлап қашып кетеді. Әженің аяғы ауырып жүгіре алмай қалады. Ашуланып тұрған әже бұзық баланы «суп-суп» деп тышқанға айналдырып жібереді.

Үш топқа топқа бөлу: (асықтар арқылы бөлу)

1.«Көлеңкесін тап ?»

Шарты: отбасы мүшелерінің суреттерің сәйкестендіру

2.Луллия шеңбері »Кімге не керек?»

Шарты: Отбасыны мүшелерінің заттарын табу.

3.Отбасы ағашы

Шарты: Отбасы ағашына отбасыны мүшелерінің суретін құрастырып қояды.

Сергіту сәті: «Қуыр, қуыр қуырмаш »музыка әуенімен.

Шығармашылық жұмыс

1. «Анама арналған түрлі-түсті моншақтар»: жіптен өткізу

2. «Атама тақиясын сәндейік» оюлар жапсыру

3.Текшеден үй құрастырып отбасының суреттерін жапсыру

Сұрақ-жауап:

Рефлексия.

Ашық сұрақтар арқылы кері байланыс жасаймыз

-Балалар біздер бүгін кімдермен таныстық?

-Отбасы мүшелеріне кімдер жатады екен?

- Біз қандай отбасымыз?

Жетісу облысы, Талдықорған қаласы
№15 «Айгөлек» бөбекжай бақшасы
Тәрбиеші
Абишева Гульмира Несипбаевна

«ЕРТЕГІЛЕР ЕЛІНЕ САЯХАТ»

Міндеттері: Тақпақтарды, өлеңдерді жаттауда түрлі интонацияларды, үзілістерді, логикалық екпінді қолданып, сахналық қойылымдарға қатысуға, таныс әдеби шығармалар, ертегілер бойынша қарапайым қойылымдарды ойнауға баулу. Бұрыннан таныс немесе бейтаныс ертегілер мен шағын көркем шығармалардың мазмұнын иллюстрациялар бойынша ретімен қайталап айтуға, өзінің тәжірибесіне сүйеніп, суреттер бойынша әңгіме құрастыруға ынталандыру. Сөйлеу кезінде артикуляциялық және дауыс аппаратын жетілдіру

Әдіс-тәсілдер: Додекаэдр, мнемотехника, Блум текшесі, сахналау, ертегі, сұрақ-жауап, сергіту сәті, ойын.

Көрнекіліктер: Додекаэдр, Блум текшесі, ертегі суреттері, мнемокесте, тапсырмалардың үлгілері, үлестірмелі материалдар т.б.

Ұйымдастыру кезеңі:

Шаттық шеңбері:

Бақшамызға барамыз,

Досымызды табамыз.

Сәлемет пе, міне мен,

Доспын енді сенімен!

Тәрбиеші: Балалар көңіл күйлерің жақсыма? Олай болса бүгінгі ұйымдастырылған іс-әрекетіміз ертегілер туралы болады. Сендер ертегілерді жақсы көресіңдерме? Олай болса, мен сендерге мына додекаэдрды лақтырамын, сендер қағып алып, додекаэдрда бейнеленген қандай ертегі екенін айтып бересіңдер.

Балалар: (Додекаэдрдағы ертегі суреттеріне қарап қандай ертегі екенін айтады)

Тәрбиеші: Жақсы балалар ертегілерді жақсы біледі екенсіңдер, балалар бізге бір аудиожазба хат келді, қане, тыңдап көрейікші. Бұл аудиожазбада сонау ертегі елінен Қызыл Телпек бізді ертегі еліне қонаққа шақырып жатыр екен. **(Қызыл Телпек сөйлейді, аудиожазба)**

- Олай болса, бүгін біз ертегілер еліне саяхаттап мына поездға отырып барамыз. Ал балалар саяхатқа шыққыларың келеме? - Жақсы, ендеше, тіл ұстарту жаттығуын айтып саяхаттаймыз. **(поездың дауысы)**

Балалар: Пыш-пыш, пыш-пыш біз кеттік,

Гу-гу, гу-гу гуілде, қалып қойма бірінде.

Тәрбиеші: Міне, біз ертегі әлеміне де келдік. Балалар ертегі елі қандай тамаша!

Ал, балалар қараңдаршы бізді Қызыл Телпек асыға күтіпті.

Қызыл Телпек: Қош келдіңдер балалар, мен сендерді асыға күттім.

Балаларды қолындағы лента түстері бойынша 3 столға отырғызу.

Тәрбиеші: Балалар Қызыл Телпек ертегісінің қойылымын тамашалайық. Ертеде кішкентай бір сүйкімді қыз өмір сүріпті. Анасы оны өте жақсы көреді екен. Әжесінің де ең сүйікті немересі еді. Бірде әжесі немересінің туған күніне қызыл телпек сыйлапты. Қыз әжесінің сыйлығын басынан тастамай киіп жүретін болыпты. Содан бері көршілері кішкентай қызды «Қызыл телпек» деп атап кетіпті. Бір күні анасы бәліш пісіріп, қызына:

Анасы: Қызым, мына бәлішті әжеңе апарып, қал-жағдайын біліп қайтшы, — дейді.

Қызыл телпек: - Жарайды, анашым, апарып берейін, — деп бәліш салынған себетті алады.

Тәрбиеші: Анасының сөзін екі етпейтін Қызыл телпек әжесіне аттанады. Оған әжесі тұратын ауылға жету үшін орман арқылы өту керек еді. Қызыл телпек орманда жалғыз жүрудің қаншалықты қауіпті екенін білмеді. Сондықтан ол өлең айтып, асықпай жүрді. Бір кезде орманның ішімен келе жатқан қыздың алдынан бір қасқыр шыға келеді.

Қасқыр: Қызыл телпек, сен қайда барасың? — деп сұрайды қызды жегісі келген қасқыр.

Қызыл телпек: Мен әжемнің үйіне барамын, оған анамның пісірген бәлішін алып бара жатырмын, — дейді қыз.

Қызыл телпек қасқырдың жаман пиғылынан бейхабар еді.

Қасқыр: Ал әжең қайда тұрады? — деп сұрайды қасқыр.

Қызыл телпек: Әжем бе? Ол орманның ар жағындағы ауылда тұрады, қасқыр сен маған тиіспеші -дейді

Қасқыр: Жарайды, мен саған тиіспеймін, екеуміз дос болайық. Олай болса мен сені әжеңе апарамын бірақ менің тапсырмаларымды орындайсыңба?

Қызыл телпек: -Жарайды, маған бүгін қонаққа келген балалар тапсырма орындауға көмектеседі деп ойлаймын

Тәрбиеші: Әрине, Қызыл Телпек, Қасқыр екеуің дос болыңдар, ал балалар тапсырмаларды орындайық, сонда қасқыр Қызыл Телпекті жемей әжесінің үйіне апарары екен.

Тәрбиеші: Столдың үстіндегі тапсырмаларды рет-ретімен орындайық. Стол үстіндегі қолдармен түстері бойынша оюдағы тапсырмаларды орындаймыз

1-тапсырма: Достық туралы тақпақ, мақал-мәтел айту.

Тақпақтар:

Балдырған баламыз,
досты көп табамыз
Қашан да, қайда да,
достар бір-біріне сенімді боламыз!

Достар бірге жүреміз,
бірге ойнаймыз, күлеміз.
Бірге балық аулаймыз
міне, біз қандаймыз!
Қиналғанда қасынан,
Табылатын шын достық,
Ешкімге сырды айтпаса,
Әрине ол шын достық.

Қуанышты қайғымен,
Бөлісетін адам бар,
Қасындағы досында,
Мәңгілікке табылар,
Доспен әр кез көңілді,
Жақсы достар сатпайды.
Адал болсаң достарға,
Сонда досың қаптайды.
Достық біздің әніміз,
Достық біздің сәніміз.
Аққуды атпайық,
Достықты сатпайық.
Күнде бірге жүреміз,
Бірге ойнап күлеміз.
Бірімізге —біріміз
Көмектесіп жүреміз.

Мақал –мәтелдер:

Дәмді болса - достық қымбат,
Мәнді болса - жастық қымбат.

Дос — ажарың, **жолдас** — базарың.

Дос басқа қарайды, дұшпан аяққа қарайды.

Дос — ажарың, **жолдас** — базарың.

Азаматпен **дос** бол, қадіріңді біледі

Дос болмас сыртта жүріп мақтамаса, бірін-бірі жамандықтан сақтамаса

Дос жылатып айтады,

Дұшпан күлдіріп айтады.

Денің сау болса,

Жарлымын деме.

Жолдасың көп болса,

Жалғызбын деме.

2-тапсырма: Сергіту сәті: Орнымыздан тұрайық

Қолды белге қояйық

Бір отырып, бір тұрып

Бір тынығып алайық

3-тапсырма:

1 топ : Д/о: «Кім жылдам?»

Шарты: Липучкалармен шалқан ертегісінің кейіпкерлерін ретімен жабыстырып қысқаша мазмұнын айтады

(Үстел үсті тапсырма)

2 топ: «Пазл құрастыру»

Шарты: Ертегі пазлын құрастырады, соңында қандай ертегі шыққанын айтады:

4-тапсырма: «Мнемокесте»

Шарты: 3 түрлі ертегіні мнемокестеге қойып, тақтаға шығып әңгімелейді

Қасқыр: Балалар сендер тапсырмаларды дұрыс орындадыңдар ,рахмет,мен Қызыл Телпекті әжесіне апарайын. (Қолынан ұстайды)

Әжесі: Қош келдің, Қызыл Телпегім! Бәлішіңе рахмет! Мынау менің сыйлығым, саған және достарыңа!

Тәрбиеші: Қасқыр Қызыл Телпекті аман-есен әжесіне апарды

Тәрбиеші: Осылайша, Қызыл Телпек әжесіне аман-есен жетіп,бәрі тату тәтті өмір сүріпті.Ал,балалар біздің балабақшаға қайтатын уақытымыз келді,паравозға мініп әндетіп жүрейік.

Балалар: Пыш-пыш,пыш-пыш біз кеттік,

Гу-гу, гу-гу гуілде,қалып қойма біріңде.

Тәрбиеші: Міне, біз балабақшамызға да келдік.

Қорытынды:

-Ал,балалар айтыңдаршы ,бүгін біз саяхаттап қайда бардық?

-Қандай ертегіні тамашаладық ? Кімнің тапсырмаларын орындадық?

-Қандай ертегілерді білесіндер?

Бағалау: Балалар бүгінгі іс-әрекет ұнаса алдыларыңда тұрған көңіл-күй таңбаларын алып бағалайсыңдар
Мақтау, мадақтау

Жетісу облысы, Талдықорған қаласы
№15 «Айгөлек» бөбекжай бақшасы
Тәрбиеші
Алсайтова Жазира Еркиновна

«КЮЗЕНЕРДІҢ ТАЯҚШАЛАРЫ АРҚЫЛЫ БАЛАЛАРДЫҢ МАТЕМАТИКАЛЫҚ ЖӘНЕ ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ ҚАБІЛЕТІН ДАМУ»

Ұйымдастырылған іс-әрекеті: Математика негіздері, құрастыру, сурет салу, мүсіндеу.

Міндеттері: 5 көлемінде тура және кері санауға жаттықтыру. Бірнеше затты өсу және кему ретімен орналастырып, салыстыру (ұзын-қысқа);

Көрнекілікке сүйене отырып және құрастыратын материалдарды өз бетінше таңдап, ойдан құрастыруға мүмкіндік беру. Сурет салуда түстерді қолдануға үйрету. Әр түрлі пішіндегі таныс заттарды өзіне тән ерекшеліктерін ескере отырып, бөліктерді тұтас бөліктен созу, майда бөлшектерді қысу сияқты тәсілдермен мүсіндеу.

Қолданылған технологиялар: кюзенердің түрлі түсті таяқшалары.

Қолданылған әдіс-тәсілдер: сұрақ-жауап, кюзенердің түрлі түсті таяқшалары арқылы балалардың санау, қол моторикасын, есте сақтау қабілеттерін, салыстыру (ұзын-қысқа) және түстерді ажырату дағдыларын дамыту.

Көрнекілігі:

- кюзенердің түрлі түсті таяқшалары;
- кюзенердің түрлі түсті таяқшаларының түсіне сәкес 1-ден 5-ке дейінгі сандар;
- спорттық құралдар: шығыршық, әр түрлі түсті фишкалар, фишкалардың түсіне сәйкес домалақтар мен сандар.
- түрлі түсті таяқшалар мен көрнекі үлгісі.
- шығармашылыққа арналған үлестірімелер (боямақтар, ермексаз, түрлі түсті таяқшалар).
- Балалар, қазір жылдың қай мезгілі?
- Қыс мезгілі.
- Бүгінгі ауа-райы қандай?
- (Балалар «сол күнгі ауа райының қандай?» екенін айтады.)
- Балалар, көңіл – күйлерің қалай?
- «Жақсы!», «Тамаша!»

Шаттық шеңбері:

Қәне, қәне, балалар!

Қол ұстасып тұрайық!

Үлкен шеңбер құрайық!

Шеңберге тұрсақ енді,

Алақанды соғайық!

Оң жақтағы балаға,

Шапалақ та шапалақ!

Сол жақтағы балаға,

Шапалақ та шапалақ!

- Балалар, үстелге барып орындарына отырыңдаршы.

«Санды айт»

Тәрбиеші кез-келген санды айтады бала сол санға байланысты таяқшаны көрсетеді. Керісінше, тәрбиеші таяқшаларды көрсетеді, бала санды атап шығады. Бала шатыспау үшін сандарды рет-ретімен айтып шығу керек

«Таяқшалармен танысайық»

1) «мен көрсетіп тұрған таяқшаны көрсет, түсін айт».

Ең кішкентай «ақ», «ақ» таяқшадан ұзыны «қызғылт», «қызғылт» таяқшадан ұзыны «көк», «көк» таяқшадан ұзыны «қызыл», «қызыл» таяқшадан ұзыны «сары».

2) «ең ұзын, ең қысқа таяқшаны көрсет, ең ұзын таяқшаның түсі қандай, ең қысқа таяқшаның түсі қандай»

«Үй құрастыру».

Тәрбиеші тақтаға балаларға таяқшалардың түсін айта отырып, 4 дана таяқшадан төртбұрыш құрастырады, балалардан қандай пішін шыққанын сұрайды, неше таяқша қолданғанын санатқызады. Тәрбиеші тақтаға балаларға таяқшалардың түсін айта отырып, 3 дана таяқшадан үшбұрыш құрастырады, балалардан қандай пішін шыққанын сұрайды, неше таяқша қолданғанын санатқызады.

- Таяқшалардан ненің бейнесін құрастырдык?-деп сұрайды.

- Үй құрастырдық.

- Иә, балалар, үй құрастырдық. Қарандаршы үйдің несі жоқ?

- Терезесі жоқ.

- Дұрыс айтасындар терезесін неше таяқшадан және қандай таяқшадан жасауға болады?

- 4 қысқа таяқшалардан жасауға болады.

- Жақсы, балалар, енді қарандаршы бізге үйге кіру үшін не керек?

- Бізге үйге кіру үшін «саты», «баспалдақ» керек.

- Олай болса, балалар, өздерінің алдыларында тұрған таяқшалардан саты құрастырайықшы.

«Саты»

5 таяқшадан саты (баспалдақ) құрастырамыз ең кішкентайынан (ақ) ең үлкенге дейін (сары) және керісінше. Саусақтармен сатыдан жүрейік. 1-5 дейін санайық. Саусақтармен сатыдан кері жүрейік. 5-1 дейін санайық.

- Жарайсындар, балалар. Сендер таяқшалардан сатыны дұрыс құрастырдыңдар.

Енді біздің бұрыннан білетін заттарды үлгі бойынша түрлі түсті таяқшалардан құрастырайықшы.

«Үлгі бойынша құрастыр»

Балаларға өздері білетін заттарды үлгісі беріледі. Балалалар сол үлгіге қарап не зат құрастырғанын айтады.

Сергіту сәті:

Қимылды ойын: «Сәйкестендір».

Ойынға қажетті құралдар: спорттық құралдар: шығыршық, әр түрлі түсті фишкалар, фишкалардың түсіне сәйкес домалақтар мен сандар.

Шарты: Ортада шығыршыққа қызыл, сары, көк, жасыл түсті домалақтар салынады. Шығыршықтың айнала сандар мен қызыл, сары, көк, жасыл түсті фишкалар қойылады. Музыка қосылғанда балалар шығыршықты айнала билейді. Музыка тоқтағанда, кім қайдай түсті фишканың тұсына тоқтайды, сол фишканың түсіне, фишканың үстінде тұрған санға сәйкес шығыршықтағы домалақтарды санап фишканың ішіне салады.

Барысы: Бәріміз ортадағы шығыршықтың айналасына шеңбер жасап тұрайық. Балалар, біз ойынды 10 баладан бөлініп ойнаймыз. Қалған 10 бала ойынды екінші рет ойнайды. Ойынға қатыспайтын 10 бала бір қатарға тұрып, достарына қолдау білдіріп тұрыңдар. Музыка қосылғанда бәріміз шығыршықты айнала билейміз. Музыка тоқтағанда, кім қайдай түсті фишканың тұсына тоқтайды, сол фишканың түсіне, фишканың үстінде тұрған санға сәйкес шығыршықтағы домалақтарды санап фишканың ішіне саламыз.

Шығармашылық танымдық ойындар:

«Боямақты ұқыпты боя»

Балалар кюзенердің таяқшаларынан құрастырылған «Бала» бейнесіндегі боямақты қарандашпен қалаулары бойынша түрлі түстерге бояйды.

«Үйді мүсіндеу»

Балалар кюзенердің таяқшаларынан құрастырылған «Үй» бейнесіндегі боямақты ермексаздан «бөліктерді тұтас бөліктен созу, майда бөлшектерді қысу сияқты тәсілдермен үй бейнесін үлгі боямаққа мүсіндеу.

«Орындықты безендір»

Балалар алдын ала ересектердің көмегімен жасалған үлгідегі орындыққа сәйкес түрлі түсті таяқшалармен безендіреді.

Тәрбиеші балалардың жұмыстарын бағалап, мадақтайды.

Ал енді балалар ұйымдастырылған оқу іс-әрекетімізді қорытындылап жіберейік.

- Балалар бүгін қандай ойындар, тапсырмалар орындадық?

- Ермексазбен не істедіңдер? («Үйд» ермекмексазбен мүсіндедік)

- Сары, қызыл таяқшамен нені құрастырдық? (Сары, қызыл түспен орындықты құрастырдық)

- «Бала» бейнесіндегі боямақты қандай түстермен боядыңдар?

- «Сергіту сәтінде» музыка арқылы не істедік? (қызыл, жасыл, сары, көк түсті домалақтарды, санға фишканың түсіне сәйкес санадық)
 - Үлгі бойынша түрлі таяқшалардан не құрастырдындар? (зымыран, теледидар, күрек, жалау, жұлдыз, шарбақ, үй таяқшаларды құрастырдық)
 - Үйге кіретін «баспалдақтан» шыққанда не істедік? «баспалдақтан» түскенде не істедік? (тура санадық және кері санадық)
- Тәрбиеші балаларды мадақтайды.

**Шымкент қаласы білім басқармасына қарасты
№29 «Ай-Керім» бөбекжай бақшасы МКҚК
Тәрбиеші
Садвахасова Тамара Асатуллаевна**

ДӘСТҮРДЕН ТЫС СУРЕТ САЛУ ӘДІСІ

Сурет салу – балалардың шығармашылық белсенділігін көрсету үшін үлкен мүмкіндік беретін өнердің бір түрі. Сурет салу арқылы балаларды адамгершілікке, әсемдікке, сұлулыққа, өнер түрлерінің құндылықтарын бағалауға тәрбиелейміз.

Сурет салу баланың тіл байлығын арттырады. Өзі бейнелеген бейнені ойынша суреттеген бала қағаз бетіне түсірегенде өз ойын ашық айта алады. Бала шығармашылығын дамытуда сурет салудың дәстүрлі дәстүрінен дәстүрден тыс тәсілдерді қолдану қазіргі заманауи балаларымыздың қызығушылығын арттырады. Қазіргі кезде оларды қоршаған орта, қоғам бәрі қызықтырады. Осы сәтте біз олардың қызығушылығын артыратын тәрбие беру міндетіміз. Дәстүрден тыс сурет салу баланың бойында өзгешелікке, жаңа тәсілдер ойлап табуға, қазіргі озық технологиялар заманында тың дүниелер ойлап табуға жол ашатын тәсіл болып табылады. Іскерлікті дамытатын, бастамашыл тұлға болып қалыптасуына септігін тигізетін негізгі құрал десе де болады.

Балалардың шығармашылығын дамытуда дәстүрден тыс сурет салу әдістері мынадай тәрбиелік және дамыту мақсаттарында қолданылады:

Саусақтар мен қол буынының ұсақ қол моторикасын жақсарту. Бас миы мен ұсақ қол моторикасының өзара байланысы бас миының қабығы әрқайсысы бір денеге жауапты бірнеше бөліктен тұрады. Бас миының қабығында қозғалыстық сипатты анықтайтын бөлік бар. Бас миы қабығының үштен бір бөлігі қол мойнының қозғалыстық қабілетімен байланысты және мидың сөйлеу зонасы бір – біріне өте жақын орналасқан. Сондықтан егер баланың саусағы нашар дамыған болса, ол баланың сөйлеу қабілетіне әсер етеді. Осыған байланысты ғалымдар қол мойнының буынын . Саусақтар мен қол буынының ұсақ қол моторикасын жақсарту. Бас миы мен ұсақ қол моторикасының өзара байланысы бас миының қабығы әрқайсысы бір денеге жауапты бірнеше бөліктен тұрады. Бас миының қабығында қозғалыстық сипатты анықтайтын бөлік бар. Бас миы қабығының үштен бір бөлігі қол мойнының қозғалыстық қабілетімен байланысты және мидың сөйлеу зонасы бір – біріне өте жақын орналасқан. Сондықтан егер баланың саусағы нашар дамыған болса, ол баланың сөйлеу қабілетіне әсер етеді. Осыған байланысты ғалымдар қол мойнының буынын артикуляциялық аппарат сияқты «сөйлеу органы» деп те атайды. Бала тілін дамыту үшін сөйлеу органы ғана емес сондай-ақ, ұсақ қол моторикасын да дамыту қажет;

· Қоршаған орта әлемін, ондағы құбылыстар мен заттарды біліп қабылдау, түсіну. Бала сурет салмас бұрын ойша елестетіп, белгілі бір бөлшектерге бөліп, қандай да бір заттарға, геометриялық фигураларға ұқсатып салады.

· Әртүрлі материалдармен жұмыс жасау. Сабақта балалар суретті дәстүрлі қарындаш пен бояулармен бейнелемей, сондай-ақ тұрмыстық заттарды пайдалана отырып, шығармашылықпен айналысу ерекшеліктерін түсінеді.

· Ойлау жүйесін белсендіру мен тың идеялар шығаруға белсенділік арттыру. Балаларға өз ойын жеткізуге, өзіне шығармашылық белсенділігін танытуға қажетті бұйымдар алуға, еркін тақырыпта сурет салуға мүмкіндік беріледі. Бұл баланың тұлға болып қалыптасуының алғашқы қадамы десек те болады.

· Балаға көтеріңкі көңіл-күй сыйлау, өзіне деген сенімін арттыру, қорқыныштан арылту. Дәстүрлі емес тәсілдермен сурет салу ойын түрінде өткізіледі, сондай-ақ, суреттер салу арқылы бала бойында мақтаныш сезімін ұялатуға, жетістікке жетуге деген құлшынысын арттыруға мүмкіндік береді.

· Топпен жұмыс жасауға қызығушылықты қалыптастыру. Балалар топ болып жұмыс жасай алмайды, бірақ қарапайым тапсырмаларды қуана бірге орындайды. Тәрбиеші топқа бөліп тапсырма береді, балалар объектілерді бөліп ала отырып орындайды. Тәрбиеші балалар еңбегін бағалағанда әдемі суреттегі әрбір баланың еңбегін атап өтеді.

· Эстетикалық талғамды қалыптастырады. Балалар дәстүрлі емес тәсілдермен сурет салуда қарапайым заттардың сұлулығын көреді, түстерді үйлестіре біледі. Жоғарыда көрсетілген мақсаттарды жүзуге асыруда дәстүрден тыс сурет салудың мынадай тәсілдерін пайдалану ұтымды:

· Құммен сурет салу әдісі. Балалар құммен ойнағанды жақсы көреді. Саусаққа тиген құмның түйіршіктері бойдағы ұйықтап жатқан әрбір жасушаны оятып, жүйке жүйесін де тыныштандырады екен. Мамандардың айтуынша, құм терапиясы баланың өзіне деген сенімділігін арттыруға, мінезінің ашылуы-на, бойындағы қиындықпен күре-суге де көмектеседі және ойлау қабілетін дамытып, зейінін арттырады.

· Саусақпен сурет салу әдісі. Саусақпен сызу баланың қызығушылығын арттырады. Саусақпен сурет салуда арнайы құрал сатып алмай да, денсаулыққа зиян келмейтін жолдармен ұйымдастыруға болады. Ол үшін кез-келген тамақ бояуына арналған, қауіпсіз немесе тіпті жеуге жарамды кремді дәйектілікке қосылады. Негізі белгілі бір пропорцияда су мен өсімдік майымен араласқан йогурт, жарма, ұн немесе крахмал болуы мүмкін. Мұндай қарапайым ингредиенттер әрбір иесінің ас үйінде. Сонымен қатар, саусақ сызуды жарқын шырыны бар, мысалы, қызылша немесе шырыны бар тағамдарды қолдану арқылы жасауға болады.

· Нүктелер арқылы сурет салу әдісі. Нүктелерді қосу арқылы шыққан сурет балалар үшін үлкен жетістік болып табылады. Нүктелерді қосуда баланың бойына талпыныс, бастаған ісін аяғына дейін жеткізу, нәтижеге жету сияқты қасиеттер дарытады. Шығармашылыққа деген ұмтылысқа қажетті тәсіл деп білемін.

· Алақан арқылы сурет салу әдісі. Алақанды баса отырып, алақан суреттерін жануарлар бейнесіне айналдырады. Бұл жерде бала өз алақанының ерекшелігіне мақтана отырып, аса қызығушылықпен туындыны ерекшелейді. Өзінің ойлау жүйесін арттырып, өзгеше болуға талпынады.

· Сан арқылы сурет салу әдісі. Балалар сан арқылы сурет салуда сандарды есте сақтайды. Бейнелеумен қатар санасын дамытады. Тәрбиешілер сандардан аң-құстардың суретін ойлап тапқан баланың суретін көрсетіп, балалардан қандай сандар көріп тұрғанын сұруына да болады. Топтық жұмыс жасауға да мүмкіндік береді. Эстетикалық тәрбие алған балалар ашық-жарқын, әсем атаулының бәріне жай ғана ұмтылып қана қоймай, сұлулықты жан-дүниесімен қабылдайтын болады. Тәрбиеші баланың сұлулықты қабылдауынан бастап оны түсіну, эстетикалық ұғым, эстетикалық пікір, беру қасиетін қалыптастыруға дейін жетелеп отыруы тиіс.

Дәстүрден тыс әдістермен сурет салу балалардың шығармашылық қабілеттерін жақсы дамытады, көңілдерін көтереді, шығармашылыққа талпындырады. Ол қиял деңгейлерін дамытуға, ой...ұшқырлығына, танымдық белсенділігі мен ізденгіштік қабілеттерін жетілдіруге көп әсерін тигізеді.

Мен өз тобымның балаларымен ортаңғы топтан бастап жұмыс істеп келе жатырмын, сондықтан осы жастан бастап балаларға дәстүрден тыс әдістері үйрете бастадым. Балалардың жас ерекшеліктеріне байланысты әр топта белгілі бір әдістерді үйрету керек. Мысалы: сәбилер тобында балалар алақанмен, бастырмамен, саусақпен сурет салуды үйренсе, ересек топтарда қағазды екіге бүктеу арқылы, түтікшемен үрлеу, шашырату әдісімен, далаппен салуды және жіпті, жапырақтарды пайдалану арқылы, балауызды қолданып сурет салуды үйретеміз. Осы әдістердің бірнеше түріне тоқтала кетейік.

«Бастыру әдісі» әр түрлі заттармен бастыру арқылы сурет салу балаларда жағымды эмоция, қызығушылық тудырады. Бастыру үшін әртүрлі заттарды қолдануға болады. Мысалы: Жапырақ, алақан, поролон, өсімдіктер.

Осындай сабақтар арқылы балалардың іскерлік қабілеті дамып, эстетикалық талғамы артады, шығармашылығы дамиды. Балалардың қоршаған ортаға, табиғатқа зер сала қарап, түрлі құбылыстар мен бейнелерді қиялда елестету арқылы ойлау және сөйлеу әрекетін белсенділендіреді. Ал қызығушылық пен танымдық белсенділік білім меңгеруге, еңбектенуге бейімдеп, қабілеттерді дамытуға ықпал жасайды. Сондықтан әр педагог өз әрекетін саралай отырып, шығармашылықпен және шеберлікпен ұйымдастыруға, балаларды оқуға ынталандыратын жұмыс түрлерін, ойындар мен тапсырмаларды жоспарлап өткізуі өте маңызды. Мұны жүзеге асыру үшін тәрбиеші үнемі іздену арқылы, инновациялық технологияларды меңгеру арқылы өзінің кәсіби құзыреттілігін шыңдап отыруы қажет, жаңалықтардан хабардар болып, озық тәжірибелерден үйренуден жалықпағаны дұрыс.

Педагогикалық әрекетінің үздіксіз жетілуі мен өсуіне ерекше көңіл бөліп, шығармашылық әлеуметін дамытуға, білімі мен білігін тереңдетуге тырысқаны абзал. Сабақты бір сарынды әдістермен өткізу балаларды жалықтырып, қызығушылықтарын сөндіреді, аз күшіне сенімсіздік тудырып, білім меңгеру қабілеттерін әлсіретеді, тәрбие мен оқытудың сапасы мен нәтижесін төмендетеді. Сондықтан баланың жас ерекшелігін ескере отырып оқытудың жаңа әдіс-тәсілдерін қолданудың маңызы зор.

Қорыта айтсамқазіргі таңда дәстүрден тыс сурет салу бала тәрбиесінде маңызды орын алып отыр. Дәстүрден тыс сурет салу баланың шығармашылығын дамытумен қатар бейнелеу өнеріне қызығушылығын арттырып, психологиялық тұрғыда өскелең ұрпаққа септігін тигізеді. Бұл балаларға өздерін еркін сезінуге, тың идеялар ашу, қиялды дамытады, өзін-өзі көрсету үшін толық еркіндік беретінін айқындадым.

Жетісу облысы, Талдықорған қаласы
№15 «Айгөлек» бөбекжай бақшасы
Тәрбиеші
Манибекова Айнұр Серікқызы

«ШАЛҚАН» ЕРТЕГІСІ

Мақсаты: Жаңа ертегілерді тыңдауға баулу; ересектер даярлаған ірі және ұсақ элементтерді орналастыруды үйрету.

Әдіс-тәсіл: түсіндіру, сұрақ-жауап, құм терапиясы, ойын технологиясы.

Көрнекіліктері: қуыршақ театры, ертегі суреттері, сары түсті қағаз, сары түсті жіп, шалқанның дайын шаблону.

Ұйымдастыру кезеңі

- Сәлеметсіңдер ме, балалар! Көңіл-күйлерің қалай? Келіндер ортаға шаттық шеңберге тұрып, бір-бірімізге жылы лебіздерімізді айтып күнімізді көңілді бастайық!

Шаттық шеңбері.

Қуанамын мен де
 Қуанасың сен де,
 Қуанайық достарым,
 Арайлап атқан күнге.

Тәрбиеші: Балалар бүгінгі іс-әрекетіміз ерекше болмақ, Балалар қарандаршы мына жерде жасырынған суреттер бар екен. Не суреттер екен көрейікші.

(ой толғау) «Құм терапиясы» арқылы ертегі кейіпкерлерінің суреттерін іздеп тауып қарастыру. Біз бүгін «Шалқан» ертегісі туралы білетін боламыз.

Қуыршақ театры арқылы «Шалқан» ертегісін балаларға ұсыну.

Тәрбиеші: Міне балалар Шалқан ертегісін тамашаладық. Әрдайым бірігіп жасаған жұмыс оңайға түседі. Бұдан былай бәріміз қандай да жұмыс жасасақ бірігіп бір-бірімізге көмектесіп жүрейік.

«Шалқан» ертегісінің қойылымын ұсынған біздің балабақша ұжымының тәрбиешілері. Рахмет сіздерге! Тосын сәт: Тышқан кіреді.

Тышқан: Сәлеметсіңдер ме, балалар! Жаңағы «Шалқан» ертегісінде көрдіңдер ма тышқанның күші қандай көп. Тышқан болмаса шалқанды жұла алмаушы еді.

Тәрбиеші: Жоқ тышқан олай емес. Барлығы бірлесе тартқаннан кейін шалқанды жұлып алды. Солай ғой балалар!

Тышқан: ААА, солай ма? Мен бәрінен де тышқан мықты екен десем. Сендерге «Шалқан» ертегісі туралы тапсырма әкелдім.

Тәрбиеші: Алдымен түстер бойынша 2 топқа бөлініп алайық. Балалар қолдарындағы ленталардың түсі бойынша 2 топқа бөлінеді.

1 топ: «Көлеңкесін тап» ойыны

Шарты: Шалқан ертегісінің кейіпкерлерін рет – ретімен көлеңкесін табу арқылы орналастырып көрейік.

2 топ: «Суретті құрастыр»

Шарты: «Шалқан» ертегісінің кейіпкерлерінің суреттерін пазл арқылы құрастырып көрейік.

Сергіту сәті:

Ұзын құлақ сұр қоян

Естіп қалып сыбдырды

Ойлы – қырлы жерлермен

Ытқып – ытқып жүгірді.

Қарап еді артына

Қиығын сап көзінің

Келе жатқан томпаңдап

Көжегі екен өзінің

Тәрбиеші: Балалар қарандаршы, мына жерде суретші Шалқанның жапырағын салып, шалқанның өзін салуды ұмытып кетіпті. Ендеше өзіміз шалқанды сары түске келтіріп алайық.

1 топ: Шалқанды дайын шаблонға сары түсті қағазды жапсыру арқылы жасайды.

2 топ: Шалқанды дайын шаблонға сары жіпті жапсыру арқылы жасайды.

Қортынды:

Тәрбиеші: Қандай ертегіні көрдік?

Балалар: «Шалқан» ертегісін

Тәрбиеші: Шалқанды кім екті?

Балалар: Ата екті

Тәрбиеші: Шалқан қандай болып өсті?

Балалар: Үлкен болып өсті

Тәрбиеші: Атаға шалқанды тартып алуға кімдер көмектесті?

Балалар: әже, қыз, ит, мысық, тышқан көмектесті.

Тәрбиеші: Шалқанның түсі қандай екен?

Балалар: Сары түсті

Жарайсыңдар балалар тапсырмалардың барлығын орындадық. Менің де сендерге сыйлығым бар.

Тышқанға да сыйлығымыздан беріп шығарып салайық! Сау болыңыз!

Тышқан: Балалар, сау болыңыздар!

Осымен «Шалқан» ертегісі тақырыбында ашық ұйымдастырылған іс-әрекет аяқталды.

Қонақтарымызбен қоштасайық.

Сау болыңыздар!

Жетісу облысы, Талдықорған қаласы
№15 «Айгөлек» бөбекжай бақшасы
Тәрбиеші
Абаева Гульнар Сакпаевна

«СИҚЫРЛЫ МАТЕМАТИКА»

Кіріктірілген сабақ: Жапсыру, сурет салу, мүсіндеу.

Міндеттері: 5-ке дейін реттік санау дағдыларын дамыту, 5-1 кемі ретімен санау. Балаларды геометриялық фигураларды танып, атай білуге үйрету. Балаларды суреттерді маркермен бояуға үйрету. Ермексизден әртүрлі тәсілдерді қолданып бейнелерді мүсіндеу. Жұмысты ұқыптылықпен орындау. Бірнеше затты өсу және кему ретімен орналастырып, салыстыру.

Қажетті құралдар: Асық, әуен, сандар, сан мен пішіндер, ермексиз, мақта, маркер, үлгілер.

Тәрбиеші: Қайырлы күн, балалар келіндер шаттық шеңберіне тұрып, бір – бірімізге жақсы тілектер айтайық.

Шаттық шеңбері:

Үлкен шеңбер құрайық,
Алақанды ұрайық.
Күлімдесін күн де,
Күлімдейік біз де
Алақанды ашайық,
Күнің нұрын шашайық
Таза ауаны жұтайық,
Жүреке жылу салайық.

Ғажайып сәт: Сиқыршы кіреді. (Сиқыршы музыкамен кіреді)

Сиқыршы: Сәлеметсіңдер ме, балалар! Сендерді көрмегелі көп уақыт өтті. Барлықтарың өсіп қалыпсыңдар.

Тәрбиеші: Сәлеметсің бе ! Жоғары шық! Иә, біздің балалар өсіп қалды, олар балабақшада көптеген нәрселерге үйренді.

Санамақ:

Аяжан: Бес кәмпитім көп еді,
Сарандығын жоқ еді.
Бір кәмпиті атама,
Бір кәмпиті әжеме,
Бір кәмпиті әкеме,
Бір кәмпиті анама
Өзімеде жете ма?

Амина: Қолға қалам алайық,
Қанша сан бар жазайық
Қарап тұрмай сандарды
Қайта-қайта санайық.

Бақытжан: Екі ойыншық біреуін
Досын сұрап алды
Айтшы сонда нешеуі
Өз қолында қалды?

Даяна: Он қолымда бес саусақ
Сол қолымда бес саусақ
Қосып едім екеуін,
Болып шықты он саусақ.

Сиқыршы: Керемет! Қандай жақсы балалар! Қараңдаршы, балалар менің шарларым әдемі ма? Балалар мына шарларды сендерге ала келдім.

Тәрбиеші: Рахмет, саған сиқыршы. Балалар шарлар әдемі ма екен? Түстері қандай екен? Қане, атап жіберейікші. Ендеше осы шарлардың түсіне сәйкес жолақшамен жүре отырып топқа бөлінейік.

Сиқыршы: Мен орманда ойнап жүріп мына суреттерді тауып алдым. Бірақ бұл нені білдіреді, не істеу керек екенін білмеймін. Сендер маған көмектесесіңдер ме? Сиқыршының әкелген сандарын тақтаға ретімен орналастыру керек.

Тәрбиеші: 1-ден –5 ке дейін санаймыз. 1,2,3,4,5 (тура және кері санау).

Сиқыршы: Балалар менің себетімде неше асық бар екен санап беріңдерші? Қане, оларды бірге санайық. Барлығы қанша асық болды?

Тәрбиеші: Ал сиқыршы маған үш асық берсе, сиқыршы өзінде неше асық қалады?

Тәрбиеші: Жарайсыңдар, балалар! Ал енді топқа бөлініп «Ойна да, ойла» ойынын ойнайық.

Дид-ойын: «Ойна да, ойла»

Жасыл түс: Сандарды ретімен орналастыру ұлтық киім арқылы сурет құрастырасыңдар.

Қызыл түс: Асық пен түсін санап сәйкестіріп қазақ үйге орналастырамыз.

Сары түс: Балалар алдарыңдағы ыдыста сан бар. Сол сандарды нуктемен сәйкестендіру. Сол табақтағы сандарды тауып, қанша сан екенін санайсыңдар.

Тәрбиеші: Жарайсыңдар, балалар! Өте керемет!

Мынау қандай пішін? Үшбұрыш. Түсі қандай?

Мынау балалар қандай пішін? Дұрыс айтасыңдар балалар. Мынау төртбұрыш. Түсі қандай?

Мынау қай пішін түрі? Дөңгелектің түсі қандай? Дұрыс айтасыңдар балалар.

Мынау қандай пішін? Сопақша. Түсі қандай?

Мынау қандай пішін? Тіктөртбұрыш. Түсі қандай?

Тәрбиеші: Жарайсыңдар, балалар!

Сергіту сәті: бір мен бес сандарды басып секіру (Әуенмен)

Шығармашылық жұмыс:

Қызыл түс: Берілген шырша суретін маркермен бояйды.

Жасыл түс: Мақта жастықшаларынан қолғапқа жапсырады.

Сары түс: Ермексаздан аққала мүсіндейді.

Қорытынды:

Бізге қонаққа кім келді?

Қандай геометриялық пішіндерді біледі екенбіз?

1-ден 5-ке дейін тура және кері санап берейікші?

Тәрбиеші: Жарайсыңдар, балалар! Тапсырмалардың барлығын орындадық. Менің де сендерге сыйлығым бар. Сиқыршыға жасаған қолғабымызды сыйлыққа беріп шығарып салайық! Сау болыңыз!

Сиқыршы: Балалар, сау болыңыздар! (Сиқыршы музыкамен шығып кетеді)

Тәрбиеші: Осымен бүгінгі ұйымдастырылған ашық іс-әрекетіміз аяқталды. Қонақтарымызбен қоштасайық. Сау болыңыздар!

**Жетісу облысы, Талдықорған қаласы
№15 «Айгөлек» бөбекжай бақшасы
Музыка жетекшісі
Елубаев Ержан Нурлыбаевич**

«АЛТЫН КҮЗ» МЕРЕКЕСІНДЕГІ «КҮЛШЕ ҚЫЗ» ОҚИҒАСЫ

Фанфар

Ертегі желісі бойынша музыка әуені қосылып тұрады.

Ертегіші:

Ерте, ерте, ертеде «Құралай» патшалығында бір кісі өмір сүріпті. Оның әйелі ерте дүниеден өтіп, екінші рет үйленіпті. Оның қайтыс болған әйелінен бір қызы болыпты. Ол қызы күні, түні тынбай үйдің шаруасымен айналысып, барлық жұмысты өзі жасайды екен. Кейде шаршағаны сонша орындықта отырып, қалғып та кетеді екен. Ол қыздың өгей шешесі бар еді. **(осы кезде Өгей шешесі қыздарымен шығады)**

Оның өзімен еріп келген дөрекі екі қызы болатын. Өгей шеше келген күннен бастап, өз қыздарын аялап, өгей қызына қатал болатын. Ылғи қиын лас жұмыстарды беріп күн көрсетпейді. Осыны үнемі көріп жүрген өгей әпкелері оны мазақтап «Күлше қыз» деп атап кетеді.

(сахнада үсті басы лас, кір жуып Күлше қыз отырады)

Өгей шешесі: - Әй, күлше қыз, біз бүгін «Құралай патшалығына» Алтын күз мерекесіне барамыз. Менің тапсырмам дайын ба?

Күлше қыз: - ия анашым.

Ақниет: - мерекеге киетін көйлегіміз дайын ба?

Күлше қыз: - ия апатай, міне

Жанел: - менің шашыма тағатын гүлім дайын ба?

Күлше қыз: - ия дайын.

Осы кезде екі қыз гүлге таласады.

Өгей шешесі: Менің сұлуларым ұрсыспандар. Біздің мерекеге баруымыз керек. Жүріңдер.

Күлше қыз: анашым менің де баруыма болама?

Ақниет: сен ба? (күледі)

Өгей шешесі: жоқ, мен берген тапсырмаларды орындап, үлгерсең барасың? Деп күліп шығып кетеді.

Күлше қыз жылап отырып қалады. Осы кезде Сиқыршы Фея кіріп келеді.

Сиқыршы Фея: Сүйкімді Күлше қыз сен тынбай жұмыс жасайсың, ал Өгей шешең қыздарымен тек қыдыруды біледі. Сен барлық көрген қиындығың үшін сыйлыққа лайықсың.

Күлше қыз: Рахмет сиқыршы Фея. Бірақ менің жасайтын жұмысым көп қой.

Сиқыршы Фея: ештеңе етпейді. Қазір ақ сенің жұмысың бітеді. Деп сиқырлап, жұмыстың бәрін бітіріп тастайды.

Күлше қыз: рахмет қайырымды Фея. Бірақ менің балға киетін, киімім жоқ қой.

Сиқыршы Фея: қазір ақ бәрін ретке келтіремін. Бірақ есінде болсын, сағат дәл 12ні көрсеткенде, бұл сиқырдың күші жойылады, осыны ұмытпа. (деп сиқырлап, Күлше қызды сұлу ханшайымға айналдырады.)

Музыка әуенімен Күлше қыз шығып кетеді.

Жүргізуші:

Армысыңдар халайық!

Бармысыңдар халайық!

Күз мерекесін жұпжазбай,

Бірге қарсы алайық.

Өлеңде әзір, әнде әзір,

Ойында әзір, бәрі әзір.

Кел Алтын күз біздерге,

Кел Алтын күз, Алтын күз!

Музыка әуенімен балалар залға кіреді.

Ханазада мен Күлше қыз барша балалармен билеп жүреді. Бір-бірінен көз жазбай қарап жүреді. Ханзада мен Күлше қыз ортада билеп жүр еді, Музыка сағат соғылып, Күлше қыз жүгіріп шығып кетеді, әдемі кебісі түсіп қалады. Ханзада алып, артынан жүгіріп кетеді.

Ертегіші: Тыңдаңыздар, тыңдаңыздар! Патшаның бұйрығы, мына кебіс кімнің аяғына тура келсе, сол қыз ханзаданың қалыңдығы болады.

Өгей шешесі: Қыздарым сендерге айтатын жақсы жаңалығым бар, қазір ханзада осы жерге келіп сендердің аяқтарыңа жоғалған туфлиді өлшеп көреді. Егер тура келсе сендер ханшайым атанасындар.

Музыка әуенімен Ханзада кіріп келеді.

Өгей шешесі: Қош келдің ханзада. Сол мерекеде менің екі қызым да болған, міне көрші өзің. (деп Өгей шешесі қыздарына туфлиін кигізіп көреді)

Ханзада: Болды маған осының бәрі қызықсыз болып кетті. Мен қайтамын.

Жүргізуші: тұра тұр Ханзада, кел оданда біздің патшалықтағы Алтын күз мерекесін тамашалап кет. Ендеше біздің қыздарымыздың күз мерекесіне жаттаған өлең шумақтарын қабыл алыңыздар.

Қыздар ортаға шығып өлең шумақтарын айтады.

Жүргізуші: Келді тағы Алтын күз,

Қуантумен біздерді.

Құтты болсын қуаныш,

Құттықтаймыз сіздерді.

Ән: «Күз келді сарыала»

Әннен кейін Ханзада туфлиін алып кіріп келеді. Қыздардың аяғына өлшеп көреді.

Балалар әннен кейін орындарына отырады.

Жүргізуші: Ханзада сен көңіліңді түсірме, оданда біздің балаларымыздың жаттаған өлең шумақтары бар екен қанекей тамашалайық.

Жүргізуші: Жайдары күз, жарқын күз.

Аяулы күз Алтын күз.

Дәнге толы кең далам,

Дариядай шалқар күз.

- Балалар біздің сиқыршы Феямыздың сендерге дайындаған бір сыйлығы бар екен.

- Балалар біздің бүгінгі мерекеге Күз ханшайымы да келіп қалыпты. Күз ханшайымның орындауындағы тамаша әнді қабыл алыңыздар.

Хордан кейін қыздар шығып кетеді.

Жүргізуші: Қарашы күз келді, күз келді,

Сары алтын жауыпты іздерді.

Құс біткен керуен түзеді.

Көңілсіз неліктен күз енді – дей келе, біздің қыздарымыздың Алтын күз мерекесіне арналған, Күздік топтамамызды қабыл алыңыздар!

Ханзада: Бүгінгі мерекеде қандай сұлу қыздар көп. Мүмкін осы жерден табармын.

Өгей шешесі: ханзада менің екінші қызым бар еді, ол сол күні туфлиін жоғалтып алыпты. Көрейікші. (қызын ортаға алып шығады. Туфли сыймаған соң, Күлше қызды шақырады.)

- Күлше қыз, алтыным. Сенің қолың алтын ғой. Осы туфлиді әпкеңе сыйдыртып берші. (туфли сыймайды)

Ханзада: менің ханшайымыма осы қыз ұқсайтын сияқты. Мүмкін сіз көресіз (деп туфлиін ұсынады)

Өгей шешесі: Мүмкін емес, бұл қыз ешқандай мерекеге бармайды, үйден шықпайды.

Жүргізуші: Ханзаданың сөзі бізге заң ғой. Кигізіп көрсін. (Осы кезде сиқырлы музыка ойнайды, туфли Күлше қызға тура болады.)

Ертегіші: Ертегі әлемі, неткен әдемі. Сонымен Ханзада өз ханшайымын тауып екеуі мәңгі бақытты болады. Осымен дайындаған Күз мерекесіндегі Күлше қыз ертегісі өз мәресіне жетті. Келесі кездескенше сау болыңыздар!

**Жамбыл облысы, Талас ауданы
Сәкен Сейфуллин атындағы орта мектебі жанынан ашылған шағын орталық тәрбиешісі
Ембердиева Жаркынай Кенжекуловна**

МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫҢ ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ ҚЫЗМЕТТІҢ ЖЕКЕ ТҮЛҒА НЕГІЗІН ҚАЛЫПТАСТЫРУҒА ӘСЕРІ

Көп мәдениетті тәрбие қазіргі заманғы қоғамды жаңғырту ортасында ұлттық мәдениеттердің алуан түрлілігіне әсер етеді. Бұл өскелең ұрпақты тәрбиелеу мен оқытудағы құндылықтарды қамтитын этникалық мәдениеттерді сақтау мен дамытудың элементі және сол арқылы педагогикадағы өзекті мәселелерді шешеді. Мектеп жасына дейінгі балалардың көп мәдениетті тұлғасының негіздерін қалыптастыруда драма, модельдеу, қолдану, сурет салу, музыка сияқты шығармашылық іс-әрекеттің маңызы зор. Шығармашылық сабақтар балаларға білім қуанышын сыйлайды. Шығармашылық процесінде бала өзінің суреттерінде, қосымшаларында, қолөнерінде білген, көрген, бастан кешкен нәрселерін білдіруге тырысады.

Модельдеу, қолдану және сурет салу – бұл бейнелеу қызметінің түрлері, олардың негізгі мақсаты шындықтың бейнелі көрінісі болып табылады. Баланың бейнелеу қабілетін игеруі үшін оны мақсатты визуалды қабылдау – байқауға үйрету керек. Шынында да, қандай-да бір затты салу немесе мүсіндеу үшін алдымен онымен танысып, оның пішінін, өлшемін, түсін, бөліктердің орналасу құрылымын есте сақтау керек. Тәрбиеші баланың өзі үшін ғана емес, айналасындағылар үшін де сурет салатындығын, мүсіндейтінін, саусақтарын салатындығын ескеруі керек, ол оның суретін бағалағанын және онда бейнеленген эпизодты бәрі түсінгенін қалайды. Осыған байланысты ағымдағы міндеттерді жүзеге асыра отырып, ойын қызметінің кешенін (модельдеу, аппликация, сурет салу, оригами) қамтитын оқу- тәрбие жұмысына енгізілді: Коммуникативтік және шығармашылық қызмет арқылы ұлттық толеранттылықты қалыптастыру. Балаларды Қазақстан халықтарының ұлттық дәстүрлері мен әдет-ғұрыптарын құрметтеуге үйрету. Балаларды коммуникативті және шығармашылық іс- әрекетте әртүрлі халықтардың ұлттық мәдениетінің сипаттамалық элементтерінің айырмашылығына және берілуіне үйрету.

Қойылған міндеттерге қол жеткізу үшін келесі бағыттар бойынша жұмыстар жүргізілуде:

- әр түрлі халықтардың мәдениетіне, салт-дәстүрлеріне және әдет-ғұрыптарына қызығушылықты ояту;

- белгілі бір халықтың бейнелеу өнері туралы білімдерін кеңейту;
- басқа халықтардың көркем шығармашылығына қызығушылықты ояту;
- балалардың әртүрлі ұлт адамдарына деген толерантты қарым-қатынасын тәрбиелеу;
- балаларды әртүрлі ұлт өкілдерімен таныстыру;
- балаларды әртүрлі халықтардың костюмдерімен таныстыру.

Шығармашылық іс-әрекет арқылы мектеп жасына дейінгі балалардың көп мәдениетті тұлғасының негіздерін қалыптастыру үшін біз ерекше материалдар мен ерекше техниканы қолдана отырып, халықтық қолданбалы өнер объектілерін қолданамыз, бұл балаларға ұмытылмас жағымды эмоцияларды сезінуге мүмкіндік береді. Балалар көретін сәндік- қолданбалы өнер бұйымдары олардың алдында халық мәдениетінің байлығын ашады, оларға ұрпақтан-ұрпаққа берілетін әдет-ғұрыптарды, дәстүрлерді игеруге көмектеседі, сұлулықты түсінуге және сүюге үйретеді. Халықтық сәндік-қолданбалы өнер баланы заттар мен бейнелердің бай әлеміне енгізеді. Бұл жанды эмоционалды реакцияны тудырады және балалардың шығармашылық белсенділігін белсендіреді, суретте немесе қосымшада көргендерін өз бетімен көрсетуге деген ұмтылысты оятады. Сондай-ақ, өнердің бұл түрі Мектеп жасына дейінгі баланың көп мәдениетті

тұлғасын қалыптастыруға, өз халқының өнеріне және басқа халықтардың ұлттық мәдениетіне деген қызығушылық пен сүйіспеншілікті тәрбиелеуге ықпал етеді, соның негізінде достық сезімдер мен қатынастар дамиды. Осы бағытта мақсатты жұмысты жүзеге асыру үшін мұғалім әр түрлі қолөнердің даму тарихын егжей - тегжейлі білуі керек, әдістер мен әдістерді таңдап, даму ортасын ұйымдастыру бойынша жұмыс жасауы керек; әр түрлі түрлердің болуын қамтамасыз ететін шығармашылыққа арналған материалды таңдау керек (маталар, қамыр, пластилин, бояулар, түрлі түсті және сапалы қағаз, бұйымдардың силуэттері мен шаблондары), әр түрлі иллюстрациялық материалдар, сәндік - қолданбалы өнердің шынайы бұйымдарын, дағдыларды қалыптастыру үшін плакат модельдерін сатып алу. Бұл жағдайда ойын қызметінің әр түрлі формаларын қолдану қажет:

- ойын кейіпкерінің қатысуы, сәлемдеме немесе хат, өзінің қолөнерімен әлемге әйгілі елдерге, қалаларға, ауылдарға, ауылдарға саяхат;

- ертегіге экскурсиялар;

- шебер суретшілерге, мүсіншілерге, кесте тігушілерге, тігіншілерге, тоқушыларға айналдыру.

Формалардың кезектесуінің симметриясы мен ырғағы, халық өнерінің ою-өрнектерінің белгілі бір түстері тартады, мектеп жасына дейінгі балалардың көргендерін ашық түстермен көбейтуге деген ұмтылысын тудырады. Салыстырмалы әдіс әдістерінің арқасында балалар қазақ ою - өрнегінде батырлар да, қой мүйіздері де, қызғалдақтар да; орыс халқының ою - өрнегінде-құстар, гүлдер, аңдар; украин- кресттер мен геометриялық фигуралар; ал өзбек ою-өрнегінде өсімдік өрнектері және т. б. қолданылатынын біледі. Мұндай ойын сабақтарында балалар ұлттық киім, аяқ киім және тұрмыстық заттарға тән белгілермен танысады. Балалар киім – кешектерді: қазақ халқының камзолын, орыс халқының сарафанын, өзбек халқының шапанын, қырғыз халқының бишпетін, жапон халқының кимоносын; бас киімдерден-тәжік халқының тақиясы, белорус халқының қалпағы, еврей халқының кипасы, орыс халқының кокошникін, кавказ халқының папасын және т. б. ажырата және атай үйренеді. Зерделеу барысында балалар елдердің сәулетті көрікті жерлерін ажыратады: Қазақстандық "Бәйтерек", ресейлік "Кремль", француздық "Эйфель мұнарасы", итальяндық "Пезан мұнарасы", ағылшын алыптары - "Биг Бен" сағаттары және т.б.

Сәндік - қолданбалы өнер туындыларын көркем сөздермен, питомниктер, әзілдер, частушкарлар, мақал-мәтелдер, халық музыкасы мен әндермен бірге қарау керек. Ойын сабақтарын, жағдайларды әр түрлі ұйымдастыру, әртүрлі педагогикалық әдістер мен әдістерді, көркем сөздерді, музыканы қолдану – мұның бәрі балаларға ерекше өнер әлеміне енуге, әртүрлі халықтар мен ұлттардың көркем мәдениетіне қосылуға мүмкіндік береді. Мектеп жасына дейінгі балалардың шығармашылық әлеуетін дамыту үшін драманың рөлі ерекше: сөйлеу әрекеті, эмоционалды сала, психологиялық процестер. Бұл бағытта әр түрлі халықтардың ертегілерін, балалар ақындары мен жазушыларын; әр түрлі қызмет түрлерін (ойын, театрландыру, этюдтер, жаттығулар, шығармашылық тапсырмалар және т.б.) пайдалануға көп көңіл бөлінеді. Тәжірибе көрсеткендей, шығармашылыққа белсенділікпен кірісу балалардың ой-өрісін байытады. Басқа халықтардың мәдениетін біле отырып, бала жағымды эмоцияларды сезінеді, соның негізінде терең қуаныш, таңдану, ләззатсезімдері пайда болады, бейнелі идеялар қалыптасады. Барлық бұл туғызады, балалардың талпынысы есте сақтау мен айтып беру сол заттар, оларға ұнады, жанданады және дамиды, белсенділігі қалыптасады, эстетикалық сезімін, дамып, көркем дәмі. Балалар зияткерлік және шығармашылық қабілеттерін қалыптастырады. Балабақша мен отбасының бірлескен күшімен жақсы нәтижелерге қол жеткізуге болады. Біз балалар мен ата-аналардың бірлескен шығармашылық көрмелерін ұйымдастырамыз, ата-аналар жиналыстарында, жеке әңгімелерде, консультацияларда ақпарат береміз.

Ата-аналар шеберлік сабақтарына, костюмдер жасауға және қол жұмыстарын, сәндік-қолданбалы өнер материалдары мен заттарын ұсынуға қатысады. Осылайша, балаларды шығармашылық қызмет арқылы әлемнің әртүрлі халықтарының мәдениеті мен дәстүрлерімен таныстыру қажет. Бұл мектеп жасына дейінгі балалардың қабылдауын, қиялын, бейнелі ойлауын дамытуға ықпал етеді, әртүрлі ұлттар мен ұлыстардың өкілдерімен ынтымақтастық, толерантты қарым-қатынас жасау қабілетін қалыптастырады және күтілетін нәтижелерге қол жеткізеді.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Абакумова И.В., Ермаков Н.П. О становлении толерантной личности в поликультурном образовании / Вопр. психол. 2003. №3. с. 78-82.
2. Актуальные вопросы этнопсихологической подготовки педагога. Оқу құралы, 2004

Ақтөбе облысы, Шалқар ауданы, Бегімбет селосы
"Айгөлек" бөбекжай-бақшасы" мемлекеттік коммуналдық қазыналық кәсіпорыны
Тәрбиеші
Башенова Маржан Жұбанышбаевна

БАЛАЛАРДЫҢ ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ ҚАБІЛЕТТЕРІН ДАМУДЫҢ МАҢЫЗЫ

Қазіргі әлемде шығармашылық өте жоғары бағаланады. Өкінішке орай, көптеген ата-аналар шығармашылықты баласын тәрбиелеудің, дамытудың және оқытудың маңызды құрамдас бөлігі деп санамайды. Олар баланың сөйлеуіне, ойлауына және есте сақтау қабілетіне баса назар аударуды жөн көреді, кейде қиял мен шығармашылық туралы мүлдем ұмытады. Әрине, алғашқы үш тармақ әр бала үшін өте маңызды, бірақ шығармашылықты толығымен жоққа шығаруға болмайды, оның дамуы дамудың барлық басқа бағыттарымен бір уақытта жүруі мүмкін және болуы керек.

Шығармашылық балалық шақта емес, ересек өмірде маңызды. Бірақ шығармашылық ересек өмірде болуы үшін оның дамуы балалық шақта жүзеге асырылуы керек. Бүгінгі таңда шығармашылық мамандықтардың табысты адамдарының көптеген мысалдарын келтіруге болады: актерлер, әншілер, суретшілер, жазушылар және басқалар. Олар өздерін шығармашылық арқылы жүзеге асырды, жарқын және қызықты өмір сүрді, айналасындағыларды тану және құрметтеу. Әрине, шығармашылық қабілеттер соншалықты айқын көрінуі үшін сізде табиғи бейімділік болуы керек. Шығармашылық қабілеттерін дамыту әр бала үшін қажет екенін ерекше атап өткен жөн. Болашақта ол атақты болмасын, бірақ белгілі бір мәселелерді шешуге шығармашылық көзқарас оған өмірде көмектеседі, оны қызықты тұлға және өмір жолында туындайтын қиындықтарды жеңе алатын адам етеді.

Шығармашылыққа жақын бүлдіршіндер әр түрлі жаңашылдыққа құмар келеді. Негізінде баланың шығармашылық қабілеттері айтарлықтай ерте кезден біліне бастайды. Егер де ата-ана соны байқап, уақытында дамытуға көмек көрсететін болса, болашақта ол балада қандай да бір дарын пайда болуы мүмкін. Ерте жастан бастап балаларда қабілеттердің алғашқы көрінісін байқауға болады. Оны орындай отырып, бала қуаныш, рахат сезінеді, ол нәтижеге емес, процестің өзіне қызығушылық танытады. Ең қарқынды және айқын қабілеттер 3-4 жастан бастап дами бастайды, ал ерте балалық шақта олардың қалыптасуының жалпы алғышарттары қалыптасады. Сонымен, өмірдің алғашқы үш жылында бала негізгі қозғалыстар мен пәндік әрекеттерді игереді, белсенді сөйлеу қалыптасады. Ерте балалық шақтың аталған жетістіктері мектепке дейінгі жаста дами береді.

Шығармашылық дамудың пайдасы:

- Қиялдай білу;
- Тәуекелге бара алу;
- Ой шапшаңдығы;
- Интуицияның дамуы;
- Эстетикалық құндылықтар;
- Күрделі заттар мен құбылыстарды түсіне білу.

Жасына сай баланың қабілетін қалай дамытқан дұрыс:

- 4 жасқа дейін үнемі баламен бірге жаттығулар мен шығармашылық бағыттағы ойын ойнаңыз;
- 5-6 жастан қиялдау мен елестетуге арналған жаттығуларды орындау қиынға соғады. Бұл жаста көп жағдайда баланың қандай да бір қабілеті байқалып, соны дамытуға бағытталған іс-әрекеттер жасуға болады;

- 7 жастан бастап көбіне кәсіби жаттығулармен айналысқан дұрыс. Мәселен, музыкалық жаттығулар немесе сурет салу мектебіне түсуге болады.

Жалпы қабілеттер екі топты құрайды – танымдық және практикалық. Когнитивті қалыптастыру шындықты танудың бейнелі формаларын қалыптастыруға кіреді: қабылдау, бейнелі есте сақтау, визуалды-бейнелі ойлау, қиял, яғни интеллекттің бейнелі негізін құруға. Танымдық қабілеттер құрылымында орталық орын объектілердің қасиеттерін, олардың жалпы құрылымын, негізгі белгілердің немесе бөліктер мен жағдайлардың арақатынасын көрсететін бейнелер жасау мүмкіндігі болып табылады. Танымдық қабілеттерге, ең алдымен, сенсорлық, интеллектуалды және шығармашылық жатады. Шығармашылық – бұл адамның белсенді, мақсатты әрекеті, нәтижесінде жаңа, ерекше нәрсе пайда болады. Шығармашылық тұлғаны қалыптастыру-қазіргі кезеңдегі педагогикалық теория мен практиканың маңызды міндеттерінің бірі.

Шығармашылық мынада:

- қабілеттер-мүлдем жаңа нәрсені ойлап табу, ойлап табу мүмкіндігі;
- позициялар-өзгерістер мен инновацияларды қабылдау қабілеті, идеялар мен мүмкіндіктермен тәжірибе жасауға ұмтылу, дүниетанымның икемділігі, кемелдікке жету жолдарын үздіксіз іздеу;
- нәтижесінде мүлдем жаңа бейнелер пайда болатын процесс.

Баланың шығармашылық қабілеттерін дамытудың негізгі шарттары:

1. Әрекет балада күшті және тұрақты жағымды эмоциялар тудыруы керек, қуаныш әкелуі керек. Бала өз іс-әрекетінен жағымды қанағат сезімін сезінуі керек, содан кейін оны жүзеге асыруға мәжбүрлемей, өз еркімен ұмтылуға ие болады, бұл әрине, оның жеке басының қабілеттерін дамытуға ықпал етеді. Егер бала кез-келген нәрсеге шынымен қызығушылық танытса, онда көп ұзамай бұл қызығушылықтар мен бейімділіктер баланы толығымен баурап алады, бұл өз кезегінде адамның қабілеттерінің дамуына оң әсер етеді.

2. Қабілеттерді дамыту үшін баланың іс-әрекеті мүмкіндігінше шығармашылық болуы өте маңызды, ал әртүрлі үйірмелер мен секциялар баланың жеке басының қабілеттерін дамытуда үлкен рөл атқарады.

3. Баланың жеке басының қабілеттерін дамыту үшін оның қабілеттерін дамыта отырып, балаларды талапшылық пен өзін-өзі сынай білуге, қиындықтарды жеңуде табандылыққа тәрбиелеу керек. Олардың қабілеттеріне, жетістіктеріне дұрыс көзқарасын қалыптастыру өте маңызды.

Мектеп жасына дейінгі баланың шығармашылық қабілеті – бұл кез-келген шығармашылық іс-әрекеттің сәттілігін анықтайтын жеке қасиеттер. Шығармашылық қабілеттерді мектеп жасына дейінгі баланың көптеген қасиеттерінің қорытпасы деп атауға болады. Шығармашылық тәрбиеде ерекше роль бейнелеу өнерінің еншісіне тиеді. Бейнелеу өнері тәрбие құралы ретінде баланың жеке басының жан-жақты қалыптасуына тікелей әсерін тигізеді. Бейнелеу іс-әрекеті кезінде баланың ақыл ойы жетіледі, адамгершілік қасиеттері, жағымды мінез-құлқы ерекшеліктері қалыптасады, көтеріңкі көңіл-күй пайда болады. Олар болмысқа эстетикалық көзқарастарды қалыптастыратын сезімдерге біртіндеп ауысып, күнделікті өмірден, әсемдік пен сұлулықты қабылдау арқылы көркем өнердің алғашқы дағдыларына жаттықтырады.

Балалардың саусақпен, губкамен сурет салып, жұмыс істеуі саусақ моторикасының дамуы және тілінің дұрыс қызмет атқаруына әсер етеді. Баланың жан-дүниесі рухани жағынан нәр алып, оның айналадағы ортаны тану мүмкіндігі арта түседі. Алғашында бейнелеу өнерінің түрлері туралы түсініктер беріледі. Сурет салуға бейімдеу арқылы мүсіндеу, жапсыру арқылы сәндік қолданбалы өнерге, құрастыру сабағы арқылы сәулет өнерінің қыр-сыры жайында алғашқы түсінік беріледі.

Балалардың шығармашылық қиялы мен қабілетін дамыту, олардың практикалық дағдыларын иемденуі сәбилік кезеңнен басталады. Балалар тілді меңгере отырып, заттарды, олардың қасиеттері, белгілері туралы білімді игере бастайды. Мектепке дейінгі балаларға арналған көркем шығармалар баланы шынайы болмысты нақты әрекетімен таныстыра отырып, оны көркемдеп, баяндап, баланың сөздік қорын молайтып, тілін байытады, көркем өнерге қызығушылығын арттырып, шығармашылық қабілеттерінің ашылуына мүмкіндік береді.

**Маңғыстау облысының білім басқармасының Бейнеу ауданы бойынша білім бөлімінің
«Ж.Қалдығараев атындағы жалпы білім беретін мектеп» КММ
Мектепалды даярлық сынып жетекшісі
Сынабаева Раушан Смағзамовна**

ОТБАСЫ МЕН МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУ МЕКЕМЕСІНІҢ АРАСЫНДАҒЫ ҰНТЫМАҚТАСТЫҚТЫ ДАМУ ЖОЛДАРЫ

Аннотация: Мақалада мектепке дейінгі білім беру ұйымдарындағы балалардың жан-жақты дамуын қамтамасыз ету мақсатында отбасы мен балабақша арасындағы өзара әрекеттестіктің маңызы мен тиімділігі қарастырылады. Мектепке дейінгі ұйымдарда балалардың адамгершілік, еңбек, ақыл-ой, дене, көркемдік және эстетикалық дамуының тиімділігін арттыру үшін ата-аналармен ынтымақтастықтың негізгі бағыттары мен әдістері талданады. Сондай-ақ, ата-аналарды психологиялық-педагогикалық тұрғыда тәрбиелеудің маңызды аспектілері, отбасы мен мектепке дейінгі ұйымдардың өзара әрекеттесу формалары мен әдістері туралы баяндалады. Мақалада осы бағыттағы жұмысты жетілдіруге арналған ұсыныстар мен педагогикалық тәжірибелер ұсынылған.

Кілт сөздер: мектепке дейінгі білім беру, отбасы, педагогикалық ықпал, балалардың дамуы, психологиялық-педагогикалық технологиялар, ата-аналармен жұмыс, өзара әрекеттесу, тәрбие, білім беру кеңістігі.

Мектепке дейінгі білім беру ұйымдарында балалардың адамгершілік, еңбек, ақыл-ой, дене, көркемдік және эстетикалық дамуының тиімділігін арттыру мақсатында әртүрлі әлеуметтік мекемелермен ынтымақтастықта айтарлықтай тәжірибе жинақталған. Балабақша тәрбиешілері балалармен жұмыстың мазмұны мен формаларын үнемі жетілдіріп отырады, мектепке дейінгі ұйымда балаға тәрбиелік ықпал етудің органикалық үйлесіміне қол жеткізуге, жеке тұлғаның жан-жақты дамуын қамтамасыз етуге ұмтылуда.

Мәселенің өзектілігі – балабақшаның алғашқы әлеуметтік институт, ата-анамен қарым-қатынас жасайтын, олардың педагогикалық білімін бастайтын алғашқы білім беру мекемесі екендігінде.

Адамның дамуына көптеген биологиялық және әлеуметтік факторлар әсер етеді. Тұлғаның қалыптасуына әсер ететін негізгі әлеуметтік фактор – отбасы, дәстүрлі түрде отбасы – тәрбиенің негізгі институты. Адамның отбасында алғанының бәрі оның кейінгі өмірінде сақталады. Отбасының маңыздылығы адамның өмірінің елеулі бөлігінде онда болуымен, тұлғаның негізі отбасында қаланады. Анасымен, әкесімен, ағаларымен, әпкелерімен, ата-әжелерімен және басқа туыстарымен тығыз қарым-қатынас жасау барысында бала өмірінің алғашқы күндерінен бастап тұлғалық құрылым қалыптаса бастайды. Отбасының құрамына, жанұя мүшелерінің арасындағы қарым-қатынасқа және жалпы айналасындағы адамдарға деген көзқарасына қарай, адам дүниеге оң немесе теріс қарайды, өз көзқарасын, басқалармен қарым-қатынасын қалыптастырады. Отбасындағы қарым-қатынастар адамның болашақта мансабын қалай құратынына, қай жолмен жүретініне де әсер етеді. Отбасы тәрбие мен білім берудің оң және теріс факторы ретінде әрекет ете алады.

Қоғамдық және отбасылық тәрбиенің өзара әрекеттесу идеясы шетелде және елімізде өзінің дамуында ұзақ жолдан өтті. Оқу-тәрбие процесіндегі өзара әрекеттестік – әлеуметтік, психологиялық және педагогикалық байланыстардың бірлігіндегі өзара тәуелді байланыстар жүйесі, мұнда әлеуметтік

жағы педагогикалық өзара әрекеттің нәтижесін алдын ала анықтайды, психологиялық жағы оны жүзеге асыру механизмін қамтамасыз етеді, ал педагогикалық жағы оның шеңберінде педагогикалық өзара әрекетті ұйымдастыру процесінің өзі қажетті және мүмкін болатын ортаны жасайды.

Мектеп жасына дейінгі баланың тұлғасын дамыту ортасы ретінде отбасын тарта отырып, мектепке дейінгі ұйымда білім беру кеңістігін құру Қазақстандағы мектепке дейінгі білім беру жүйесін дамытудың перспективті бағыттарының бірі болып табылады.

Қазіргі мектепке дейінгі білім беру жүйесінде жаңарып жатқан қоғамда баланы тәрбиелеудің тактикалық, жақын міндеттерін шешуді қамтамасыз ететін педагогтардың ата-аналармен қолдаушы өзара әрекеттесуі де, балабақша мен отбасы арасындағы қажетті терең байланыстарды қамтамасыз ете отырып, қоғамдық тәрбие жағдайында баланың невротизация деңгейін төмендетуге мүмкіндік беретін сындарлы өзара әрекеттесу де бар.

Отбасымен қарым-қатынасты дамытудың негізгі шарты «мұғалім-бала-ата-ана» жүйесіндегі қарым-қатынас болып табылады. Мектепке дейінгі білім беру ұйымының мамандарынан психологиялық-педагогикалық технологияларды білу талап етіледі.

Ата-аналарды психологиялық-педагогикалық тәрбиелеу екі бағытта жүзеге асырылады:

- ақпараттық білім беру: жанұядағы тәрбие үрдісінің әдістері арқылы балалардың жас ерекшеліктерімен таныстыру; отбасындағы рекреациялық іс-әрекет түрлері.

- ата-аналардың практикалық дағдылар мен қабілеттерді меңгеруі бойынша тәрбиелік білім беру: балалардың іс-әрекетін басқару; балалардың сөйлеуін дамыту; балалардың физикалық және психикалық жағдайын нығайту; балалардың білуге құштарлығын дамыту; балалардың шығармашылық қиялын, оқу іс-әрекетінің алғышарттарын қалыптастыру; жалпы адамзаттық құндылықтармен таныстыру; баланың мектептегі оқуға психологиялық дайындығын қамтамасыз ету.

Көптеген жас отбасылар мәдени-тарихи отбасылық дәстүрлерді ұстанбайды, сондықтан баланың мәдени дамуы нашарлайды. Барлық отбасы мүшелерінің мүдделерін біріктіре отырып, бос уақытын ұйымдастыру бүгінгі күнде әр отбасының қолынан келе бермейді. Мектепке дейінгі ұйымның жұмысына ата-ананың қатысуы барлығына тиімді. Балалар туыстарына мақтанышпен және құрметпен қарай бастайды. Ата-аналар педагогтармен өзара әрекеттесу және балабақша өміріне қатысу арқылы өз баласымен де, педагогикалық ұжыммен де ынтымақтастық тәжірибесіне ие болады. Бірлескен қарым-қатынас процесінде мұғалімдер отбасындағы ата-ана мен бала қарым-қатынасы туралы баға жетпес ақпарат алады, бұл көптеген балалардың мәселелерінің себебі болып табылады.

Ата-аналардың өз балаларының өміріне қатысуы оларға балалар әлемін ересектер әлемінен ажыратуға, оны өзіне теңестіру және оны басқа балалармен салыстыруға болмайтынын түсінуге, баланың күшті және әлсіз жақтарын көріп, тәрбие мәселелерін шешуде ескеруге, баланың іс-әрекетіне шынайы қызығушылық танытуға және эмоционалды қолдауға дайын болуға, біржақты әсер ету арқылы ештеңе жасауға болмайтынын түсінуге көмектеседі. Баламен сенімді қарым-қатынас орнату, оның істеріне шын жүректен қатысу, оның қуанышы мен қайғысын бөлісу маңызды.

Балабақшалардың тәжірибесі көрсеткендей, педагогтар әрқашан нақты міндеттер қойып, отбасымен жұмыстың мазмұны мен әдістерін өздеріне сәйкес таңдай алмайды, себебі ата-аналардың педагогикалық білімінің мазмұны жеткілікті дәрежеде сараланбаған. Ынтымақтастық әдістерін таңдауда тәрбиешілер нақты отбасылардың мүмкіндіктері мен өмір сүру жағдайларын ескермейді, көбінесе отбасымен жұмыстың ұжымдық түрлерін ғана пайдаланады. Оның себептері отбасы тәрбиесінің ерекшеліктерін жеткіліксіз білу, ата-аналардың педагогикалық мәдениетінің деңгейін, бала тәрбиесінің ерекшеліктерін талдай алмау және соған сәйкес олардың іс-әрекетін ата-ана мен балаға қатысты жобалай алмау болып табылады. Көптеген мұғалімдердің коммуникативті дағдылары жеткіліксіз дамыған.

Заманауи зерттеулерді талдау балабақша мен отбасының өзара әрекеттесу жұмысын келесі жолмен құруға болатындығын көрсетеді:

- оқушының жанұясын және отбасындағы бала тәрбиесінің шарттарын зерттеу;
- ата-аналармен жұмыс істеу әдістері мен тәсілдері;
- ата-аналарды педагогикалық тәрбиелеудің әдістері мен формалары;
- ата-аналардың белсенділігін арттыру;
- мұғалімдерге отбасының әртүрлі санаттарымен жұмыс істеу бойынша ұсыныстар.

Тәрбиеленушінің жанұясын зерттеу мұғалімнің оны жақынырақ тануына, отбасының тұрмыс-тіршілігін, салт-дәстүрін, рухани құндылықтарын, тәрбиелік мүмкіндіктерін, баланың ата-анасымен қарым-қатынасын түсінуге мүмкіндік береді. Бірақ отбасын зерттеу – мұғалімнен отбасының барлық

мүшелеріне құрмет көрсетуді, шынайылықты, бала тәрбиесіне көмектесуге ұмтылуды талап ететін мәселе екенін есте ұстаған жөн. Отбасын зерттеу әдістері отбасын сипаттайтын мәліметтерді жинақтайтын, бейімдейтін, жалпылайтын, бала тәрбиесіндегі көптеген қатынастар мен заңдылықтарды ашатын құралдар саналады.

Ата-аналарға әртүрлі мәселелік жағдаяттар ұсынылады, оларды шешу бала тәрбиелеудің педагогикалық негіздерін, олардың психологиясын білуді талап етеді, сонымен қатар олар тек балалармен бірге шешілетін жағдайларды ұсынады. Мұндай сабақтар ата-ана мен бала арасындағы қарым-қатынасты жақсы білуге, тәрбиедегі кемшіліктерге назар аударуға, ықпал етудің қосымша түзету шараларын қабылдауға, ата-аналардың іс-әрекетін дұрыс бағытқа бағыттауға мүмкіндік береді.

Педагогикалық ұжым мектепке дейінгі білім беру ұйымы мен отбасының өзара әрекеттесу сапасын үнемі бағалау қажеттілігін түсінугі керек.

Жұмыс формалары өте алуан түрлі болуы мүмкін, олар балабақшаның мүмкіндіктеріне, ұжымның шығармашылық әлеуетіне байланысты. Мұғалімдердің отбасымен өзара әрекеттесу мәселесіне қатынасын зерттеу тестілеу, сауалнамалар, сауалнамалар көмегімен мүмкін болады. Алынған нәтижелерді талдау балабақшаның одан әрі жұмысы үшін маңызды қорытындылар жасауға көмектеседі.

Жұмыс тақырыптары мен формалары келесідей болуы мүмкін:

- Шығармашылық жұмыстар: «Қазіргі отбасы – ол қандай?», «Мұғалім жұмысындағы бақылаудың рөлі. Бақылау түрлері».

- Педагогикалық кеңестердің тақырыптары: «Балабақшадағы балалар мен педагогтардың денсаулығын сақтау», «Балалардың сөйлеуін дамыту». «Мұғалімнің жеке қасиеттерінің педагогтар мен тәрбиеленушілердің отбасы арасындағы оң қарым-қатынасқа әсері», «Баланың психикалық денсаулығын нығайтудағы отбасы мен мектепке дейінгі білім беру мекемесінің өзара әрекеттесуі», «Баланың денсаулығы туралы құндылық идеяларын қалыптастыру, оны нығайту және сақтау қажеттілігі», «Баламен қарым-қатынас жасауда оның денсаулығы мен қауіпсіздігіне табиғаттың әсері».

- Консультациялар: «Балаларды тәрбиелеудегі әдістемелік нұсқаулар. Олардың психологиялық мәні», «Отбасында дамуында бұзылыстары бар баланы тәрбиелеу», «Балаға қорқыныштан арылуға және өзіне деген сенімділікке қалай көмектесуге болады?», «Балабақша мен отбасының өзара әрекеттестігі тақырыбына ата-аналар сауалнамасын дайындау және өткізу. Мақсаттары мен міндеттері», «Тәрбиешінің күнделікті жұмысындағы отбасы диагностикасының әдістемесі», «Отбасы бала көзімен».

- «Ата-аналар мен педагогикалық ұжым: өзара әрекеттесу әдістемесі» дөңгелек үстелі.

- Мәселелік семинарлар: «Отбасы жүйе ретінде. Отбасының эмоционалдық салауаттылығы», «Баланың отбасындағы, мектепке дейінгі білім беру мекемесіндегі және қоғамдағы орны».

- Семинар-тренингтер: «Отбасындағы толеранттылыққа тәрбиелеу», «Отбасымен өзара әрекеттесудегі тәрбиешінің ұстанымы. Педагогикалық тиімділік негіздері».

- «Отбасы тәрбиесі – балалардың мінез-құлық бұзылыстарының себептері» дәрістер.

Өкінішке орай, ата-аналардың аз бөлігі ғана бұл жағдайды өзгерту үшін бірлескен күш-жігердің құндылығын түсінеді, конструктивті түрде өзара әрекеттесу, монологтан диалогқа көшу, мәселелерді естуді үйрену және оларды шешуде бір-біріне қолдау көрсету қажет.

Педагогтар тарапынан отбасымен өзара әрекеттесу кезінде туындауы мүмкін: қарсылық, сенімсіздік, қалаусыздық, үйлестірудің болмауы, мектепке дейінгі білім беру ұйымындағы мамандардың бытыраңқылығы. Бұл қиындықтарды бірте-бірте беделге ие болу, отбасымен жұмысқа қатысу ынтасын арттыру, ортақ мүдделерді табу және процеске жеке қатысу арқылы жеңуге болады. Пайда болған қиындықтарды жеңу - ұзақ мерзімді жұмыс, оның нәтижесі бірден байқалмайды.

Отбасында, сондай-ақ мектепке дейінгі білім беру ұйымында тұлға тек баланың ғана емес, сонымен бірге оның ата-анасы мен мұғалімдерінің де тұлғасы болып қалыптасады. Бала тәрбиесі ересек адамның жеке басын байытады, оның әлеуметтік тәжірибесін арттырады. Әрбір адамның өмірінде ата-ана үлкен және жауапты рөл атқарады, олар балаға жаңа мінез-құлық үлгілерін береді, олардың көмегімен ол айналасындағы әлемді біледі, ол өзінің барлық іс-әрекетінде оларға еліктейді. Бұл тенденция баланың ата-анасымен, ұстаздарымен жағымды эмоционалдық байланысы және оның анасы мен әкесі, сондай-ақ сүйікті ұстазы сияқты болуға ұмтылуының арқасында күшейе түседі. Ата-аналар осы заңдылықты сезініп, баланың жеке басының қалыптасуы көбіне соларға байланысты екенін түсінгенде, олардың барлық іс-әрекеті, жалпы мінез-құлық баланың бойында сол қасиеттердің қалыптасуына және адами құндылықтарды түсінуге ықпал ететіндей әрекет етеді. Дамудың барлық кезеңдері адамның жаңа

әлеуметтік жағдайларға бейімделуін талап етеді, жеке тұлғаның жаңа тәжірибемен байытылуына, әлеуметтік жағынан жетілуіне көмектеседі.

Осылайша, балабақша мен отбасының біртұтас білім беру кеңістігіндегі өзара әрекеттесуі жалпы мектепке дейінгі білім беру ұйымы қызметінің ең маңызды бағыты болып табылады.

Қорытынды: Мектепке дейінгі білім беру ұйымы мен отбасының өзара әрекеттесуі балалардың жан-жақты дамуын қамтамасыз етудің маңызды элементі болып табылады. Балабақша мен отбасының ынтымақтастығы, мұғалімдер мен ата-аналар арасындағы тығыз байланыс баланың жеке тұлға ретінде қалыптасуына елеулі ықпал етеді. Бұл өзара әрекеттестік баланың психоэмоционалдық жағдайын жақсартуға, оның оқуға деген қызығушылығын арттыруға және жалпы адамгершілік құндылықтарды қалыптастыруға бағытталған. Ата-аналардың педагогикалық білімдерін арттыру, балабақшамен ынтымақтасу арқылы олардың баласының даму барысына қосқан үлесін күшейту қажеттілігі айқын көрінеді. Сондықтан да, мектепке дейінгі білім беру мекемелерінің жұмысына ата-аналардың белсенді қатысуы білім беру жүйесін жетілдіруде маңызды рөл атқарады.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. Алдамбергенова, М.Ә. (2017). *Мектепке дейінгі білім беру ұйымдарының педагогикалық қызметі: теория және практика*. Алматы: Білім.
2. Жұмамұратова, А.Р. (2020). *Мектепке дейінгі педагогика: негіздері мен әдістемесі*. Астана: Елтану.
3. Мектепке дейінгі тәрбие мен білім беру ұйымдарындағы психологиялық-педагогикалық жұмыс. (2019). – Алматы: Қазақ университеті.
4. Сұлтанғазина, Ж.К. (2018). *Отбасы және мектепке дейінгі білім беру мекемесінің өзара әрекеттестігі*. Қарағанды: ҚарУ.
5. Тұяқбаева, А.Б. (2021). *Ата-аналармен жұмыс жүргізудің психологиялық аспектілері*. Алматы: Рауан.

Шымкент қаласы, Абай ауданы
Адиқоша бөбекжай бала бақшасы
Тәрбиеші
Пердешова Толқынай Есенбаевна

МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫҢ ДАМУЫНЫҢ ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Бүгін өсіп келе жатқан сәбилер ертеңіміздің жалғасы. Әрбір тәрбиеші, педагог, әрбір ата-ана, бала дамуының психологиялық ерекшеліктерін білмесе, балаға үлгі өнеге көрсете алмаса, баланың өсуіне жағдай жасамаса, онда тәрбиелі жан-жақты дамыған бала тәрбиелеу екіталай. Бала сезімтал, байқағыш. Оларға дұрыс жауап беру, түсіндіру, тура жолға бағыт бағдар беріп отыру, ой-өрісін ұштау баршамыздың парызымыз. Психологияда қабылданған периодизация бойынша (Д. Б. Эльконин) балабақшадағы тәрбие үш үлкен дәуірді қамтиды: ерте балалық шақ - туғаннан 3 жасқа дейін, балалық шақ - 3 жастан 10 жасқа дейін және жасөспірім шақ. Мектепке дейінгі психология балалар психологиясының ажырамас бөлігі бола отырып, баланың өмірінің алғашқы 7 жылындағы психикалық дамуын зерттейді.

Мектеп жасына дейінгі балалардың психологиясының өзіндік ерекшеліктері бар. 4 жасқа жақын балаларда ақыл-ой белсенділігінің жаңа түрлері пайда болады, олар сөйлесуге және тыңдауға деген

ұмтылысты көрсетеді, тақырыптың өзіне ғана емес, оның құрылымына және оны қолдану тәсілдеріне де қызығушылық таныта бастайды және бұл өз кезегінде баланың сөйлеуінде түрлі қызығушылық пенсұрақ тудырады. Сөйлеу бірте-бірте дамиды және біртіндеп баланың кез-келген іс-әрекетімен бірге дами бастайды (сурет салу, ойын, санау, бақылау және т.б.). Сөйлеу дамуының айрықша ерекшелігі-балалардың өз сөздерін ойлап табуға деген ұмтылысын, бұрыннан таныс сөздерді негізге ала отырып атауға болады. 5-6 жасқа дейін бала өз ойларын дәйекті түрде жеткізе алады, сөз тіркестерін дұрыс құра алады, ол өз сөздеріне және олардың қандай жағдайда айтылғанына назар аударады, бұл жаста баланың болашақ мәлімдемесін жоспарлауға мүмкіндік беретін ішкі сөйлеу жеткілікті түрде қалыптасады.

Л.Н. Леонтьев мектепке дейінгі жылдары баланың "алғашқы түйіндері байланады, қызметтің жаңа, жоғары бірлігін құрайтын алғашқы байланыстар мен қатынастар орнатылады, сонымен бірге субъектінің жаңа, жоғары бірлігі — жеке тұлға қалыптасады" деп жазды, сондықтан мектепке дейінгі балалық шақ кезеңі маңызды, өйткені ол тұлғаның психикалық механизмдерін дамытады. Осы кезеңде бала қоршаған әлемді белсенді түрде тани бастайды, жаңалықтар ашады, үйдегі, балабақшадағы және көшедегі заттармен танысады. Бала заттардың қасиеттерін, мүмкіндіктері мен шектерін қарастырады, тыңдайды, ұстайды, сынайды, зерттейді. Осы кезеңде ақыл — ой белсенділігі белсенді жұмыс істей бастайды және дами бастайды, содан кейін бала өзіне бұрыннан таныс көптеген заттарды қайта қарастырады, оларға қол жетімді тәсілдермен талдау жасайды-бұл кезең үшін дидактикалық ойындар, билер, саздан немесе пластилиннен мүсіндеу және сурет салу тәрбиеде өзекті іс-әрекеттер болып саналады. Балаларда белгілі бір бағалау критерийлері қалыптасады, оларды басшылыққа ала отырып, олар әлемге деген көзқарастарын білдіреді, ал олардың басқалармен қарым-қатынасы біртіндеп моральдық сипатқа ие болады, достық сезімдері тереңдей түседі.

Мектепке дейінгі жаста танымдық процестердің белсенді дамуы жүреді, мысалы, сенсорлық даму, ол бірқатар ерекшеліктерге ие болады: сенсорлық стандарттар игеріледі, қабылдаудың фокусы, жоспарлылығы, басқарылуы және хабардарлығы артады. Ойлау өзгереді, дамудың әрбір жаңа кезеңі алдыңғы кезеңнің арқасында жүреді, бала ойлаудың жаңа тәсілдері мен ақыл-ой әрекеттерін игереді. Ойлаудың өзі визуалды-әрекеттен визуалды-бейнелі және одан әрі ауызша-логикалық жолға өтеді, ол ситуациядан тыс болады. Ойлаудың тиімді формасы балалар үшін маңызды рөл атқарады, өйткені бұл кезеңде ойлаудың интериоризациясы жүреді және сонымен бірге практикалық әрекеттерді қайта құру жүреді. Бейнелі ойлау кезінде балаларда аналитикаға дейінгі ойлау кезеңі басым болады-бала қабылдау негізінде сақталған схемалармен, белгілі бір бейнелермен ойлайды. Игерілген сөйлеу ойлау проблемаларын шешудің тәсіліне айналатын пайымдауды дамытады, ойлау проблемасы пайда болады, қызығушылық дамып, сұрақтар туындайды. Бала неғұрлым күрделі байланыстар мен қатынастарды ашады, пайымдауды үйренеді, экспериментпен айналысады. Бұл байланыстар мен қатынастарды түсінуге, өз білімі мен күшін қолдануға көмектеседі, тәуелсіздік пен табандылық дамиды.

Мектеп жасына дейінгі балаларға арналған суреттерді қабылдау кезінде оларға қойылған сұрақ үлкен рөл атқарады, әйтпесе талдау процесі қиынға соғуы мүмкін, ал кеңістікті қабылдау кезінде балалар визуалды қабылдауға сүйене отырып, бағдарлай алады, бірақ сол және оң жақтарын ажыратуда қиындықтар туындауы мүмкін. Ойлаудың дамуы сөйлеумен тығыз байланысты, ол өз кезегінде ситуациялық, белгілі бір оқиғамен байланысты қарым-қатынас пен байланыстың әмбебап құралына өтеді. Сөйлеу мәнерлілік пен жаңа формаларға ие болады, бала тілдің заңдылықтарын сөздермен "өзара әрекеттесу" арқылы үйренеді, олардың үйлесімді пайымдауды үйренеді — осылайша сөйлеу таным мен ойлаудың құралына айналады.

Мектепке дейінгі кезеңде мінез-құлықтың жеке механизмдері пайда болады және тұлғаның мотивациялық саласы белсенді түрде қалыптасады, сонымен қатар мотивтердің бастапқы бағыныштылығы қалыптасады, ерік пен ерік-жігер дамиды. Мотивтер арасында маңызды орынды үлкен мектеп жасына дейінгі балаларға тән танымдық мотив алады, өйткені 5-6 жасында ақыл-ой белсенділігі тәуелсіз сипатқа ие бола бастайды, бұл балаларға тәжірибе жинауға мүмкіндік береді.

Мектеп жасына дейінгі балалардағы жетекші әрекет — бұл ойын. Ойын (әсіресе рөлдік ойын) - бұл балаларға арналған іс-әрекеттің ерекше түрі, бұл оларға қоғамдық тәжірибені қалпына келтіруге және қабылдауға көмектеседі. Баланың "арсеналындағы" алғашқы рөлдік ойындардың бірі, әдетте, "отбасын ойнау". Ойын, оның негізінде өмірден алынған тәжірибе мен қиялды басшылыққа алады. Болашақта ойындарда бала танысатын әртүрлі мамандықтар пайда болады, ойындарда ол осы мамандықтарды сынап көреді және әртүрлі комбинациялар жасайды. Рөлдік ойынның көмегімен балалар әлеуметтік мінез-құлық нормаларын, әлеуметтік рөлдерді біледі және ойынға енгізілген әр баланың моральдық мінез-құлқы

дамиды, сонымен қатар олар ұжымда өзара әрекеттесуді, ойыншыларға ақпарат беру және өздерінің мінез-құлқын құру тәсілдерін таңдауды үйренеді.

Қорытындылай келе айтарым, мектепке дейінгі балалар психологиясының маңызды міндеті – даму заңдылықтарын анықтау, оған әсер ететін себептерді іздестіру. Мектепке дейінгі балалар психологиясының негізгі зерттеу компоненттері – балдырғанның психикалық дамуын, психикалық дамудың әрбір сатысының ерекшеліктерін, психикалық дамудың маңызды жағын, баланың бойындағы психикалық процесстер мен сапалардың, қабылдаудың, зейіннің, қиялдың, есте сақтаудың, ойлаудың, сөйлеудің, сезімдердің, мінез-құлықтың, еріктің, басқарудың бастапқы формаларының пайда болуы және жетілуін қарастырады.

**Ақтөбе қаласы
ТОО Бағыт Ақтөбе “ Батыр бала” балабақшасы
Тәрбиеші
Бақыт Гауһар**

ТӘРБИЕЛЕНУШІЛЕРДЕГІ ТАНЫМДЫҚ ҚЫЗЫҒУШЫЛЫҚТЫ ДАМУ МАҚСАТЫНДА СЕРУЕНДЕУДІ ҰЙЫМДАСТЫРУ

Мектеп жасына дейінгі балалардың танымдық дамуы үшін серуендеуді ұйымдастырған кезде "танымдық даму" білім беру саласының мазмұнына сүйену керек. Серуендеуді ұйымдастыруда келесі бағыттар бөлінеді: балалардың ой-өрісін кеңейту, әлемнің тұтас бейнесін қалыптастыру, танымдық-зерттеу қызметін дамыту, өнімді (сындарлы) қызметті дамыту; қарапайым математикалық түсініктерді қалыптастыру.

Балалар табиғаты бойынша зерттеушілер. Жаңа тәжірибеге деген шексіз шөлдеу, қызығушылық, экспериментке деген үнемі ұмтылыс, әлем туралы жаңа түсініктерді өз бетінше іздеу дәстүрлі түрде балалардың мінез-құлқының маңызды белгілері ретінде қарастырылады. Әрбір бала кішкентай зерттеуші, ол қоршаған әлемді қуана және танданыспен ашады. Балалар белсенді әрекетке ұмтылады және бұл ұмтылыстың жойылып кетуіне жол бермеу, оның одан әрі дамуына ықпал ету маңызды. Балалардың іс-әрекеті серуенде неғұрлым толық және әр түрлі ұйымдастырылса, балалардың дамуы соғұрлым сәтті болады, әлеуетті мүмкіндіктер мен балалардың шығармашылық көріністері жақсы жүзеге асырылады. Сондықтан ойын, ересектермен және құрдастарымен қарым-қатынас, эксперимент, бақылау, балалар еңбегі сияқты балалар үшін ең жақын және табиғи іс-шаралар серуендеу кезінде ерекше орын алады.

Мектепке дейінгі мекемелердің жұмыс тәжірибесінде серуендеудің келесі түрлері қолданылады:

- типтік - балалардың ең еркін қызметі;
- біріктіру – мақсатты серуендеу және еркін әрекет;
- серуендеу – экскурсия; спорттық эстафеталар.

Серуендеу келесі құрамдас бөліктерді қамтиды:

- бақылау, қарау;
- балалардың еңбек қызметі;
- ашық ойындар;
- балалармен жеке жұмыс;
- балалардың өзіндік қызметі.

Білім алу процесі балалардың тәуелсіз іс-әрекеті кезінде тиімді болатыны белгілі. Серуенде танымдық-зерттеу қызметін ұйымдастыру арқылы баланың зерттеуге деген қызығушылығын қолдауға және ынталандыруға, оған зерттеу іс-әрекетінде тәжірибе жинақтауға, қабылдауды, ойлауды, сөйлеуді дамытуға көмектесуге болады. Серуендеудегі танымдық-зерттеу қызметі балалардың іс-әрекетін ұйымдастырудың визуалды-практикалық әдістерін қамтиды: бақылаулар, экскурсиялар, қарапайым тәжірибелер, эксперименттер, ойын проблемалық жағдайлары және т.б. Серуендеу кезінде бақылау күн сайын жүргізіледі. Ол барлық балалармен немесе кіші топтармен алдын-ала жоспарланады. Бұл табиғи құбылыстарды немесе ересектердің еңбегін бақылау болуы мүмкін.

Сонымен қатар, серуендеу кезінде ересек адам мезгіл-мезгіл балалардың ұйымдастырылған бақылаулар барысында ғана емес, сонымен қатар өз бақылаулары барысында алған білімдерін нақтылап, бекітіп отыруы керек. Бұл мәселені сәтті шешу үшін баланың назарын аудару әдістері жасына сәйкес келуі керек, ең алдымен бұл әр түрлі формадағы индикативті реакцияларға сүйену. Ересек адамның міндеті-балалардың табиғи ортадағы өзгерістерді байқауға, баланың назарынан тыс қалған сәттерге назар аударуға деген ұмтылысын сақтау. Байқау тыңдауды және естігенді белсенді қабылдауды қамтиды. Бірақ серуендеу кезінде бала оны алаңдататын көптеген сәттерге тап болады: құс шырылдайды, көліктердің шуылы және т. б.

Үлкен мектеп жасына дейінгі баланың белсенді назар аудару кезеңі шамамен 10 минутты құрайды. Сондықтан бақылаулар қызықты, танымдық және белсенді қабылдау кезеңінде болуы керек. Қарастырылып отырған объектілерге танымдық белсенділікті ынталандыру үшін тәрбиеші балалардың қызығушылығын, эмпатиясын және қоршаған ортадағы ерекше оқиғаларға қатысуын жеке мысалмен тудыруы керек. Проблемалық сұрақтар қою арқылы мектеп жасына дейінгі балаларды өз пікірлерінің белсенді мәлімдемелеріне тартуы қажет.

Табиғи ортаның жарқын бейнелеріне қызығушылықтың негізгі эмоционалды ынталандыруы. Күнделікті бақылауларға қызығушылықты сақтау тікелей танысу үшін объектінің мезгіл-мезгіл өзгеруіне байланысты жүзеге асырылуы мүмкін. Жануарлар, өсімдіктер, жәндіктер мен құстардың табиғат құбылыстарын бақылау әр түрлі мамандықтағы адамдармен танысуға, қоғамдық өмірмен — көше өмірімен танысуға ауыстырылуы керек. Балалардың назарын табиғатта әр түрлі уақыт кезеңдерінде болып жатқан өзгерістерге аударып, балаларды көргендеріне таңдануға ғана емес, сонымен бірге қорытынды жасауға, табиғи объектілердің өзара тәуелділігін түсінуге, табиғатқа қамқорлық жасауға, оның байлығын қорғауға және көбейтуге үйрету маңызды. Мақсатқа сәтті жету үшін тәрбиеші балалардың белсенді қабылдауын ұйымдастыратын арнайы әдістерді қолдануы керек: зерттеуді ұсыну, объектілерді бір-бірімен салыстыру, жетекші және арандатушылық сұрақтар қою, жеке объектілер мен табиғат құбылыстары арасында байланыс орнатуға көмектесу.

Серуенде мектеп жасына дейінгі балалардың бірлескен және тәуелсіз іс-әрекеті процесінде табиғи материалдармен тәжірибелерді ұйымдастыру барысында балалар қоршаған әлемді жақсы біледі. Мұның бәрі оларды ересектерден, танымдық әдебиеттерден, балалар энциклопедияларынан, интернеттен көмек сұрап сұрақтарға жауап іздеуге ынталандырады. Мектеп жасына дейінгі балаларды табиғат құбылыстарымен таныстыру үшін серуендеу кезінде эксперименттік қызметті жоспарлау кезінде маусымдыққа ерекше назар аудару керек. Сондай-ақ балалардың бірлескен және дербес зерттеу қызметі үшін қажетті жағдайлар жасалуы тиіс. Үлкен мектеп жасына дейінгі балалардың танымдық белсенділігін ынталандырудың тиімді түрі-балабақша аумағында және одан тыс жерлерде экскурсиялар. Олар тірі және жансыз табиғат объектілерін зерттеу бойынша зерттеу қызметін дамыту, Табиғаттағы маусымдық өзгерістерге бақылау жүргізу мақсатында ұйымдастырылады. Экскурсияда балалардың эксперименттік іс-әрекетінің аясын кеңейтуге мүмкіндік бар. Тәрбиешілер үшін серуендеу-бұл балаларды сауықтырып қана қоймай, баланы жаңа біліммен байытудың, табиғаттың өзі беретін тәжірибелерді көрсетудің, зейінді, есте сақтауды және басқа да ойлау операцияларын дамытудың ерекше мүмкіндігі.

Осылайша, дұрыс ұйымдастырылған және ойластырылған серуендер балалардың танымдық даму міндеттерін орындауға көмектеседі. Педагогикалық қызмет барысында бақылауларды жүйелі түрде қолдана отырып, жануарлар әлемінің өкілдерін зерттеу бойынша тәжірибелер, эксперименттер, практикалық жұмыстар, балабақша аумағы бойынша және одан тыс жерлерге экскурсиялар — мұның бәрі балалардың табиғат туралы білімдерін игеруіне, салыстыру, талдау, жалпылау, тұтас және оның бір бөлігін табу, заттарды сипаттау дағдыларын дамытуға ықпал етеді.